॥ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ॥

သံယုတ္တနိကာယော

သဂါထာဝဂ္ဂေါ

၁. ဒေဝတာသံယုတ္တံ

၁. နဠဝဂ္ဂေါ

၁. ဩဃတရဏသုတ္တံ

၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ အညတရာ ဒေဝတာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – '''ကထံ နု တွံ, မာရိသ, ဩဃမတရီ'တိ? 'အပ္ပတိဋ္ဌံ ခွာဟံ, အာဝုသော, အနာယူဟံ ဩဃမတရိ'န္တိ။ 'ယထာ ကထံ ပန တွံ, မာရိသ, အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟံ ဩဃမတရီ'တိ? 'ယဒါခွာဟံ, အာဝုသော, သန္တိဋ္ဌာမိ တဒါဿု သံသီဒါမိ ; ယဒါခွာဟံ, အာဝုသော, အာယူဟာမိ တဒါဿု နိဗ္ဗုယှာမိ [နိဝုယှာမိ (သျာ. ကံ. က.)]။ ဧဝံ ခွာဟံ, အာဝုသော, အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟံ ဩဃမတရိ'''န္တိ။

"စိရဿံ ဝတ ပဿာမိ, ဗြာဟ္မဏံ ပရိနိဗ္ဗုတံ။
အပ္ပတိဋ္ဌံ အနာယူဟံ, တိဏ္ဏံ လောကေ ဝိသတ္တိက"န္တိ။ –

ဣဒမဝေါစ သာ ဒေဝတာ။ သမနုညော သတ္ထာ အဟောသိ။ အထ ခေါ သာ ဒေဝတာ – "သမနုညော မေ သတ္ထာ"တိ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၂. နိမောက္ခသုတ္တံ

၂. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခေါ အညတရာ ဒေဝတာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

"ဇာနာသိ နော တွံ, မာရိသ, သတ္တာနံ နိမောက္ခံ ပမောက္ခံ ဝိဝေက"န္တိ?

"ဇာနာမိ ခွာဟံ, အာဝုသော, သတ္တာနံ နိမောက္ခံ ပမောက္ခံ ဝိဝေက"န္တိ။

"ယထာ ကထံ ပန တွံ, မာရိသ, ဇာနာသိ သတ္တာနံ နိမောက္ခံ ပမောက္ခံ ဝိဝေက"န္တိ?

"နန္ဒီဘဝပရိက္ခယာ [နန္ဒိဘဝပရိက္ခယာ (သျာ. ကံ.)], သညာဝိညာဏသင်္ခယာ, ဝေဒနာနံ နိရောဓာ ဥပသမာ – ဧဝံ ခွာဟံ, အာဝုသော, ဇာနာမိ သတ္တာနံ နိမောက္ခံ ပမောက္ခံ ဝိဝေက"န္တိ။

၃. ဥပနီယသုတ္တံ

၃. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဥပနီယတိ ဇီဝိတမပ္ပမာယု၊
ဇရူပနီတဿ န သန္တိ တာဏာ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော၊
ပုညာနိ ကယိရာထ သုခါဝဟာနီ”တိ။

“ဥပနီယတိ ဇီဝိတမပ္ပမာယု၊
ဇရူပနီတဿ န သန္တိ တာဏာ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော၊
လောကာမိသံ ပဇဟေ သန္တိပေက္ခော”တိ။

၄. အစ္စေန္တိသုတ္တံ

၄. သာဝတ္ထိနိဒာနံ ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“အစ္စေန္တိ ကာလာ တရယန္တိ ရတ္တိယော၊
ဝယောဂုဏာ အနုပုဗ္ဗံ ဇဟန္တိ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော၊
ပုညာနိ ကယိရာထ သုခါဝဟာနီ”တိ။

“အစ္စေန္တိ ကာလာ တရယန္တိ ရတ္တိယော၊
ဝယောဂုဏာ အနုပုဗ္ဗံ ဇဟန္တိ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော၊
လောကာမိသံ ပဇဟေ သန္တိပေက္ခော”တိ။

၅. ကတိဆိန္ဒသုတ္တံ

၅. သာဝတ္ထိနိဒာနံ ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ကတိ ဆိန္ဒေ ကတိ ဇဟေ၊ ကတိ စုတ္တရိ ဘာဝယေ။
ကတိ သင်္ဂါတိဂေါ ဘိက္ခု၊ ဩဃတိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတီ”တိ။

“ပဉ္စ ဆိန္ဒေ ပဉ္စ ဇဟေ၊ ပဉ္စ စုတ္တရိ ဘာဝယေ။
ပဉ္စ သင်္ဂါတိဂေါ ဘိက္ခု၊ ဩဃတိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတီ”တိ။

၆. ဇာဂရသုတ္တံ

၆. သာဝတ္ထိနိဒာနံ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ကတိ ဇာဂရတံ သုတ္တာ၊ ကတိ သုတ္တေသု ဇာဂရာ။
ကတိဘိ [ကတီဟိ (သီ.)] ရဇမာဒေတိ၊ ကတိဘိ [ကတီဟိ (သီ.)] ပရိသုဇ္ဈတီ”တိ။

“ပဉ္စ ဇာဂရတံ သုတ္တာ၊ ပဉ္စ သုတ္တေသု ဇာဂရာ။
ပဉ္စဘိ [ပဉ္စဟိ (သီ.)] ရဇမာဒေတိ၊ ပဉ္စဘိ [ပဉ္စဟိ (သီ.)] ပရိသုဇ္ဈတီ”တိ။

၇. အပ္ပဋိဝိဒိတသုတ္တံ

၇. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

''ယေသံ ဓမ္မာ အပ္ပဋိဝိဒိတာ၊ ပရဝါဒေသု နီယရေ [နိယ္ယရေ (က.)] ။
သုတ္တာ တေ နပ္ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ ကာလော တေသံ ပဗုဇ္ဈိတု''န္တိ။

''ယေသံ ဓမ္မာ သုပ္ပဋိဝိဒိတာ၊ ပရဝါဒေသု န နီယရေ။
တေ သမ္ဗုဒ္ဓါ သမ္မဒညာ၊ စရန္တိ ဝိသမေ သမ''န္တိ။

၈. သုသမ္မုဋ္ဌသုတ္တံ

၈. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

''ယေသံ ဓမ္မာ သုသမ္မုဋ္ဌာ၊ ပရဝါဒေသု နီယရေ။
သုတ္တာ တေ နပ္ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ ကာလော တေသံ ပဗုဇ္ဈိတု''န္တိ။

''ယေသံ ဓမ္မာ အသမ္မုဋ္ဌာ၊ ပရဝါဒေသု န နီယရေ။
တေ သမ္ဗုဒ္ဓါ သမ္မဒညာ၊ စရန္တိ ဝိသမေ သမ''န္တိ။

၉. မာနကာမသုတ္တံ

၉. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

''န မာနကာမဿ ဒမော ဣဓတ္ထိ၊
န မောနမတ္ထိ အသမာဟိတဿ။
ဧကော အရညေ ဝိဟရံ ပမတ္တော၊
န မစ္စုဓေယ္ယဿ တရေယ္ယ ပါရ''န္တိ။
''မာနံ ပဟာယ သုသမာဟိတတ္တော၊
သုစေတသော သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တော။
ဧကော အရညေ ဝိဟရံ အပ္ပမတ္တော၊
သ မစ္စုဓေယ္ယဿ တရေယ္ယ ပါရ''န္တိ။

၁၀. အရညသုတ္တံ

၁၀. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''အရညေ ဝိဟရန္တာနံ၊ သန္တာနံ ဗြဟ္မစာရိနံ။
ဧကဘတ္တံ ဘုဉ္ဇမာနာနံ၊ ကေန ဝဏ္ဏော ပသီဒတီ''တိ။

''အတီတံ နာနုသောစန္တိ၊ နပ္ပဇပ္ပန္တိ နာဂတံ။
ပစ္စုပ္ပန္နေန ယာပေန္တိ၊ တေန ဝဏ္ဏော ပသီဒတိ''။

''အနာဂတပ္ပဇပ္ပာယ၊ အတီတဿာနုသောစနာ။
ဧတေန ဗာလာ သုဿန္တိ၊ နဠောဝ ဟရိတော လုတော''တိ။

နဠဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သြဃံ နိမောက္ခံ ဥပနေယျံ၊ အစ္စေန္တိ ကတိဆိန္ဒိ စ။
ဇာဂရံ အပ္ပဋိဝိဒိတာ၊ သုသမ္ဗုဒ္ဓာ မာနကာမိနာ။
အရညေ ဒသမော ဝုတ္တော၊ ဝဂ္ဂေါ တေန ပဝုစ္စတိ။

၂. နန္ဒနဝဂ္ဂေါ

၁. နန္ဒနသုတ္တံ

၁၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဘိက္ခဝေါ”တိ။ “ဘဒန္တေ”တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အညတရာ တာဝတိံသကာယိကာ ဒေဝတာ နန္ဒနေ ဝနေ အစ္ဆရာသင်္ဃပရိဝုတာ ဒိဗ္ဗေဟိ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတာ သမင်္ဂီဘူတာ ပရိစာရိယမာနာ [ပရိစာရိယမာနာ (သျာ. ကံ. က.)] တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂာထံ အဘာသိ –

“န တေ သုခံ ပဇာနန္တိ၊ ယေ န ပဿန္တိ နန္ဒနံ။
အာဝါသံ နရဒေဝါနံ၊ တိဒသာနံ ယသဿိန”န္တိ။

“ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, အညတရာ ဒေဝတာ တံ ဒေဝတံ ဂါထာယ ပစ္စဘာသိ –

“န တွံ ဗာလေ ပဇာနာသိ၊ ယထာ အရဟတံ ဝစော။
အနိစ္စာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ [သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ (သီ. သျာ. ကံ.)] ၊ ဥပ္ပာဒဝယဓမ္မိနော။
ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တေသံ ဝူပသမော သုခေါ”တိ။

၂. နန္ဒတိသုတ္တံ

၁၂. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂာထံ အဘာသိ –

“နန္ဒတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ၊
ဂေါမာ [ဂေါမိကော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဂေါဟိ တထေဝ နန္ဒတိ။
ဥပဓီဟိ နရဿ နန္ဒနာ၊
န ဟိ သော နန္ဒတိ ယော နိရူပဓီ”တိ။

“သောစတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ၊
ဂေါမာ ဂေါဟိ တထေဝ သောစတိ။
ဥပဓီဟိ နရဿ သောစနာ၊
န ဟိ သော သောစတိ ယော နိရူပဓီ”တိ။

၃. နတ္ထိပုတ္တသမသုတ္တံ

၁၃. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂာထံ အဘာသိ –

“နတ္ထိ ပုတ္တသမံ ပေမံ၊ နတ္ထိ ဂေါသမိတံ ဓနံ။
နတ္ထိ သူရိယသမာ [သုရိယသမာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အာဘာ၊ သမုဒ္ဒပရမာ သရာ”တိ။

“နတ္ထိ အတ္တသမံ ပေမံ၊ နတ္ထိ ဓညသမံ ဓနံ။
နတ္ထိ ပညာသမာ အာဘာ၊ ဝုဋ္ဌိ ဝေ ပရမာ သရာ”တိ။

၄. ခတ္တိယသုတ္တံ

၁၄. “ခတ္တိယော ဒ္ဝိပဒံ သေဋ္ဌော, ဗလီဗဒ္ဒော [ဗလိဝဒ္ဒော (သီ. ပီ.), ဗလိဗဒ္ဒော (သျာ. ကံ. က.)] စတုပ္ပဒံ။

ကောမာရီ သေဋ္ဌာ ဘရိယာနံ၊ ယော စ ပုတ္တာန ပုဗ္ဗဇော”တိ။

“သမ္ဗုဒ္ဓော ဒ္ဝိပဒံ သေဋ္ဌော၊ အာဇာနီယော စတုပ္ပဒံ။
သုဿူသာ သေဋ္ဌာ ဘရိယာနံ၊ ယော စ ပုတ္တာနမဿဝေါ”တိ။

၅. သဏမာနသုတ္တံ

၁၅. “ဌိတေ မဇ္ဈန္ဟိကေ [မဇ္ဈန္တိကေ (သဗ္ဗတ္ထ)] ကာလေ, သန္နိသိဝေသု ပက္ခိသု။

သဏတေဝ ဗြဟာရညံ [မဟာရညံ (က. သီ. သျာ. ကံ. က.)] ၊ တံ ဘယံ ပဋိဘာတိ မ”န္တိ။

“ဌိတေ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ၊ သန္နိသိဝေသု ပက္ခိသု။
သဏတေဝ ဗြဟာရညံ၊ သာ ရတိ ပဋိဘာတိ မ”န္တိ။

၆. နိဒ္ဒာတန္ဒီသုတ္တံ

၁၆. “နိဒ္ဒာ တန္ဒီ ဝိဇမ္ဘိတာ [တန္ဒိ ဝိဇမ္ဘိကာ (သီ. ပီ.)] , အရတီ ဘတ္တသမ္မဒော။

ဧတေန နပ္ပကာသတိ၊ အရိယမဂ္ဂေါ ဣဓ ပါဏိန”န္တိ။

“နိဒ္ဒံ တန္ဒိံ ဝိဇမ္ဘိတံ၊ အရတိံ ဘတ္တသမ္မဒံ။
ဝီရိယေန [ဝိရိယေန (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] နံ ပဏာမေတွာ၊ အရိယမဂ္ဂေါ ဝိသုဇ္ဈတီ”တိ။

၇. ဒုက္ကရသုတ္တံ

၁၇. “ဒုက္ကရံ ဒုတ္တိတိက္ခဉ္စ, အဗျတ္တေန စ သာမညံ။

ဗဟူဟိ တတ္ထ သမ္ဗာဓာ၊ ယတ္ထ ဗာလော ဝိသီဒတီ”တိ။

“ကတိဟံ စရေယျ သာမညံ၊ စိတ္တံ စေ န နိဝါရယေ။
ပဒေ ပဒေ ဝိသီဒေယျ၊ သင်္ကပ္ပာနံ ဝသာနုဂေါ”တိ။

“ကုမ္မောဝ အင်္ဂါနိ သကေ ကပာလေ၊
သမောဒဟံ ဘိက္ခု မနောဝိတက္ကေ။
အနိဿိတော အညမဟေဌယာနော၊
ပရိနိဗ္ဗုတော နူပဝဒေယျ ကဉ္စီ”တိ။

၈. ဟိရီသုတ္တံ

၁၈. “ဟိရီနိသေဓော ပုရိသော, ကောစိ လောကသ္မိံ ဝိဇ္ဇတိ။

ယော နိန္ဒံ အပဗောဓတိ [အပဗောဓေတိ (သျာ. ကံ. က.)] ၊ အဿော ဘဒြော ကသာမိဝ’’တိ။

‘‘ဟိရီနိသေဓော တနုယာ၊ ယေ စရန္တိ သဒာ သတာ။
အန္တံ ဒုက္ခဿ ပပ္ပုယျ၊ စရန္တိ ဝိသမေ သမ’’န္တိ။

၉. ကုဋိကာသုတ္တံ

၁၉. ‘‘ကစ္စိ တေ ကုဋိကာ နတ္ထိ၊ ကစ္စိ နတ္ထိ ကုလာဝကာ။
ကစ္စိ သန္တာနကာ နတ္ထိ၊ ကစ္စိ မုတ္တောသိ ဗန္ဓနာ’’တိ။

‘‘တဂ္ဃ မေ ကုဋိကာ နတ္ထိ၊ တဂ္ဃ နတ္ထိ ကုလာဝကာ။
တဂ္ဃ သန္တာနကာ နတ္ထိ၊ တဂ္ဃ မုတ္တောမှိ ဗန္ဓနာ’’တိ။

‘‘ကိန္တာဟံ ကုဋိကံ ဗြူမိ၊ ကိံ တေ ဗြူမိ ကုလာဝကံ။
ကိံ တေ သန္တာနကံ ဗြူမိ၊ ကိန္တာဟံ ဗြူမိ ဗန္ဓန’’န္တိ။

‘‘မာတရံ ကုဋိကံ ဗြူသိ၊ ဘရိယံ ဗြူသိ ကုလာဝကံ။
ပုတ္တေ သန္တာနကေ ဗြူသိ၊ တဏှံ မေ ဗြူသိ ဗန္ဓန’’န္တိ။

‘‘သာဟု တေ ကုဋိကာ နတ္ထိ၊ သာဟု နတ္ထိ ကုလာဝကာ။
သာဟု သန္တာနကာ နတ္ထိ၊ သာဟု မုတ္တောသိ ဗန္ဓနာ’’တိ။

၁၀. သမိဒ္ဓိသုတ္တံ

၂၀. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ တပောဒါရာမေ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ ရတ္တိယာ ပစ္စူသသမယံ ပစ္စုဋ္ဌာယ ယေန တပောဒါ တေနုပသင်္ကမိ ဂတ္တာနိ ပရိသိဉ္စိတုံ။ တပောဒေ ဂတ္တာနိ ပရိသိဉ္စိတွာ ပစ္စုတ္တရိတွာ ဧကစီဝရော အဋ္ဌာသိ ဂတ္တာနိ ပုဗ္ဗာပယမာနော။ အထ ခေါ အညတရာ ဒေဝတာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ တပောဒံ ဩဘာသေတွာ ယေန အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဝေဟာသံ ဌိတာ အာယသ္မန္တံ သမိဒ္ဓိံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘အဘုတွာ ဘိက္ခသိ ဘိက္ခု၊ န ဟိ ဘုတွာန ဘိက္ခသိ။
ဘုတွာန ဘိက္ခု ဘိက္ခဿု၊ မာ တံ ကာလော ဥပစ္စဂါ’’တိ။

‘‘ကာလံ ဝေါဟံ န ဇာနာမိ၊ ဆန္နော ကာလော န ဒိဿတိ။
တသ္မာ အဘုတွာ ဘိက္ခာမိ၊ မာ မံ ကာလော ဥပစ္စဂါ’’တိ။

အထ ခေါ သာ ဒေဝတာ ပထဝိယံ [ပဌဝိယံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပတိဋ္ဌဟိတွာ အာယသ္မန္တံ သမိဒ္ဓိံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဒဟရော တွံ ဘိက္ခု, ပဗ္ဗဇိတော သုသု ကာဠကေသော, ဘဒြေန ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတော, ပဌမေန ဝယသာ, အနိက္ကီဠိတာဝီ ကာမေသု။ ဘုဉ္ဇ, ဘိက္ခု, မာနုသကေ ကာမေ; မာ သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဟိတွာ ကာလိကံ အနုဓာဝီ’’တိ။

‘‘န ခွာဟံ, အာဝုသော, သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဟိတွာ ကာလိကံ အနုဓာဝါမိ။ ကာလိကဉ္စ ခွာဟံ, အာဝုသော, ဟိတွာ သန္ဒိဋ္ဌိကံ အနုဓာဝါမိ။ ကာလိကာ ဟိ, အာဝုသော, ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပာယာသာ; အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ သန္ဒိဋ္ဌိကော အယံ ဓမ္မော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ’’တိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခု, ကာလိကာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပာယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော? ကထံ သန္ဒိဋ္ဌိကော အယံ ဓမ္မော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ”တိ?

“အဟံ ခေါ, အာဝုသော, နဝေါ အစိရပဗ္ဗဇိတော အဓုနာဂတော ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ။ န တာဟံ [န ခွါဟံ (သီ. ပီ.)] သက္ကောမိ ဝိတ္ထာရေန အာစိက္ခိတုံ။ အယံ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ တပေါဒါရာမေ။ တံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတမတ္ထံ ပုစ္ဆ။ ယထာ တေ ဘဂဝါ ဗျာကရောတိ တထာ နံ ဓာရေယျာသီ”တိ။

“န ခေါ, ဘိက္ခု, သုကရော သော ဘဂဝါ အမှေဟိ ဥပသင်္ကမိတုံ , အညာဟိ မဟေသက္ခာဟိ ဒေဝတာဟိ ပရိဝုတော။ သစေ ခေါ တွံ, ဘိက္ခု, တံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတမတ္ထံ ပုစ္ဆေယျာသိ, မယမ္ပိ အာဂစ္ဆေယျာမ ဓမ္မဿဝနာယာ”တိ။ “ဧဝမာဝုသော”တိ ခေါ အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ တဿာ ဒေဝတာယ ပဋိဿုတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“ဣဓာဟံ , ဘန္တေ, ရတ္တိယာ ပစ္စူသသမယံ ပစ္စုဋ္ဌာယ ယေန တပေါဒါ တေနုပသင်္ကမိံ ဂတ္တာနိ ပရိသိဉ္စိတုံ။ တပေါဒေ ဂတ္တာနိ ပရိသိဉ္စိတွာ ပစ္စုတ္တရိတွာ ဧကစီဝရော အဋ္ဌာသိံ ဂတ္တာနိ ပုဗ္ဗာပယမာနော။ အထ ခေါ, ဘန္တေ, အညတရာ ဒေဝတာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ တပေါဒံ ဩဘာသေတွာ ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဝေဟာသံ ဌိတာ ဣမာယ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“အဘုတွာ ဘိက္ခသိ ဘိက္ခု၊ န ဟိ ဘုတွာန ဘိက္ခသိ။
ဘုတွာန ဘိက္ခု ဘိက္ခဿု၊ မာ တံ ကာလော ဥပစ္စဂါ”တိ။

“ဧဝံ ဝုတ္တေ အဟံ, ဘန္တေ, တံ ဒေဝတံ ဂါထာယ ပစ္စဘာသိံ –

“ကာလံ ဝေါဟံ န ဇာနာမိ၊ ဆန္နော ကာလော န ဒိဿတိ။
တသ္မာ အဘုတွာ ဘိက္ခာမိ၊ မာ မံ ကာလော ဥပစ္စဂါ”တိ။

“အထ ခေါ, ဘန္တေ, သာ ဒေဝတာ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ မံ ဧတဒဝေါစ – ‘ဒဟရော တွံ, ဘိက္ခု, ပဗ္ဗဇိတော သုသု ကာဠကေသော, ဘဒ္ရေန ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတော, ပဌမေန ဝယသာ, အနိက္ကီဠိတာဝီ ကာမေသု။ ဘုဉ္ဇ, ဘိက္ခု, မာနုသကေ ကာမေ; မာ သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဟိတွာ ကာလိကံ အနုဓာဝီ’”တိ။

“ဧဝံ ဝုတ္တာဟံ, ဘန္တေ, တံ ဒေဝတံ ဧတဒဝေါစံ – ‘န ခွါဟံ, အာဝုသော, သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဟိတွာ ကာလိကံ အနုဓာဝါမိ; ကာလိကဉ္စ ခွါဟံ, အာဝုသော, ဟိတွာ သန္ဒိဋ္ဌိကံ အနုဓာဝါမိ။ ကာလိကာ ဟိ, အာဝုသော, ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပာယာသာ; အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ သန္ဒိဋ္ဌိကော အယံ ဓမ္မော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ’”တိ။

“ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘန္တေ, သာ ဒေဝတာ မံ ဧတဒဝေါစ – ‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခု, ကာလိကာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပာယာသာ; အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော? ကထံ သန္ဒိဋ္ဌိကော အယံ ဓမ္မော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ’တိ? ဧဝံ ဝုတ္တာဟံ, ဘန္တေ , တံ ဒေဝတံ ဧတဒဝေါစံ – ‘အဟံ ခေါ, အာဝုသော, နဝေါ အစိရပဗ္ဗဇိတော အဓုနာဂတော ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ, န တာဟံ သက္ကောမိ ဝိတ္ထာရေန အာစိက္ခိတုံ။ အယံ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ တပေါဒါရာမေ။ တံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတမတ္ထံ ပုစ္ဆ။ ယထာ တေ ဘဂဝါ ဗျာကရောတိ တထာ နံ ဓာရေယျာသီ’”တိ။

“ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘန္တေ, သာ ဒေဝတာ မံ ဧတဒဝေါစ – ‘န ခေါ, ဘိက္ခု, သုကရော သော ဘဂဝါ အမှေဟိ ဥပသင်္ကမိတုံ, အညာဟိ မဟေသက္ခာဟိ ဒေဝတာဟိ ပရိဝုတော။ သစေ ခေါ, တွံ ဘိက္ခု, တံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတမ

တ္ထံ ပုစ္ဆေယျာသိ, မယမ္ပိ အာဂစ္ဆေယျာမ ဓမ္မသဝနာယာ’တိ။ သစေ, ဘန္တေ, တသ္သာ ဒေဝတာယ သစ္စံ ဝစနံ, ဣဓေဝ သာ ဒေဝတာ အဝိဒူရေ’’တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, သာ ဒေဝတာ အာယသ္မန္တံ သမိဒ္ဓိံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ပုစ္ဆ, ဘိက္ခု, ပုစ္ဆ, ဘိက္ခု, ယမဟံ အနုပ္ပတ္တာ’’တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ တံ ဒေဝတံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘အက္ခေယျသညိနော သတ္တာ၊ အက္ခေယျသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတာ။
အက္ခေယျံ အပရိညာယ၊ ယောဂမာယန္တိ မစ္စုနော။

‘‘အက္ခေယျဉ္စ ပရိညာယ၊ အက္ခာတာရံ န မညတိ။
တဉ္ဟိ တဿ န ဟောတီတိ၊ ယေန နံ ဝဇ္ဇာ န တဿ အတ္ထိ။
သစေ ဝိဇာနာသိ ဝဒေဟိ ယက္ခာ’’တိ [ယက္ခီတိ (ပီ. က.)] ။

‘‘န ခွာဟံ, ဘန္တေ, ဣမဿ ဘဂဝတာ သင်္ခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ အာဇာနာမိ။ သာဓု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ တထာ ဘာသတု ယထာဟံ ဣမဿ ဘဂဝတာ သင်္ခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ ဇာနေယျ’’န္တိ။

‘‘သမော ဝိသေသီ ဥဒ တ [အထဝါ (သီ. ပီ.)] နိဟီနော၊
ယော မညတီ သော ဝိဝဒေထ [သောပိ ဝဒေထ (က.)] တေန။
တီသု ဝိဓာသု အဝိကမ္ပမာနော၊
သမော ဝိသေသီတိ န တဿ ဟောတိ။
သစေ ဝိဇာနာသိ ဝဒေဟိ ယက္ခာ’’တိ။

‘‘ဣမဿာပိ ခွာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ သင်္ခိတ္တေန ဘာသိတဿ န ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ အာဇာနာမိ။ သာဓု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ တထာ ဘာသတု ယထာဟံ ဣမဿ ဘဂဝတာ သင်္ခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ ဇာနေယျ’’န္တိ။

‘‘ပဟာသိ သင်္ခံ န ဝိမာနမဇ္ဈဂါ၊ အစ္ဆေစ္ဆိ [အစ္ဆေဇ္ဇိ (သျာ. ကံ. က.)] တဏှံ ဣဓ နာမရူပေ။
တံ ဆိန္နဂန္ထံ အနီဃံ နိရာသံ၊ ပရိယေသမာနာ နာဇ္ဈဂမုံ။
ဒေဝါ မနုဿာ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊ သဂ္ဂေသု ဝါ သဗ္ဗနိဝေသနေသု။
သစေ ဝိဇာနာသိ ဝဒေဟိ ယက္ခာ’’တိ။

‘‘ဣမဿ ခွာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ သင်္ခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ အာဇာနာမိ –

‘‘ပါပံ န ကယိရာ ဝစသာ မနသာ၊
ကာယေန ဝါ ကိဉ္စန သဗ္ဗလောကေ။
ကာမေ ပဟာယ သတိမာ သမ္ပဇာနော၊
ဒုက္ခံ န သေဝေထ အနတ္ထသံဟိတ’’န္တိ။

နန္ဒနဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

နန္ဒနာ နန္ဒတိ စေဝ၊ နတ္ထိပုတ္တသမေန စ။

ခတ္တိယော သဏ္ဍမာနေော စ၊ နိဒ္ဒာတန္ဒီ စ ဒုက္ကရံ။
ဟိရိ ကုဋ္ဌိကာ နဝမော၊ ဒသမော ဝုတ္တော သမိဒ္ဓိနာတိ။

၃. သတ္တိဝဂ္ဂေါ

၁. သတ္တိသုတ္တံ

၂၁. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဍယှမာနောဝ [ဍယှမာနေဝ (သဗ္ဗတ္ထ)] မတ္ထကေ။
ကာမရာဂပ္ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ”တိ။

“သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဍယှမာနောဝ မတ္ထကေ။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ”တိ။

၂. ဖုသတိသုတ္တံ

၂၂. “နာဖုသန္တံ ဖုသတိ စ၊ ဖုသန္တဉ္စ တတော ဖုသေ။
တသ္မာ ဖုသန္တံ ဖုသတိ၊ အပ္ပဒုဋ္ဌပဒောသိန”န္တိ။

“ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿ နရဿ ဒုဿတိ၊
သုဒ္ဓဿ ပေါသဿ အနင်္ဂဏဿ။
တမေဝ ဗာလံ ပစ္စေတိ ပာပံ၊
သုခုမော ရဇော ပဋိဝါတံဝ ခိတ္တော”တိ။

၃. ဇဋာသုတ္တံ

၂၃. “အန္တော ဇဋာ ဗဟိ ဇဋာ၊ ဇဋာယ ဇဋိတာ ပဇာ။
တံ တံ ဂေါတမ ပုစ္ဆာမိ၊ ကော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋ”န္တိ။

“သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ။
အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု၊ သော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋံ။

“ယေသံ ရာဂေါ စ ဒေါသော စ၊ အဝိဇ္ဇာ စ ဝိရာဇိတာ။
ခီဏာသဝါ အရဟန္တော၊ တေသံ ဝိဇဋိတာ ဇဋာ။

“ယတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
ပဋိဃံ ရူပသညာ စ၊ ဧတ္ထေသာ ဆိဇ္ဇတေ [ဝိဇဋေ (က.)] ဇဋာ”တိ။

၄. မနောနိဝာရဏသုတ္တံ

၂၄. “ယတော ယတော မနော နိဝာရယေ,

န ဒုက္ခမေတိ နံ တတော တတော။
သ သဗ္ဗတော မနော နိဝာရယေ၊
သ သဗ္ဗတော ဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ”။

“န သဗ္ဗတော မနော နိဝါရယေ၊
န မနော သံယတတ္တမာဂတံ။
ယတော ယတော စ ပာပကံ၊
တတော တတော မနော နိဝါရယေ”တိ။

၅. အရဟန္တသုတ္တံ

၂၅. “ယော ဟောတိ ဘိက္ခု အရဟံ ကတာဝီ၊
ခီဏာသဝေါ အန္တိမဒေဟဓာရီ။
အဟံ ဝဒါမီတိပိ သော ဝဒေယျ၊
မမံ ဝဒန္တီတိပိ သော ဝဒေယျာ”တိ။

“ယော ဟောတိ ဘိက္ခု အရဟံ ကတာဝီ၊
ခီဏာသဝေါ အန္တိမဒေဟဓာရီ။
အဟံ ဝဒါမီတိပိ သော ဝဒေယျ၊
မမံ ဝဒန္တီတိပိ သော ဝဒေယျ။
လောကေ သမညံ ကုသလော ဝိဒိတွာ၊
ဝေါဟာရမတ္တေန သော [သ (?)] ဝေါဟရေယျာ”တိ။

“ယော ဟောတိ ဘိက္ခု အရဟံ ကတာဝီ၊
ခီဏာသဝေါ အန္တိမဒေဟဓာရီ။
မာနံ နု ခေါ သော ဥပဂမ္မ ဘိက္ခု၊
အဟံ ဝဒါမီတိပိ သော ဝဒေယျ။
မမံ ဝဒန္တီတိပိ သော ဝဒေယျာ”တိ။

“ပဟီနမာနဿ န သန္တိ ဂန္ထာ၊
ဝိဓူပိတာ မာနဂန္ထဿ သဗ္ဗေ။
သ ဝီတိဝတ္တော မညတံ [မာနနံ (သီ.)၊ မညိတံ (?)] သုမေဓော၊
အဟံ ဝဒါမီတိပိ သော ဝဒေယျ။

“မမံ ဝဒန္တီတိပိ သော ဝဒေယျ။
လောကေ သမညံ ကုသလော ဝိဒိတွာ။
ဝေါဟာရမတ္တေန သော ဝေါဟရေယျာ”တိ။

၆. ပဇ္ဇောတသုတ္တံ

၂၆. “ကတိ လောကသ္မိံ ပဇ္ဇောတာ၊ ယေဟိ လောကော ပကာသတိ [ပဘာသတိ (က. သီ.)]။
ဘဂဝန္တံ [ဘဝန္တံ (က.)] ပုဋ္ဌုမာဂမ္မ၊ ကထံ ဇာနေမု တံ မယ”န္တိ။

“စတ္တာရော လောကေ ပဇ္ဇောတာ၊ ပဉ္စမေတ္ထ န ဝိဇ္ဇတိ။
ဒိဝါ တပတိ အာဒိစ္စော၊ ရတ္တိမာဘာတိ စန္ဒိမာ။

“အထ အဂ္ဂိ ဒိဝါရတ္တိံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ပကာသတိ။
သမ္ဗုဒ္ဓော တပတံ သေဋ္ဌော၊ သော အာဘာ အနုတ္တရာ”တိ။

၇. သရသုတ္တံ

၂၇. “ကုတော သရာ နိဝတ္တန္တိ၊ ကတ္ထ ဝဋ္ဋံ န ဝတ္တတိ။
ကတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတီ”တိ။

“ယတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော န ဂါဓတိ။
အတော သရာ နိဝတ္တန္တိ၊ ဧတ္ထ ဝဋ္ဋံ န ဝတ္တတိ။
ဧတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတီ”တိ။

၈. မဟဒ္ဓနသုတ္တံ

၂၈. “မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ၊ ရဋ္ဌဝန္တောပိ ခတ္တိယာ။
အညမညာဘိဂိဇ္ဈန္တိ၊ ကာမေသု အနလင်္ကတာ။

“တေသု ဥဿုက္ကဇာတေသု၊ ဘဝသောတာနုသာရိသု။
ကေဓ တဏှံ [ရောဓတဏှံ (သျာ. ကံ.)၊ ဂေဓတဏှံ (က.)] ပဇဟိံသု [ပတဟိံသု (သျာ. ကံ. က.)] ၊ ကေ
လောကသ္မိံ အနုဿုကာ”တိ။

“ဟိတွာ အဂါရံ ပဗ္ဗဇိတာ၊ ဟိတွာ ပုတ္တံ ပသုံ ပိယံ။
ဟိတွာ ရာဂဉ္စ ဒေါသဉ္စ၊ အဝိဇ္ဇဉ္စ ဝိရာဇိယ။
ခီဏာသဝါ အရဟန္တော၊ တေ လောကသ္မိံ အနုဿုကာ”တိ။

၉. စတုစက္ကသုတ္တံ

၂၉. “စတုစက္ကံ နဝဒွါရံ၊ ပုဏ္ဏံ လောဘေန သံယုတံ။
ပင်္ကဇာတံ မဟာဝီရ၊ ကထံ ယာတြာ ဘဝိဿတီ”တိ။

“ဆေတွာ နဒ္ဓိံ ဝရတ္တဉ္စ၊ ဣစ္ဆာ လောဘဉ္စ ပာပကံ။
သမူလံ တဏှမဗ္ဗုယှ၊ ဧဝံ ယာတြာ ဘဝိဿတီ”တိ။

၁၀. ဧဏိဇင်္ဃသုတ္တံ

၃၀. “ဧဏိဇင်္ဃံ ကိသံ ဝီရံ၊ အပ္ပါဟာရံ အလောလုပံ။
သီဟံ ဝေကစရံ နာဂံ၊ ကာမေသု အနပေက္ခိနံ။
ဥပသင်္ကမ္မ ပုစ္ဆာမ၊ ကထံ ဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ”တိ။

“ပဉ္စ ကာမဂုဏာ လောကေ၊ မနောဆဋ္ဌာ ပဝေဒိတာ။
ဧတ္ထ ဆန္ဒံ ဝိရာဇေတွာ၊ ဧဝံ ဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ”တိ။

သတ္တိဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သတ္တိယာ ဖုသတိ စေဝ၊ ဇဋာ မနောနိဝါရဏာ။
အရဟန္တေန ပဇ္ဇောတော၊ သရာ မဟဒ္ဓနေန စ။
စတုစက္ကေန နဝမံ၊ ဧဏိဇင်္ဃေန တေ ဒသာတိ။

၄. သတုလ္လပကာယိကဝဂ္ဂေါ

၁. သဗ္ဘိသုတ္တံ

၃၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ သတုလ္လပကာယိကာ ဒေဝတာယော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ ဧကာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ [ကုရုဗ္ဗေထ (က.)] သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော”တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ ပညာ လဗ္ဘတိ [ပညံ လဘတိ (သျာ. ကံ.)] နာညတော”တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သောကမဇ္ဈေ န သောစတီ”တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ ဉာတိမဇ္ဈေ ဝိရောစတီ”တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သုဂ္ဂတိ”န္တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သတ္တာ တိဋ္ဌန္တိ သာတတ”န္တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ကဿ နု ခေါ, ဘဂဝါ, သုဘာသိတ”န္တိ? သဗ္ဗာသံ ဝော သုဘာသိတံ ပရိယာယေန, အပိ စ မမပိ သုဏာထ –

“သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ”တိ။

ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ အတ္တမနာ တာ ဒေဝတာယော ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယိံသူတိ။

၂. မစ္ဆရိသုတ္တံ

၃၂. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ သတုလ္လပကာယိကာ ဒေဝတာယော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ

သြဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော ဧကာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

"မစ္ဆေရာ စ ပမာဒါ စ၊ ဧဝံ ဒါနံ န ဒီယတိ [ဒိယ္ယတိ (က.)] ။
ပုညံ အာကင်္ခမာနေန၊ ဒေယျံ ဟောတိ ဝိဇာနတာ"တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

"ယဿေဝ ဘီတော န ဒဒါတိ မစ္ဆရီ၊ တဒေဝါဒဒတော ဘယံ။
ဇိဃစ္ဆာ စ ပိပါသာ စ၊ ယဿ ဘာယတိ မစ္ဆရီ။
တမေဝ ဗာလံ ဖုသတိ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။

"တသ္မာ ဝိနေယျ မစ္ဆေရံ၊ ဒဇ္ဇာ ဒါနံ မလာဘိဘူ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပါဏိန"န္တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

"တေ မတေသု န မီယန္တိ၊ ပန္ထာနံဝ သဟဗ္ဗဇံ။
အပ္ပသ္မိံ ယေ ပဝေစ္ဆန္တိ၊ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော။

"အပ္ပသ္မေကေ ပဝေစ္ဆန္တိ၊ ဗဟုနေကေ န ဒိစ္ဆရေ။
အပ္ပသ္မာ ဒက္ခိဏာ ဒိန္နာ၊ သဟဿေန သမံ မိတာ"တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

"ဒုဒ္ဒဒံ ဒဒမာနာနံ၊ ဒုက္ကရံ ကမ္မ ကုဗ္ဗတံ။
အသန္တော နာနုကုဗ္ဗန္တိ၊ သတံ ဓမ္မော ဒုရန္နယော [ဒုရန္နယော (သီ.)] ။

"တသ္မာ သတဉ္စ အသတံ [အသတဉ္စ (သီ. သျာ. ကံ.)] ၊ နာနာ ဟောတိ ဣတော ဂတိ။
အသန္တော နိရယံ ယန္တိ၊ သန္တော သဂ္ဂပရာယနာ"တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဧတဒဝေါစ – "ကဿ နု ခော, ဘဂဝါ, သုဘာသိတ"န္တိ?

"သဗ္ဗာသံ ဝေါ သုဘာသိတံ ပရိယာယေန; အပိ စ မမပိ သုဏာထ –

"ဓမ္မံ စရေ ယောပိ သမုဉ္ဆကံ စရေ၊
ဒါရဉ္စ ပောသံ ဒဒမပ္ပကသ္မိံ။
သတံ သဟဿာနံ သဟဿယာဂိနံ၊
ကလမ္ပိ နာဂ္ဃန္တိ တထာဝိဓဿ တေ"တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"ကေနေသ ယညော ဝိပုလော မဟဂ္ဂတော၊
သမေန ဒိန္နဿ န အဂ္ဃမေတိ။
ကထံ [ကွဒံ ပဒံ ကတ္ထစိ သီဟဠပေါတ္ထကေ နတ္ထိ] သတံ သဟဿာနံ သဟဿယာဂိနံ၊
ကလမ္ပိ နာဂ္ဃန္တိ တထာဝိဓဿ တေ"တိ။

‘‘ဒဒန္တိ ဟေကေ ဝိသမေ နိဝိဋ္ဌာ၊
ဆေတွာ ဝဓိတွာ အထ သောစယိတွာ။
သာ ဒက္ခိဏာ အဿုမုခါ သဒဏ္ဍာ၊
သမေန ဒိန္နဿ န အဂ္ဃမေတိ။

‘‘ဧဝံ သဟဿာနံ သဟဿယာဂိနံ။
ကလမ္ပိ နာဂ္ဃန္တိ တထာဝိဓဿ တေ’’တိ။

၃. သာဓုသုတ္တံ

၃၃. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ သတုလ္လပကာယိကာ ဒေဝတာယော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ ဧကာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

‘‘သာဓု ခေါ၊ မာရိသ၊ ဒါနံ။
မစ္ဆေရာ စ ပမာဒါ စ၊ ဧဝံ ဒါနံ န ဒီယတိ။
ပုညံ အာကင်္ခမာနေန၊ ဒေယျံ ဟောတိ ဝိဇာနတာ’’တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

‘‘သာဓု ခေါ၊ မာရိသ၊ ဒါနံ။
အပိ စ အပ္ပကသ္မိမ္ပိ သာဟု ဒါနံ’’။

‘‘အပ္ပသ္မေကေ ပဝေစ္ဆန္တိ၊ ဗဟုနေကေ န ဒိစ္ဆရေ။
အပ္ပသ္မာ ဒက္ခိဏာ ဒိန္နာ၊ သဟဿေန သမံ မိတာ’’တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

‘‘သာဓု ခေါ၊ မာရိသ၊ ဒါနံ; အပ္ပကသ္မိမ္ပိ သာဟု ဒါနံ။
အပိ စ သဒ္ဓါယပိ သာဟု ဒါနံ’’။

‘‘ဒါနဉ္စ ယုဒ္ဓဉ္စ သမာနမာဟု၊
အပ္ပာပိ သန္တာ ဗဟုကေ ဇိနန္တိ။
အပ္ပမ္ပိ စေ သဒ္ဒဟာနော ဒဒါတိ၊
တေနေဝ သော ဟောတိ သုခီ ပရတ္ထာ’’တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

‘‘သာဓု ခေါ၊ မာရိသ၊ ဒါနံ; အပ္ပကသ္မိမ္ပိ သာဟု ဒါနံ။
သဒ္ဓါယပိ သာဟု ဒါနံ; အပိ စ ဓမ္မလဒ္ဓဿာပိ သာဟု ဒါနံ’’။

‘‘ယော ဓမ္မလဒ္ဓဿ ဒဒါတိ ဒါနံ၊
ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတဿ ဇန္တု။
အတိက္ကမ္မ သော ဝေတရဏိံ ယမဿ၊
ဒိဗ္ဗာနိ ဌာနာနိ ဥပေတိ မစ္စော’’တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ –

“သာဓု ခော၊ မာရိသ၊ ဒါနံ; အပ္ပကသ္မိမ္ပိ သာဟု ဒါနံ။
သဒ္ဓာယပိ သာဟု ဒါနံ; ဓမ္မလဒ္ဓဿာပိ သာဟု ဒါနံ။
အပိ စ ဝိစေယ္ယ ဒါနမ္ပိ သာဟု ဒါနံ”။

“ဝိစေယ္ယ ဒါနံ သုဂတပ္ပသတ္ထံ၊
ယေ ဒက္ခိဏေယျာ ဣဓ ဇီဝလောကေ။
ဧတေသု ဒိန္နာနိ မဟပ္ဖလာနိ၊
ဗီဇာနိ ဝုတ္တာနိ ယထာ သုခေတ္တေ”တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ –

“သာဓု ခော၊ မာရိသ၊ ဒါနံ; အပ္ပကသ္မိမ္ပိ သာဟု ဒါနံ။
သဒ္ဓာယပိ သာဟု ဒါနံ; ဓမ္မလဒ္ဓဿာပိ သာဟု ဒါနံ။
ဝိစေယ္ယ ဒါနမ္ပိ သာဟု ဒါနံ; အပိ စ ပါဏေသုပိ သာဓု သံယမော”။

“ယော ပါဏဘူတာနိ [ပါဏဘူတေသု (သီ. ပီ.)] အဟေဌယံ စရံ၊
ပရူပဝါဒါ န ကရောန္တိ ပါပံ။
ဘီရုံ ပသံသန္တိ န ဟိ တတ္ထ သူရံ၊
ဘယာ ဟိ သန္တော န ကရောန္တိ ပါပ”န္တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ကဿ နု ခော, ဘဂဝါ, သုဘာသိတ”န္တိ?

“သဗ္ဗာသံ ဝေါ သုဘာသိတံ ပရိယာယေန, အပိ စ မမပိ သုဏာထ –

“သဒ္ဓါ ဟိ ဒါနံ ဗဟုဓာ ပသတ္ထံ၊
ဒါနာ စ ခော ဓမ္မပဒံဝ သေယျော။
ပုဗ္ဗေ စ ဟိ ပုဗ္ဗတရေ စ သန္တော၊
နိဗ္ဗာနမေဝဇ္ဈဂမုံ သပညာ”တိ။

၄. နသန္တိသုတ္တံ

၃၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခော သမ္ဗဟုလာ သတုလ္လပကာယိကာ ဒေဝတာယော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော ဧကာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“န သန္တိ ကာမာ မနုဇေသု နိစ္စာ၊
သန္တီဓ ကမနီယာနိ ယေသု [ကာမေသု (က.)] ဗဒ္ဓေါ။
ယေသု ပမတ္တော အပုနာဂမနံ၊
အနာဂန္တာ ပုရိသော မစ္စုဓေယျာ”တိ။

“ဆန္ဒဇံ အဃံ ဆန္ဒဇံ ဒုက္ခံ။
ဆန္ဒဝိနယာ အဃဝိနယော။
အဃဝိနယာ ဒုက္ခဝိနယော”တိ။

“န တေ ကာမာ ယာနိ စိတြာနိ လောကေ၊
သင်္ကပ္ပရာဂေါ ပုရိသဿ ကာမော။
တိဋ္ဌန္တိ စိတြာနိ တထေဝ လောကေ၊
အထေတ္ထ ဓီရာ ဝိနယန္တိ ဆန္ဒံ။

“ကောဓံ ဇဟေ ဝိပ္ပဇဟေယျ မာနံ၊
သံယောဇနံ သဗ္ဗမတိက္ကမေယျ။
တံ နာမရူပသ္မိမသဇ္ဇမာနံ၊
အကိဉ္စနံ နာနုပတန္တိ ဒုက္ခာ။

“ပဟာသိ သင်္ခံ န ဝိမာနမဇ္ဈဂါ [န စ မာနမဇ္ဈဂါ (က. သီ.)၊ န ဝိမာနမာဂါ (သျာ. ကံ.)] ၊
အစ္ဆေစ္ဆိ တဏှံ ဣဓ နာမရူပေ။
တံ ဆိန္နဂန္ထံ အနီဃံ နိရာသံ၊
ပရိယေသမာနာ နာဇ္ဈဂမုံ။
ဒေဝါ မနုဿာ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊
သဂ္ဂေသု ဝါ သဗ္ဗနိဝေသနေသူ”တိ။

“တံ စေ ဟိ နာဒ္ဒက္ခုံ တထာဝိမုတ္တံ (ဣစ္စာယသ္မာ မောဃရာဇာ)၊
ဒေဝါ မနုဿာ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ။
နရုတ္တမံ အတ္ထစရံ နရာနံ၊
ယေ တံ နမဿန္တိ ပသံသိယာ တေ”တိ။

“ပသံသိယာ တေပိ ဘဝန္တိ ဘိက္ခူ (မောဃရာဇာတိ ဘဂဝါ)၊
ယေ တံ နမဿန္တိ တထာဝိမုတ္တံ။
အညာယ ဓမ္မံ ဝိစိကိစ္ဆံ ပဟာယ၊
သင်္ဂါတိဂါ တေပိ ဘဝန္တိ ဘိက္ခူ”တိ။

၅. ဥဇ္ဈာနသညိသုတ္တံ

၃၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဥဇ္ဈာနသညိကာ ဒေဝတာယော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဝေဟာသံ အဋ္ဌံသု။ ဝေဟာသံ ဌိတာ ခေါ ဧကာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“အညထာ သန္တမတ္တာနံ၊ အညထာ ယော ပဝေဒယေ။
နိကစ္စ ကိတဝဿေဝ၊ ဘုတ္တံ ထေယျေန တဿ တံ။

“ယဉှိ ကယိရာ တဉှိ ဝဒေ၊ ယံ န ကယိရာ န တံ ဝဒေ။
အကရောန္တံ ဘာသမာနာနံ၊ ပရိဇာနန္တိ ပဏ္ဍိတာ”တိ။

“န ယိဒံ ဘာသိတမတ္တေန၊ ဧကန္တသဝနေန ဝါ။
အနုက္ကမိတဝေ သက္ကာ၊ ယာယံ ပဋိပဒါ ဒဠှာ။
ယာယ ဓီရာ ပမုစ္စန္တိ၊ ဈာယိနော မာရဗန္ဓနာ။

“န ဝေ ဓီရာ ပကုဗ္ဗန္တိ၊ ဝိဒိတွာ လောကပရိယာယံ။

အညာယ နိဗ္ဗုတာ ဓီရာ၊ တိဏ္ဏာ လောကေ ဝိသတ္တိက”န္တိ။

အထ ခော တာ ဒေဝတာယော ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဘဂဝတော ပာဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒ ဝေါစုံ – “အစ္စယော နော, ဘန္တေ, အစ္စဂမာ ယထာဗာလေ ယထာမူဠှေ ယထာအကုသလေ [ယထာဗာလာ ယထာမူဠှာ ယထာအကုသလာ (သဗ္ဗတ္ထ)], ယာ မယံ ဘဂဝန္တံ အာသာဒေတဗ္ဗံ အမညိမှာ။ တာသံ နော, ဘန္တေ, ဘဂဝါ အစ္စ ယံ အစ္စယတော ပဋိဂ္ဂဏှာတု အာယတိံ သံဝရာယာ”တိ။ အထ ခော ဘဂဝါ သိတံ ပါတွာကာသိ။ အထ ခော တာ ဒေဝ တာယော ဘိယျောသောမတ္တာယ ဥဇ္ဈာယန္တိယော ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆုံ။ ဧကာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“အစ္စယံ ဒေသယန္တီနံ၊ ယော စေ န ပဋိဂ္ဂဏှတိ။
ကောပန္တရော ဒောသဂရု၊ သ ဝေရံ ပဋိမုဉ္စတီ”တိ။

“အစ္စယော စေ န ဝိဇ္ဇေထ၊ နောစိဓာပဂတံ [နောစိဓ အပဟတံ (သျာ. ကံ.)၊ နောစိဓာပကတံ (?)] သိယာ။
ဝေရာနိ န စ သမ္မေယျုံ၊ ကေနီဓ [ဝေရာနိ စ သမ္မေယျုံ၊ တေနိဓ (သီ.)] ကုသလော သိယာ”တိ။

“ကဿစ္စယာ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကဿ နတ္ထိ အပါဂတံ။
ကော န သမ္မောဟမာပါဒိ၊ ကော စ ဓီရော [ကောဓ ဓီရော (သျာ. ကံ.)] သဒါ သတော”တိ။

“တထာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ၊ သဗ္ဗဘူတာနုကမ္ပိနော။
တဿစ္စယာ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ တဿ နတ္ထိ အပါဂတံ။
သော န သမ္မောဟမာပါဒိ၊ သောဝ [သောဓ (သျာ. ကံ.)] ဓီရော သဒါ သတော”တိ။

“အစ္စယံ ဒေသယန္တီနံ၊ ယော စေ န ပဋိဂ္ဂဏှတိ။
ကောပန္တရော ဒောသဂရု၊ သ ဝေရံ ပဋိမုဉ္စတိ။
တံ ဝေရံ နာဘိနန္ဒာမိ၊ ပဋိဂ္ဂဏှာမိ ဝေါစ္စယ”န္တိ။

၆. သဒ္ဓါသုတ္တံ

၃၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခော သမ္ဗဟု လာ သတုလ္လပကာယိကာ ဒေဝတာယော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧက မန္တံ ဌိတာ ခော ဧကာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သဒ္ဓါ ဒုတိယာ ပုရိသဿ ဟောတိ၊
နော စေ အဿဒ္ဓိယံ အဝတိဋ္ဌတိ။
ယသော စ ကိတ္တီ စ တတွဿ ဟောတိ၊
သဂ္ဂဉ္စ သော ဂစ္ဆတိ သရီရံ ဝိဟာယာ”တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“ကောဓံ ဇဟေ ဝိပ္ပဇဟေယျ မာနံ၊
သံယောဇနံ သဗ္ဗမတိက္ကမေယျ။
တံ နာမရူပသ္မိမသဇ္ဇမာနံ၊
အကိဉ္စနံ နာနုပတန္တိ သင်္ဂါ”တိ။

“ပမာဒမနုယုဉ္ဇန္တိ ၊ ဗာလာ ဒုမ္မေဓိနော ဇနာ။

အပ္ပမာဒ႐ူ မေဓာဝီ၊ ဓနံ သေဋ္ဌံဝ ရက္ခတိ။

“မာ ပမာဒမနုယုဉ္ဇေထ၊ မာ ကာမရတိ သန္ထဝံ။
အပ္ပမတ္တော ဟိ ဈာယန္တော၊ ပပ္ပောတိ ပရမံ သုခ”န္တိ။

၇. သမယသုတ္တံ

၃၇. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ မဟာဝနေ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဗ္ဗေဟေဝ အရဟန္တေဟိ; ဒသဟိ စ လောကဓာတူဟိ ဒေဝတာ ယေဘုယျေန သန္နိပတိတာ ဟောန္တိ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ အထ ခေါ စတုန္နံ သုဒ္ဓါဝါသကာယိကာနံ ဒေဝတာနံ ဧတဒဟောသိ – “အယံ ခေါ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ မဟာဝနေ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဗ္ဗေဟေဝ အရဟန္တေဟိ; ဒသဟိ စ လောကဓာတူဟိ ဒေဝတာ ယေဘုယျေန သန္နိပတိတာ ဟောန္တိ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ယံနူန မယမ္ပိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမေယျာမ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပစ္စေကံ ကထံ [ပစ္စေကကထံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဘာသေယျာမာ”တိ။

အထ ခေါ တာ ဒေဝတာ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ။ ဧဝမေဝ – သုဒ္ဓါဝါသေသု ဒေဝေသု အန္တရဟိတာ ဘဂဝတော ပုရတော ပါတုရဟေသုံ။ အထ ခေါ တာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ ဧကာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“မဟာသမယော ပဝနသ္မိံ၊ ဒေဝကာယာ သမာဂတာ။
အာဂတမှ ဣမံ ဓမ္မသမယံ၊ ဒက္ခိတာယေ အပရာဇိတသင်္ဃ”န္တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“တတြ ဘိက္ခဝေါ သမာဒဟံသု၊ စိတ္တမတ္တနော ဥဇုကံ အကံသု [ဥဇုကမကံသု (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]။
သာရထီဝ နေတ္တာနိ ဂဟေတွာ၊ ဣန္ဒြိယာနိ ရက္ခန္တိ ပဏ္ဍိတာ”တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဆေတွာ ခီလံ ဆေတွာ ပလိဃံ၊ ဣန္ဒခီလံ ဦဟစ္စ မနေဇာ။
တေ စရန္တိ သုဒ္ဓါ ဝိမလာ၊ စက္ခုမတာ သုဒန္တာ သုသုနာဂါ”တိ။

အထ ခေါ အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ယေ ကေစိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ၊ န တေ ဂမိဿန္တိ အပါယဘူမိံ။
ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တီ”တိ။

၈. သကလိကသုတ္တံ

၃၈. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ မဒ္ဒကုစ္ဆိသ္မိံ မိဂဒါယေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝတော ပါဒေါ သကလိကာယ [သက္ခလိကာယ (က.)] ခတော ဟောတိ။ ဘုသာ သုဒံ ဘဂဝတော ဝေဒနာ ဝတ္တန္တိ သာရီရိကာ ဝေဒနာ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ [တိပ္ပာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ခရာ ကဋုကာ အသာတာ အမနာပါ; တာ သုဒံ ဘဂဝါ သတော သမ္ပဇာနော အဓိဝာသေတိ အဝိဟညမာနော။ အထ ခေါ ဘဂဝါ စတုဂ္ဂုဏံ သင်္ဃာဋိံ ပညာပေတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ကပ္ပေတိ ပါဒေ ပါဒံ အစ္စာဓာယ သတော သမ္ပဇာနော။

အထ ခော သတ္တုသတာ သတုလ္လပကာယိကာ ဒေဝတာယော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ မဒ္ဒကုစ္ဆိံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော ဧကာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ – “နာဂေါ ဝတ, ဘော, သမဏော ဂေါတမော; နာဂဝတာ စ သမုပ္ပန္နာ သာရီရိကာ ဝေဒနာ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ အသာတာ အမနာပါ သတော သမ္ပဇာနော အဓိဝါသေတိ အဝိဟညမာနော”တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ – “သီဟော ဝတ, ဘော, သမဏော ဂေါတမော; သီဟဝတာ စ သမုပ္ပန္နာ သာရီရိကာ ဝေဒနာ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ အသာတာ အမနာပါ သတော သမ္ပဇာနော အဓိဝါသေတိ အဝိဟညမာနော”တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ – “အာဇာနီယော ဝတ, ဘော, သမဏော ဂေါတမော; အာဇာနီယဝတာ စ သမုပ္ပန္နာ သာရီရိကာ ဝေဒနာ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ အသာတာ အမနာပါ သတော သမ္ပဇာနော အဓိဝါသေတိ အဝိဟညမာနော”တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ – “နိသဘော ဝတ, ဘော, သမဏော ဂေါတမော; နိသဘဝတာ စ သမုပ္ပန္နာ သာရီရိကာ ဝေဒနာ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ အသာတာ အမနာပါ သတော သမ္ပဇာနော အဓိဝါသေတိ အဝိဟညမာနော”တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ – “ဓောရယှော ဝတ, ဘော, သမဏော ဂေါတမော; ဓောရယှဝတာ စ သမုပ္ပန္နာ သာရီရိကာ ဝေဒနာ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ အသာတာ အမနာပါ သတော သမ္ပဇာနော အဓိဝါသေတိ အဝိဟညမာနော”တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ – “ဒန္တော ဝတ, ဘော, သမဏော ဂေါတမော; ဒန္တဝတာ စ သမုပ္ပန္နာ သာရီရိကာ ဝေဒနာ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ အသာတာ အမနာပါ သတော သမ္ပဇာနော အဓိဝါသေတိ အဝိဟညမာနော”တိ။

အထ ခော အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ – “ပဿ သမာဓိံ သုဘာဝိတံ စိတ္တဉ္စ သုဝိမုတ္တံ, န စာဘိနတံ န စာပနတံ န စ သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဂတံ [သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဝတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဝတံ (က.)]။ ယော ဧဝရူပံ ပုရိသနာဂံ ပုရိသသီဟံ ပုရိသအာဇာနီယံ ပုရိသနိသဘံ ပုရိသဓောရယှံ ပုရိသဒန္တံ အတိက္ကမိတဗ္ဗံ မညေယျ ကိမညတြ အဒဿနာ”တိ။

“ပဉ္စဝေဒါ သတံ သမံ၊ တပဿီ ဗြာဟ္မဏာ စရံ။
စိတ္တဉ္စ နေသံ န သမ္မာ ဝိမုတ္တံ၊ ဟီနတ္ထရူပါ န ပါရင်္ဂမာ တေ။

“တဏှာဓိပန္နာ ဝတသီလဗဒ္ဓါ၊ လူခံ တပံ ဝဿသတံ စရန္တာ။
စိတ္တဉ္စ နေသံ န သမ္မာ ဝိမုတ္တံ၊ ဟီနတ္ထရူပါ န ပါရင်္ဂမာ တေ။

“န မာနကာမဿ ဒမော ဣဓတ္ထိ၊ န မောနမတ္ထိ အသမာဟိတဿ။
ဧကော အရညေ ဝိဟရံ ပမတ္တော၊ န မစ္စုဓေယျဿ တရေယျ ပါရ”န္တိ။

“မာနံ ပဟာယ သုသမာဟိတတ္တော၊ သုစေတသော သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တော။
ဧကော အရညေ ဝိဟရမပ္ပမတ္တော၊ သ မစ္စုဓေယျဿ တရေယျ ပါရ”န္တိ။

၉. ပဌမပဇ္ဇုန္နဓီတုသုတ္တံ

၃၉. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ ကောကနဒါ ပဇ္ဇုန္နဿ ဓီတာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ မဟာဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ ကောကနဒါ ပဇ္ဇုန္နဿ ဓီတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

"ဝေသာလိယံ ဝနေ ဝိဟရန္တံ၊ အဂ္ဂံ သတ္တဿ သမ္ဗုဒ္ဓံ။
ကောကနဒါဟမသ္မိ အဘိဝန္ဒေ၊ ကောကနဒါ ပဇ္ဇုန္နဿ ဓီတာ။

"သုတမေဝ ပုရေ အာသိ၊ ဓမ္မော စက္ခုမတာနုဗုဒ္ဓေါ။
သာဟံ ဒါနိ သက္ခိ ဇာနာမိ၊ မုနိနော ဒေသယတော သုဂတဿ။

"ယေ ကေစိ အရိယံ ဓမ္မံ၊ ဝိဂရဟန္တာ စရန္တိ ဒုမ္မေဓာ။
ဥပေန္တိ ရောရုဝံ ဃောရံ၊ စိရရတ္တံ ဒုက္ခံ အနုဘဝန္တိ။

"ယေ စ ခေါ အရိယေ ဓမ္မေ၊ ခန္တိယာ ဥပသမေန ဥပေတာ။
ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒေဝကာယ ပရိပူရေဿန္တီ"တိ။

၁၀. ဒုတိယပဇ္ဇုန္နဓီတုသုတ္တံ

၄၀. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ စူဠကောကနဒါ [စုလ္လကောကနဒါ (သီ. သျာ. ကံ.)] ပဇ္ဇုန္နဿ ဓီတာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ မဟာဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ စူဠကောကနဒါ ပဇ္ဇုန္နဿ ဓီတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

"ဣဓာဂမာ ဝိဇ္ဇုပဘာသဝဏ္ဏာ၊ ကောကနဒါ ပဇ္ဇုန္နဿ ဓီတာ။
ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဉ္စ နမဿမာနာ၊ ဂါထာစိမာ အတ္ထဝတီ အဘာသိ။

"ဗဟုနာပိ ခေါ တံ ဝိဘဇေယျံ၊ ပရိယာယေန တာဒိသော ဓမ္မော။
သံခိတ္တမတ္ထံ [သံခိတ္တမတ္တံ (က.)] လပယိဿာမိ၊ ယာဝတာ မေ မနသာ ပရိယတ္တံ။

"ပါပံ န ကယိရာ ဝစသာ မနသာ၊
ကာယေန ဝါ ကိဉ္စန သဗ္ဗလောကေ။
ကာမေ ပဟာယ သတိမာ သမ္ပဇာနော၊
ဒုက္ခံ န သေဝေထ အနတ္ထသံဟိတ"န္တိ။

သတုလ္လပကာယိကဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သဗ္ဘိမစ္ဆရိနာ သာဓု၊ န သန္တုဇ္ဈာနသညိနော။
သဒ္ဓါ သမယော သကလိကံ၊ ဥဘော ပဇ္ဇုန္နဓီတရောတိ။

၅. အာဒိတ္တဝဂ္ဂေါ

၁. အာဒိတ္တသုတ္တံ

၄၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ အညတရာ ဒေဝတာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“အာဒိတ္တသ္မိံ အဂါရသ္မိံ၊ ယံ နီဟရတိ ဘာဇနံ။
တံ တဿ ဟောတိ အတ္ထာယ၊ နော စ ယံ တတ္ထ ဍယှတိ။

“ဧဝံ အာဒိတ္တကော လောကော၊ ဇရာယ မရဏေန စ။
နီဟရေထေဝ ဒါနေန၊ ဒိန္နံ ဟောတိ သုနီဟတံ။

“ဒိန္နံ သုခဖလံ ဟောတိ၊ နာဒိန္နံ ဟောတိ တံ တထာ။
စောရာ ဟရန္တိ ရာဇာနော၊ အဂ္ဂိ ဍဟတိ နဿတိ။

“အထ အန္တေန ဇဟတိ၊ သရီရံ သပရိဂ္ဂဟံ။
ဧတဒညာယ မေဓာဝီ၊ ဘုဉ္ဇေထ စ ဒဒေထ စ။
ဒတွာ စ ဘုတွာ စ ယထာနုဘာဝံ။
အနိန္ဒိတော သဂ္ဂမုပေတိ ဌာန”န္တိ။

၂. ကိံဒဒသုတ္တံ

၄၂. “ကိံဒဒော ဗလဒော ဟောတိ၊ ကိံဒဒော ဟောတိ ဝဏ္ဏဒော။
ကိံဒဒော သုခဒော ဟောတိ၊ ကိံဒဒော ဟောတိ စက္ခုဒော။
ကော စ သဗ္ဗဒဒော ဟောတိ၊ တံ မေ အက္ခာဟိ ပုစ္ဆိတော”တိ။

“အန္နဒော ဗလဒော ဟောတိ၊ ဝတ္ထဒော ဟောတိ ဝဏ္ဏဒော။
ယာနဒော သုခဒော ဟောတိ၊ ဒီပဒော ဟောတိ စက္ခုဒော။

“သော စ သဗ္ဗဒဒော ဟောတိ၊ ယော ဒဒါတိ ဥပဿယံ။
အမတံ ဒဒော စ သော ဟောတိ၊ ယော ဓမ္မမနုသာသတီ”တိ။

၃. အန္နသုတ္တံ

၄၃. “အန္နမေဝါဘိနန္ဒန္တိ၊ ဥဘယေ ဒေဝမာနုသာ။
အထ ကော နာမ သော ယက္ခော၊ ယံ အန္နံ နာဘိနန္ဒတီ”တိ။

“ယေ နံ ဒဒန္တိ သဒ္ဓာယ၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။
တမေဝ အန္နံ ဘဇတိ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။

“တသ္မာ ဝိနေယျ မစ္ဆေရံ၊ ဒဇ္ဇာ ဒါနံ မလာဘိဘူ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပါဏိန”န္တိ။

၄. ဧကမူလသုတ္တံ

၄၄. “ဧကမူလံ ဒွိရာဝဋ္ဋံ၊ တိမလံ ပဉ္စပတ္ထရံ။
သမုဒ္ဒံ ဒွါဒသာဝဋ္ဋံ၊ ပါတာလံ အတရီ ဣသီ”တိ။

၅. အနောမသုတ္တံ

၄၅. “အနောမနာမံ နိပုဏတ္ထဒဿိံ၊ ပညာဒဒံ ကာမာလယေ အသတ္တံ။
တံ ပဿထ သဗ္ဗဝိဒုံ သုမေဓံ၊ အရိယေ ပထေ ကမမာနံ မဟေသိ”န္တိ။

၆. အစ္ဆရာသုတ္တံ

၄၆. “အစ္ဆရာဂဏသင်္ဃုဋ္ဌံ၊ ပိသာစဂဏသေဝိတံ။
ဝနန္တံ မောဟနံ နာမ၊ ကထံ ယာတ္ရာ ဘဝိဿတီ”တိ။

“ဥဇုကော နာမ သော မဂ္ဂေါ၊ အဘယာ နာမ သာ ဒိသာ။
ရထော အကူဇနော နာမ၊ ဓမ္မစက္ကေဟိ သံယုတော။

“ဟိရီ တဿ အပါလမ္ဗော၊ သတ္ယဿ ပရိဝါရဏံ။
ဓမ္မာဟံ သာရထိံ ဗြူမိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေဇဝံ။

“ယဿ ဧတာဒိသံ ယာနံ၊ ဣတ္ထိယာ ပုရိသဿ ဝါ။
သ ဝေ ဧတေန ယာနေန၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ”တိ။

၇. ဝနရောပသုတ္တံ

၄၇. “ကေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ သဒါ ပုညံ ပဝဍ္ဎတိ။
ဓမ္မဋ္ဌာ သီလသမ္ပန္နာ၊ ကေ ဇနာ သဂ္ဂဂါမိနော”တိ။

“အာရာမရောပါ ဝနရောပါ၊ ယေ ဇနာ သေတုကာရကာ။
ပပဉ္စ ဥဒပါနဉ္စ၊ ယေ ဒဒန္တိ ဥပဿယံ။

“တေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ သဒါ ပုညံ ပဝဍ္ဎတိ။
ဓမ္မဋ္ဌာ သီလသမ္ပန္နာ၊ တေ ဇနာ သဂ္ဂဂါမိနော”တိ။

၈. ဇေတဝနသုတ္တံ

၄၈. “ဣဒဉှိ တံ ဇေတဝနံ၊ ဣသိသင်္ဃနိသေဝိတံ။
အာဝုတ္ထံ [အာဝုဋ္ဌံ (က.)] ဓမ္မရာဇေန၊ ပီတိသဉ္ဇနနံ မမံ။

“ကမ္မံ ဝိဇ္ဇာ စ ဓမ္မော စ၊ သီလံ ဇီဝိတမုတ္တမံ။
ဧတေန မစ္စာ သုဇ္ဈန္တိ၊ န ဂေါတ္တေန ဓနေန ဝါ။

“တသ္မာ ဟိ ပဏ္ဍိတော ပေါသော၊ သမ္ပဿံ အတ္ထမတ္တနော။
ယောနိသော ဝိစိနေ ဓမ္မံ၊ ဧဝံ တတ္ထ ဝိသုဇ္ဈတိ။

“သာရိပုတ္တောဝ ပညာယ၊ သီလေန ဥပသမေန စ။
ယောပိ ပါရင်္ဂတော ဘိက္ခု၊ ဧတာဝပရမော သိယာ”တိ။

၉. မစ္ဆရိသုတ္တံ

၄၉. “ယေ စ မစ္ဆရိနော လောကေ၊ ကဒရိယာ ပရိဘာသကာ။
အညေသံ ဒဒမာနာနံ၊ အန္တရာယကရာ နရာ။

“ကီဒိသော တေသံ ဝိပါကော၊ သမ္ပရာယော စ ကီဒိသော။
ဘဂဝန္တံ ပုဋ္ဌုမာဂမ္မ၊ ကထံ ဇာနေမု တံ မယ”န္တိ။

“ယေဓ မစ္ဆရိနော လောကေ၊ ကဒရိယာ ပရိဘာသကာ။
အညေသံ ဒဒမာနာနံ၊ အန္တရာယကရာ နရာ။

“နိရယံ တိရစ္ဆာနယောနိံ၊ ယမလောကံ ဥပပဇ္ဇရေ။
သစေ ဧန္တိ မနုဿတ္တံ၊ ဒလိဒ္ဒေ ဇာယရေ ကုလေ။

“စောဠံ ပိဏ္ဍော ရတီ ခိဍ္ဍာ၊ ယတ္ထ ကိစ္ဆေန လဗ္ဘတိ။
ပရတော အာသီသရေ [အာသိံသရေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဗာလာ၊ တမ္ပိ တေသံ န လဗ္ဘတိ။
ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေသ ဝိပါကော၊ သမ္ပရာယေ [သမ္ပရာယော (သျာ. ကံ. ပီ.)] စ ဒုဂ္ဂတိ”တိ။

“ဣတိဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ အညံ ပုစ္ဆာမ ဂေါတမ။
ယေဓ လဒ္ဓာ မနုဿတ္တံ၊ ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရာ။

“ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာ ဓမ္မေ စ၊ သင်္ဃေ စ တိဗ္ဗဂါရဝါ။
ကီဒိသော တေသံ ဝိပါကော၊ သမ္ပရာယော စ ကီဒိသော။
ဘဂဝန္တံ ပုဋ္ဌုမာဂမ္မ၊ ကထံ ဇာနေမု တံ မယ”န္တိ။

“ယေဓ လဒ္ဓာ မနုဿတ္တံ၊ ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရာ။
ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာ ဓမ္မေ စ၊ သင်္ဃေ စ တိဗ္ဗဂါရဝါ။
ဧတေ သဂ္ဂ [သဂ္ဂေ (သီ. သျာ. ကံ.)] ပကာသန္တိ၊ ယတ္ထ တေ ဥပပဇ္ဇရေ။

“သစေ ဧန္တိ မနုဿတ္တံ၊ အဍ္ဎေ အာဇာယရေ ကုလေ။
စောဠံ ပိဏ္ဍော ရတီ ခိဍ္ဍာ၊ ယတ္ထာကိစ္ဆေန လဗ္ဘတိ။

“ပရသမ္ဘတေသု ဘောဂေသု၊ ဝသဝတ္တီဝ မောဒရေ။
ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေသ ဝိပါကော၊ သမ္ပရာယေ စ သုဂ္ဂတီ”တိ။

၁၀. ဃဋီကာရသုတ္တံ

၅၀. “အဝိဟံ ဥပပန္နာသေ၊ ဝိမုတ္တာ သတ္တ ဘိက္ခဝေါ။
ရာဂဒေါသပရိက္ခီဏာ၊ တိဏ္ဏာ လောကေ ဝိသတ္တိက”န္တိ။

“ကေ စ တေ အတရုံ ပင်္ကံ [သင်္ဂံ (သီ. သျာ.)] ၊ မစ္စုဓေယျံ သုဒုတ္တရံ။
ကေ ဟိတွာ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒိဗ္ဗယောဂံ ဥပစ္စဂု”န္တိ။

“ဥပကော ပလဂဏ္ဍော စ၊ ပုက္ကုသာတိ စ တေ တယော။
ဘဒ္ဒိယော ခဏ္ဍဒေဝေါ စ၊ ဗာဟုရဂ္ဂိ စ သိင်္ဂိယော [ဗာဟုဒန္တီ စ ပိင်္ဂိယော (သီ.)] ။
တေ ဟိတွာ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒိဗ္ဗယောဂံ ဥပစ္စဂု”န္တိ။

“ကုသလီ ဘာသသီ တေသံ၊ မာရပါသပ္ပဟာယိနံ။
ကဿ တေ ဓမ္မမညာယ၊ အစ္ဆိဒုံ ဘဝဗန္ဓန”န္တိ။

“န အညတြ ဘဂဝတာ၊ နာညတြ တဝ သာသနာ။

ယသ္မိ တေ ဓမ္မမညာယ၊ အစ္ဆိဒ္ဒံ ဘဝဗန္ဓနံ။

“ယတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
တံ တေ ဓမ္မံ ဣဓညာယ၊ အစ္ဆိဒ္ဒံ ဘဝဗန္ဓန”န္တိ။

“ဂမ္ဘီရံ ဘာသသိ ဝါစံ၊ ဒုဗ္ဗိဇာနံ သုဒုဗ္ဗုဓံ။
ကသ္မ တွံ ဓမ္မမညာယ၊ ဝါစံ ဘာသသိ ဤဒိသ”န္တိ။

“ကုမ္ဘကာရော ပုရေ အာသိံ၊ ဝေကဠိင်္ဂေ [ဝေဟဠိင်္ဂေ (သီ.)၊ ဝေဘဠိင်္ဂေ (သျာ. ကံ.)] ဃဋီကရော။
မာတာပေတ္တိဘရော အာသိံ၊ ကဿပဿ ဥပာသကော။

“ဝိရတော မေထုနာ ဓမ္မာ၊ ဗြဟ္မစာရီ နိရာမိသော။
အဟုဝါ တေ သဂါမေယျော၊ အဟုဝါ တေ ပုရေ သခါ။

“သောဟမေတေ ပဇာနာမိ၊ ဝိမုတ္တေ သတ္တ ဘိက္ခဝေ။
ရာဂဒောသပရိက္ခီဏေ၊ တိဏ္ဏေ လောကေ ဝိသတ္တိက”န္တိ။

“ဧဝမေတံ တဒာ အာသိ၊ ယထာ ဘာသသိ ဘဂ္ဂဝ။
ကုမ္ဘကာရော ပုရေ အာသိ၊ ဝေကဠိင်္ဂေ ဃဋီကရော။
မာတာပေတ္တိဘရော အာသိ၊ ကဿပဿ ဥပာသကော။

“ဝိရတော မေထုနာ ဓမ္မာ၊ ဗြဟ္မစာရီ နိရာမိသော။
အဟုဝါ မေ သဂါမေယျော၊ အဟုဝါ မေ ပုရေ သခါ”တိ။

“ဧဝမေတံ ပုရာဏာနံ၊ သဟာယာနံ အဟု သင်္ဂမော။
ဥဘိန္နံ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ သရီရန္တိမဓာရိန”န္တိ။

အာဒိတ္တဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

အာဒိတ္တံ ကိံဒဒံ အန္နံ၊ ဧကမူလအနောမိယံ။
အစ္ဆရာဝနရောပဇေတံ၊ မစ္ဆရေန ဃဋီကရောတိ။

၆. ဇရာဝဂ္ဂေါ

၁. ဇရာသုတ္တံ

၅၁. “ကိံသု ယာဝ ဇရာ သာဓု၊ ကိံသု သာဓု ပတိဋ္ဌိတံ။
ကိံသု နရာနံ ရတနံ၊ ကိံသု စောရေဟိ ဒူဟရ”န္တိ။

“သီလံ ယာဝ ဇရာ သာဓု၊ သဒ္ဓါ သာဓု ပတိဋ္ဌိတာ။
ပညာ နရာနံ ရတနံ၊ ပုညံ စောရေဟိ ဒူဟရ”န္တိ။

၂. အဇရသာသုတ္တံ

၅၂. “ကိံသု အဇရသာ သာဓု၊ ကိံသု သာဓု အဓိဋ္ဌိတံ။

ကိံသု နရာနံ ရတနံ၊ ကိံသု စောရေဟိ ဟာရိယ”န္တိ။

“သီလံ အဇရသာ သာဓု၊ သဒ္ဓါ သာဓု အဓိဋ္ဌိတာ။
ပညာ နရာနံ ရတနံ၊ ပုညံ စောရေဟိ ဟာရိယ”န္တိ။

၃. မိတ္တသုတ္တံ

၅၃. “ကိံသု ပဝသတော [ပထဝတော (ပီ. က.)] မိတ္တံ၊ ကိံသု မိတ္တံ သကေ ဃရေ။
ကိံ မိတ္တံ အတ္ထဇာတဿ၊ ကိံ မိတ္တံ သမ္ပရာယိက”န္တိ။

“သတ္ထော ပဝသတော မိတ္တံ၊ မာတာ မိတ္တံ သကေ ဃရေ။
သဟာယော အတ္ထဇာတဿ၊ ဟောတိ မိတ္တံ ပုနပ္ပုနံ။
သယံကတာနိ ပုညာနိ၊ တံ မိတ္တံ သမ္ပရာယိက”န္တိ။

၄. ဝတ္ထုသုတ္တံ

၅၄. “ကိံသု ဝတ္ထု မနုဿာနံ၊ ကိံသူဓ ပရမော သခါ။
ကိံသု ဘူတာ ဥပဇီဝန္တိ၊ ယေ ပာဏာ ပထဝိဿိတာ”တိ [ပထဝိံ သိတာတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။

“ပုတ္တာ ဝတ္ထု မနုဿာနံ၊ ဘရိယာ စ [ဘရိယာဝ (သီ.)၊ ဘရိယာ (သျာ. ကံ.)] ပရမော သခါ။
ဝုဋ္ဌိံ ဘူတာ ဥပဇီဝန္တိ၊ ယေ ပာဏာ ပထဝိဿိတာ”တိ။

၅. ပဌမဇနေသုတ္တံ

၅၅. “ကိံသု ဇနေတိ ပုရိသံ၊ ကိံသု တဿ ဝိဓာဝတိ။
ကိံသု သံသာရမာပာဒိ၊ ကိံသု တဿ မဟဗ္ဘယ”န္တိ။

“တဏှာ ဇနေတိ ပုရိသံ၊ စိတ္တမဿ ဝိဓာဝတိ။
သတ္တော သံသာရမာပာဒိ၊ ဒုက္ခမဿ မဟဗ္ဘယ”န္တိ။

၆. ဒုတိယဇနေသုတ္တံ

၅၆. “ကိံသု ဇနေတိ ပုရိသံ၊ ကိံသု တဿ ဝိဓာဝတိ။
ကိံသု သံသာရမာပာဒိ၊ ကိသ္မာ န ပရိမုစ္စတီ”တိ။

“တဏှာ ဇနေတိ ပုရိသံ၊ စိတ္တမဿ ဝိဓာဝတိ။
သတ္တော သံသာရမာပာဒိ၊ ဒုက္ခာ န ပရိမုစ္စတီ”တိ။

၇. တတိယဇနေသုတ္တံ

၅၇. “ကိံသု ဇနေတိ ပုရိသံ၊ ကိံသု တဿ ဝိဓာဝတိ။
ကိံသု သံသာရမာပာဒိ၊ ကိံသု တဿ ပရာယန”န္တိ။

“တဏှာ ဇနေတိ ပုရိသံ၊ စိတ္တမဿ ဝိဓာဝတိ။
သတ္တော သံသာရမာပာဒိ၊ ကမ္မံ တဿ ပရာယန”န္တိ။

၈. ဥပ္ပထသုတ္တံ

၅၈. “ကိံသု ဥပ္ပထော အက္ခာတော၊ ကိံသု ရတ္တိန္ဒိဝက္ခယော။
ကိံ မလံ ဗြဟ္မစရိယဿ၊ ကိံ သိနာနမနောဒက”န္တိ။

“ရာဂေါ ဥပ္ပထော အက္ခာတော၊ ဝယော ရတ္တိန္ဒိဝက္ခယော။
ဣတ္ထီ မလံ ဗြဟ္မစရိယဿ၊ ဧတ္ထာယံ သဇ္ဇတေ ပဇာ။
တပော စ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ၊ တံ သိနာနမနောဒက”န္တိ။

၉. ဒုတိယသုတ္တံ

၅၉. “ကိံသု ဒုတိယာ [ဒုတိယံ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ပုရိသဿ ဟောတိ၊ ကိံသု စေနံ ပသာသတိ။
ကိဿ စာဘိရတော မစ္စော၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ”တိ။

“သဒ္ဓါ ဒုတိယာ ပုရိသဿ ဟောတိ၊ ပညာ စေနံ ပသာသတိ။
နိဗ္ဗာနာဘိရတော မစ္စော၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ”တိ။

၁၀. ကဝိသုတ္တံ

၆၀. “ကိံသု နိဒာနံ ဂါထာနံ၊ ကိံသု တာသံ ဝိယဉ္ဇနံ။
ကိံသု သန္နိဿိတာ ဂါထာ၊ ကိံသု ဂါထာနမာသယော”တိ။

“ဆန္ဒော နိဒာနံ ဂါထာနံ၊ အက္ခရာ တာသံ ဝိယဉ္ဇနံ။
နာမသန္နိဿိတာ ဂါထာ၊ ကဝိ ဂါထာနမာသယော”တိ။

ဇရာဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဇရာ အဇရသာ မိတ္တံ၊ ဝတ္ထု တီဏိ ဇနာနိ စ။
ဥပ္ပထော စ ဒုတိယော စ၊ ကဝိနာ ပူရိတော ဝဂ္ဂေါတိ။

၇. အဒ္ဓဝဂ္ဂေါ

၁. နာမသုတ္တံ

၆၁. “ကိံသု သဗ္ဗံ အဒ္ဓဘဝိ [အန္ွဘဝိ (သီ.)]၊ ကိဿု ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတိ။
ကိဿဿု ဧကဓမ္မဿ၊ သဗ္ဗေဝ ဝသမန္ွဂူ”တိ [ဝသမဒ္ဓဂူ (က.)] ။

“နာမံ သဗ္ဗံ အဒ္ဓဘဝိ၊ နာမာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတိ။
နာမဿ ဧကဓမ္မဿ၊ သဗ္ဗေဝ ဝသမန္ွဂူ”တိ။

၂. စိတ္တသုတ္တံ

၆၂. “ကေနဿု နီယတိ လောကော၊ ကေနဿု ပရိကဿတိ။
ကိဿဿု ဧကဓမ္မဿ၊ သဗ္ဗေဝ ဝသမန္ွဂူ”တိ။

“စိတ္တေန နီယတိ လောကော၊ စိတ္တေန ပရိကဿတိ။
စိတ္တဿ ဧကဓမ္မဿ၊ သဗ္ဗေဝ ဝသမန္ွဂူ”တိ။

၃. တဏှာဟာသုတ္တံ

၆၃. ''ကေနဿု နီယတိ လောကော၊ ကေနဿု ပရိကဿတိ။
ကိဿဿု ဧကဓမ္မဿ၊ သဗ္ဗေဝ ဝသမန္ဝဂူ''တိ။

''တဏှာယ နီယတိ လောကော၊ တဏှာယ ပရိကဿတိ။
တဏှာယ ဧကဓမ္မဿ၊ သဗ္ဗေဝ ဝသမန္ဝဂူ''တိ။

၄. သံယောဇနသုတ္တံ

၆၄. ''ကိံသု သံယောဇနော လောကော၊ ကိံသု တဿ ဝိစာရဏံ။
ကိဿဿု ဝိပ္ပဟာနေန၊ နိဗ္ဗာနံ ဣတိ ဝုစ္စတီ''တိ။

''နန္ဒီသံယောဇနော [နန္ဒိသံယောဇနော (သီ. ဿာ. ကံ.)] လောကော၊ ဝိတက္ကဿ ဝိစာရဏံ။
တဏှာယ ဝိပ္ပဟာနေန၊ နိဗ္ဗာနံ ဣတိ ဝုစ္စတီ''တိ။

၅. ဗန္ဓနသုတ္တံ

၆၅. ''ကိံသု သမ္ဗန္ဓနော လောကော၊ ကိံသု တဿ ဝိစာရဏံ။
ကိဿဿု ဝိပ္ပဟာနေန၊ သဗ္ဗံ ဆိန္ဒတိ ဗန္ဓန''န္တိ။

''နန္ဒီသမ္ဗန္ဓနော လောကော၊ ဝိတက္ကဿ ဝိစာရဏံ။
တဏှာယ ဝိပ္ပဟာနေန၊ သဗ္ဗံ ဆိန္ဒတိ ဗန္ဓန''န္တိ။

၆. အတ္တဟတသုတ္တံ

၆၆. ''ကေနဿုဗ္ဘာဟတော လောကော၊ ကေနဿု ပရိဝါရိတော။
ကေန သလ္လေန ဩတိဏ္ဏော၊ ကိဿ ဓူပါယိတော သဒါ''တိ။

''မစ္စုနာဗ္ဘာဟတော လောကော၊ ဇရာယ ပရိဝါရိတော။
တဏှာသလ္လေန ဩတိဏ္ဏော၊ ဣစ္ဆာဓူပါယိတော သဒါ''တိ။

၇. ဥဍ္ဍိတသုတ္တံ

၆၇. ''ကေနဿု ဥဍ္ဍိတော လောကော၊ ကေနဿု ပရိဝါရိတော။
ကေနဿု ပိဟိတော လောကော၊ ကိသ္မိံ လောကော ပတိဋ္ဌိတော''တိ။

''တဏှာယ ဥဍ္ဍိတော လောကော၊ ဇရာယ ပရိဝါရိတော။
မစ္စုနာ ပိဟိတော လောကော၊ ဒုက္ခေ လောကော ပတိဋ္ဌိတော''တိ။

၈. ပိဟိတသုတ္တံ

၆၈. ''ကေနဿု ပိဟိတော လောကော၊ ကိသ္မိံ လောကော ပတိဋ္ဌိတော။
ကေနဿု ဥဍ္ဍိတော လောကော၊ ကေနဿု ပရိဝါရိတော''တိ။

''မစ္စုနာ ပိဟိတော လောကော၊ ဒုက္ခေ လောကော ပတိဋ္ဌိတော။
တဏှာယ ဥဍ္ဍိတော လောကော၊ ဇရာယ ပရိဝါရိတော''တိ။

၉. ဣဿသုတ္တံ

၆၉. “ကေနဿု ဗဇ္ဈတီ လောကော၊ ကိဿ ဝိနယာယ မုစ္စတိ။
ကိဿဿု ဝိပ္ပဟာနေန၊ သဗ္ဗံ ဆိန္ဒတိ ဗန္ဓန”န္တိ။

“ဣစ္ဆာယ ဗဇ္ဈတီ လောကော၊ ဣစ္ဆာဝိနယာယ မုစ္စတိ။
ဣစ္ဆာယ ဝိပ္ပဟာနေန၊ သဗ္ဗံ ဆိန္ဒတိ ဗန္ဓန”န္တိ။

၁၀. လောကသုတ္တံ

၇၀. “ကိသ္မိံ လောကော သမုပ္ပန္နော၊ ကိသ္မိံ ကုဗ္ဗတိ သန္ထဝံ။
ကိဿ လောကော ဥပာဒါယ၊ ကိသ္မိံ လောကော ဝိဟညတီ”တိ။

“ဆသု လောကော သမုပ္ပန္နော၊ ဆသု ကုဗ္ဗတိ သန္ထဝံ။
ဆန္နမေဝ ဥပာဒါယ၊ ဆသု လောကော ဝိဟညတီ”တိ။

အဒ္ဓဝဂ္ဂေါ [အန္ဓဝဂ္ဂေါ (သီ.)] သတ္တမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

နာမံ စိတ္တဉ္စ တဏှာ စ၊ သံယောဇနဉ္စ ဗန္ဓနာ။
အဗ္ဘာဟတုဍ္ဍိတော ပိဟိတော၊ ဣစ္ဆာ လောကေန တေ ဒသာတိ။

၈. ဆေတွာဝဂ္ဂေါ

၁. ဆေတွာသုတ္တံ

၇၁. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ဂာထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကိံသု ဆေတွာ [ဈတွာ (သီ.)၊ ဃတွာ (သျာ. ကံ.) ဧဝမုပရိပိ] သုခံ သေတိ၊ ကိံသု ဆေတွာ န သောစတိ။
ကိဿဿု ဧကဓမ္မဿ၊ ဝဓံ ရောစေသိ ဂောတမာ”တိ။

“ကောဓံ ဆေတွာ သုခံ သေတိ၊ ကောဓံ ဆေတွာ န သောစတိ။
ကောဓဿ ဝိသမူလဿ၊ မဓုရဂ္ဂဿ ဒေဝတေ။
ဝဓံ အရိယာ ပသံသန္တိ၊ တဉှိ ဆေတွာ န သောစတီ”တိ။

၂. ရထသုတ္တံ

၇၂. “ကိံသု ရထဿ ပညာဏံ၊ ကိံသု ပညာဏမဂ္ဂိနော။
ကိံသု ရဋ္ဌဿ ပညာဏံ၊ ကိံသု ပညာဏမိတ္ထိယာ”တိ။

“ဓဇော ရထဿ ပညာဏံ၊ ဓူမော ပညာဏမဂ္ဂိနော။
ရာဇာ ရဋ္ဌဿ ပညာဏံ၊ ဘတ္တာ ပညာဏမိတ္ထိယာ”တိ။

၃. ဝိတ္တသုတ္တံ

၇၃. “ကိံသူဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ၊ ကိံသု သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာတိ။
ကိံသု ဟဝေ သာဒုတရံ [သာဓုတရံ (က.)] ရသာနံ၊ ကထံဇီဝိံ [ကိံသုဇီဝိံ (က.)] ဇီဝိတမာဟု သေဋ္ဌ”န္တိ။

“သဒ္ဓီဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ၊ ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာတိ။
သစ္စံ ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာနံ၊ ပညာဇီဝိံ ဇီဝိတမာဟု သေဋ္ဌ”န္တိ။

၄. ဝုဋ္ဌိသုတ္တံ

၇၄. “ကိံသု ဥပ္ပတတံ သေဋ္ဌံ၊ ကိံသု နိပတတံ ဝရံ။
ကိံသု ပဝဇမာနာနံ၊ ကိံသု ပဝဒတံ ဝရ”န္တိ။

“ဗီဇံ ဥပ္ပတတံ သေဋ္ဌံ၊ ဝုဋ္ဌိ နိပတတံ ဝရာ။
ဂါဝေါ ပဝဇမာနာနံ၊ ပုတ္တော ပဝဒတံ ဝရောတိ။

“ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပတတံ သေဋ္ဌာ၊ အဝိဇ္ဇာ နိပတတံ ဝရာ။
သင်္ဃော ပဝဇမာနာနံ၊ ဗုဒ္ဓော ပဝဒတံ ဝရော”တိ။

၅. ဘီတာသုတ္တံ

၇၅. “ကိံသူဓ ဘီတာ ဇနတာ အနေကာ၊
မဂ္ဂေါ စနေကာယတနပ္ပဝုတ္တော။
ပုစ္ဆာမိ တံ ဂေါတမ ဘူရိပည၊
ကိသ္မိံ ဌိတော ပရလောကံ န ဘာယေ”တိ။

“ဝါစံ မနဉ္စ ပဏိဓာယ သမ္မာ၊
ကာယေန ပါပါနိ အကုဗ္ဗမာနော။
ဗဝှန္နပါနံ ဃရမာဝသန္တော၊
သဒ္ဓေါ မုဒူ သံဝိဘာဂီ ဝဒညူ။
ဧတေသု ဓမ္မေသု ဌိတော စတူသု၊
ဓမ္မေ ဌိတော ပရလောကံ န ဘာယေ”တိ။

၆. နဇီရတိသုတ္တံ

၇၆. “ကိံ ဇီရတိ ကိံ န ဇီရတိ၊ ကိံသု ဥပ္ပထောတိ ဝုစ္စတိ။
ကိံသု ဓမ္မာနံ ပရိပန္ထော၊ ကိံသု ရတ္တိန္ဒိဝက္ခယော။
ကိံ မလံ ဗြဟ္မစရိယဿ၊ ကိံ သိနာနမနောဒကံ။

“ကတိ လောကသ္မိံ ဆိဒ္ဒါနိ၊ ယတ္ထ ဝိတ္တံ [စိတ္တံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] န တိဋ္ဌတိ။
ဘဂဝန္တံ ပုဋ္ဌုမာဂမ္မ၊ ကထံ ဇာနေမု တံ မယ”န္တိ။

“ရူပံ ဇီရတိ မစ္စာနံ၊ နာမဂောတ္တံ န ဇီရတိ။
ရာဂေါ ဥပ္ပထောတိ ဝုစ္စတိ။

“လောဘော ဓမ္မာနံ ပရိပန္ထော၊ ဝယော ရတ္တိန္ဒိဝက္ခယော။
ဣတ္ထီ မလံ ဗြဟ္မစရိယဿ၊ ဧတ္ထာယံ သဇ္ဇတေ ပဇာ။
တပော စ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ၊ တံ သိနာနမနောဒကံ။

“ဆ လောကသ္မိံ ဆိဒ္ဒါနိ၊ ယတ္ထ ဝိတ္တံ န တိဋ္ဌတိ။
အာလဿဉ္စ [အာလသျဉ္စ (သီ. ပီ.)] ပမာဒေါ စ၊ အနုဋ္ဌာနံ အသံယမော။

နိဒ္ဒာ တန္ဒီ [တန္ဒိ (သီ.)] စ တေ ဆိဒ္ဒေ၊ သဗ္ဗသော တံ ဝိဝဇ္ဇယေ''တိ။

၇. ဣဿရိယသုတ္တံ

၇၇. ''ကိံသု ဣဿရိယံ လောကေ၊ ကိံသု ဘဏ္ဍာနမုတ္တမံ။
ကိံသု သတ္ထမလံ လောကေ၊ ကိံသု လောကသ္မိမဗ္ဗုဒံ။

''ကိံသု ဟရန္တံ ဝါရေန္တိ၊ ဟရန္တော ပန ကော ပိယော။
ကိံသု ပုနပ္ပုနာယန္တံ၊ အဘိနန္ဒန္တိ ပဏ္ဍိတာ''တိ။

''ဝသော ဣဿရိယံ လောကေ၊ ဣတ္ထီ ဘဏ္ဍာနမုတ္တမံ။
ကောဓော သတ္ထမလံ လောကေ၊ စောရာ လောကသ္မိမဗ္ဗုဒာ။

''စောရံ ဟရန္တံ ဝါရေန္တိ၊ ဟရန္တော သမဏော ပိယော။
သမဏံ ပုနပ္ပုနာယန္တံ၊ အဘိနန္ဒန္တိ ပဏ္ဍိတာ''တိ။

၈. ကာမသုတ္တံ

၇၈. ''ကိမတ္ထကာမော န ဒဒေ၊ ကိံ မစ္စော န ပရိစ္စဇေ။
ကိံသု မုဉ္စေယျ ကလျာဏံ၊ ပါပိကံ န စ မောစယေ''တိ။

''အတ္တာနံ န ဒဒေ ပေါသော၊ အတ္တာနံ န ပရိစ္စဇေ။
ဝါစံ မုဉ္စေယျ ကလျာဏံ၊ ပါပိကဉ္စ န မောစယေ''တိ။

၉. ပါထေယျသုတ္တံ

၇၉. ''ကိံသု ဗန္ဓတိ ပါထေယျံ၊ ကိံသု ဘောဂါနမာသယော။
ကိံသု နရံ ပရိကဿတိ၊ ကိံသု လောကသ္မိ ဒုဇ္ဇဟံ။
ကိသ္မိံ ဗဒ္ဓါ ပုထူ သတ္တာ၊ ပါသေန သကုဏီ ယထာ''တိ။

''သဒ္ဓါ ဗန္ဓတိ ပါထေယျံ၊ သိရီ ဘောဂါနမာသယော။
ဣစ္ဆာ နရံ ပရိကဿတိ၊ ဣစ္ဆာ လောကသ္မိ ဒုဇ္ဇဟာ။
ဣစ္ဆာဗဒ္ဓါ ပုထူ သတ္တာ၊ ပါသေန သကုဏီ ယထာ''တိ။

၁၀. ပဇ္ဇောတသုတ္တံ

၈၀. ''ကိံသု လောကသ္မိ ပဇ္ဇောတော၊ ကိံသု လောကသ္မိ ဇာဂရော။
ကိံသု ကမ္မေ သဇီဝါနံ၊ ကိမဿ ဣရိယာပထော။

''ကိံသု အလသံ အနလသဉ္စ [ကိံ အာလသျာနာလသျဉ္စ (က.)] ၊ မာတာ ပုတ္တံဝ ပေါသတိ။
ကိံ ဘူတာ ဥပဇီဝန္တိ၊ ယေ ပါဏာ ပထဝိဿိတာ''တိ။

''ပညာ လောကသ္မိ ပဇ္ဇောတော၊ သတိ လောကသ္မိ ဇာဂရော။
ဂါဝေါ ကမ္မေ သဇီဝါနံ၊ သီတဿ ဣရိယာပထော။

''ဝုဋ္ဌိ အလသံ အနလသဉ္စ၊ မာတာ ပုတ္တံဝ ပေါသတိ။
ဝုဋ္ဌိံ ဘူတာ ဥပဇီဝန္တိ၊ ယေ ပါဏာ ပထဝိဿိတာ''တိ။

၁၁. အရဏ္ဏသုတ္တံ

၈၁. ‘‘ကေသူဓ အရဏ္ဏာ လောကေ၊ ကေသံ ဝုသိတံ န နဿတိ။
ကေဓ ဣစ္ဆံ ပရိဇာနန္တိ၊ ကေသံ ဘောဇိဿိယံ သဒါ။

‘‘ကိံသု မာတာ ပိတာ ဘာတာ၊ ဝန္ဒန္တိ နံ ပတိဋ္ဌိတံ။
ကိံသု ဣဓ ဇာတိဟီနံ၊ အဘိဝါဒေန္တိ ခတ္တိယာ’’တိ။

‘‘သမဏီဓ အရဏ္ဏာ လောကေ၊ သမဏာနံ ဝုသိတံ န နဿတိ။
သမဏာ ဣစ္ဆံ ပရိဇာနန္တိ၊ သမဏာနံ ဘောဇိဿိယံ သဒါ။

‘‘သမဏံ မာတာ ပိတာ ဘာတာ၊ ဝန္ဒန္တိ နံ ပတိဋ္ဌိတံ။
သမဏီဓ ဇာတိဟီနံ၊ အဘိဝါဒေန္တိ ခတ္တိယာ’’တိ။

ဆေတွာဝဂ္ဂေါ အဋ္ဌမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဆေတွာ ရထဉ္စ စိတ္တဉ္စ၊ ဝုဋ္ဌိ ဘီတာ နဇီရတိ။
ဣဿရံ ကာမံ ပာထေယျံ၊ ပဇ္ဇောတော အရဏေန စာတိ။

ဒေဝတာသံယုတ္တံ သမတ္တံ။

၂. ဒေဝပုတ္တသံယုတ္တံ

၁. ပဌမဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမကဿပသုတ္တံ

၈၂. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ ကဿပေါ ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ကဿပေါ ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ဘိက္ခုံ ဘဂဝါ ပကာသေသိ, နော စ ဘိက္ခုနော အနုသာသ''န္တိ။ ''တေန ဟိ ကဿပ, တညေဝေတ္ထ ပဋိဘာတူ''တိ။

''သုဘာသိတဿ သိက္ခေထ၊ သမဏူပာသနဿ စ။
ဧကာသနဿ စ ရဟော၊ စိတ္တဝူပသမဿ စာ''တိ။

ဣဒမဝေါစ ကဿပေါ ဒေဝပုတ္တော; သမနုညော သတ္ထာ အဟောသိ။ အထ ခေါ ကဿပေါ ဒေဝပုတ္တော ''သမနုညော မေ သတ္ထာ''တိ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၂. ဒုတိယကဿပသုတ္တံ

၈၃. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ကဿပေါ ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

''ဘိက္ခု သိယာ ဈာယီ ဝိမုတ္တစိတ္တော၊
အာကင်္ခေ စေ ဟဒယဿာနုပတ္တိံ။
လောကဿ ဥဒယဗ္ဗယဉ္စ ဉတွာ၊
သုစေတသော အနိဿိတော တဒါနိသံသော''တိ။

၃. မာဃသုတ္တံ

၈၄. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခေါ မာဃော ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ မာဃော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''ကိံသု ဆေတွာ သုခံ သေတိ၊ ကိံသု ဆေတွာ န သောစတိ။
ကိဿဿု ဧကဓမ္မဿ၊ ဝဓံ ရောစေသိ ဂေါတမာ''တိ။

''ကောဓံ ဆေတွာ သုခံ သေတိ၊ ကောဓံ ဆေတွာ န သောစတိ။
ကောဓဿ ဝိသမူလဿ၊ မဓုရဂ္ဂဿ ဝတြဘူ။
ဝဓံ အရိယာ ပသံသန္တိ၊ တဉှိ ဆေတွာ န သောစတီ''တိ။

၄. မာဂဓသုတ္တံ

၈၅. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ မာဂဓော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကတိ လောကသ္မိံ ပဇ္ဇောတာ၊ ယေဟိ လောကော ပကာသတိ။
ဘဝန္တံ ပုဋ္ဌုမာဂမ္မ၊ ကထံ ဇာနေမု တံ မယ”န္တိ။

“စတ္တာရော လောကေ ပဇ္ဇောတာ၊ ပဉ္စမေတ္ထ န ဝိဇ္ဇတိ။
ဒိဝာ တပတိ အာဒိစ္စော၊ ရတ္တိမာဘာတိ စန္ဒိမာ။

“အထ အဂ္ဂိ ဒိဝာရတ္တိံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ပကာသတိ။
သမ္ဗုဒ္ဓော တပတံ သေဋ္ဌော၊ ဧသာ အာဘာ အနုတ္တရာ”တိ။

၅. အမလိသုတ္တံ

၈၆. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခေါ အမလိ ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ အမလိ ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ကရဏီယမေတံ ဗြာဟ္မဏေန၊ ပဓာနံ အကိလာသုနာ။
ကာမာနံ ဝိပ္ပဟာနေန၊ န တေနာသီသတေ ဘဝ”န္တိ။

“နတ္ထိ ကိစ္စံ ဗြာဟ္မဏဿ (အမလီတိ ဘဂဝါ)၊
ကတကိစ္စော ဟိ ဗြာဟ္မဏော။

“ယာဝ န ဂါဓံ လဘတိ နဒီသု၊
အာယူဟတိ သဗ္ဗဂတ္တေဘိ ဇန္တု။
ဂါဓဉ္စ လဒ္ဓါန ထလေ ဌိတော ယော၊
နာယူဟတီ ဟာရဂတော ဟိ သောဝ [သောတိ (သီ. ပီ. က.)၊ ဟောတိ (သျာ. ကံ.)၊ သော (?)] ။

“ဧသူပမာ အမလိ ဗြာဟ္မဏဿ၊
ခီဏာသဝဿ နိပကဿ ဈာယိနော။
ပပ္ပုယျ ဇာတိမရဏဿ အန္တံ၊
နာယူဟတီ ဟာရဂတော ဟိ သော”တိ [ဟောတီတိ (သျာ. ကံ.)] ။

၆. ကာမဒသုတ္တံ

၈၇. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ကာမဒော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဒုက္ကရံ ဘဂဝါ, သုဒုက္ကရံ ဘဂဝါ”တိ။

“ဒုက္ကရံ ဝါပိ ကရောန္တိ (ကာမဒါတိ ဘဂဝါ)၊
သေခါ သီလသမာဟိတာ။
ဌိတတ္တာ အနဂါရိယုပေတဿ၊
တုဋ္ဌိ ဟောတိ သုခါဝဟာ”တိ။

“ဒုလ္လဘာ ဘဂဝါ ယဒိဒံ တုဋ္ဌီ”တိ။

“ဒုလ္လဘံ ဝါပိ လဘန္တိ (ကာမဒါတိ ဘဂဝါ)၊
စိတ္တဝူပသမေ ရတာ။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊

ဘာဝနာယ ရတော မနော’’တိ။

‘‘ဒုဿမာဒဟံ ဘဂဝါ ယဒိဒံ စိတ္တ’’န္တိ။

‘‘ဒုဿမာဒဟံ တပိ သမာဒဟန္တိ (ကာမဒါတိ ဘဂဝါ)၊
စိတ္တိန္ဒြိယူပသမေ ရတာ။
တေ ဆေတွာန မစ္စုနော ဇာလံ၊
အရိယာ ဂစ္ဆန္တိ ကာမဒါ’’တိ။

‘‘ဒုဂ္ဂမော ဘဂဝါ ဝိသမော မဂ္ဂေါ’’တိ။

‘‘ဒုဂ္ဂမေ ဝိသမေ တပိ၊ အရိယာ ဂစ္ဆန္တိ ကာမဒ။
အနရိယာ ဝိသမေ မဂ္ဂေ၊ ပပတန္တိ အဝံသိရာ။
အရိယာနံ သမော မဂ္ဂေါ၊ အရိယာ ဟိ ဝိသမေ သမာ’’တိ။

၇. ပဉ္စာလစဏ္ဍသုတ္တံ

၈၈. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော ပဉ္စာလစဏ္ဍော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

‘‘သမ္ဗာဓေ ဝတ ဩကာသံ၊ အဝိန္ဒိ ဘူရိမေဓသော။
ယော ဈာနမဗုဇ္ဈိ [ဈာနမဗုဓာ (က. သီ.)၊ ဈာနမဗုဒ္ဓိ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] ဗုဒ္ဓေါ၊ ပဋိလီနနိသဘော မုနီ’’တိ။

‘‘သမ္ဗာဓေ တပိ ဝိန္ဒန္တိ (ပဉ္စာလစဏ္ဍာတိ ဘဂဝါ)၊
ဓမ္မံ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ။
ယေ သတိံ ပစ္စလတ္ထံသု၊
သမ္မာ တေ သုသမာဟိတာ’’တိ။

၈. တာယနသုတ္တံ

၈၉. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခော တာယနော ဒေဝပုတ္တော ပုရာဏတိတ္ထကရော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော တာယနော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

‘‘ဆိန္ဒ သောတံ ပရက္ကမ္မ၊ ကာမေ ပနုဒ ဗြာဟ္မဏ။
နပ္ပဟာယ မုနိ ကာမေ၊ နေကတ္တမုပပဇ္ဇတိ။

‘‘ကယိရာ စေ ကယိရာထေနံ၊ ဒဠှမေနံ ပရက္ကမေ။
သိထိလော ဟိ ပရိဗ္ဗာဇော၊ ဘိယျော အာကိရတေ ရဇံ။

‘‘အကတံ ဒုက္ကဋံ [ဒုက္ကတံ (သီ. ပီ.)] သေယျော၊ ပစ္ဆာ တပတိ ဒုက္ကဋံ။
ကတဉ္စ သုကတံ သေယျော၊ ယံ ကတွာ နာနုတပ္ပတိ။

‘‘ကုသော ယထာ ဒုဂ္ဂဟိတော၊ ဟတ္ထမေဝါနုကန္တတိ။
သာမညံ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ၊ နိရယာယူပကဍ္ဎတိ။

‘‘ယံ ကိဉ္စိ သိထိလံ ကမ္မံ၊ သံကိလိဋ္ဌဉ္စ ယံ ဝတံ။
သင်္ကဿရံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ န တံ ဟောတိ မဟပ္ဖလ’’န္တိ။

ဣဒမဝေစ တာယနော ဒေဝပုတ္တော; ဣဒံ ဝတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တ ရဓာယီတိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘ဣမံ, ဘိက္ခဝေ, ရတ္တိံ တာယနော နာမ ဒေဝပုတ္တော ပုရာဏတိတ္ထကရော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တာယနော ဒေဝပုတ္တော မမ သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

‘‘ဆိန္ဒ သောတံ ပရက္ကမ္မ၊ ကာမေ ပနုဒ ဗြာဟ္မဏ။
နပ္ပဟာယ မုနိ ကာမေ၊ နေကတ္တမုပပဇ္ဇတိ။

‘‘ကယိရာ စေ ကယိရာထေနံ၊ ဒဠှမေနံ ပရက္ကမေ။
သိထိလော ဟိ ပရိဗ္ဗာဇော၊ ဘိယျော အာကိရတေ ရဇံ။

‘‘အကတံ ဒုက္ကဋံ သေယျော၊ ပစ္ဆာ တပတိ ဒုက္ကဋံ။
ကတဉ္စ သုကတံ သေယျော၊ ယံ ကတွာ နာနုတပ္ပတိ။

‘‘ကုသော ယထာ ဒုဂ္ဂဟိတော၊ ဟတ္ထမေဝါနုကန္တတိ။
သာမညံ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ၊ နိရယာယူပကဍ္ဎတိ။

‘‘ယံ ကိဉ္စိ သိထိလံ ကမ္မံ၊ သံကိလိဋ္ဌဉ္စ ယံ ဝတံ။
သင်္ကဿရံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ န တံ ဟောတိ မဟပ္ဖလ’’န္တိ။

‘‘ဣဒမဝေစ, ဘိက္ခဝေ, တာယနော ဒေဝပုတ္တော, ဣဒံ ဝတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယိ။ ဥဂ္ဂဏှာထ, ဘိက္ခဝေ, တာယနဂါထာ; ပရိယာပုဏာထ, ဘိက္ခဝေ, တာယနဂါထာ; ဓာရေထ, ဘိက္ခဝေ, တာယနဂါထာ။ အတ္ထသံဟိတာ, ဘိက္ခဝေ, တာယနဂါထာ အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာ’’တိ။

၉. စန္ဒိမသုတ္တံ

၉၀. သာဝတ္ထိနိဒာနံ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန စန္ဒိမာ ဒေဝပုတ္တော ရာဟုနာ အသုရိန္ဒေန ဂဟိတော ဟောတိ။ အထ ခေါ စန္ဒိမာ ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ အနုဿရမာနော တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

‘‘နမော တေ ဗုဒ္ဓ ဝီရတ္ထု၊ ဝိပ္ပမုတ္တောသိ သဗ္ဗဓိ။
သမ္ဗာဓပဋိပန္နောသ္မိ၊ တဿ မေ သရဏံ ဘဝါ’’တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ စန္ဒိမံ ဒေဝပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ရာဟုံ အသုရိန္ဒံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘တထာဂတံ အရဟန္တံ၊ စန္ဒိမာ သရဏံ ဂတော။
ရာဟု စန္ဒံ ပမုဉ္စဿု၊ ဗုဒ္ဓါ လောကာနုကမ္ပကာ’’တိ။

အထ ခေါ ရာဟု အသုရိန္ဒော စန္ဒိမံ ဒေဝပုတ္တံ မုဉ္စိတွာ တရမာနရူပေါ ယေန ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ သံဝိဂ္ဂေါ လောမဟဋ္ဌဇာတော ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတံ ခေါ ရာဟုံ အသုရိန္ဒံ ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကိံ နု သန္တရမာနောဝ၊ ရာဟု စန္ဒံ ပမုဉ္စသိ။
သံဝိဂ္ဂရူပေါ အာဂမ္မ၊ ကိံ နု ဘီတောဝ တိဋ္ဌသီ”တိ။

“သတ္တဓာ မေ ဖလေ မုဒ္ဓါ၊ ဇီဝန္တော န သုခံ လဘေ။
ဗုဒ္ဓဂါထာဘိဂီတောမှိ၊ နော စေ မုဉ္စေယျ စန္ဒိမ”န္တိ။

၁၀. သူရိယသုတ္တံ

၉၁. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သူရိယော ဒေဝပုတ္တော ရာဟုနာ အသုရိန္ဒေန ဂဟိတော ဟောတိ။ အထ ခေါ သူရိယော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ အနုဿရမာနော တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“နမော တေ ဗုဒ္ဓ ဝီရတ္ထု၊ ဝိပ္ပမုတ္တောသိ သဗ္ဗဓိ။
သမ္ဗာဓပဋိပန္နောသ္မိ၊ တဿ မေ သရဏံ ဘဝါ”တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ သူရိယံ ဒေဝပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ရာဟုံ အသုရိန္ဒံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“တထာဂတံ အရဟန္တံ၊ သူရိယော သရဏံ ဂတော။
ရာဟု သူရိယံ [သုရိယံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပမုဉ္စဿု၊ ဗုဒ္ဓါ လောကာနုကမ္ပကာ။

“ယော အန္ဓကာရေ တမသိ ပဘင်္ကရော၊
ဝေရောစနော မဏ္ဍလီ ဥဂ္ဂတေဇော။
မာ ရာဟု ဂိလီ စရမန္တလိက္ခေ၊
ပဇံ မမံ ရာဟု ပမုဉ္စ သူရိယ”န္တိ။

အထ ခေါ ရာဟု အသုရိန္ဒော သူရိယံ ဒေဝပုတ္တံ မုဉ္စိတွာ တရမာနရူပေါ ယေန ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ သံဝိဂ္ဂေါ လောမဟဋ္ဌဇာတော ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတံ ခေါ ရာဟုံ အသုရိန္ဒံ ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကိံ နု သန္တရမာနောဝ၊ ရာဟု သူရိယံ ပမုဉ္စသိ။
သံဝိဂ္ဂရူပေါ အာဂမ္မ၊ ကိံ နု ဘီတောဝ တိဋ္ဌသီ”တိ။

“သတ္တဓာ မေ ဖလေ မုဒ္ဓါ၊ ဇီဝန္တော န သုခံ လဘေ။
ဗုဒ္ဓဂါထာဘိဂီတောမှိ၊ နော စေ မုဉ္စေယျ သူရိယ”န္တိ။

ပဌမော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒွေဝ ကဿပဟ စ မာဃော စ၊ မာဂဓော အာမလိ ကာမဒေါ။
ပဉ္စာလစဏ္ဍော တာယနော၊ စန္ဒိမသူရိယေန တေ ဒသာတိ။

၂. အနာထပိဏ္ဍိကဝဂ္ဂေါ

၁. စန္ဒိမသသုတ္တံ

၉၂. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခေါ စန္ဒိမသော [စန္ဒိမာသော (က.)] ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ စန္ဒိမသော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“တေ ဟိ သောတ္ထိံ ဂမိဿန္တိ၊ ကစ္ဆေ ဝါမကသေ မကာ။
ဈာနာနိ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ဧကောဒိ နိပကာ သတာ”တိ။

“တေ ဟိ ပါရံ ဂမိဿန္တိ၊ ဆေတွာ ဇာလံဝ အမ္ဗုဇော။
ဈာနာနိ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ အပ္ပမတ္တာ ရဏဉ္ဇဟာ”တိ။

၂. ဝေဏ္ဍုသုတ္တံ

၉၃. ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ဝေဏ္ဍု [ဝေဏှု (သီ.)] ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သုခိတာဝ တေ [သုခိတာ ဝတ တေ (သီ. သျာ. ကံ.)] မနုဇာ၊ သုဂတံ ပယိရုပါသိယ။
ယုဉ္ဇံ [ယုဇ္ဇ (သီ.)၊ ယုဉ္ဇ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ဂေါတမသာသနေ၊ အပ္ပမတ္တာ နု သိက္ခရေ”တိ။

“ယေ မေ ပဝုတ္တေ သိဋ္ဌပဒေ [သတ္ထိပဒေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] (ဝေဏ္ဍူတိ ဘဂဝါ)၊
အနုသိက္ခန္တိ ဈာယိနော။
ကာလေ တေ အပ္ပမဇ္ဇန္တာ၊
န မစ္စုဝသဂါ သိယု”န္တိ။

၃. ဒီဃလဋ္ဌိသုတ္တံ

၉၄. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အထ ခေါ ဒီဃလဋ္ဌိ ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဝေဠုဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ဒီဃလဋ္ဌိ ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဘိက္ခု သိယာ ဈာယီ ဝိမုတ္တစိတ္တော၊
အာကင်္ခေ စေ ဟဒယဿာနုပတ္တိံ။
လောကဿ ဉတွာ ဥဒယဗ္ဗယဉ္စ၊
သုစေတသော အနိဿိတော တဒါနိသံသော”တိ။

၄. နန္ဒနသုတ္တံ

၉၅. ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ နန္ဒနော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ပုစ္ဆာမိ တံ ဂေါတမ ဘူရိပည၊
အနာဝဋံ ဘဂဝတော ဉာဏဒဿနံ။
ကထံဝိဓံ သီလဝန္တံ ဝဒန္တိ၊
ကထံဝိဓံ ပညဝန္တံ ဝဒန္တိ။
ကထံဝိဓော ဒုက္ခမတိစ္စ ဣရိယတိ၊
ကထံဝိဓံ ဒေဝတာ ပူဇယန္တီ”တိ။

“ယော သီလဝါ ပညဝါ ဘာဝိတတ္တော၊
သမာဟိတော ဈာနရတော သတီမာ။
သဗ္ဗဿ သောကာ ဝိဂတာ ပဟီနာ၊
ခီဏာသဝေါ အန္တိမဒေဟဓာရီ။

“တထာဝိဓံ သီလဝန္တံ ဝဒန္တိ၊
တထာဝိဓံ ပညဝန္တံ ဝဒန္တိ။
တထာဝိဓော ဒုက္ခမတိစ္စ ကူရိယတိ၊
တထာဝိဓံ ဒေဝတာ ပူဇယန္တီ”တိ။

၅. စန္ဒနသုတ္တံ

၉၆. ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ စန္ဒနော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဂာထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကထံသု [ကောသုဓ (သီ.)] တရတိ ဩဃံ၊ ရတ္တိန္ဒိဝမတန္ဒိတော။
အပ္ပတိဋ္ဌေ အနာလမ္ဗေ၊ ကော ဂမ္ဘီရေ န သီဒတီ”တိ။

“သဗ္ဗဒါ သီလသမ္ပန္နော၊ ပညဝါ သုသမာဟိတော။
အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော၊ ဩဃံ တရတိ ဒုတ္တရံ။

“ဝိရတော ကာမသညာယ၊ ရူပသံယောဇနာတိဂော။
နန္ဒီရာဂပရိက္ခီဏော၊ သော ဂမ္ဘီရေ န သီဒတီ”တိ။

၆. ဝါသုဒတ္တသုတ္တံ

၉၇. ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ဝါသုဒတ္တော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဍယှမာနောဝ [ဍယှမာနေဝ (သဗ္ဗတ္ထ)] မတ္ထကေ။
ကာမရာဂပ္ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ”တိ။

“သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဍယှမာနောဝ မတ္ထကေ။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ”တိ။

၇. သုဗြဟ္မသုတ္တံ

၉၈. ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ သုဗြဟ္မာ ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဂာထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“နိစ္စံ ဥတြဿမိဒံ စိတ္တံ၊ နိစ္စံ ဥဗ္ဗိဂ္ဂမိဒံ [ဥဗ္ဗိဂ္ဂိဒံ (မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ)] မနော။
အနုပ္ပန္နေသု ကိစ္ဆေသု [ကိစ္စေသု (ဗဟူသု)] ၊ အထော ဥပ္ပတိတေသု စ။
သစေ အတ္ထိ အနုတြဿံ၊ တံ မေ အက္ခာဟိ ပုစ္ဆိတော”တိ။

“နာညတြ ဗောဇ္ဈာ တပသာ [ဗောဇ္ဈင်္ဂတပသာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊ နာညတြိန္ဒြိယသံဝရာ။
နာညတြ သဗ္ဗနိဿဂ္ဂါ၊ သောတ္ထိံ ပဿာမိ ပါဏိန”န္တိ။

“ဣဒမဝေါစ။ပေ။ တတ္ထေဝန္တရဓာယီ”တိ။

၈. ကကုဓသုတ္တံ

၉၉. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာကေတေ ဝိဟရတိ အဉ္ဇနဝနေ မိဂဒါယေ။ အထ ခေါ ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ အဉ္ဇနဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “နန္ဒသိ, သမဏာ”တိ? “ကိံ လဒ္ဓာ, အာဝုသော”တိ? “တေန ဟိ, သမဏ, သောစသီ”တိ? “ကိံ ဇီယိတ္ထ, အာဝုသော”တိ? “တေန ဟိ, သမဏ, နေဝ နန္ဒသိ န စ [နေဝ (သီ. သျာ. ကံ.)] သောစသီ”တိ? “ဧဝမာဝုသော”တိ။

“ကစ္စိ တွံ အနဃော [အနိဃော (သဗ္ဗတ္ထ)] ဘိက္ခု၊ ကစ္စိ နန္ဒီ [နန္ဒိ (သီ. သျာ. ကံ.)] န ဝိဇ္ဇတိ။
ကစ္စိ တံ ဧကမာသီနံ၊ အရတီ နာဘိကီရတီ”တိ။

“အနဃော ဝေ အဟံ ယက္ခ၊ အထော နန္ဒီ န ဝိဇ္ဇတိ။
အထော မံ ဧကမာသီနံ၊ အရတီ နာဘိကီရတီ”တိ။

“ကထံ တွံ အနဃော ဘိက္ခု၊ ကထံ နန္ဒီ န ဝိဇ္ဇတိ။
ကထံ တံ ဧကမာသီနံ၊ အရတီ နာဘိကီရတီ”တိ။

“အဃဇာတဿ ဝေ နန္ဒီ၊ နန္ဒီဇာတဿ ဝေ အဃံ။
အနန္ဒီ အနဃော ဘိက္ခု၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ အာဝုသော”တိ။

“စိရဿံ ဝတ ပဿာမိ၊ ဗြာဟ္မဏံ ပရိနိဗ္ဗုတံ။
အနန္ဒိံ အနဃံ ဘိက္ခုံ၊ တိဏ္ဏံ လောကေ ဝိသတ္တိက”န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဥတ္တရသုတ္တံ

၁၀၀. ရာဇဂဟနိဒာနံ ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ဥတ္တရော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဥပနီယတိ ဇီဝိတမပ္ပမာယု၊
ဇရူပနီတဿ န သန္တိ တာဏာ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော၊
ပုညာနိ ကယိရာထ သုခါဝဟာနီ”တိ။

“ဥပနီယတိ ဇီဝိတမပ္ပမာယု၊
ဇရူပနီတဿ န သန္တိ တာဏာ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော၊
လောကာမိသံ ပဇဟေ သန္တိပေက္ခော”တိ။

၁၀. အနာထပိဏ္ဍိကသုတ္တံ

၁၀၁. ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“ဣဒဉှိ တံ ဇေတဝနံ၊ ဣသိသင်္ဃနိသေဝိတံ။
အာဝုတ္ထံ ဓမ္မရာဇေန၊ ပီတိသဉ္ဇနနံ မမ။

“ကမ္မံ ဝိဇ္ဇာ စ ဓမ္မော စ၊ သီလံ ဇီဝိတမုတ္တမံ။
ဧတေန မစ္စာ သုဇ္ဈန္တိ န ဂေါတ္တေန ဓနေန ဝါ။

“တသ္မာ ဟိ ပဏ္ဍိတော ပေါသော၊ သမ္ပဿံ အတ္ထမတ္တနော။
ယောနိသော ဝိစိနေ ဓမ္မံ၊ ဧဝံ တတ္ထ ဝိသုဇ္ဈတိ။

“သာရိပုတ္တောဝ ပညာယ၊ သီလေန ဥပသမေန စ။
ယောပိ ပါရင်္ဂတော ဘိက္ခု၊ ဧတာဝပရမော သိယာ”တိ။

ဣဒမဝေါစ အနာထပိဏ္ဍိကော ဒေဝပုတ္တော။ ဣဒံ ဝတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဣမံ, ဘိက္ခဝေ, ရတ္တိံ အညတရော ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သော ဒေဝပုတ္တော မမ သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“ဣဒဉှိ တံ ဇေတဝနံ၊ ဣသိသင်္ဃနိသေဝိတံ။
အာဝုတ္ထံ ဓမ္မရာဇေန၊ ပီတိသဉ္ဇနနံ မမ။

“ကမ္မံ ဝိဇ္ဇာ စ ဓမ္မော စ၊ သီလံ ဇီဝိတမုတ္တမံ။
ဧတေန မစ္စာ သုဇ္ဈန္တိ န ဂေါတ္တေန ဓနေန ဝါ။

“တသ္မာ ဟိ ပဏ္ဍိတော ပေါသော၊ သမ္ပဿံ အတ္ထမတ္တနော။
ယောနိသော ဝိစိနေ ဓမ္မံ၊ ဧဝံ တတ္ထ ဝိသုဇ္ဈတိ။

“သာရိပုတ္တောဝ ပညာယ၊ သီလေန ဥပသမေန စ။
ယောပိ ပါရင်္ဂတော ဘိက္ခု၊ ဧတာဝပရမော သိယာ”တိ။

“ဣဒမဝေါစ, ဘိက္ခဝေ, သော ဒေဝပုတ္တော။ ဣဒံ ဝတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယီ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “သော ဟိ နူန, ဘန္တေ, အနာထပိဏ္ဍိကော ဒေဝပုတ္တော ဘဝိဿတိ။ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ အာယသ္မန္တေ သာရိပုတ္တေ အဘိပ္ပသန္နော အဟောသီ”တိ။ “သာဓု သာဓု, အာနန္ဒ, ယာဝတကံ ခေါ, အာနန္ဒ, တက္ကာယ ပတ္တဗ္ဗံ အနုပ္ပတ္တံ တံ တယာ။ အနာထပိဏ္ဍိကော ဟိ သော, အာနန္ဒ, ဒေဝပုတ္တော”တိ။

အနာထပိဏ္ဍိကဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

စန္ဒိမသော [စန္ဒိမာသော (ပီ. က.)] စ ဝေဏ္ဍု [ဝေဏှု (သီ. က.)] စ၊ ဒီဃလဋ္ဌိ စ နန္ဒနော။
စန္ဒနော ဝါသုဒတ္တော စ၊ သုဗြဟ္မာ ကကုဓေန စ။
ဥတ္တရော နဝမော ဝုတ္တော၊ ဒသမော အနာထပိဏ္ဍိကောတိ။

၃. နာနာတိတ္ထိယဝဂ္ဂေါ

၁. သိဝသုတ္တံ

၁၀၂. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခော သိဝေါ ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော သိဝေါ ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

"သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော။

"သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ ပညာ လဗ္ဘတိ နာညတော။

"သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သောကမဇ္ဈေ န သောစတိ။

"သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ ဉာတိမဇ္ဈေ ဝိရောစတိ။

"သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သုဂ္ဂတိံ။

"သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သတ္တာ တိဋ္ဌန္တိ သာတတ"န္တိ။

အထ ခော ဘဂဝါ သိဝံ ဒေဝပုတ္တံ ဂါထာယ ပစ္စဘာသိ –

"သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ"တိ။

၂. ခေမသုတ္တံ

၁၀၃. ဧကမန္တံ ဌိတော ခော ခေမော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

"စရန္တိ ဗာလာ ဒုမ္မေဓာ၊ အမိတ္တေနေဝ အတ္တနာ။
ကရောန္တာ ပာပကံ ကမ္မံ၊ ယံ ဟောတိ ကဋုကပ္ဖလံ။

"န တံ ကမ္မံ ကတံ သာဓု၊ ယံ ကတွာ အနုတပ္ပတိ။
ယဿ အဿုမုခော ရောဒံ၊ ဝိပါကံ ပဋိသေဝတိ။

"တဉ္စ ကမ္မံ ကတံ သာဓု၊ ယံ ကတွာ နာနုတပ္ပတိ။
ယဿ ပတီတော သုမနော၊ ဝိပါကံ ပဋိသေဝတိ။

"ပဋိကစ္စေဝ [ပဋိဂစ္စေဝ (သီ.)] တံ ကယိရာ၊ ယံ ဇညာ ဟိတမတ္တနော။
န သာကဋိကစိန္တာယ၊ မန္တာ ဓီရော ပရက္ကမေ။

“ယထာ သာကဋိကော မဋ္ဌံ [ပန္ထံ (သီ.)၊ ပသတ္ထံ (သျာ. ကံ.)] ၊ သမံ ဟိတွာ မဟာပထံ။
ဝိသမံ မဂ္ဂမာရုယှ၊ အက္ခစ္ဆိန္နောဝ ဈာယတိ။

“ဧဝံ ဓမ္မာ အပက္ကမ္မ၊ အဓမ္မမနုဝတ္တိယ။
မန္ဒော မစ္စုမုခံ ပတ္တော၊ အက္ခစ္ဆိန္နောဝ ဈာယတီ”တိ။

၃. သေရီသုတ္တံ

၁၀၄. ကေမဋ္ဌံ ဌိတော ခော သေရီ ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ကထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“အန္နမေဝါဘိနန္ဒန္တိ ၊ ဥဘယေ ဒေဝမာနုသာ။
အထ ကော နာမ သော ယက္ခော၊ ယံ အန္နံ နာဘိနန္ဒတီ”တိ။

“ယေ နံ ဒဒန္တိ သဒ္ဓါယ၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။
တမေဝ အန္နံ ဘဇတိ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။

“တသ္မာ ဝိနေယျ မစ္ဆေရံ၊ ဒဇ္ဇာ ဒါနံ မလာဘိဘူ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပါဏိန”န္တိ။

“အစ္ဆရိယံ , ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝသုဘာသိတမိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ –

“ယေ နံ ဒဒန္တိ သဒ္ဓါယ၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။
တမေဝ အန္နံ ဘဇတိ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။

“တသ္မာ ဝိနေယျ မစ္ဆေရံ၊ ဒဇ္ဇာ ဒါနံ မလာဘိဘူ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပါဏိန”န္တိ။

“ဘူတပုဗ္ဗာဟံ, ဘန္တေ, သိရီ [သေရီ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] နာမ ရာဇာ အဟောသိံ ဒါယကော ဒါနပတိ ဒါနဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, စတူသု ဒွါရေသု ဒါနံ ဒီယိတ္ထ သမဏ-ဗြာဟ္မဏ-ကပဏဒ္ဓိက-ဝနိဗ္ဗက ယာစကာနံ။ အထ ခော မံ, ဘန္တေ, ဣတ္ထာဂါရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတဒဝေစ [ဣတ္ထာဂါရာ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတဒ ဝေစုံ (က.)] – ‘ဒေဝဿ ခော [ဒေဝဿေဝ ခော (က. သီ.)] ဒါနံ ဒီယတိ; အမှာကံ ဒါနံ န ဒီယတိ။ သာဓု မယမ္ပိ ဒေဝံ နိဿာယ ဒါနာနိ ဒဒေယျာမ, ပုညာနိ ကရေယျာမာ’တိ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧတဒဟောသိ – ‘အဟံ ခေါသ္မိ ဒါယကော ဒါနပတိ ဒါနဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ။ ဒါနံ ဒဿာမာတိ ဝဒန္တေ ကိန္တိ ဝဒေယျ’န္တိ? သော ခွာဟံ, ဘန္တေ, ပဌမံ ဒွါရံ ဣတ္ထာဂါရဿ အဒါသိံ။ တတ္ထ ဣတ္ထာဂါရဿ ဒါနံ ဒီယိတ္ထ; မမ ဒါနံ ပဋိက္ကမိ။

“အထ ခော မံ, ဘန္တေ, ခတ္တိယာ အနုယန္တာ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတဒဝေစုံ – ‘ဒေဝဿ ခော ဒါနံ ဒီယတိ; ဣတ္ထာဂါရဿ ဒါနံ ဒီယတိ; အမှာကံ ဒါနံ န ဒီယတိ။ သာဓု မယမ္ပိ ဒေဝံ နိဿာယ ဒါနာနိ ဒဒေယျာမ, ပုညာနိ ကရေယျာမာ’တိ ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧတဒဟောသိ – ‘အဟံ ခေါသ္မိ ဒါယကော ဒါနပတိ ဒါနဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ။ ဒါနံ ဒဿာမာတိ ဝဒန္တေ ကိန္တိ ဝဒေယျ’န္တိ ? သော ခွာဟံ, ဘန္တေ, ဒုတိယံ ဒွါရံ ခတ္တိယာနံ အနုယန္တာနံ အဒါသိံ။ တတ္ထ ခတ္တိယာနံ အနုယန္တာနံ ဒါနံ ဒီယိတ္ထ, မမ ဒါနံ ပဋိက္ကမိ။

“အထ ခော မံ, ဘန္တေ, ဗလကာယော ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတဒဝေစ – ‘ဒေဝဿ ခော ဒါနံ ဒီယတိ; ဣတ္ထာဂါရဿ ဒါနံ ဒီယတိ; ခတ္တိယာနံ အနုယန္တာနံ ဒါနံ ဒီယတိ; အမှာကံ ဒါနံ န ဒီယတိ။ သာဓု မယမ္ပိ ဒေဝံ နိဿာယ ဒါနာနိ ဒဒေယျာမ, ပုညာနိ ကရေယျာမာ’တိ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧတဒဟောသိ – ‘အဟံ ခေါသ္မိ ဒါယကော ဒါနပတိ ဒါနဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ။ ဒါနံ ဒဿာမာတိ ဝဒန္တေ ကိန္တိ ဝဒေယျ’န္တိ? သော ခွာဟံ ဘန္တေ, တတိယံ ဒွါရံ ဗလကာယဿ အဒါသိံ။ တတ္ထ ဗလကာယဿ ဒါနံ ဒီယိတ္ထ, မမ ဒါနံ ပဋိက္ကမိ။

“အထ ခေါ မံ, ဘန္တေ, ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတဒဝေါစုံ – ‘ဒေဝဿ ခေါ အန္နံ ဒီယတိ; ကြတ္တာကရဿ အန္နံ ဒီယတိ; ခတ္တိယာနံ အနုယန္တာနံ အန္နံ ဒီယတိ; ဗလကာယဿ အန္နံ ဒီယတိ; အမှာကံ အန္နံ န ဒီယတိ။ သာစု မယမ္ပိ ဒေဝံ နိဿာယ အနာနိ ဒဒေယျာမ, ပုညာနိ ကရေယျာမာ’တိ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧတဒဟောသိ – ‘အဟံ ခေါသ္မိ အယကော အနုပတိ အနုဿ ဝဏ္ဏတဒီ။ အန္နံ ဒဿာမာတိ ဝဒန္တေ ကိန္တိ ဝဒေယျ’န္တိ? သော ခွတဟံ, ဘန္တေ, စတုတ္ထံ ဒွတရံ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာနံ အအသိံ။ တတ္ထ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာနံ အန္နံ ဒီယိတ္ထ, မမ အန္နံ ပဋိက္ကမိ။

“အထ ခေါ မံ, ဘန္တေ, ပုရိသာ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတဒဝေါစုံ – ‘န ခေါ အနိ ဒေဝဿ ကောစိ အန္နံ ဒီယတီ’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တာဟံ, ဘန္တေ, တေ ပုရိသေ ဧတဒဝေါစံ – ‘တေန ဟိ, ဘဏေ, ယော ဗာဟိရေသု ဇနပဒေသု အာယော သဥ္ဌာယတိ တတော ဥပဍ္ဎံ အန္တေပုရေ ပဝေသေထ, ဥပဍ္ဎံ တတ္ထေဝ အန္နံ ဒေထ သမဏ-ဗြာဟ္မဏ-ကပဏဒ္ဓိက-ဝနိဗ္ဗက-ယာစကာန’န္တိ ။ သော ခွတဟံ, ဘန္တေ, ဧဝံ ဒီဃရတ္တံ ကတာနံ ပုညာနံ ဧဝံ ဒီဃရတ္တံ ကတာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပရိယန္တံ နာဓိဂစ္ဆာမိ – ဧတ္တကံ ပုညန္တိ ဝါ ဧတ္တကော ပုညဝိပါကောတိ ဝါ ဧတ္တကံ သဂ္ဂေ ဌာတဗ္ဗန္တိ ဝါတိ။ အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝသုဘာသိတမိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ –

“ယေ နံ ဒဒန္တိ သဒ္ဓာယ၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။
တမေဝ အန္နံ ဘဇတိ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။

“တသ္မာ ဝိနေယျ မစ္ဆေရံ၊ ဒဇ္ဇာ အန္နံ မလာဘိဘူ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပါဏိန”န္တိ။

၄. ဃဋီကာရသုတ္တံ

၁၀၅. ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ဃဋီကာရော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“အဝိဟံ ဥပပန္နာသေ၊ ဝိမုတ္တာ သတ္တ ဘိက္ခဝေါ။
ရာဂဒောသပရိက္ခီဏာ၊ တိဏ္ဏာ လောကေ ဝိသတ္တိက”န္တိ။

“ကေ စ တေ အတရုံ ပင်္ကံ၊ မစ္စုဓေယျံ သုဒုတ္တရံ။
ကေ ဟိတွာ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒိဗ္ဗယောဂံ ဥပစ္စဂု”န္တိ။

“ဥပကော ပလဂဏ္ဍော [ဖလဂဏ္ဍော (က.)] စ၊ ပုက္ကုသာတိ စ တေ တယော။
ဘဒ္ဒိယော ခဏ္ဍဒေဝေါ စ၊ ဗာဟုရဂ္ဂိ စ သင်္ဂိယော [ဗာဟုဒန္တီ စ ပိင်္ဂိယော (သီ. သျာ.)] ။
တေ ဟိတွာ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒိဗ္ဗယောဂံ ဥပစ္စဂု”န္တိ။

“ကုသလီ ဘာသသီ တေသံ၊ မာရပာသပ္ပဟာယိနံ။
ကဿ တေ ဓမ္မမညာယ၊ အစ္ဆိဒုံ ဘဝဗန္ဓန”န္တိ။

“န အညတြ ဘဂဝတာ၊ နာညတြ တဝ သာသနာ။
ယဿ တေ ဓမ္မမညာယ၊ အစ္ဆိဒုံ ဘဝဗန္ဓနံ။

“ယတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
တံ တေ ဓမ္မံ ဣဓညာယ၊ အစ္ဆိဒုံ ဘဝဗန္ဓန”န္တိ။

“ဂမ္ဘီရံ ဘာသသီ ဝါစံ၊ ဒုဗ္ဗိဇာနံ သုဒုဗ္ဗုဓံ။
ကဿ တွံ ဓမ္မမညာယ၊ ဝါစံ ဘာသသိ ဤဒိသ”န္တိ။

“ကုမ္ဘကာရော ပုရေ အာသိ၊ ဝေကဠိင္ဂေ ဃဋီကရော။
မာတာပေတ္တိဘရော အာသိ၊ ကဿပဿ ဥပာသကော။

“ဝိရတော မေထုနာ ဓမ္မာ၊ ဗ္ရဟ္မစာရီ နိရာမိသော။
အဟုဝါ တေ သကမေယျော၊ အဟုဝါ တေ ပုရေ သခါ။

“သောဟမေတေ ပဇာနာမိ၊ ဝိမုတ္တေ သတ္တ ဘိက္ခဝေ။
ရာဂဒေါသပရိက္ခီဏေ၊ တိဏ္ဏေ လောကေ ဝိသတ္တိက”န္တိ။

“ဧဝမေတံ တဒါ အာသိ၊ ယထာ ဘာသသိ ဘဂ္ဂဝ။
ကုမ္ဘကာရော ပုရေ အာသိ၊ ဝေကဠိင္ဂေ ဃဋီကရော။

“မာတာပေတ္တိဘရော အာသိ၊ ကဿပဿ ဥပာသကော။
ဝိရတော မေထုနာ ဓမ္မာ၊ ဗ္ရဟ္မစာရီ နိရာမိသော။
အဟုဝါ မေ သကမေယျော၊ အဟုဝါ မေ ပုရေ သခါ”တိ။

“ဧဝမေတံ ပုရာဏာနံ၊ သဟာယာနံ အဟု သင်္ဂမော။
ဥဘိန္နံ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ သရီရန္တိမဓာရိန”န္တိ။

၅. ဇန္တုသုတ္တံ

၁၀၆. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ကောသလေသု ဝိဟရန္တိ ဟိမဝန္တပဿေ အရညကုဋိကာယ ဥဒ္ဓတာ ဥန္နဠာ စပလာ မုခရာ ဝိကိဏ္ဏဝါစာ မုဋ္ဌဿတိနော အသမ္ပဇာနာ အသမာဟိတာ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တာ ပါကတိန္ဒြိယာ။

အထ ခေါ ဇန္တု ဒေဝပုတ္တော တဒဟုပေါသထေ ပန္နရသေ ယေန တေ ဘိက္ခူ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တေ ဘိက္ခူ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

“သုခဇီဝိနော ပုရေ အာသုံ၊ ဘိက္ခူ ဂေါတမသာဝကာ။
အနိစ္ဆာ ပိဏ္ဍမေသနာ [ပိဏ္ဍမေသာနာ (?)] ၊ အနိစ္ဆာ သယနာသနံ။
လောကေ အနိစ္စတံ ဉတွာ၊ ဒုက္ခဿန္တံ အကံသု တေ။

“ဒုပ္ပေါသံ ကတွာ အတ္တာနံ၊ ဂါမေ ဂါမဏိကာ ဝိယ။
ဘုတွာ ဘုတွာ နိပဇ္ဇန္တိ၊ ပရာဂါရေသု မုစ္ဆိတာ။

“သင်္ဃဿ အဉ္ဇလိံ ကတွာ၊ ဣဓေကစ္စေ ဝဒါမဟံ [ဝန္ဒာမဟံ (က.)] ။
အပဝိဒ္ဓါ အနာထာ တေ၊ ယထာ ပေတာ တထေဝ တေ [တထေဝ စ (သီ.)]။

“ယေ ခေါ ပမတ္တာ ဝိဟရန္တိ၊ တေ မေ သန္ဓာယ ဘာသိတံ။
ယေ အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရန္တိ၊ နမော တေသံ ကရောမဟ”န္တိ။

၆. ရောဟိတဿသုတ္တံ

၁၀၇. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ရောဟိတဿော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ယတ္ထ နု ခေါ, ဘန္တေ, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ [န ဇိယ္ယတိ န မိယ္ယတိ (သျာ. ကံ. က.)] န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, သက္ကာ နု ခေါ သော, ဘန္တေ, ဂမနေန လောကဿ အန္တော ဉာတုံ ဝါ ဒဋ္ဌုံ ဝါ ပါပုဏိတုံ ဝါ”တိ? “ယတ္ထ ခေါ,

အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမီ''တိ။

''အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝသုဘာသိတမိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ – 'ယတ္ထ ခော, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမီ'တိ။

''ဘူတပုဗ္ဗာဟံ, ဘန္တေ, ရောဟိတဿော နာမ ဣသိ အဟောသိံ ဘောဇပုတ္တော ဣဒ္ဓိမာ ဝေဟာသင်္ဂမော။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပေါ ဇဝော အဟောသိ; သေယျထာပိ နာမ ဒဠှဓမ္မာ [ဒဠှဓမ္မော (သဗ္ဗတ္ထ) ဋီကာ စ မောဂ္ဂလ္လာနဗ္ယာကရဏံ စ ဩလောကေတဗ္ဗံ] ဓနုဂ္ဂဟော သုသိက္ခိတော ကတဟတ္ထော ကတယောဂ္ဂေါ ကတူပါသနော လဟုကေန အသနေန အပ္ပကသိရေနေဝ တိရိယံ တာလစ္ဆာယံ အတိပါတေယျ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပေါ ပဒဝီတိဟာရော အဟောသိ; သေယျထာပိ နာမ ပုရတ္ထိမာ သမုဒ္ဒာ ပစ္ဆိမော သမုဒ္ဒော။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပံ ဣစ္ဆာဂတံ ဥပ္ပဇ္ဇိ – 'အဟံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ပာပုဏိဿာမီ'တိ။ သော ခွာဟံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပေန ဇဝေန သမန္နာဂတော ဧဝရူပေန စ ပဒဝီတိဟာရေန အညတြေဝ အသိတ-ပီတ-ခါယိတ-သာယိတာ အညတြ ဥစ္စာရ-ပဿာဝကမ္မာ အညတြ နိဒ္ဒါကိလမထပဋိဝိနောဒနာ ဝဿသတာယုကော ဝဿသတဇီဝီ ဝဿသတံ ဂန္တွာ အပ္ပတွာဝ လောကဿ အန္တံ အန္တရာဝ ကာလင်္ကတော။

''အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝသုဘာသိတမိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ – 'ယတ္ထ ခော, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမီ'''တိ။

''န ခော ပနာဟံ, အာဝုသော, အပ္ပတွာ လောကဿ အန္တံ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယံ ဝဒါမိ။ အပိ စ ခွာဟံ, အာဝုသော, ဣမသ္မိံယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဉ္စ လောကနိရောဓဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒန္တိ။

''ဂမနေန န ပတ္တဗ္ဗော၊ လောကဿန္တော ကုဒါစနံ။
န စ အပ္ပတွာ လောကန္တံ၊ ဒုက္ခာ အတ္ထိ ပမောစနံ။

''တသ္မာ ဟဝေ လောကဝိဒူ သုမေဓော၊
လောကန္တဂူ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော။
လောကဿ အန္တံ သမိတာဝိ ဉတွာ၊
နာသီသတိ လောကမိမံ ပရဉ္စာ''တိ။

၇. နန္ဒသုတ္တံ

၁၀၈. ဧကမန္တံ ဌိတော ခော နန္ဒော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

''အစ္စေန္တိ ကာလာ တရယန္တိ ရတ္တိယော၊
ဝယောဂုဏာ အနုပုဗ္ဗံ ဇဟန္တိ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော၊
ပုညာနိ ကယိရာထ သုခါဝဟာနီ''တိ။

''အစ္စေန္တိ ကာလာ တရယန္တိ ရတ္တိယော၊
ဝယောဂုဏာ အနုပုဗ္ဗံ ဇဟန္တိ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော၊

လောကာမိသံ ပဇဟေ သန္တိပေက္ခော’’တိ။

၈. နန္ဒိဝိသာလသုတ္တံ

၁၀၉. ဧကမန္တံ ဌိတော ခော နန္ဒိဝိသာလော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘စတုစက္ကံ နဝဒ္ဝါရံ၊ ပုဏ္ဏံ လောဘေန သံယုတံ။
ပင်္ကဇာတံ မဟာဝီရ၊ ကထံ ယာတ္ရာ ဘဝိဿတီ’’တိ။

‘‘ဆေတွာ နဒ္ဓိံ ဝရတ္တဉ္စ၊ ဣစ္ဆာလောဘဉ္စ ပာပကံ။
သမူလံ တဏှမဗ္ဗုယှ၊ ဧဝံ ယာတ္ရာ ဘဝိဿတီ’’တိ။

၉. သုသိမသုတ္တံ

၁၁၀. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ‘‘တုယှမ္ပိ နော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော ရုစ္စတီ’’တိ?

‘‘ကဿ ဟိ နာမ, ဘန္တေ, အဗာလဿ အဒုဋ္ဌဿ အမူဠှဿ အဝိပလ္လတ္ထစိတ္တဿ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော န ရုစ္စေယျ? ပဏ္ဍိတော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ။ မဟာပညော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ ပုထုပညော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ ဟာသပညော [ဟာသုပညော (သီ.)], ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ ဇဝနပညော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ တိက္ခပညော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ နိဗ္ဗေဓိကပညော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ အပ္ပိစ္ဆော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ သန္တုဋ္ဌော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ ပဝိဝိတ္တော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ အသံသဋ္ဌော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ အာရဒ္ဓဝီရိယော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ ဝတ္တာ, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ ဝစနက္ခမော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ စောဒကော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ ပါပဂရဟီ, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ ကဿ ဟိ နာမ, ဘန္တေ, အဗာလဿ အဒုဋ္ဌဿ အမူဠှဿ အဝိပလ္လတ္ထစိတ္တဿ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော န ရုစ္စေယျာ’’တိ?

‘‘ဧဝမေတံ , အာနန္ဒ, ဧဝမေတံ, အာနန္ဒ! ကဿ ဟိ နာမ, အာနန္ဒ, အဗာလဿ အဒုဋ္ဌဿ အမူဠှဿ အဝိပလ္လတ္ထစိတ္တဿ သာရိပုတ္တော န ရုစ္စေယျ? ပဏ္ဍိတော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ မဟာပညော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ ပုထုပညော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ ဟာသပညော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ ဇဝနပညော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ တိက္ခပညော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ နိဗ္ဗေဓိကပညော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ အပ္ပိစ္ဆော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ သန္တုဋ္ဌော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ ပဝိဝိတ္တော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ အသံသဋ္ဌော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ အာရဒ္ဓဝီရိယော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ ဝတ္တာ, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ ဝစနက္ခမော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော ။ စောဒကော, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ ပါပဂရဟီ, အာနန္ဒ, သာရိပုတ္တော။ ကဿ ဟိ နာမ, အာနန္ဒ, အဗာလဿ အဒုဋ္ဌဿ အမူဠှဿ အဝိပလ္လတ္ထစိတ္တဿ သာရိပုတ္တော န ရုစ္စေယျာ’’တိ?

အထ ခော သုသိမော [သုသီမော (သီ.)] ဒေဝပုတ္တော အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဝဏ္ဏေ ဘညမာနေ မဟတိယာ ဒေဝပုတ္တပရိသာယ ပရိဝုတော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော သုသိမော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ဧဝမေတံ , ဘဂဝါ, ဧဝမေတံ, သုဂတ။ ကဿ ဟိ နာမ, ဘန္တေ, အဗာလဿ အဒုဋ္ဌဿ အမူဠှဿ အဝိပလ္လတ္ထစိတ္တဿ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော န ရုစ္စေယျ? ပဏ္ဍိတော, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ မဟာပညော, ဘန္တေ, ပုထုပညော, ဘန္တေ, ဟာသပညော, ဘန္တေ, ဇဝနပညော, ဘန္တေ, တိက္ခပညော, ဘန္တေ, နိဗ္ဗေ

ဗေဓိကပဉ္ဉော, ဘန္တေ, အပ္ပိစ္ဆော, ဘန္တေ, သန္တုဋ္ဌော, ဘန္တေ, ပဝိဝိတ္တော, ဘန္တေ, အသံသဋ္ဌော, ဘန္တေ, အာရဒ္ဓဝီရိယော, ဘန္တေ, ဝတ္တာ, ဘန္တေ, ဝစနက္ခမော, ဘန္တေ, စောဒကော, ဘန္တေ, ပာပဂရဟီ, ဘန္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။ ကဿ ဟိ နာမ, ဘန္တေ, အဗာလဿ အဒုဋ္ဌဿ အမူဠှဿ အဝိပလ္လတ္ထစိတ္တဿ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော န ရုစ္စေယျ?

“အဟမ္ပိ ဟိ, ဘန္တေ, ယညဒေဝ ဒေဝပုတ္တပရိသံ ဥပသင်္ကမာမိ, ဧတဒေဝ ဗဟုလံ သဒ္ဒံ သုဏာမိ – ‘ပဏ္ဍိတော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော; မဟာပညော အာယသ္မာ, ပုထုပညော အာယသ္မာ, ဟာသပညော အာယသ္မာ, ဇဝနပညော အာယသ္မာ, တိက္ခပညော အာယသ္မာ, နိဗ္ဗေဓိကပညော အာယသ္မာ, အပ္ပိစ္ဆော အာယသ္မာ, သန္တုဋ္ဌော အာယသ္မာ, ပဝိဝိတ္တော အာယသ္မာ, အသံသဋ္ဌော အာယသ္မာ, အာရဒ္ဓဝီရိယော အာယသ္မာ, ဝတ္တာ အာယသ္မာ, ဝစနက္ခမော အာယသ္မာ, စောဒကော အာယသ္မာ, ပာပဂရဟီ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော’တိ ။ ကဿ ဟိ နာမ, ဘန္တေ, အဗာလဿ အဒုဋ္ဌဿ အမူဠှဿ အဝိပလ္လတ္ထစိတ္တဿ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော န ရုစ္စေယျာ”တိ?

အထ ခေါ သုသိမဿ ဒေဝပုတ္တဿ ဒေဝပုတ္တပရိသာ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဝဏ္ဏေ ဘညမာနေ အတ္တမနာ ပမုဒိတာ ပီတိသောမနဿဇာတာ ဥစ္စာဝစာ ဝဏ္ဏနိဘာ ဥပဒံသေတိ။

“သေယျထာပိ နာမ မဏိ ဝေဠုရိယော သုဘော ဇာတိမာ အဋ္ဌံသော သုပရိကမ္မကတော ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ နိက္ခိတ္တော ဘာသတေ စ တပတေ စ ဝိရောစတိ စ; ဧဝမေဝံ သုသိမဿ ဒေဝပုတ္တဿ ဒေဝပုတ္တပရိသာ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဝဏ္ဏေ ဘညမာနေ အတ္တမနာ ပမုဒိတာ ပီတိသောမနဿဇာတာ ဥစ္စာဝစာ ဝဏ္ဏနိဘာ ဥပဒံသေတိ။

“သေယျထာပိ နာမ နိက္ခံ ဇမ္ဗောနဒံ ဒက္ခကမ္မာရပုတ္တဥက္ကာမုခသုကုသလသမ္ပဟဋ္ဌံ ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ နိက္ခိတ္တံ ဘာသတေ စ တပတေ စ ဝိရောစတိ စ; ဧဝမေဝံ သုသိမဿ ဒေဝပုတ္တဿ ဒေဝပုတ္တပရိသာ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဝဏ္ဏေ ဘညမာနေ အတ္တမနာ ပမုဒိတာ ပီတိသောမနဿဇာတာ ဥစ္စာဝစာ ဝဏ္ဏနိဘာ ဥပဒံသေတိ။

“သေယျထာပိ နာမ သရဒသမယေ ဝိဒ္ဓေ ဝိဂတဝလာဟကေ ဒေဝေ ရတ္တိယာ ပစ္စူသသမယံ ဩသဓိတာရကာ ဘာသတေ စ တပတေ စ ဝိရောစတိ စ; ဧဝမေဝံ သုသိမဿ ဒေဝပုတ္တဿ ဒေဝပုတ္တပရိသာ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဝဏ္ဏေ ဘညမာနေ အတ္တမနာ ပမုဒိတာ ပီတိသောမနဿဇာတာ ဥစ္စာဝစာ ဝဏ္ဏနိဘာ ဥပဒံသေတိ။

“သေယျထာပိ နာမ သရဒသမယေ ဝိဒ္ဓေ ဝိဂတဝလာဟကေ ဒေဝေ အာဒိစ္စော နဘံ အဗ္ဘုဿက္ကမာနော [အဗ္ဘုဿုက္ကမာနော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), အဗ္ဘုဂ္ဂမမာနော (ဒီ. နိ. ၂.၂၅၈)] သဗ္ဗံ အာကာသဂတံ တမဂတံ အဘိဝိဟစ္စ ဘာသတေ စ တပတေ စ ဝိရောစတိ စ; ဧဝမေဝံ သုသိမဿ ဒေဝပုတ္တဿ ဒေဝပုတ္တပရိသာ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဝဏ္ဏေ ဘညမာနေ အတ္တမနာ ပမုဒိတာ ပီတိသောမနဿဇာတာ ဥစ္စာဝစာ ဝဏ္ဏနိဘာ ဥပဒံသေတိ။

အထ ခေါ သုသိမော ဒေဝပုတ္တော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ အာရဗ္ဘ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂာထံ အဘာသိ –

“ပဏ္ဍိတောတိ သမညာတော၊ သာရိပုတ္တော အကောဓနော။
အပ္ပိစ္ဆော သောရတော ဒန္တော၊ သတ္ထုဝဏ္ဏာဘတော ဣသီ”တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ အာရဗ္ဘ သုသိမံ ဒေဝပုတ္တံ ဂါထာယ ပစ္စဘာသိ –

“ပဏ္ဍိတောတိ သမညာတော၊ သာရိပုတ္တော အကောဓနော။
အပ္ပိစ္ဆော သောရတော ဒန္တော၊ ကာလံ ကင်္ခတိ သုဒန္တော” [ကာလံ ကင်္ခတိ ဘတကော သုဒန္တော (သီ.)၊ ကာလံ ကင်္ခတိ ဘာဝိတော သုဒန္တော (သျာ. ကံ.)၊ ကာလံ ကင်္ခတိ ဘတိကော သုဒန္တော (ပီ.)] တိ။

၁၀. နာနာတိတ္ထိယသာဝကသုတ္တံ

၁၁၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အထ ခော သမ္ဗဟုလာ နာနာတိတ္ထိယသာဝကာ ဒေဝပုတ္တာ အသမော စ သဟလိ [သဟလီ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] စ နီကော [နိင်္ကော (သီ. ပီ.), နိကော (သျာ. ကံ.)] စ အာကောဋကော စ ဝေဂဗ္ဘရိ စ [ဝေဋမ္ဗရီ စ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] မာဏဝဂါမိယော စ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဝေဠုဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော အသမော ဒေဝပုတ္တော ပူရဏံ ကဿပံ အာရဗ္ဘ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဣဓ ဆိန္ဒိတမာရိတေ၊ ဟတဇာနီသု ကဿပော။
န ပါပံ သမနုပဿတိ၊ ပုညံ ဝါ ပန အတ္တနော။
သ ဝေ ဝိဿာသမာစိက္ခိ၊ သတ္ထာ အရဟတိ မာနန”န္တိ။

အထ ခော သဟလိ ဒေဝပုတ္တော မက္ခလိံ ဂေါသာလံ အာရဗ္ဘ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“တပောဇိဂုစ္ဆာယ သုသံဝုတတ္တော၊
ဝါစံ ပဟာယ ကလဟံ ဇနေန။
သမောသဝဇ္ဇာ ဝိရတော သစ္စဝါဒီ၊
န ဟိ နူန တာဒိသံ ကရောတိ [န ဟ နူန တာဒီ ပကရောတိ (သီ. သျာ. ကံ.)] ပါပ”န္တိ။

အထ ခော နီကော ဒေဝပုတ္တော နိဂဏ္ဌံ နာဋပုတ္တံ [နာထပုတ္တံ (သီ.)] အာရဗ္ဘ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဇေဂုစ္ဆီ နိပကော ဘိက္ခု၊ စာတုယာမသုသံဝုတော။
ဒိဋ္ဌံ သုတဉ္စ အာစိက္ခံ၊ န ဟိ နူန ကိဗ္ဗိသီ သိယာ”တိ။

အထ ခော အာကောဋကော ဒေဝပုတ္တော နာနာတိတ္ထိယေ အာရဗ္ဘ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ပကုဓကော ကာတိယာနော နိဂဏ္ဌော၊
ယေ စာပိမေ မက္ခလိပူရဏာသေ။
ဂဏဿ သတ္ထာရော သာမညပ္ပတ္တာ၊
န ဟိ နူန တေ သပ္ပုရိသေဟိ ဒူရေ”တိ။

အထ ခော ဝေဂဗ္ဘရိ ဒေဝပုတ္တော အာကောဋကံ ဒေဝပုတ္တံ ဂါထာယ ပစ္စဘာသိ –

“သဟာစရိတေန [သဟာရဝေနာပိ (က. သီ.)၊ သကာရဝေနာပိ (ပီ.)] ဆဝေါ သိဂါလော [သိင်္ဂါလော (က.)]၊
န ကောတ္ထုကော သီဟသမော ကဒါစိ။
နဂ္ဂေါ မုသာဝါဒီ ဂဏဿ သတ္ထာ၊
သင်္ကဿရာစာရော န သတံ သရိက္ခော”တိ။

အထ ခော မာရော ပါပိမာ ဝေဂဗ္ဘရိံ ဒေဝပုတ္တံ အနွာဝိသိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“တပောဇိဂုစ္ဆာယ အာယုတ္တာ၊ ပါလယံ ပဝိဝေကိယံ။
ရူပေ စ ယေ နိဝိဋ္ဌာသေ၊ ဒေဝလောကာဘိနန္ဒိနော။
တေ ဝေ သမ္မာနုသာသန္တိ၊ ပရလောကာယ မာတိယာ”တိ။

အထ ခော ဘဂဝါ, ‘မာရော အယံ ပါပိမာ’ ဣတိ ဝိဒိတွာ, မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာယ ပစ္စဘာသိ –

‘‘ယေ ကေစိ ရူပာ ဣဓ တ ဟုရံ တ၊
ယေ စန္တလိက္ခသ္မိံ ပဘာသဝဏ္ဏာ။
သဗ္ဗေဝ တေ တေ နမုစိပ္ပသတ္ထာ၊
အာမိသံဝ မစ္ဆာနံ ဝဓာယ ခိတ္တာ’’တိ။

အထ ခော မာဏဝကမိယော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ အာရဗ္ဘ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ကထာယော အဘာသိ –

‘‘ဝိပုလော ရာဇဂဟီယာနံ၊ ဂိရိသေဋ္ဌော ပဝုစ္စတိ။
သေတော ဟိမဝတံ သေဋ္ဌော၊ အာဒိစ္စော အဃဂါမိနံ။

‘‘သမုဒ္ဒော ဥဒဓိနံ သေဋ္ဌော၊ နက္ခတ္တာနဉ္စ စန္ဒိမာ [နက္ခတ္တာနံဝ စန္ဒိမာ (က.)] ။
သဒေဝကဿ လောကဿ၊ ဗုဒ္ဓော အဂ္ဂေ ပဝုစ္စတီ’’တိ။

နာနာတိတ္ထိယဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သိဝေါ ခေမော စ သေရီ စ၊ ဃဋီ ဇန္တု စ ရောဟိတော။
နန္ဒော နန္ဒိဝိသာလော စ၊ သုသိမော နာနာတိတ္ထိယေန တေ ဒသာတိ။

ဒေဝပုတ္တသံယုတ္တံ သမတ္တံ။

၃. ကောသလသံယုတ္တံ

၁. ပဌမဝဂ္ဂေါ

၁. ဒဟရသုတ္တံ

၁၁၂. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ဘဝမ္ပိ နော ဂေါတမော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓောတိ ပဋိဇာနာတီ''တိ? ''ယဉှိ တံ, မဟာရာဇ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ 'အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော'တိ, မမေဝ [မမံ (သဗ္ဗတ္ထ)] တံ သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ။ အဟဉှိ, မဟာရာဇ, အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော''တိ။

''ယေပိ တေ, ဘော ဂေါတမ, သမဏဗြာဟ္မဏာ သင်္ဃိနော ဂဏိနော ဂဏာစရိယာ ဉာတာ ယသဿိနော တိတ္ထကရာ သာဓုသမ္မတာ ဗဟုဇနဿ, သေယျထိဒံ – ပူရဏော ကဿပော, မက္ခလိ ဂေါသာလော, နိဂဏ္ဌော နာဋပုတ္တော, သဉ္စယော ဗေလဋ္ဌပုတ္တော, ပကုဓော ကစ္စာယနော, အဇိတော ကေသကမ္ဗလော; တေပိ မယာ 'အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓောတိ ပဋိဇာနာထာ'တိ ပုဋ္ဌာ သမာနာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓောတိ န ပဋိဇာနန္တိ။ ကိံ ပန ဘဝံ ဂေါတမော ဒဟရော စေဝ ဇာတိယာ နဝေါ စ ပဗ္ဗဇ္ဇာယာ''တိ?

''စတ္တာရော ခေါ မေ, မဟာရာဇ, ဒဟရာတိ န ဥညာတဗ္ဗာ, ဒဟရာတိ န ပရိဘောတဗ္ဗာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ခတ္တိယော ခေါ, မဟာရာဇ, ဒဟရောတိ န ဥညာတဗ္ဗော, ဒဟရောတိ န ပရိဘောတဗ္ဗော။ ဥရဂေါ ခေါ, မဟာရာဇ, ဒဟရောတိ န ဥညာတဗ္ဗော, ဒဟရောတိ န ပရိဘောတဗ္ဗော။ အဂ္ဂိ ခေါ, မဟာရာဇ, ဒဟရောတိ န ဥညာတဗ္ဗော, ဒဟရောတိ န ပရိဘောတဗ္ဗော။ ဘိက္ခု ခေါ, မဟာရာဇ, ဒဟရောတိ န ဥညာတဗ္ဗော, ဒဟရောတိ န ပရိဘောတဗ္ဗော။ ဣမေ ခေါ, မဟာရာဇ, စတ္တာရော ဒဟရာတိ န ဥညာတဗ္ဗာ, ဒဟရာတိ န ပရိဘောတဗ္ဗာ''တိ။

ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

''ခတ္တိယံ ဇာတိသမ္ပန္နံ၊ အဘိဇာတံ ယသဿိနံ။
ဒဟရောတိ နာဝဇာနေယျ၊ န နံ ပရိဘဝေ နရော။

''ဌာနဉှိ သော မနုဇိန္ဒော၊ ရဇ္ဇံ လဒ္ဓာန ခတ္တိယော။
သော ကုဒ္ဓော ရာဇဒဏ္ဍေန၊ တသ္မိံ ပက္ကမတေ ဘုသံ။
တသ္မာ တံ ပရိဝဇ္ဇေယျ၊ ရက္ခံ ဇီဝိတမတ္တနော။

''ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါ ရညေ၊ ယတ္ထ ပဿေ ဘုဇင်္ဂမံ။
ဒဟရောတိ နာဝဇာနေယျ၊ န နံ ပရိဘဝေ နရော။

''ဥစ္စာဝစေဟိ ဝဏ္ဏေဟိ၊ ဥရဂေါ စရတိ တေဇသီ [တေဇသာ (သီ. က.)၊ တေဇသိ (ပီ. က.)]။
သော အာသဇ္ဇ ဍံသေ ဗာလံ၊ နရံ နာရိဉ္စ ဧကဒါ။
တသ္မာ တံ ပရိဝဇ္ဇေယျ၊ ရက္ခံ ဇီဝိတမတ္တနော။

''ပဟူတဘက္ခံ ဇာလိနံ၊ ပါဝကံ ကဏှဝတ္တနိံ။
ဒဟရောတိ နာဝဇာနေယျ၊ န နံ ပရိဘဝေ နရော။

''လဒ္ဓာ ဟိ သော ဥပါဒါနံ၊ မဟာ ဟုတွာန ပါဝကော။

သော အာသဇ္ဇ ဥပေဟ [ဒပေဟ] ဗာလံ၊ နရံ နာရိစ္စ ကေဒာ။
တသ္မာ တံ ပရိဝဇ္ဇေယ္ယ၊ ရက္ခံ ဇီဝိတမတ္တနော။

“ဝနံ ယဒဂ္ဂိ ဥဟတိ [ဒဟတိ (က.)]၊ ဟာဝကော ကဏှဟာဝတ္တနီ။
ဇာယန္တိ တတ္ထ ဟာရောဟာ၊ အဟောရတ္တာနမစ္စယေ။

“ယဉ္စ ခော သီလသမ္ပန္နော၊ ဘိက္ခု ဥဟတိ တေဇသာ။
န တဿ ပုတ္တာ ပသဝေါ၊ ဒါယာဒာ ဝိန္ဒရေ ဓနံ။
အနပစ္စာ အဒါယာဒါ၊ တာလာဝတ္ထူ ဘဝန္တိ တေ။

“တသ္မာ ဟိ ပဏ္ဍိတော ပေါသော၊ သမ္ပဿံ အတ္ထမတ္တနော။
ဘုဇင်္ဂမံ ပာဝကဉ္စ၊ ခတ္တိယဉ္စ ယသဿိနံ။
ဘိက္ခုဉ္စ သီလသမ္ပန္နံ၊ သမ္မဒေဝ သမာစရေ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ, အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ! သေယ္ယထာပိ ဘန္တေ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ [နိကုဇ္ဇိတံ (?)] ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယ္ယ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယ္ယ, မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယ္ယ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယ္ယ – ‘စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီ’တိ; ဧဝမေဝံ ဘဂဝတာ အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။ ဧသာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပာသကံ မံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။

၂. ပုရိသသုတ္တံ

၁၁၃. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ကတိ နု ခော, ဘန္တေ, ပုရိသဿ ဓမ္မာ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသုဝိဟာရာယာ”တိ?

“တယော ခော, မဟာရာဇ, ပုရိသဿ ဓမ္မာ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသုဝိဟာရာယ။ ကတမေ တယော? လောဘော ခော, မဟာရာဇ, ပုရိသဿ ဓမ္မော အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသုဝိဟာရာယ။ ဒေါသော ခော, မဟာရာဇ, ပုရိသဿ ဓမ္မော အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသုဝိဟာရာယ။ မောဟော ခော, မဟာရာဇ, ပုရိသဿ ဓမ္မော အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသုဝိဟာရာယ ။ ဣမေ ခော, မဟာရာဇ, တယော ပုရိသဿ ဓမ္မာ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသုဝိဟာရာယာ”တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။

“လောဘော ဒေါသော စ မောဟော စ၊ ပုရိသံ ပာပစေတသံ။
ဟိံသန္တိ အတ္တသမ္ဘူတာ၊ တစသာရံဝ သမ္ဖလ”န္တိ [သပ္ဖလန္တိ (သျာ. ကံ.)] ။

၃. ဇရာမရဏသုတ္တံ

၁၁၄. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အတ္ထိ နု ခော, ဘန္တေ, ဇာတဿ အညတြ ဇရာမရဏာ”တိ? “နတ္ထိ ခော, မဟာရာဇ, ဇာတဿ အညတြ ဇရာမရဏာ။ ယေပိ တေ, မဟာရာဇ, ခတ္တိယမဟာသာလာ အဍ္ဍာ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ ပဟူတဇာတရူပရဇတာ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ ပဟူတဓနဓညာ, တေသမ္ပိ ဇာတာနံ နတ္ထိ အညတြ ဇရာမရဏာ။ ယေပိ တေ, မဟာရာဇ, ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ။ပေ.။ ဂဟပတိမဟာသာလာ အဍ္ဍာ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ ပဟူတဇာတရူပရဇတာ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ ပဟူတဓနဓညာ, တေသမ္ပိ ဇာတာနံ နတ္ထိ အညတြ ဇရာမရဏာ။ ယေပိ တေ, မဟာရာဇ, ဘိက္ခူ အရဟန္တော ခီဏာသဝါ ဝုသိတဝန္တော က

တကရဏီယာ ဩဟိတဘာရာ အနုပ္ပတ္တသဒတ္ထာ ပရိက္ခီဏဘဝသံယောဇနာ သမ္မဒညာဝိမုတ္တာ, တေသံ ဟယံ ကာယော ဘေဒနဓမ္မော နိက္ခေပနဓမ္မော''တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။

''ဇီရန္တိ ဝေ ရာဇရထာ သုစိတ္တာ၊
အထော သရီရမ္ပိ ဇရံ ဥပေတိ။
သတဉ္စ ဓမ္မော န ဇရံ ဥပေတိ၊
သန္တော ဟဝေ သဗ္ဘိ ပဝေဒယန္တီ''တိ။

၄. ပိယသုတ္တံ

၁၁၅. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ, ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – 'ကေသံ နု ခော ပိယော အတ္တာ, ကေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ'တိ? တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧတဒဟောသိ – 'ယေ စ ခော ကေစိ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ; တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ'။ ကိဉ္စာပိ တေ ဧဝံ ဝဒေယျုံ – 'ပိယော နော အတ္တာ'တိ, အထ ခော တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ယဉှိ အပ္ပိယော အပ္ပိယဿ ကရေယျ, တံ တေ အတ္တနာဝ အတ္တနော ကရောန္တိ; တသ္မာ တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ ယေ စ ခော ကေစိ ကာယေန သုစရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရန္တိ, မနသာ သုစရိတံ စရန္တိ; တေသံ ပိယော အတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ တေ ဧဝံ ဝဒေယျုံ – 'အပ္ပိယော နော အတ္တာ'တိ; အထ ခော တေသံ ပိယော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ယဉှိ ပိယော ပိယဿ ကရေယျ, တံ တေ အတ္တနာဝ အတ္တနော ကရောန္တိ; တသ္မာ တေသံ ပိယော အတ္တာ''တိ။

''ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ! ယေ ဟိ ကေစိ, မဟာရာဇ, ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ; တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ တေ ဧဝံ ဝဒေယျုံ – 'ပိယော နော အတ္တာ'တိ, အထ ခော တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ယဉှိ, မဟာရာဇ, အပ္ပိယော အပ္ပိယဿ ကရေယျ, တံ တေ အတ္တနာဝ အတ္တနော ကရောန္တိ; တသ္မာ တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ ယေ စ ခော ကေစိ, မဟာရာဇ , ကာယေန သုစရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရန္တိ, မနသာ သုစရိတံ စရန္တိ; တေသံ ပိယော အတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ တေ ဧဝံ ဝဒေယျုံ – 'အပ္ပိယော နော အတ္တာ'တိ; အထ ခော တေသံ ပိယော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ယဉှိ မဟာရာဇ, ပိယော ပိယဿ ကရေယျ, တံ တေ အတ္တနာဝ အတ္တနော ကရောန္တိ; တသ္မာ တေသံ ပိယော အတ္တာ''တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။

''အတ္တာနဉ္စေ ပိယံ ဇညာ၊ န နံ ပါပေန သံယုဇေ။
န ဟိ တံ သုလဘံ ဟောတိ၊ သုခံ ဒုက္ကဋကာရိနာ။

''အန္တကေနာဓိပန္နဿ၊ ဇဟတော မာနုသံ ဘဝံ။
ကိဉှိ တဿ သကံ ဟောတိ၊ ကိဉ္စ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။
ကိဉ္စဿ အနုဂံ ဟောတိ၊ ဆာယာဝ အနပါယိနီ [အနုပါယိနီ (သျာ. ကံ. က.)] ။

''ဥဘော ပုညဉ္စ ပါပဉ္စ၊ ယံ မစ္စော ကုရုတေ ဣဓ။
တဉှိ တဿ သကံ ဟောတိ၊ တဉ္စ [တံဝ (?)] အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။
တဉ္စဿ [တံဝဿ (?)] အနုဂံ ဟောတိ၊ ဆာယာဝ အနပါယိနီ။

''တသ္မာ ကရေယျ ကလျာဏံ၊ နိစယံ သမ္ပရာယိကံ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပါဏိန''န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အတ္တရက္ခိတသုတ္တံ

၁၁၆. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ, ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ‘ကေသံ နု ခော ရက္ခိတော အတ္တာ, ကေသံ အရက္ခိတော အတ္တာ’တိ? တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧတဒဟောသိ – ‘ယေ ခော ကေစိ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ; တေသံ အရက္ခိတော အတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ တေ ဟတ္ထိကာယော ဝါ ရက္ခေယျ, အဿကာယော ဝါ ရက္ခေယျ, ရထကာယော ဝါ ရက္ခေယျ, ပတ္တိကာယော ဝါ ရက္ခေယျ; အထ ခော တေသံ အရက္ခိတော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဗာဟိရာ ဟေသာ ရက္ခာ, နေသာ ရက္ခာ အဇ္ဈတ္တိကာ; တသ္မာ တေသံ အရက္ခိတော အတ္တာ။ ယေ စ ခော ကေစိ ကာယေန သုစရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရန္တိ, မနသာ သုစရိတံ စရန္တိ; တေသံ ရက္ခိတော အတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ တေ နေဝ ဟတ္ထိကာယော ရက္ခေယျ, န အဿကာယော ရက္ခေယျ, န ရထကာယော ရက္ခေယျ , န ပတ္တိကာယော ရက္ခေယျ; အထ ခော တေသံ ရက္ခိတော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? အဇ္ဈတ္တိကာ ဟေသာ ရက္ခာ, နေသာ ရက္ခာ ဗာဟိရာ; တသ္မာ တေသံ ရက္ခိတော အတ္တာ’’’တိ။

‘‘ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ! ယေ ဟိ ကေစိ, မဟာရာဇ, ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ။ပေ။ တေသံ အရက္ခိတော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဗာဟိရာ ဟေသာ, မဟာရာဇ, ရက္ခာ, နေသာ ရက္ခာ အဇ္ဈတ္တိကာ; တသ္မာ တေသံ အရက္ခိတော အတ္တာ။ ယေ စ ခော ကေစိ, မဟာရာဇ, ကာယေန သုစရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရန္တိ, မနသာ သုစရိတံ စရန္တိ; တေသံ ရက္ခိတော အတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ တေ နေဝ ဟတ္ထိကာယော ရက္ခေယျ, န အဿကာယော ရက္ခေယျ, န ရထကာယော ရက္ခေယျ, န ပတ္တိကာယော ရက္ခေယျ; အထ ခော တေသံ ရက္ခိတော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? အဇ္ဈတ္တိကာ ဟေသာ, မဟာရာဇ, ရက္ခာ, နေသာ ရက္ခာ ဗာဟိရာ; တသ္မာ တေသံ ရက္ခိတော အတ္တာ’’တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ။

‘‘ကာယေန သံဝရော သာဓု, သာဓု ဝါစာယ သံဝရော။
မနသာ သံဝရော သာဓု, သာဓု သဗ္ဗတ္ထ သံဝရော။
သဗ္ဗတ္ထ သံဝုတော လဇ္ဇီ, ရက္ခိတောတိ ပဝုစ္စတီ’’တိ။

၆. အပ္ပကသုတ္တံ

၁၁၇. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ, ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ‘အပ္ပကာ တေ သတ္တာ လောကသ္မိံ ယေ ဥဠာရေ ဥဠာရေ ဘောဂေ လဘိတွာ န စေဝ မဇ္ဇန္တိ, န စ ပမဇ္ဇန္တိ, န စ ကာမေသု ဂေဓံ အာပဇ္ဇန္တိ, န စ သတ္တေသု ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ အထ ခော ဧတေဝ ဗဟုတရာ သတ္တာ လောကသ္မိံ ယေ ဥဠာရေ ဥဠာရေ ဘောဂေ လဘိတွာ မဇ္ဇန္တိ စေဝ ပမဇ္ဇန္တိ , စ ကာမေသု စ ဂေဓံ အာပဇ္ဇန္တိ, သတ္တေသု စ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တီ’’’တိ။

‘‘ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ! အပ္ပကာ တေ, မဟာရာဇ, သတ္တာ လောကသ္မိံ, ယေ ဥဠာရေ ဥဠာရေ ဘောဂေ လဘိတွာ န စေဝ မဇ္ဇန္တိ, န စ ပမဇ္ဇန္တိ, န စ ကာမေသု ဂေဓံ အာပဇ္ဇန္တိ, န စ သတ္တေသု ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ အထ ခော ဧတေဝ ဗဟုတရာ သတ္တာ လောကသ္မိံ, ယေ ဥဠာရေ ဥဠာရေ ဘောဂေ လဘိတွာ မဇ္ဇန္တိ စေဝ ပမဇ္ဇန္တိ စ ကာမေသု စ ဂေဓံ အာပဇ္ဇန္တိ, သတ္တေသု စ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တီ’’တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ။

‘‘သာရတ္တာ ကာမဘောဂေသု, ဂိဒ္ဓါ ကာမေသု မုစ္ဆိတာ။
အတိသာရံ န ဗုဇ္ဈန္တိ မိဂါ ကူဋံဝ ဩဍ္ဍိတံ။
ပစ္ဆာသံ ကဋုကံ ဟောတိ, ဝိပါကော ဟိဿ ပါပကော’’တိ။

၇. အဍ္ဍကရဏသုတ္တံ

၁၁၈. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဣဓာဟံ, ဘန္တေ, အဍ္ဍကရဏေ [အတ္ထကရဏေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] နိသိန္နော ပဿာမိ ခတ္တိယမဟာသာလေပိ ဗြာဟ္မဏ

မဟာသာလေပိ ဂဟပတိမဟာသာလေပိ အဍ္ဍေ မဟဒ္ဓနေ မဟာဘောဂေ ပဟူတဇာတရူပရဇတေ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏေ ပဟူတဓနဓညေ ကာမဟေတု ကာမနိဒါနံ ကာမာဓိကရဏံ သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသန္တေ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧတဒဟောသိ – ‘အလံ ဒါနိ မေ အဍ္ဍကရဏေန, ဘဒြမုခေ ဒါနိ အဍ္ဍကရဏေန ပညာယိဿတီ’’’တိ။

‘‘(ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဧဝမေတံ မဟာရာဇ!) [( ) သီ. ပီ. ပောတ္ထကေသု နတ္ထိ] ယေပိ တေ, မဟာရာဇ, ခတ္တိယမဟာသာလာ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဂဟပတိမဟာသာလာ အဍ္ဍာ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ ပဟူတဇာတရူပရဇတာ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာ ပဟူတဓနဓညာ ကာမဟေတု ကာမနိဒါနံ ကာမာဓိကရဏံ သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသန္တိ; တေသံ တံ ဘဝိဿတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာ’’တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။

> ‘‘သာရတ္တာ ကာမဘောဂေသု၊ ဂိဒ္ဓါ ကာမေသု မုစ္ဆိတာ။
> အတိသာရံ န ဗုဇ္ဈန္တိ၊ မစ္ဆာ ခိပ္ပံဝ ဩဍ္ဍိတံ။
> ပစ္ဆာသံ ကဋုကံ ဟောတိ၊ ဝိပါကော ဟိဿ ပါပကော’’တိ။

၈. မလ္လိကာသုတ္တံ

၁၁၉. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော မလ္လိကာယ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ ဥပရိပါသာဒဝရဂတော ဟောတိ။ အထ ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော မလ္လိကံ ဒေဝိံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အတ္ထိ နု ခေါ တေ, မလ္လိကေ, ကောစညော အတ္တနာ ပိယတရော’’တိ? ‘‘နတ္ထိ ခေါ မေ, မဟာရာဇ, ကောစညော အတ္တနာ ပိယတရော။ တုယှံ ပန, မဟာရာဇ, အတ္ထညော ကောစိ အတ္တနာ ပိယတရော’’တိ? ‘‘မယှမ္ပိ ခေါ, မလ္လိကေ, နတ္ထညော ကောစိ အတ္တနာ ပိယတရော’’တိ။

အထ ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ပါသာဒါ ဩရောဟိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဣဓာဟံ, ဘန္တေ, မလ္လိကာယ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ ဥပရိပါသာဒဝရဂတော မလ္လိကံ ဒေဝိံ ဧတဒဝေါစံ – ‘အတ္ထိ နု ခေါ တေ, မလ္လိကေ, ကောစညော အတ္တနာ ပိယတရော’တိ? ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘန္တေ, မလ္လိကာ ဒေဝီ မံ ဧတဒဝေါစ – ‘နတ္ထိ ခေါ မေ, မဟာရာဇ, ကောစညော အတ္တနာ ပိယတရော။ တုယှံ ပန, မဟာရာဇ, အတ္ထညော ကောစိ အတ္တနာ ပိယတရော’တိ? ဧဝံ ဝုတ္တာဟံ, ဘန္တေ, မလ္လိကံ ဒေဝိံ ဧတဒဝေါစံ – ‘မယှမ္ပိ ခေါ, မလ္လိကေ, နတ္ထညော ကောစိ အတ္တနာ ပိယတရော’’’တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂာထံ အဘာသိ –

> ‘‘သဗ္ဗာ ဒိသာ အနုပရိဂမ္မ စေတသာ၊
> နေဝဇ္ဈဂါ ပိယတရမတ္တနာ ကွစိ။
> ဧဝံ ပိယော ပုထု အတ္တာ ပရေသံ၊
> တသ္မာ န ဟိံသေ ပရမတ္တကာမော’’တိ။

၉. ယညသုတ္တံ

၁၂၀. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ မဟာယညော ပစ္စုပဋ္ဌိတော ဟောတိ, ပဉ္စ စ ဥသဘသတာနိ ပဉ္စ စ ဝစ္ဆတရသတာနိ ပဉ္စ စ ဝစ္ဆတရိသတာနိ ပဉ္စ စ အဇသတာနိ ပဉ္စ စ ဥရဗ္ဘသတာနိ ထူဏူပနီတာနိ ဟောန္တိ ယညတ္ထာယ။ ယေပိဿ တေ ဟောန္တိ ဒာသာတိ ဝါ ပေဿာတိ ဝါ ကမ္မကရာတိ ဝါ, တေပိ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ ဘယတဇ္ဇိတာ အဿုမုခါ ရုဒမာနာ ပရိကမ္မာနိ ကရောန္တိ။

အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိ

တ္တ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ –
''ဣဓ, ဘန္တေ, ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ မဟာယညော ပစ္စုပဋ္ဌိတော ဟောတိ, ပဉ္စ စ ဥသဘသတာနိ ပဉ္စ စ ဝစ္ဆတရသတာနိ ပဉ္စ စ ဝစ္ဆတရိသတာနိ ပဉ္စ စ အဇသတာနိ ပဉ္စ စ ဥရဗ္ဘသတာနိ ထူဏူပနီတာနိ ဟောန္တိ ယညတ္ထာယ ။ ယေပိဿ တေ ဟောန္တိ ဒါသာတိ ဝါ ပေဿာတိ ဝါ ကမ္မကရာတိ ဝါ, တေပိ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ ဘယတဇ္ဇိတာ အဿုမုခါ ရုဒမာနာ ပရိကမ္မာနိ ကရောန္တီ''တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

''အဿမေဓံ ပုရိသမေဓံ, သမ္မာပါသံ ဝါဇပေယျံ နိရဂ္ဂဠံ။
မဟာယညာ မဟာရမ္ဘာ [ဝါဇပေယျံ။ နိရဂ္ဂဠံ မဟာရမ္ဘာ (က.)] ၊ န တေ ဟောန္တိ မဟပ္ဖလာ။

''အဇေဠကာ စ ဂါဝော စ, ဝိဝိဓာ ယတ္ထ ဟညရေ။
န တံ သမ္မဂ္ဂတာ ယညံ, ဥပယန္တိ မဟေသိနော။

''ယေ စ ယညာ နိရာရမ္ဘာ, ယဇန္တိ အနုကုလံ သဒါ။
အဇေဠကာ စ ဂါဝော စ, ဝိဝိဓာ နေတ္ထ ဟညရေ။
ဧတံ သမ္မဂ္ဂတာ ယညံ, ဥပယန္တိ မဟေသိနော။

''ဧတံ ယဇေထ မေဓာဝီ, ဧသော ယညော မဟပ္ဖလော။
ဧတဉှိ ယဇမာနဿ, သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော။
ယညော စ ဝိပုလော ဟောတိ, ပသီဒန္တိ စ ဒေဝတာ''တိ။

၁၀. ဗန္ဓနသုတ္တံ

၁၂၁. တေန ခေါ ပန သမယေန ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန မဟာဇနကာယော ဗန္ဓာပိတော ဟောတိ, အပ္ပေကစ္စေ ရဇ္ဇူဟိ အပ္ပေကစ္စေ အန္ဒူဟိ အပ္ပေကစ္စေ သင်္ခလိကာဟိ။

အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ –
''ဣဓ, ဘန္တေ, ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန မဟာဇနကာယော ဗန္ဓာပိတော, အပ္ပေကစ္စေ ရဇ္ဇူဟိ အပ္ပေကစ္စေ အန္ဒူဟိ အပ္ပေကစ္စေ သင်္ခလိကာဟီ''တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

''န တံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ,
ယဒာယသံ ဒါရုဇံ ပဗ္ဗဇဉ္စ။
သာရတ္တရတ္တာ မဏိကုဏ္ဍလေသု,
ပုတ္တေသု ဒါရေသု စ ယာ အပေက္ခာ။

''ဧတံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ,
ဩဟာရိနံ သိထိလံ ဒုပ္ပမုဉ္စံ။
ဧတမ္ပိ ဆေတွာန ပရိဗ္ဗဇန္တိ,
အနပေက္ခိနော ကာမသုခံ ပဟာယာ''တိ။

ပဌမော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဒဟရော ပုရိသော ဇရာ၊ ပိယံ အတ္တာနရက္ခိတော။
အပ္ပကာ အဍ္ဍကရဏာ၊ မလ္လိကာ ယညဗန္ဓနန္တိ။

၂. ဒုတိယဝဂ္ဂေါ

၁. သတ္တဇဋိလသုတ္တံ

၁၂၂. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ သာယန္ဟသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ဗဟိဒ္ဝါရကောဋ္ဌကေ နိသိန္နော ဟောတိ။ အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

တေန ခော ပန သမယေန သတ္တ စ ဇဋိလာ သတ္တ စ နိဂဏ္ဌာ သတ္တ စ အစေလကာ သတ္တ စ ဧကသာဋကာ သတ္တ စ ပရိဗ္ဗာဇကာ ပရူဠှကစ္ဆနခလောမာ ခါရိဝိဝိဓမာဒာယ [ခါရိဝိဓံ အာဒာယ (ပီ.) ဒီ. နိ. ၁.၂၈၀ တဒဋ္ဌကထာပိ ဩလောကေတဗ္ဗာ] ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အတိက္ကမန္တိ။ အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ဒက္ခိဏဇာဏုမဏ္ဍလံ ပထဝိယံ နိဟန္တွာ ယေန တေ သတ္တ စ ဇဋိလာ သတ္တ စ နိဂဏ္ဌာ သတ္တ စ အစေလကာ သတ္တ စ ဧကသာဋကာ သတ္တ စ ပရိဗ္ဗာဇကာ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ တိက္ခတ္တုံ နာမံ သာဝေသိ – "ရာဇာဟံ, ဘန္တေ, ပသေနဒိ ကောသလော။ပေ.။ ရာဇာဟံ, ဘန္တေ, ပသေနဒိ ကောသလော"တိ။

အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော အစိရပက္ကန္တေသု တေသု သတ္တသု စ ဇဋိလေသု သတ္တသု စ နိဂဏ္ဌေသု သတ္တသု စ အစေလကေသု သတ္တသု စ ဧကသာဋကေသု သတ္တသု စ ပရိဗ္ဗာဇကေသု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "ယေ တေ, ဘန္တေ, လောကေ အရဟန္တော ဝါ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဝါ သမာပန္နာ ဧတေ တေသံ အညတရာ"တိ။

"ဒုဇ္ဇာနံ ခော ဧတံ, မဟာရာဇ, တယာ ဂိဟိနာ ကာမဘောဂိနာ ပုတ္တသမ္ဗာဓသယနံ အဇ္ဈာဝသန္တေန ကာသိကစန္ဒနံ ပစ္စနုဘောန္တေန မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ ဓာရယန္တေန ဇာတရူပရဇတံ သာဒိယန္တေန – 'ဣမေ ဝါ အရဟန္တော, ဣမေ ဝါ အရဟတ္တမဂ္ဂံ သမာပန္နာ'"တိ။

"သံဝါသေန ခော, မဟာရာဇ, သီလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေန။ သံဝေါဟာရေန ခော, မဟာရာဇ, သောစေယျံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေန။ အာပဒါသု ခော, မဟာရာဇ, ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေန။ သာကစ္ဆာယ , ခော, မဟာရာဇ, ပညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာ"တိ။

"အစ္ဆရိယံ , ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ ဘန္တေ! ယာဝ သုဘာသိတမိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ – 'ဒုဇ္ဇာနံ ခော ဧတံ, မဟာရာဇ, တယာ ဂိဟိနာ ကာမဘောဂိနာ ပုတ္တသမ္ဗာဓသယနံ အဇ္ဈာဝသန္တေန ကာသိကစန္ဒနံ ပစ္စနုဘောန္တေန မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ ဓာရယန္တေန ဇာတရူပရဇတံ သာဒိယန္တေန – ဣမေ ဝါ အရဟန္တော, ဣမေ ဝါ အရဟတ္တမဂ္ဂံ သမာပန္နာ'တိ။ သံဝါသေန ခော, မဟာရာဇ, သီလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေန။ သံဝေါဟာရေန ခော မဟာရာဇ , သောစေယျံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေန။ အာပဒါသု ခော, မဟာရာဇ, ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေန။ သာကစ္ဆာယ ခော, မဟာရာဇ, ပညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာ"တိ။

“ဧတေ, ဘန္တေ, မမ ပုရိသာ စရာ ဩစရကာ ဇနပဒံ ဩစရိတွာ အာဂစ္ဆန္တိ။ တေဟိ ပဌမံ ဩစိဏ္ဏံ အဟံ ပစ္ဆာ ဩသာပယိဿာမိ [ဩယာယိဿာမိ (သီ.), ဩဟယိဿာမိ (သျာ. ကံ.)]။ ဣတိဟိ တေ, ဘန္တေ, တံ ရဇောဇလ္လံ ပတာဟေတွာ သုန္ဟာတာ သုဝိလိတ္တာ ကပ္ပိတကေသမဿူ ဩဒာတဝတ္ထာ [ဩဒာတဝတ္ထဝသနာ (သီ.)] ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတာ သမင်္ဂီဘူတာ ပရိစာရေဿန္တီ”တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“န ဝဏ္ဏရူပေန နရော သုဇာနော၊
န ဝိဿသေ ဣတ္တရဒဿနေန။
သုသညတာနဉှိ ဝိယဉ္ဇနေန၊
အသညတာ လောကမိမံ စရန္တိ။

“ပတိရူပကော မတ္တိကာကုဏ္ဍလောဝ၊
လောဟဍ္ဎမာသောဝ သုဝဏ္ဏဆန္နော။
စရန္တိ လောကေ [ဧကေ (သီ. ပီ.)] ပရိဝါရဆန္နာ၊
အန္တော အသုဒ္ဓါ ဗဟိ သောဘမာနာ”တိ။

၂. ပဉ္စရာဇသုတ္တံ

၁၂၃. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ပဉ္စန္နံ ရာဇူနံ ပသေနဒိပမုခါနံ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတာနံ သမင်္ဂီဘူတာနံ ပရိစာရယမာနာနံ အယမန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ – “ကိံ နု ခေါ ကာမာနံ အဂ္ဂ”န္တိ? တတေ့ကစ္စေ [တတ္ထေကေ (သီ. ပီ.)] ဧဝမာဟံသု – “ရူပါ ကာမာနံ အဂ္ဂ”န္တိ။ ဧကစ္စေ ဧဝမာဟံသု – “သဒ္ဒါ ကာမာနံ အဂ္ဂ”န္တိ။ ဧကစ္စေ ဧဝမာဟံသု – “ဂန္ဓာ ကာမာနံ အဂ္ဂ”န္တိ။ ဧကစ္စေ ဧဝမာဟံသု – “ရသာ ကာမာနံ အဂ္ဂ”န္တိ။ ဧကစ္စေ ဧဝမာဟံသု – “ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ကာမာနံ အဂ္ဂ”န္တိ။ ယတော ခေါ တေ ရာဇာနော နာသက္ခိံသု အညမညံ သညာပေတုံ။

အထ ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော တေ ရာဇာနော ဧတဒဝေါစ – “အာယာမ, မာရိသာ, ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိဿာမ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတမတ္ထံ ပဋိပုစ္ဆိဿာမ။ ယထာ နော ဘဂဝါ ဗျာကရိဿတိ တထာ နံ ဓာရေဿာမာ”တိ [ဓာရေယျာမာတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]။ “ဧဝံ, မာရိသာ”တိ ခေါ တေ ရာဇာနော ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ ပစ္စဿောသုံ။

အထ ခေါ တေ ပဉ္စ ရာဇာနော ပသေနဒိပမုခါ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဣဓ, ဘန္တေ, အမှာကံ ပဉ္စန္နံ ရာဇူနံ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတာနံ သမင်္ဂီဘူတာနံ ပရိစာရယမာနာနံ အယမန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ – ‘ကိံ နု ခေါ ကာမာနံ အဂ္ဂ’န္တိ? ဧကစ္စေ ဧဝမာဟံသု – ‘ရူပါ ကာမာနံ အဂ္ဂ’န္တိ။ ဧကစ္စေ ဧဝမာဟံသု – ‘သဒ္ဒါ ကာမာနံ အဂ္ဂ’န္တိ။ ဧကစ္စေ ဧဝမာဟံသု – ‘ဂန္ဓာ ကာမာနံ အဂ္ဂ’န္တိ။ ဧကစ္စေ ဧဝမာဟံသု – ‘ရသာ ကာမာနံ အဂ္ဂ’န္တိ။ ဧကစ္စေ ဧဝမာဟံသု – ‘ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ကာမာနံ အဂ္ဂ’န္တိ။ ကိံ နု ခေါ, ဘန္တေ, ကာမာနံ အဂ္ဂ”န္တိ?

“မနာပပရိယန္တံ ခွာဟံ, မဟာရာဇ, ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု အဂ္ဂန္တိ ဝဒါမိ။ တေဝ [တေ စ (သီ. ပီ. က.), ယေ စ (သျာ. ကံ.)], မဟာရာဇ, ရူပါ ဧကစ္စဿ မနာပါ ဟောန္တိ, တေဝ [တေ စ (သီ. ပီ. က.)] ရူပါ ဧကစ္စဿ အမနာပါ ဟောန္တိ။ ယေဟိ စ ယော ရူပေဟိ အတ္တမနော ဟောတိ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပော, သော တေဟိ ရူပေဟိ အညံ ရူပံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န ပတ္ထေတိ။ တေ တဿ ရူပါ ပရမာ ဟောန္တိ။ တေ တဿ ရူပါ အနုတ္တရာ ဟောန္တိ။

“တေဝ , မဟာရာဇ, သဒ္ဒါ ဧကစ္စဿ မနာပါ ဟောန္တိ, တေဝ သဒ္ဒါ ဧကစ္စဿ အမနာပါ ဟောန္တိ။ ယေဟိ စ ယော သဒ္ဒေဟိ အတ္တမနော ဟောတိ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပော, သော တေဟိ သဒ္ဒေဟိ အညံ သဒ္ဒံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န ပတ္ထေတိ။ တေ တဿ သဒ္ဒါ ပရမာ ဟောန္တိ။ တေ တဿ သဒ္ဒါ အနုတ္တရာ ဟောန္တိ။

“တေဝ, မဟာရာဇ, ဂန္ဓာ ဇေကစ္စသ္သ မနာပာ ဟောန္တိ, တေဝ ဂန္ဓာ ဧကစ္စသ္သ အမနာပာ ဟောန္တိ။ ယေဟိ စ ယော ဂန္ဓေဟိ အတ္တမနော ဟောတိ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပော, သော တေဟိ ဂန္ဓေဟိ အညံ ဂန္ဓံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န ပတ္ထေတိ။ တေ တသ္သ ဂန္ဓာ ပရမာ ဟောန္တိ။ တေ တသ္သ ဂန္ဓာ အနုတ္တရာ ဟောန္တိ။

“တေဝ, မဟာရာဇ, ရသာ ဧကစ္စသ္သ မနာပာ ဟောန္တိ, တေဝ ရသာ ဧကစ္စသ္သ အမနာပာ ဟောန္တိ။ ယေဟိ စ ယော ရသေဟိ အတ္တမနော ဟောတိ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပော, သော တေဟိ ရသေဟိ အညံ ရသံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န ပတ္ထေတိ။ တေ တသ္သ ရသာ ပရမာ ဟောန္တိ။ တေ တသ္သ ရသာ အနုတ္တရာ ဟောန္တိ။

“တေဝ, မဟာရာဇ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ဧကစ္စသ္သ မနာပာ ဟောန္တိ, တေဝ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ဧကစ္စသ္သ အမနာပာ ဟောန္တိ။ ယေဟိ စ ယော ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ အတ္တမနော ဟောတိ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပော, သော တေဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ အညံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န ပတ္ထေတိ။ တေ တသ္သ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ပရမာ ဟောန္တိ။ တေ တသ္သ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ အနုတ္တရာ ဟောန္တီ”တိ။

တေန ခော ပန သမယေန စန္ဒနင်္ဂလိကော ဥပာသကော တသ္သံ ပရိသာယံ နိသိန္နော ဟောတိ။ အထ ခော စန္ဒနင်္ဂလိကော ဥပာသကော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ပဋိဘာတိ မံ ဘဂဝါ, ပဋိဘာတိ မံ သုဂတာ”တိ။ “ပဋိဘာတု တံ စန္ဒနင်္ဂလိကာ”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။

အထ ခော စန္ဒနင်္ဂလိကော ဥပာသကော ဘဂဝတော သမ္မုခါ တဒနုရူပါယ ဂါထာယ အဘိတ္ထဝိ –

“ပဒုမံ ယထာ ကောကနဒံ သုဂန္ဓံ၊
ပါတော သိယာ ဖုလ္လမဝီတဂန္ဓံ။
အင်္ဂီရသံ ပသ္သ ဝိရောစမာနံ၊
တပန္တမာဒိစ္စမိဝန္တလိက္ခေ”တိ။

အထ ခော တေ ပဉ္စ ရာဇာနော စန္ဒနင်္ဂလိကံ ဥပာသကံ ပဉ္စဟိ ဥတ္တရာသင်္ဂေဟိ အစ္ဆာဒေသုံ။ အထ ခော စန္ဒနင်္ဂလိကော ဥပာသကော တေဟိ ပဉ္စဟိ ဥတ္တရာသင်္ဂေဟိ ဘဂဝန္တံ အစ္ဆာဒေသီတိ။

၃. ဒောဏပါကသုတ္တံ

၁၂၄. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ တေန ခော ပန သမယေန ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဒောဏပါကကုရံ [ဒောဏပါကသုဒံ (သီ.), ဒောဏပါကံ သုဒံ (ပီ.)] ဘုဉ္ဇတိ။ အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘုတ္တာဝီ မဟဿာသီ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

အထ ခော ဘဂဝါ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ ဘုတ္တာဝိံ မဟဿာသိံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“မနုဇသ္သ သဒါ သတီမတော၊
မတ္တံ ဇာနတော လဒ္ဓဘောဇနေ။
တနုကသ္သ [တနု တသ္သ (သီ. ပီ.)] ဘဝန္တိ ဝေဒနာ၊
သဏိကံ ဇီရတိ အာယုပာလယ”န္တိ။

တေန ခော ပန သမယေန သုဒဿနော မာဏဝေါ ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ ပိဋ္ဌိတော ဌိတော ဟောတိ။ အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော သုဒဿနံ မာဏဝံ အာမန္တေသိ – “ဧဟိ တွံ, တာတ သုဒဿန, ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ ပရိယာပုဏိတွာ မမ ဘတ္တာဘိဟာရေ (ဘတ္တာဘိဟာရေ) [( ) သီ. သျာ. ကံ. ပီ. ပောတ္ထကေသု နတ္ထိ] ဘာသ။ အဟဉ္စ တေ ဒေဝသိကံ ကဟာပဏသတံ (ကဟာပဏသတံ) [( ) သီ. သျာ. ကံ. ပောတ္ထကေသု

နတ္ထိ] နိစ္စံ ဘိက္ခုံ ပဝတ္တယိဿာမီ''တိ။ ''ဇဝံ ဒေဝတ''တိ ခော သုဒဿနော မာဏဝေ ရညော ပသေနဒိဿ ကောသ လဿ ပဋိဿုတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ကထံ ပရိယာပုဏိတွာ ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ ဘတ္တာဘိဟာရေ သုဒံ ဘာသတိ –

''မနုဇဿ သဒာ သတီမတော၊
မတ္တံ ဇာနတော လဒ္ဓဘောဇနေ။
တနုကဿ ဘဝန္တိ ဝေဒနာ၊
သဏိကံ ဇီရတိ အာယုပာလယ''န္တိ။

အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော အနုပုဗ္ဗေန နာဠိကောဒနပရမတာယ [နာဠိကောဒနမတ္တာယ (က.)] သဏ္ဌာသိ။ အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော အပရေန သမယေန သုသလ္လိခိတဂတ္တော ပာဏိနာ ဂတ္တာနိ အနုမဇ္ဇန္တော တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ – ''ဥဘယေန ဝတ မံ သော ဘဂဝါ အတ္ထေန အနုကမ္ပိ – ဒိဋ္ဌဓမ္မိကေန စေဝ အတ္ထေန သမ္ပရာယိကေန စာ''တိ။

၄. ပဌမသင်္ဂါမသုတ္တံ

၁၂၅. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခော ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ အဗ္ဘုယျာသိ ယေန ကာသိ။ အဿောသိ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော – ''ရာဇာ ကိရ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ မမံ အဗ္ဘုယျာတော ယေန ကာသီ''တိ။ အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ ရာဇာနံ မာဂဓံ အဇာတသတ္တုံ ဝေဒေဟိပုတ္တံ ပစ္စုယျာသိ ယေန ကာသိ။ အထ ခော ရာဇာ စ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော ရာဇာ စ ပသေနဒိ ကောသလော သင်္ဂါမေသုံ။ တသ္မိံ ခော ပန သင်္ဂါမေ ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ ပရာဇေသိ။ ပရာဇိတော စ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော သကမေဝ [သင်္ဂါမာ (က.)] ရာဇဓာနိံ သာဝတ္ထိံ ပစ္စုယျာသိ [ပာယာသိ (သီ. ပီ.)]။

အထ ခော သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ –

''ဣဓ, ဘန္တေ, ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ အဗ္ဘုယျာသိ ယေန ကာသိ။ အဿောသိ ခော, ဘန္တေ, ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော – 'ရာဇာ ကိရ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ မမံ အဗ္ဘုယျာတော ယေန ကာသီ'တိ။ အထ ခော, ဘန္တေ, ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ ရာဇာနံ မာဂဓံ အဇာတသတ္တုံ ဝေဒေဟိပုတ္တံ ပစ္စုယျာသိ ယေန ကာသိ။ အထ ခော, ဘန္တေ, ရာဇာ စ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော ရာဇာ စ ပသေနဒိ ကောသလော သင်္ဂါမေသုံ။ တသ္မိံ ခော ပန, ဘန္တေ, သင်္ဂါမေ ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ ပရာဇေသိ။ ပရာဇိတော စ, ဘန္တေ, ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော သကမေဝ ရာဇဓာနိံ သာဝတ္ထိံ ပစ္စုယျာသီ''တိ။

''ရာဇာ, ဘိက္ခဝေ, မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော ပာပမိတ္တော ပာပသဟာယော ပာပသမ္ပဝင်္ကော; ရာဇာ စ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပသေနဒိ ကောသလော ကလျာဏမိတ္တော ကလျာဏသဟာယော ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော။ အဇ္ဇေဝ [အဇ္ဇတဉ္စ (သီ. ပီ.), အဇ္ဇေဝံ (သျာ. ကံ.)], ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဣမံ ရတ္တိံ ဒုက္ခံ သေတိ ပရာဇိတော''တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။

''ဇယံ ဝေရံ ပသဝတိ၊ ဒုက္ခံ သေတိ ပရာဇိတော။
ဥပသန္တော သုခံ သေတိ၊ ဟိတွာ ဇယပရာဇယ''န္တိ။

၅. ဒုတိယသင္ဂာမသုတ္တံ

၁၂၆. [ဧတ္ထ “အထ ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ ရာဇာနံ မာဂဓံ အဇာတသတ္တုံ ဝေဒေဟိပုတ္တံ အဗ္ဘုယျာသီ”တိ အာဒိနာ ဟဒ္ဒေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ အဋ္ဌကထာယံ ဟိ “အဗ္ဘုယျာသီတိ ပရာဇယေ ဂရဟပ္ပတ္တော။ပေ.။ ဝုတ္တဇယကာရဏံ သုတွာ အဘိဥယျာသီ”တိ ဝုတ္တံ] အထ ခေါ ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ အဗ္ဘုယျာသိ ယေန ကာသိ။ အဿောသိ ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော – “ရာဇာ ကိရ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ မမံ အဗ္ဘုယျာတော ယေန ကာသီ”တိ။ အထ ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ ရာဇာနံ မာဂဓံ အဇာတသတ္တုံ ဝေဒေဟိပုတ္တံ ပစ္စုယျာသိ ယေန ကာသိ။ အထ ခေါ ရာဇာ စ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော ရာဇာ စ ပသေနဒိ ကောသလော သင်္ဂာမေသုံ။ တသ္မိံ ခေါ ပန သင်္ဂာမေ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ရာဇာနံ မာဂဓံ အဇာတသတ္တုံ ဝေဒေဟိပုတ္တံ ပရာဇေသိ, ဇီဝဂ္ဂါဟဉ္စ နံ အဂ္ဂဟေသိ။ အထ ခေါ ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ ဧတဒဟောသိ – “ကိဉ္စာပိ ခေါ မျာယံ ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော အဒုဗ္ဘန္တဿ ဒုဗ္ဘတိ, အထ စ ပန မေ ဘာဂိနေယျော ဟောတိ။ ယံနူနာဟံ ရညော မာဂဓဿ အဇာတသတ္တုနော ဝေဒေဟိပုတ္တဿ သဗ္ဗံ ဟတ္ထိကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ သဗ္ဗံ အဿကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ သဗ္ဗံ ရထကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ သဗ္ဗံ ပတ္တိကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ ဇီဝန္တမေဝ နံ ဩဿဇ္ဇေယျ”န္တိ [ဩဿဇ္ဇေယျန္တိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]။

အထ ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ရညော မာဂဓဿ အဇာတသတ္တုနော ဝေဒေဟိပုတ္တဿ သဗ္ဗံ ဟတ္ထိကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ သဗ္ဗံ အဿကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ သဗ္ဗံ ရထကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ သဗ္ဗံ ပတ္တိကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ ဇီဝန္တမေဝ နံ ဩဿဇ္ဇိ [ဩဿဇိ (သီ.), ဩဿဇ္ဇိ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ။

အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ –

“ဣဓ , ဘန္တေ, ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ အဗ္ဘုယျာသိ ယေန ကာသိ။ အဿောသိ ခေါ, ဘန္တေ, ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော – ‘ရာဇာ ကိရ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ မမံ အဗ္ဘုယျာတော ယေန ကာသီ’တိ။ အထ ခေါ, ဘန္တေ, ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ ရာဇာနံ မာဂဓံ အဇာတသတ္တုံ ဝေဒေဟိပုတ္တံ ပစ္စုယျာသိ ယေန ကာသိ။ အထ ခေါ, ဘန္တေ, ရာဇာ စ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော ရာဇာ စ ပသေနဒိ ကောသလော သင်္ဂာမေသုံ။ တသ္မိံ ခေါ ပန, ဘန္တေ, သင်္ဂာမေ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ရာဇာနံ မာဂဓံ အဇာတသတ္တုံ ဝေဒေဟိပုတ္တံ ပရာဇေသိ, ဇီဝဂ္ဂါဟဉ္စ နံ အဂ္ဂဟေသိ။ အထ ခေါ, ဘန္တေ, ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ ဧတဒဟောသိ – ‘ကိဉ္စာပိ ခေါ မျာယံ ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော အဒုဗ္ဘန္တဿ ဒုဗ္ဘတိ, အထ စ ပန မေ ဘာဂိနေယျော ဟောတိ။ ယံနူနာဟံ ရညော မာဂဓဿ အဇာတသတ္တုနော ဝေဒေဟိပုတ္တဿ သဗ္ဗံ ဟတ္ထိကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ သဗ္ဗံ အဿကာယံ သဗ္ဗံ ရထကာယံ သဗ္ဗံ ပတ္တိကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ ဇီဝန္တမေဝ နံ ဩဿဇ္ဇေယျ’”န္တိ။

“အထ ခေါ, ဘန္တေ, ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ရညော မာဂဓဿ အဇာတသတ္တုနော ဝေဒေဟိပုတ္တဿ သဗ္ဗံ ဟတ္ထိကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ သဗ္ဗံ အဿကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ သဗ္ဗံ ရထကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ သဗ္ဗံ ပတ္တိကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ ဇီဝန္တမေဝ နံ ဩဿဇ္ဇီ”တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“ဝိလုမ္ပတေဝ ပုရိသော၊ ယာဝဿ ဥပကပ္ပတိ။
ယဒါ စညေ ဝိလုမ္ပန္တိ၊ သော ဝိလုတ္တော ဝိလုပ္ပတိ [ဝိလုမ္ပတိ (သီ. ပီ. က.)] ။

“ဌာနဉ္ဟိ မညတိ ဗာလော၊ ယာဝ ပာပံ န ပစ္စတိ။
ယဒာ စ ပစ္စတိ ပာပံ၊ အထ ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတိ။

“ဟန္တာ လဘတိ [လဘတိ ဟန္တာ (သီ. သျာ. ကံ.)] ဟန္တာရံ၊ ဇေတာရံ လဘတေ ဇယံ။
အက္ကောသကော စ အက္ကောသံ၊ ရောသေတာရဉ္စ ရောသကော။
အထ ကမ္မဝိဝဋ္ဋေန၊ သော ဝိလုတ္တော ဝိလုပ္ပတီ”တိ။

၆. မလ္လိကာသုတ္တံ

၁၂၇. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ အထ ခော အညတရော ပုရိသော ယေန ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ ဥပကဏ္ဏကေ အာရောစေသိ – “မလ္လိကာ, ဒေဝ, ဒေဝီ ဓီတရံ ဝိဇာတာ”တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော အနတ္တမနော အဟောသိ။

အထ ခော ဘဂဝါ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ အနတ္တမနတံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“ဣတ္ထီပိ ဟိ ဧကစ္စိယာ၊ သေယျာ ပောသ ဇနာဓိပ။
မေဓာဝိနီ သီလဝတီ၊ သဿုဒေဝါ ပတိဗ္ဗတာ။

“တဿာ ယော ဇာယတိ ပောသော၊ သူရော ဟောတိ ဒိသမ္ပတိ။
တာဒိသာ သုဘဂိယာ [သုဘရိယာပုတ္တော (က.)] ပုတ္တော၊ ရဇ္ဇမ္ပိ အနုသာသတီ”တိ။

၇. အပ္ပမာဒသုတ္တံ

၁၂၈. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အတ္ထိ နု ခော, ဘန္တေ, ဧကော ဓမ္မော ယော ဥဘော အတ္ထေ သမဓိဂ္ဂယှ တိဋ္ဌတိ – ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဉ္စေဝ အတ္ထံ သမ္ပရာယိကဉ္စာ”တိ?

“အတ္ထိ ခော, မဟာရာဇ, ဧကော ဓမ္မော ယော ဥဘော အတ္ထေ သမဓိဂ္ဂယှ တိဋ္ဌတိ – ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဉ္စေဝ အတ္ထံ သမ္ပရာယိကဉ္စာ”တိ။

“ကတမော ပန, ဘန္တေ, ဧကော ဓမ္မော, ယော ဥဘော အတ္ထေ သမဓိဂ္ဂယှ တိဋ္ဌတိ – ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဉ္စေဝ အတ္ထံ သမ္ပရာယိကဉ္စာ”တိ?

“အပ္ပမာဒေါ ခော, မဟာရာဇ, ဧကော ဓမ္မော, ယော ဥဘော အတ္ထေ သမဓိဂ္ဂယှ တိဋ္ဌတိ – ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဉ္စေဝ အတ္ထံ သမ္ပရာယိကဉ္စာတိ။ သေယျထာပိ, မဟာရာဇ, ယာနိ ကာနိစိ ဇင်္ဂလာနံ [ဇင်္ဂမာနံ (သီ. ပီ.)] ပါဏာနံ ပဒဇာတာနိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ ဟတ္ထိပဒေ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ, ဟတ္ထိပဒံ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ – ယဒိဒံ မဟန္တတ္တေန; ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, အပ္ပမာဒေါ ဧကော ဓမ္မော, ယော ဥဘော အတ္ထေ သမဓိဂ္ဂယှ တိဋ္ဌတိ – ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဉ္စေဝ အတ္ထံ သမ္ပရာယိကဉ္စာ”တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။

“အာယုံ အရောဂိယံ ဝဏ္ဏံ၊ သဂ္ဂံ ဥစ္စာကုလီနတံ။
ရတိယော ပတ္ထယန္တေန၊ ဥဠာရာ အပရာပရာ။

“အပ္ပမာဒံ ပသံသန္တိ၊ ပုညကိရိယာသု ပဏ္ဍိတာ။
အပ္ပမတ္တော ဥဘော အတ္ထေ၊ အဓိဂ္ဂဏှာတိ ပဏ္ဍိတော။

“ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ စ ယော အတ္ထော၊ ယော စတ္ထော သမ္ပရာယိကော။
အတ္ထာဘိသမယာ ဓီရော၊ ပဏ္ဍိတောတိ ပဝုစ္စတီ”တိ။

၈. ကလျာဏမိတ္တသုတ္တံ

၁၂၉. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဣဓ မယှံ , ဘန္တေ, ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ‘သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော, သော စ ခေါ ကလျာဏမိတ္တဿ ကလျာဏသဟာယဿ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကဿ, နော ပာပမိတ္တဿ နော ပာပသဟာယဿ နော ပာပသမ္ပဝင်္ကဿာ’”တိ။

“ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ! သွာက္ခာတော , မဟာရာဇ, မယာ ဓမ္မော။ သော စ ခေါ ကလျာဏမိတ္တဿ ကလျာဏသဟာယဿ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကဿ, နော ပာပမိတ္တဿ နော ပာပသဟာယဿ နော ပာပသမ္ပဝင်္ကဿာတိ။

“ဧကမိဒာဟံ, မဟာရာဇ, သမယံ သက္ကေသု ဝိဟရာမိ နဂရကံ နာမ သက္ယာနံ နိဂမော။ အထ ခေါ, မဟာရာဇ, အာနန္ဒော ဘိက္ခု ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ, မဟာရာဇ, အာနန္ဒော ဘိက္ခု မံ ဧတဒဝေါစ – ‘ဥပဍ္ဎမိဒံ, ဘန္တေ, ဗြဟ္မစရိယဿ – ယဒိဒံ ကလျာဏမိတ္တတာ ကလျာဏသဟာယတာ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကတာ’”တိ။

“ဧဝံ ဝုတ္တာဟံ, မဟာရာဇ, အာနန္ဒံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစံ – ‘မာ ဟေဝံ, အာနန္ဒ, မာ ဟေဝံ, အာနန္ဒ! သကလမေဝ ဟိဒံ, အာနန္ဒ, ဗြဟ္မစရိယံ – ယဒိဒံ ကလျာဏမိတ္တတာ ကလျာဏသဟာယတာ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကတာ။ ကလျာဏမိတ္တဿေတံ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခုနော ပာဋိကင်္ခံ ကလျာဏသဟာယဿ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကဿ အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝေဿတိ အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဗဟုလီကရိဿတိ’”။

“ကထဉ္စ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု ကလျာဏမိတ္တော ကလျာဏသဟာယော ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ, အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဗဟုလီကရောတိ? ဣဓာနန္ဒ, ဘိက္ခု သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ ဝိရာဂနိဿိတံ နိရောဓနိဿိတံ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ, သမ္မာသင်္ကပ္ပံ ဘာဝေတိ။ပေ။ သမ္မာဝါစံ ဘာဝေတိ။ပေ။ သမ္မာကမ္မန္တံ ဘာဝေတိ။ပေ။ သမ္မာအာဇီဝံ ဘာဝေတိ။ပေ။ သမ္မာဝါယာမံ ဘာဝေတိ။ပေ။ သမ္မာသတိံ ဘာဝေတိ။ပေ။ သမ္မာသမာဓိံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ ဝိရာဂနိဿိတံ နိရောဓနိဿိတံ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ။ ဧဝံ ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု ကလျာဏမိတ္တော ကလျာဏသဟာယော ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ, အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဗဟုလီကရောတိ။ တဒမိနာပေတံ, အာနန္ဒ, ပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ ယထာ သကလမေဝိဒံ ဗြဟ္မစရိယံ – ယဒိဒံ ကလျာဏမိတ္တတာ ကလျာဏသဟာယတာ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကတာ”တိ။

“မမဉှိ, အာနန္ဒ, ကလျာဏမိတ္တံ အာဂမ္မ ဇာတိဓမ္မာ သတ္တာ ဇာတိယာ ပရိမုစ္စန္တိ, ဇရာဓမ္မာ သတ္တာ ဇရာယ ပရိမုစ္စန္တိ, ဗျာဓိဓမ္မာ သတ္တာ ဗျာဓိတော ပရိမုစ္စန္တိ, မရဏဓမ္မာ သတ္တာ မရဏေန ပရိမုစ္စန္တိ, သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသဓမ္မာ သတ္တာ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသေဟိ ပရိမုစ္စန္တိ။ ဣမိနာ ခေါ ဧတံ, အာနန္ဒ, ပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ ယထာ သကလမေဝိဒံ ဗြဟ္မစရိယံ – ယဒိဒံ ကလျာဏမိတ္တတာ ကလျာဏသဟာယတာ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကတာ”တိ။

“တသ္မာတိဟ တေ, မဟာရာဇ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ကလျာဏမိတ္တော ဘဝိဿာမိ ကလျာဏသဟာယော ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော’တိ။ ဧဝဉှိ တေ , မဟာရာဇ, သိက္ခိတဗ္ဗံ။

“ကလျာဏမိတ္တဿ တေ, မဟာရာဇ, ကလျာဏသဟာယဿ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကဿ အယံ ဧကော ဓမ္မော ဥပနိဿာယ ဝိဟာတဗ္ဗော – အပ္ပမာဒော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။

“အပ္ပမတ္တဿ တေ, မဟာရာဇ, ဝိဟရတော အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယ, ဣတ္ထာဂါရဿ အနုယန္တဿ ဧဝံ ဘ ဝိဿတိ – ‘ရာဇာ ခော အပ္ပမတ္တော ဝိဟရတိ, အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယ။ ဟန္ဒ, မယမ္ပိ အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရာမ, အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယာ’”တိ။

“အပ္ပမတ္တဿ တေ, မဟာရာဇ, ဝိဟရတော အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယ, ခတ္တိယာနမ္ပိ အနုယန္တာနံ ဧဝံ ဘဝိဿတိ – ‘ရာဇာ ခော အပ္ပမတ္တော ဝိဟရတိ အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယ။ ဟန္ဒ, မယမ္ပိ အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရာမ, အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယာ’”တိ။

“အပ္ပမတ္တဿ တေ, မဟာရာဇ, ဝိဟရတော အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယ, ဗလကာယဿပိ ဧဝံ ဘဝိဿတိ – ‘ရာဇာ ခော အပ္ပမတ္တော ဝိဟရတိ အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယ။ ဟန္ဒ, မယမ္ပိ အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရာမ, အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယာ’”တိ။

“အပ္ပမတ္တဿ တေ, မဟာရာဇ, ဝိဟရတော အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယ, နေဂမဇာနပဒဿပိ ဧဝံ ဘဝိဿတိ – ‘ရာဇာ ခော အပ္ပမတ္တော ဝိဟရတိ, အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယ။ ဟန္ဒ, မယမ္ပိ အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရာမ, အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယာ’”တိ?

“အပ္ပမတ္တဿ တေ, မဟာရာဇ, ဝိဟရတော အပ္ပမာဒံ ဥပနိဿာယ, အတ္တာပိ ဂုတ္တော ရက္ခိတော ဘဝိဿတိ – ဣတ္ထာဂါရမ္ပိ ဂုတ္တံ ရက္ခိတံ ဘဝိဿတိ, ကောသကောဋ္ဌာဂါရမ္ပိ ဂုတ္တံ ရက္ခိတံ ဘဝိဿတီ”တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။

“ဘောဂေ ပတ္ထယမာနေန, ဥဠာရေ အပရာပရေ။
အပ္ပမာဒံ ပသံသန္တိ, ပုညကိရိယာသု ပဏ္ဍိတာ။

“အပ္ပမတ္တော ဥဘော အတ္ထေ, အဓိဂ္ဂဏှာတိ ပဏ္ဍိတော။
ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ စ ယော အတ္ထော, ယော စတ္ထော သမ္ပရာယိကော။
အတ္ထာဘိသမယာ ဓီရော, ပဏ္ဍိတောတိ ပဝုစ္စတီ”တိ။

၉. ပဌမအပုတ္တကသုတ္တံ

၁၃၀. သာဝတ္ထိနိဒာနံ။ အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဒိဝါ ဒိဝဿ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “ဟန္ဒ, ကုတော နု တွံ, မဟာရာဇ, အာဂစ္ဆသိ ဒိဝါ ဒိဝဿာ”တိ?

“ဣဓ, ဘန္တေ, သာဝတ္ထိယံ သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ ကာလင်္ကတော။ တမဟံ အပုတ္တကံ သာပတေယျံ ရာဇန္တေပုရံ အတိဟရိတွာ အာဂစ္ဆာမိ။ အသီတိ, ဘန္တေ, သတသဟဿာနိ ဟိရညဿေဝ, ကော ပန ဝါဒော ရူပိယဿ ! တဿ ခော ပန, ဘန္တေ, သေဋ္ဌိဿ ဂဟပတိဿ ဧဝရူပေါ ဘတ္တဘောဂေါ အဟောသိ – ကဏာဇကံ ဘုဉ္ဇတိ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ။ ဧဝရူပေါ ဝတ္ထဘောဂေါ အဟောသိ – သာဏံ ဓာရေတိ တိပက္ခဝသနံ။ ဧဝရူပေါ ယာနဘောဂေါ အဟောသိ – ဇဇ္ဇရရထကေန ယာတိ ပဏ္ဏဆတ္တကေန ဓာရိယမာနေနာ”တိ။

“ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ! အသပ္ပုရိသော ခော, မဟာရာဇ, ဥဠာရေ ဘောဂေ လဘိတွာ နေဝတ္တာနံ သုခေတိ ပီဏေတိ, န မာတာပိတရော သုခေတိ ပီဏေတိ, န ပုတ္တဒါရံ သုခေတိ ပီဏေတိ, န ဒါသကမ္မကရပေါရိသေ သုခေတိ ပီဏေတိ, န မိတ္တာမစ္စေ သုခေတိ ပီဏေတိ, န သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဥဒ္ဓဂ္ဂိကံ ဒက္ခိဏံ ပတိဋ္ဌာပေတိ သောဝဂ္ဂိကံ သုခဝိပါကံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ။ တဿ တေ ဘောဂေ ဧဝံ သမ္မာ အပရိဘုဉ္ဇိယမာနေ [အပရိဘုဥ္ဇမာနော (သဗ္ဗတ္ထ)] ရာဇာနော ဝါ ဟရန္တိ စောရာ ဝါ ဟရန္တိ အဂ္ဂိ ဝါ ဍဟတိ ဥဒကံ ဝါ ဝဟတိ အပ္ပိယာ ဝါ ဒါယာဒါ ဟရန္တိ။ ဧဝံသ တေ [ဧဝံ သန္တေ (သီ. ပီ.)] , မဟာရာဇ, ဘောဂါ သမ္မာ အပရိဘုဉ္ဇိယမာနာ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, နော ပရိဘောဂံ။

“သေယျထာပိ, မဟာရာဇ, အမနုဿဋ္ဌာနေ ပေါက္ခရဏီ အစ္ဆောဒကာ သီတောဒကာ သာတောဒကာ သေတောဒကာ သုပတိတ္ထာ ရမဏီယာ။ တံ ဇနော နေဝ ဟရေယျ န ပိဝေယျ န နဟာယေယျ န ယထာပစ္စယံ ဝါ ကရေယျ။ ဧဝဉှိ တံ, မဟာရာဇ, ဥဒကံ သမ္မာ အပရိဘုဉ္ဇိယမာနံ [အပရိဘုဥ္စမာနံ (သျာ. ကံ.)] ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆေယျ, နော ပရိဘောဂံ။ ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, အသပ္ပုရိသော ဥဠာရေ ဘောဂေ လဘိတွာ နေဝတ္တာနံ သုခေတိ ပီဏေတိ, န မာတာပိတရော သုခေတိ ပီဏေတိ, န ပုတ္တဒါရံ သုခေတိ ပီဏေတိ, န ဒါသကမ္မကရပေါရိသေ သုခေတိ ပီဏေတိ, န မိတ္တာမစ္စေ သုခေတိ ပီဏေတိ, န သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဥဒ္ဓဂ္ဂိကံ ဒက္ခိဏံ ပတိဋ္ဌာပေတိ သောဝဂ္ဂိကံ သုခဝိပါကံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ။ တဿ တေ ဘောဂေ ဧဝံ သမ္မာ အပရိဘုဉ္ဇိယမာနေ ရာဇာနော ဝါ ဟရန္တိ စောရာ ဝါ ဟရန္တိ အဂ္ဂိ ဝါ ဍဟတိ ဥဒကံ ဝါ ဝဟတိ အပ္ပိယာ ဝါ ဒါယာဒါ ဟရန္တိ။ ဧဝံသ တေ [ဧဝံ သန္တေ (သီ. ပီ.)] , မဟာရာဇ, ဘောဂါ သမ္မာ အပရိဘုဉ္ဇိယမာနာ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, နော ပရိဘောဂံ။

“သပ္ပုရိသော စ ခော, မဟာရာဇ, ဥဠာရေ ဘောဂေ လဘိတွာ အတ္တာနံ သုခေတိ ပီဏေတိ, မာတာပိတရော သုခေတိ ပီဏေတိ, ပုတ္တဒါရံ သုခေတိ ပီဏေတိ, ဒါသကမ္မကရပေါရိသေ သုခေတိ ပီဏေတိ, မိတ္တာမစ္စေ သုခေတိ ပီဏေတိ, သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဥဒ္ဓဂ္ဂိကံ ဒက္ခိဏံ ပတိဋ္ဌာပေတိ သောဝဂ္ဂိကံ သုခဝိပါကံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ။ တဿ တေ ဘောဂေ ဧဝံ သမ္မာ ပရိဘုဉ္ဇိယမာနေ နေဝ ရာဇာနော ဟရန္တိ , န စောရာ ဟရန္တိ, န အဂ္ဂိ ဍဟတိ, န ဥဒကံ ဝဟတိ, န အပ္ပိယာ ဒါယာဒါ ဟရန္တိ။ ဧဝံသ တေ, မဟာရာဇ, ဘောဂါ သမ္မာ ပရိဘုဉ္ဇိယမာနာ ပရိဘောဂံ ဂစ္ဆန္တိ, နော ပရိက္ခယံ။

“သေယျထာပိ, မဟာရာဇ, ဂါမဿ ဝါ နိဂမဿ ဝါ အဝိဒူရေ ပေါက္ခရဏီ အစ္ဆောဒကာ သီတောဒကာ သာတောဒကာ သေတောဒကာ သုပတိတ္ထာ ရမဏီယာ။ တဉ္စ ဥဒကံ ဇနော ဟရေယျပိ ပိဝေယျပိ နဟာယေယျပိ ယထာပစ္စယမ္ပိ ကရေယျ။ ဧဝဉှိ တံ, မဟာရာဇ, ဥဒကံ သမ္မာ ပရိဘုဉ္ဇိယမာနံ ပရိဘောဂံ ဂစ္ဆေယျ, နော ပရိက္ခယံ။ ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, သပ္ပုရိသော ဥဠာရေ ဘောဂေ လဘိတွာ အတ္တာနံ သုခေတိ ပီဏေတိ, မာတာပိတရော သုခေတိ ပီဏေတိ, ပုတ္တဒါရံ သုခေတိ ပီဏေတိ, ဒါသကမ္မကရပေါရိသေ သုခေတိ ပီဏေတိ, မိတ္တာမစ္စေ သုခေတိ ပီဏေတိ, သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဥဒ္ဓဂ္ဂိကံ ဒက္ခိဏံ ပတိဋ္ဌာပေတိ သောဝဂ္ဂိကံ သုခဝိပါကံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ။ တဿ တေ ဘောဂေ ဧဝံ သမ္မာ ပရိဘုဉ္ဇိယမာနေ နေဝ ရာဇာနော ဟရန္တိ, န စောရာ ဟရန္တိ, န အဂ္ဂိ ဍဟတိ, န ဥဒကံ ဝဟတိ, န အပ္ပိယာ ဒါယာဒါ ဟရန္တိ။ ဧဝံသ တေ, မဟာရာဇ, ဘောဂါ သမ္မာ ပရိဘုဉ္ဇိယမာနာ ပရိဘောဂံ ဂစ္ဆန္တိ, နော ပရိက္ခယ”န္တိ။

“အမနုဿဋ္ဌာနေ ဥဒကံဝ သီတံ၊
တဒပေယျမာနံ ပရိသောသမေတိ။
ဧဝံ ဓနံ ကာပုရိသော လဘိတွာ၊
နေဝတ္တနာ ဘုဉ္ဇတိ နော ဒဒါတိ။

ဓီရော စ ဝိညူ အဓိဂမ္မ ဘောဂေ၊
သော ဘုဉ္ဇတိ ကိစ္စကရော စ ဟောတိ။
သော ဉာတိသင်္ဃံ နိသဘော ဘရိတွာ၊
အနိန္ဒိတော သဂ္ဂမုပေတိ ဌာန”န္တိ။

၁၀. ဒုတိယအပုတ္တကသုတ္တံ

၁၃၁. အထ ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဒိဝါ ဒိဝဿ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “ဟန္ဒ, ကုတော နု တွံ, မဟာရာဇ, အာဂစ္ဆသိ ဒိဝါ ဒိဝဿာ”တိ?

“ဣဓ, ဘန္တေ, သာဝတ္ထိယံ သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ ကာလင်္ကတော။ တမဟံ အပုတ္တကံ သာပတေယျံ ရာဇန္တေပုရံ အတိဟရိတွာ အာဂစ္ဆာမိ။ သတံ, ဘန္တေ, သတသဟဿာနိ ဟိရညဿေဝ, ကော ပန ဝါဒော ရူပိယဿ! တဿ

ခော ပန, ဘန္တေ, သေဋ္ဌိဿ ဂဟပတိဿ ဧဝရူပေ ဘတ္တဘောဂေ အဟောသိ – ကဏာဇကံ ဘုဉ္ဇတိ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ။ ဧဝရူပေ ဝတ္ထဘောဂေ အဟောသိ – သာဏံ ဓာရေတိ တိပက္ခဝသနံ ။ ဧဝရူပေ ယာနဘောဂေ အဟောသိ – ဇဇ္ဇရရထကေန ယာတိ ပဏ္ဏဆတ္တကေန ဓာရိယမာနေနာ”တိ။

“ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ! ဘူတပုဗ္ဗံ သော, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ တဂ္ဂရသိခိံ နာမ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓံ ပိဏ္ဍပာတေန ပဋိပါဒေသိ။ ‘ဒေထ သမဏဿ ပိဏ္ဍ’န္တိ ဝတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။ ဒတွာ စ ပန ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရီ အဟောသိ – ‘ဝရမေတံ ပိဏ္ဍပာတံ ဒါသာ ဝါ ကမ္မကရာ ဝါ ဘုဉ္ဇေယျု’န္တိ။ ဘာတု စ ပန ဧကပုတ္တကံ သာပတေယျဿ ကာရဏာ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ။

“ယံ ခော သော, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ တဂ္ဂရသိခိံ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓံ ပိဏ္ဍပာတေန ပဋိပါဒေသိ, တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကေန သတ္တက္ခတ္တုံ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇိ။ တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေန ဣမိဿာယေဝ သာဝတ္ထိယာ သတ္တက္ခတ္တုံ သေဋ္ဌိတ္တံ ကာရေသိ။ ယံ ခော သော, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ ဒတွာ ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရီ အဟောသိ – ‘ဝရမေတံ ပိဏ္ဍပာတံ ဒါသာ ဝါ ကမ္မကရာ ဝါ ဘုဉ္ဇေယျု’န္တိ, တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကေန နာဿုဠာရာယ ဘတ္တဘောဂါယ စိတ္တံ နမတိ, နာဿုဠာရာယ ဝတ္ထဘောဂါယ စိတ္တံ နမတိ, နာဿုဠာရာယ ယာနဘောဂါယ စိတ္တံ နမတိ, နာဿုဠာရာနံ ပဉ္စန္နံ ကာမဂုဏာနံ ဘောဂါယ စိတ္တံ နမတိ။ ယံ ခော သော, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ ဘာတု စ ပန ဧကပုတ္တကံ သာပတေယျဿ ကာရဏာ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ, တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကေန ဗဟူနိ ဝဿာနိ ဗဟူနိ ဝဿသတာနိ ဗဟူနိ ဝဿသဟဿာနိ ဗဟူနိ ဝဿသတသဟဿာနိ နိရယေ ပစ္စိတ္ထ။ တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေန ဣဒံ သတ္တမံ အပုတ္တကံ သာပတေယျံ ရာဇကောသံ ပဝေသေတိ။ တဿ ခော, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိဿ ဂဟပတိဿ ပုရာဏဉ္စ ပုညံ ပရိက္ခီဏံ, နဝဉ္စ ပုညံ အနုပစိတံ။ အဇ္ဇ ပန, မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ မဟာရောရုဝေ နိရယေ ပစ္စတီ”တိ ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ, သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ မဟာရောရုဝံ နိရယံ ဥပပန္နော”တိ။ “ဧဝံ , မဟာရာဇ, သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ မဟာရောရုဝံ နိရယံ ဥပပန္နော”တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။။

“ဓညံ ဓနံ ရဇတံ ဇာတရူပံ၊ ပရိဂ္ဂဟံ ဝါပိ ယဒတ္ထိ ကိဉ္စိ။
ဒါသာ ကမ္မကရာ ပေဿာ၊ ယေ စဿ အနုဇီဝိနော။

“သဗ္ဗံ နာဒါယ ဂန္တဗ္ဗံ၊ သဗ္ဗံ နိက္ခိပ္ပဂါမိနံ [နိက္ခိပကာမိနံ (သျာ. ကံ. က.)] ။
ယဉ္စ ကရောတိ ကာယေန၊ ဝါစာယ ဥဒ စေတသာ။

“တဉှိ တဿ သကံ ဟောတိ၊ တဉ္စ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။
တဉ္စဿ အနုဂံ ဟောတိ၊ ဆာယာဝ အနပါယိနီ။

“တသ္မာ ကရေယျ ကလျာဏံ၊ နိစယံ သမ္ပရာယိကံ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပါဏိန”န္တိ။ ဒသမံ။

ဒုတိယော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဇဋိလာ ပဉ္စ ရာဇာနော၊ ဒေါဏပါကကုရေန စ။
သင်္ဂါမေန ဒွေ ဝုတ္တာနိ၊ မလ္လိကာ [ဓီတရာ (ဗဟူသု)] ဒွေ အပ္ပမာဒေန စ။
အပုတ္တကေန ဒွေ ဝုတ္တာ၊ ဝဂ္ဂေါ တေန ပဝုစ္စတီတိ။

၃. တတိယဝဂ္ဂေါ

၁. ပုဂ္ဂလသုတ္တံ

၁၃၂. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ॥ အထ ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “စတ္တာရောမေ, မဟာရာဇ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? တမောတမပရာယနော, တမောဇောတိပရာယနော, ဇောတိတမပရာယနော, ဇောတိဇောတိပရာယနော”။

“ကထဉ္စ, မဟာရာဇ ပုဂ္ဂလော တမောတမပရာယနော ဟောတိ? ဣဓ, မဟာရာဇ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နီစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ, စဏ္ဍာလကုလေ တ ဝေနကုလေ [ဝေဏကုလေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] တ နေသာဒကုလေ တ ရထကာရကုလေ တ ပုက္ကုသကုလေ တ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပါနဘောဇနေ ကသိရဝုတ္တိကေ , ယတ္ထ ကသိရေန ဃာသစ္ဆာဒော လဗ္ဘတိ။ သော စ ဟောတိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဒုဒ္ဒသိကော ဩကောဋိမကော ဗဝှာဗာဓော [ဗဟွာဗာဓော (က.)] ကာဏော တ ကုဏီ တ ခဉ္ဇော တ ပက္ခဟတော တ, န လာဘီ အန္နဿ ပါနဿ ဝတ္ထဿ ယာနဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဿ သေယျာဝသထပဒီပေယျဿ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, တစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ တစာယ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။

“သေယျထာပိ, မဟာရာဇ , ပုရိသော အန္ဓကာရာ တ အန္ဓကာရံ ဂစ္ဆေယျ, တမာ တ တမံ ဂစ္ဆေယျ, လောဟိတမလာ တ လောဟိတမလံ ဂစ္ဆေယျ။ တထူပမာဟံ, မဟာရာဇ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝံ ခေါ, မဟာရာဇ, ပုဂ္ဂလော တမောတမပရာယနော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, မဟာရာဇ, ပုဂ္ဂလော တမောဇောတိပရာယနော ဟောတိ? ဣဓ, မဟာရာဇ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နီစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ, စဏ္ဍာလကုလေ တ ဝေနကုလေ တ နေသာဒကုလေ တ ရထကာရကုလေ တ ပုက္ကုသကုလေ တ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပါနဘောဇနေ ကသိရဝုတ္တိကေ, ယတ္ထ ကသိရေန ဃာသစ္ဆာဒော လဗ္ဘတိ။ သော စ ခေါ ဟောတိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဒုဒ္ဒသိကော ဩကောဋိမကော ဗဝှာဗာဓော, ကာဏော တ ကုဏီ တ ခဉ္ဇော တ ပက္ခဟတော တ, န လာဘီ အန္နဿ ပါနဿ ဝတ္ထဿ ယာနဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဿ သေယျာဝသထပဒီပေယျဿ။ သော ကာယေန သုစရိတံ စရတိ, တစာယ သုစရိတံ စရတိ, မနသာ သုစရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန သုစရိတံ စရိတွာ တစာယ သုစရိတံ စရိတွာ မနသာ သုစရိတံ စရိတွာ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။

“သေယျထာပိ, မဟာရာဇ, ပုရိသော ပထဝိယာ တ ပလ္လင်္ကံ အာရောဟေယျ, ပလ္လင်္ကာ တ အဿပိဋ္ဌိံ အာရောဟေယျ, အဿပိဋ္ဌိယာ တ ဟတ္ထိက္ခန္ဓံ အာရောဟေယျ, ဟတ္ထိက္ခန္ဓာ တ ပာသာဒံ အာရောဟေယျ။ တထူပမာဟံ, မဟာရာဇ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝံ ခေါ, မဟာရာဇ, ပုဂ္ဂလော တမောဇောတိပရာယနော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, မဟာရာဇ, ပုဂ္ဂလော ဇောတိတမပရာယနော ဟောတိ? ဣဓ , မဟာရာဇ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဥစ္စေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ, ခတ္တိယမဟာသာလကုလေ တ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ တ ဂဟပတိမဟာသာလကုလေ တ, အဍ္ဍေ မဟဒ္ဓနေ မဟာဘောဂေ ပဟူတဇာတရူပရဇတေ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏေ ပဟူတဓနဓညေ။ သော စ ဟောတိ အဘိရူပေါ ဒဿနီယော ပါသာဒိကော, ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော, လာဘီ အန္နဿ ပါနဿ ဝတ္ထဿ ယာနဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဿ သေယျာဝသထပဒီပေယျဿ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, တစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ တစာယ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။

“သေယျထာပိ, မဟာရာဇ, ပုရိသော ပါသာဒါ တ ဟတ္ထိက္ခန္ဓံ ဩရောဟေယျ, ဟတ္ထိက္ခန္ဓာ တ အဿပိဋ္ဌိံ ဩရောဟေယျ, အဿပိဋ္ဌိယာ တ ပလ္လင်္ကံ ဩရောဟေယျ, ပလ္လင်္ကာ တ ပထဝိံ ဩရောဟေယျ, ပထဝိယာ တ အန္ဓကာရံ ပဝိသေယျ။ တထူပမာဟံ, မဟာရာဇ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝံ ခေါ, မဟာရာဇ, ပုဂ္ဂလော ဇောတိတမပရာယနော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, မဟာရာဇ, ပုဂ္ဂလော ဇောတိဇောတိပရာယနော ဟောတိ? ဣဓ, မဟာရာဇ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဥစ္စေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ, ခတ္တိယမဟာသာလကုလေ တ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ တ ဂဟပတိမဟာသာလကု

လေ တ, အဗှေ မဟာဒ္ဓနေ မဟာဘောဂေ ပဟူတဇာတရူပရဇတေ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏေ ပဟူတဓနဓညေ။ သော စ ဟောတိ အဘိရူပေ ဒဿနီယော ပာသာဒိကော, ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော , လာဘီ အန္နဿ ပာနဿ ဝတ္ထဿ ယာနဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဿ သေယျာဝသထပဒီပေယျဿ။ သော ကာယေန သုစရိတံ စရတိ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရတိ, မနသာ သုစရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန သုစရိတံ စရိတွာ ဝါစာယ သုစရိတံ စရိတွာ မနသာ သုစရိတံ စရိတွာ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။

"သေယျထာပိ, မဟာရာဇ, ပုရိသော ပလ္လင်္ကာ ဝါ ပလ္လင်္ကံ သင်္ကမေယျ, အဿပိဋ္ဌိယာ ဝါ အဿပိဋ္ဌိံ သင်္ကမေယျ, ဟတ္ထိက္ခန္ဓာ ဝါ ဟတ္ထိက္ခန္ဓံ သင်္ကမေယျ, ပာသာဒါ ဝါ ပာသာဒံ သင်္ကမေယျ။ တထူပမာဟံ, မဟာရာဇ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝံ ခော, မဟာရာဇ, ပုဂ္ဂလော ဇောတိဇောတိပရာယနော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, မဟာရာဇ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ"န္တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။

"ဒလိဒ္ဒော ပုရိသော ရာဇ, အဿဒ္ဓော ဟောတိ မစ္ဆရီ။
ကဒရိယော ပာပသင်္ကပ္ပော, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အနာဒရော။

"သမဏေ ဗြာဟ္မဏေ ဝါပိ, အညေ ဝါပိ ဝနိဗ္ဗကေ။
အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ, နတ္ထိကော ဟောတိ ရောသကော။

"ဒဒမာနံ နိဝါရေတိ, ယာစမာနာန ဘောဇနံ။
တာဒိသော ပုရိသော ရာဇ, မီယမာနော ဇနာဓိပ။
ဥပေတိ နိရယံ ဃောရံ, တမောတမပရာယနော။

"ဒလိဒ္ဒော ပုရိသော ရာဇ, သဒ္ဓော ဟောတိ အမစ္ဆရီ။
ဒဒါတိ သေဋ္ဌသင်္ကပ္ပော, အဗျဂ္ဂမနသော နရော။

"သမဏေ ဗြာဟ္မဏေ ဝါပိ, အညေ ဝါပိ ဝနိဗ္ဗကေ။
ဥဋ္ဌာယ အဘိဝါဒေတိ, သမစရိယာယ သိက္ခတိ။

"ဒဒမာနံ န ဝါရေတိ [န နိဝါရေတိ (သီ.)], ယာစမာနာန ဘောဇနံ။
တာဒိသော ပုရိသော ရာဇ, မီယမာနော ဇနာဓိပ။
ဥပေတိ တိဒိဝံ ဌာနံ, တမောဇောတိပရာယနော။

"အဍ္ဎော စေ [အဍ္ဎော ဝေ (ပီ. က.)] ပုရိသော ရာဇ, အဿဒ္ဓော ဟောတိ မစ္ဆရီ။
ကဒရိယော ပာပသင်္ကပ္ပော, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အနာဒရော။

"သမဏေ ဗြာဟ္မဏေ ဝါပိ, အညေ ဝါပိ ဝနိဗ္ဗကေ။
အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ, နတ္ထိကော ဟောတိ ရောသကော။

"ဒဒမာနံ နိဝါရေတိ, ယာစမာနာန ဘောဇနံ။
တာဒိသော ပုရိသော ရာဇ, မီယမာနော ဇနာဓိပ။
ဥပေတိ နိရယံ ဃောရံ, ဇောတိတမပရာယနော။

"အဍ္ဎော စေ ပုရိသော ရာဇ, သဒ္ဓော ဟောတိ အမစ္ဆရီ။
ဒဒါတိ သေဋ္ဌသင်္ကပ္ပော, အဗျဂ္ဂမနသော နရော။

"သမဏေ ဗြာဟ္မဏေ ဝါပိ, အညေ ဝါပိ ဝနိဗ္ဗကေ။
ဥဋ္ဌာယ အဘိဝါဒေတိ, သမစရိယာယ သိက္ခတိ။

‘‘ဒဒမာနံ န တရေတိ၊ ယာစမာနာန ဘောဇနံ။
တာဒိသော ပုရိသော ရာဇ၊ မိယမာနော ဇနာဓိပ။
ဥပေတိ တိဒိဝံ ဌာနံ၊ ဇောတိဇောတိပရာယနော’’တိ။

၂. အယျိကာသုတ္တံ

၁၃၃. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဟန္ဒ, ကုတော နု တွံ, မဟာရာဇ, အာဂစ္ဆသိ ဒိဝါဒိဝဿာ’’တိ?

‘‘အယျိကာ မေ, ဘန္တေ, ကာလင်္ကတာ ဇိဏ္ဏာ ဝုဍ္ဎာ မဟလ္လိကာ အဒ္ဓဂတာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ ဝီသဝဿ သတိကာ ဇာတိယာ။ အယျိကာ ခော ပန မေ, ဘန္တေ, ပိယာ ဟောတိ မနာပါ။ ဟတ္ထိရတနေန စေပဟံ, ဘန္တေ, လဘေယျံ ‘မာ မေ အယျိကာ ကာလမကာသီ’တိ, ဟတ္ထိရတနမ္ပာဟံ ဒဒေယျံ – ‘မာ မေ အယျိကာ ကာလမကာ သီ’တိ။ အဿရတနေန စေပဟံ, ဘန္တေ, လဘေယျံ ‘မာ မေ အယျိကာ ကာလမကာသီ’တိ, အဿရတနမ္ပာဟံ ဒ ဒေယျံ – ‘မာ မေ အယျိကာ ကာလမကာသီ’တိ။ ဂါမဝရေန စေပဟံ ဘန္တေ, လဘေယျံ ‘မာ မေ အယျိကာ ကာလမကာသီ’တိ, ဂါမဝရမ္ပာဟံ ဒဒေယျံ – ‘မာ မေ အယျိကာ ကာလမကာသီ’တိ။ ဇနပဒပဒေသေန [ဇနပဒေန (သီ. သျာ. ပီ.)] စေပဟံ, ဘန္တေ, လဘေယျံ ‘မာ မေ အယျိကာ ကာလမကာသီ’တိ, ဇနပဒပဒေသမ္ပာဟံ ဒဒေယျံ – ‘မာ မေ အယျိကာ ကာလမကာသီ’တိ။ ‘သဗ္ဗေ သတ္တာ, မဟာရာဇ, မရဏဓမ္မာ မရဏပရိယောသာနာ မရဏံ အနတီ တာ’တိ။ ‘အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝသုဘာသိတမိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ – သဗ္ဗေ သတ္တာ မရဏ ဓမ္မာ မရဏပရိယောသာနာ မရဏံ အနတီတာ’’’တိ။

‘‘ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ! သဗ္ဗေ သတ္တာ မရဏဓမ္မာ မရဏပရိယောသာနာ မရဏံ အနတီတာ။ သေယျထာပိ, မဟာရာဇ, ယာနိ ကာနိစိ ကုမ္ဘကာရဘာဇနာနိ အာမကာနိ စေဝ ပက္ကာနိ စ သဗ္ဗာနိ တာနိ ဘေဒနဓမ္မာ နိ ဘေဒနပရိယောသာနာနိ ဘေဒနံ အနတီတာနိ; ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, သဗ္ဗေ သတ္တာ မရဏဓမ္မာ မရဏပရိယော သာနာ မရဏံ အနတီတာ’’တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။

‘‘သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ၊ မရဏန္တဉှိ ဇီဝိတံ။
ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တိ၊ ပုညပာပဖလူပဂါ။
နိရယံ ပာပကမ္မန္တာ၊ ပုညကမ္မာ စ သုဂ္ဂတိံ။

‘‘တသ္မာ ကရေယျ ကလျာဏံ၊ နိစယံ သမ္ပရာယိကံ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပာဏိန’’န္တိ။

၃. လောကသုတ္တံ

၁၃၄. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကတိ နု ခော, ဘန္တေ, လောကဿ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသုဝိဟာရာယာ’’တိ? ‘‘တယော ခော, မဟာရာဇ, လောကဿ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသုဝိဟာရာယ။ ကတမေ တယော? လောဘော ခော, မဟာရာဇ, လောကဿ ဓမ္မော, ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသု ဝိဟာရာယ။ ဒေါသော ခော, မဟာရာဇ, လောကဿ ဓမ္မော, ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသု ဝိဟာရာယ။ မောဟော ခော, မဟာရာဇ, လောကဿ ဓမ္မော, ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာသု ဝိဟာရာယ။ ဣမေ ခော, မဟာရာဇ, တယော လောကဿ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အဖာ သုဝိဟာရာယာ’’တိ။ ဣဒမဝေါစ။ပေ.။

‘‘လောဘော ဒေါသော စ မောဟော စ၊ ပုရိသံ ပာပစေတသံ။
ဟိံသန္တိ အတ္တသမ္ဘူတာ၊ တစသာရံဝ သမ္ဖလ’’န္တိ။

၄. ဣဿတ္တသုတ္တံ

၁၃၅. သာဝတ္ထိနိဒာနံ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ကတ္ထ နု ခော, ဘန္တေ, ဒါနံ ဒါတဗ္ဗ''န္တိ? ''ယတ္ထ ခော, မဟာရာဇ, စိတ္တံ ပသီဒတီ''တိ။ ''ကတ္ထ ပန, ဘန္တေ, ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ''န္တိ? ''အညံ ခော ဧတံ, မဟာရာဇ, ကတ္ထ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ, အညံ ပနေတံ ကတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလန္တိ? သီလဝတော ခော, မဟာရာဇ, ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ, နော တထာ ဒုဿီလေ။ တေန ဟိ, မဟာရာဇ, တညေဝေတ္ထ ပဋိပုစ္ဆိဿာမိ။ ယထာ, တေ ခမေယျ, တထာ နံ ဗျာကရေယျာသိ။ တံ ကိံ မညသိ, မဟာရာဇ, ဣဓ တျဿ ယုဒ္ဓံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ သင်္ဂါမော သမုပဗ်ဴဠ္ဟော [သမူပဗ္ဗူဠ္ဟော (သီ.), သမုပဗ္ဗူဠ္ဟော (ပီ.)] ။ အထ အာဂစ္ဆေယျ ခတ္တိယကုမာရော အသိက္ခိတော အကတဟတ္ထော အကတယောဂ္ဂေါ အကတူပါသနော ဘီရု ဆမ္ဘီ ဥတြာသီ ပလာယီ။ ဘရေယျာသိ တံ ပုရိသံ, အတ္ထော စ တေ တာဒိသေန ပုရိသေနာ''တိ? ''နာဟံ, ဘန္တေ, ဘရေယျံ တံ ပုရိသံ, န စ မေ အတ္ထော တာဒိသေန ပုရိသေနာ''တိ။ ''အထ အာဂစ္ဆေယျ ဗြာဟ္မဏကုမာရော အသိက္ခိတော။ပေ.။ အထ အာဂစ္ဆေယျ ဝေဿကုမာရော အသိက္ခိတော။ပေ.။ အထ အာဂစ္ဆေယျ သုဒ္ဒကုမာရော အသိက္ခိတော။ပေ.။ န စ မေ အတ္ထော တာဒိသေန ပုရိသေနာ''တိ။

''တံ ကိံ မညသိ, မဟာရာဇ, ဣဓ တျဿ ယုဒ္ဓံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ သင်္ဂါမော သမုပဗ်ဴဠ္ဟော။ အထ အာဂစ္ဆေယျ ခတ္တိယကုမာရော သုသိက္ခိတော ကတဟတ္ထော ကတယောဂ္ဂေါ ကတူပါသနော အဘီရု အစ္ဆမ္ဘီ အနုတြာသီ အပလာယီ။ ဘရေယျာသိ တံ ပုရိသံ, အတ္ထော စ တေ တာဒိသေန ပုရိသေနာ''တိ? ''ဘရေယျာဟံ, ဘန္တေ, တံ ပုရိသံ, အတ္ထော စ မေ တာဒိသေန ပုရိသေနာ''တိ။ ''အထ အာဂစ္ဆေယျ ဗြာဟ္မဏကုမာရော။ပေ.။ အထ အာဂစ္ဆေယျ ဝေဿကုမာရော။ပေ.။ အထ အာဂစ္ဆေယျ သုဒ္ဒကုမာရော သုသိက္ခိတော ကတဟတ္ထော ကတယောဂ္ဂေါ ကတူပါသနော အဘီရု အစ္ဆမ္ဘီ အနုတြာသီ အပလာယီ။ ဘရေယျာသိ တံ ပုရိသံ, အတ္ထော စ တေ တာဒိသေန ပုရိသေနာ''တိ? ''ဘရေယျာဟံ, ဘန္တေ, တံ ပုရိသံ, အတ္ထော စ မေ တာဒိသေန ပုရိသေနာ''တိ။

''ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, ယသ္မာ ကသ္မာ စေပိ [ယသ္မာ စေပိ (သီ. သျာ. ကံ. က.)] ကုလာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ, သော စ ဟောတိ ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနော ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတော, တသ္မိံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ။ ကတမာနိ ပဉ္စင်္ဂါနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ? ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီနော ဟောတိ, ဗျာပါဒော ပဟီနော ဟောတိ, ထိနမိဒ္ဓံ ပဟီနံ ဟောတိ, ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟီနံ ဟောတိ, ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီနာ ဟောတိ။ ဣမာနိ ပဉ္စင်္ဂါနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ? အသေက္ခေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေက္ခေန သမာဓိက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေက္ခေန ပညာက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေက္ခေန ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေက္ခေန ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ပဉ္စဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဣတိ ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနေ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတေ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ''န္တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ပေ.။ သတ္ထာ –

''ဣဿတ္တံ [ဣဿတ္ထံ (သီ. သျာ. ကံ.)] ဗလဝီရိယဉ္စ [ဗလဝီရိယဉ္စ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊ ယသ္မိံ ဝိဇ္ဇေထ မာဏဝေ။
တံ ယုဒ္ဓတ္ထော ဘရေ ရာဇာ၊ နာသူရံ ဇာတိပစ္စယာ။

''တထေဝ ခန္တိသောရစ္စံ၊ ဓမ္မာ ယသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတာ။
အရိယဝုတ္တိံ မေဓာဝိံ၊ ဟီနဇစ္စမ္ပိ ပူဇယေ။

''ကာရယေ အဿမေ ရမ္မေ၊ ဝါသယေတ္ထ ဗဟုဿုတေ။
ပပဉ္စ ဝိဝနေ ကယိရာ၊ ဒုဂ္ဂေ သင်္ကမနာနိ စ။

''အန္နံ ပါနံ ခါဒနီယံ၊ ဝတ္ထသေနာသနာနိ စ။
ဒဒေယျ ဥဇုဘူတေသု၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။

“ယထာ ဟိ မေဃော ထနယံ၊ ဝိဇ္ဇုမာလီ သတက္ကကု။
ထလံ နိန္နဉ္စ ပူရေတိ၊ အဘိဝဿံ ဝသုန္ဓရံ။

“တထေဝ သဒ္ဓော သုတဝါ၊ အဘိသင်္ခစ္စ ဘောဇနံ။
ဝနိဗ္ဗကေ တပ္ပယတိ၊ အန္နပါနေန ပဏ္ဍိတော။

“အာမောဒမာနော ပကိရေတိ၊ ဒေထ ဒေထာတိ ဘာသတိ။
တံ ဟိဿ ဂဇ္ဇိတံ ဟောတိ၊ ဒေဝဿေဝ ပဝဿတော။
သာ ပုညဓာရာ ဝိပုလာ၊ ဒါတာရံ အဘိဝဿတီ”တိ။

၅. ပဗ္ဗတူပမသုတ္တံ

၁၃၆. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “ဟန္ဒ, ကုတော နု တွံ, မဟာရာဇ, အာဂစ္ဆသိ ဒိဝါ ဒိဝဿာ”တိ? “ယာနိ တာနိ, ဘန္တေ, ရညံ ခတ္တိယာနံ မုဒ္ဓာဝသိတ္တာနံ ဣဿရိယမဒမတ္တာနံ ကာမဂေဓပရိယုဋ္ဌိတာနံ ဇနပဒတ္ထာဝရိယပ္ပတ္တာနံ မဟန္တံ ပထဝိမဏ္ဍလံ အဘိဝိဇိယ အဇ္ဈာဝသန္တာနံ ရာဇကရဏီယာနိ ဘဝန္တိ, တေသု ခွါဟံ, ဧတရဟိ ဥဿုက္ကမာပန္နော”တိ။

“တံ ကိံ မညသိ, မဟာရာဇ, ဣဓ တေ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ သဒ္ဓါယိကော ပစ္စယိကော။ သော တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘ယဂ္ဃေ, မဟာရာဇ, ဇာနေယျာသိ, အဟံ အာဂစ္ဆာမိ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ။ တတ္ထဒ္ဒသံ မဟန္တံ ပဗ္ဗတံ အဗ္ဘသမံ သဗ္ဗေ ပါဏေ နိပ္ပောထေန္တော အာဂစ္ဆတိ။ ယံ တေ, မဟာရာဇ, ကရဏီယံ, တံ ကရောဟီ’တိ။ အထ ဒုတိယော ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ။ပေ.။ အထ တတိယော ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ။ပေ.။ အထ စတုတ္ထော ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ သဒ္ဓါယိကော ပစ္စယိကော။ သော တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘ယဂ္ဃေ မဟာရာဇ, ဇာနေယျာသိ, အဟံ အာဂစ္ဆာမိ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ။ တတ္ထဒ္ဒသံ မဟန္တံ ပဗ္ဗတံ အဗ္ဘသမံ သဗ္ဗေ ပါဏေ နိပ္ပောထေန္တော အာဂစ္ဆတိ။ ယံ တေ, မဟာရာဇ, ကရဏီယံ တံ ကရောဟီ’တိ။ ဧဝရူပေ တေ, မဟာရာဇ, မဟတိ မဟဗ္ဘယေ သမုပ္ပန္နေ ဒါရုဏေ မနုဿက္ခယေ [မနုဿကာယေ (က.)] ဒုလ္လဘေ မနုဿတ္တေ ကိမဿ ကရဏီယ”န္တိ?

“ဧဝရူပေ မေ, ဘန္တေ, မဟတိ မဟဗ္ဘယေ သမုပ္ပန္နေ ဒါရုဏေ မနုဿက္ခယေ ဒုလ္လဘေ မနုဿတ္တေ ကိမဿ ကရဏီယံ အညတြ ဓမ္မစရိယာယ အညတြ သမစရိယာယ အညတြ ကုသလကိရိယာယ အညတြ ပုညကိရိယာယာ”တိ?

“အာရောစေမိ ခေါ တေ, မဟာရာဇ, ပဋိဝေဒေမိ ခေါ တေ, မဟာရာဇ, အဓိဝတ္တတိ ခေါ တံ, မဟာရာဇ, ဇရာမရဏံ။ အဓိဝတ္တမာနေ စေ တေ, မဟာရာဇ, ဇရာမရဏေ ကိမဿ ကရဏီယ”န္တိ? “အဓိဝတ္တမာနေ စ မေ, ဘန္တေ, ဇရာမရဏေ ကိမဿ ကရဏီယံ အညတြ ဓမ္မစရိယာယ သမစရိယာယ ကုသလကိရိယာယ ပုညကိရိယာယ? ယာနိ တာနိ, ဘန္တေ, ရညံ ခတ္တိယာနံ မုဒ္ဓာဝသိတ္တာနံ ဣဿရိယမဒမတ္တာနံ ကာမဂေဓပရိယုဋ္ဌိတာနံ ဇနပဒတ္ထာဝရိယပ္ပတ္တာနံ မဟန္တံ ပထဝိမဏ္ဍလံ အဘိဝိဇိယ အဇ္ဈာဝသန္တာနံ ဟတ္ထိယုဒ္ဓါနိ ဘဝန္တိ; တေသမ္ပိ, ဘန္တေ, ဟတ္ထိယုဒ္ဓါနံ နတ္ထိ ဂတိ နတ္ထိ ဝိသယော အဓိဝတ္တမာနေ ဇရာမရဏေ။ ယာနိပိ တာနိ, ဘန္တေ, ရညံ ခတ္တိယာနံ မုဒ္ဓာဝသိတ္တာနံ။ပေ.။ အဇ္ဈာဝသန္တာနံ အဿယုဒ္ဓါနိ ဘဝန္တိ။ပေ.။ ရထယုဒ္ဓါနိ ဘဝန္တိ ။ပေ.။ ပတ္တိယုဒ္ဓါနိ ဘဝန္တိ; တေသမ္ပိ , ဘန္တေ, ပတ္တိယုဒ္ဓါနံ နတ္ထိ ဂတိ နတ္ထိ ဝိသယော အဓိဝတ္တမာနေ ဇရာမရဏေ။ သန္တိ ခေါ ပန, ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ရာဇကုလေ မန္တိနော မဟာမတ္တာ, ယေ ပဟောန္တိ [ယေသံ ဟောန္တိ (က.)] အာဂတေ ပစ္စတ္ထိကေ မန္တေဟိ ဘေဒယိတုံ။ တေသမ္ပိ, ဘန္တေ, မန္တယုဒ္ဓါနံ နတ္ထိ ဂတိ နတ္ထိ ဝိသယော အဓိဝတ္တမာနေ ဇရာမရဏေ။ သံဝိဇ္ဇတိ ခေါ ပန, ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ရာဇကုလေ ပဟူတံ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ ဘူမိဂတဉ္စေဝ ဝေဟာသဋ္ဌဉ္စ, ယေန မယံ ပဟောမ အာဂတေ ပစ္စတ္ထိကေ ဓနေန ဥပလာပေတုံ။ တေသမ္ပိ, ဘန္တေ, ဓနယုဒ္ဓါနံ နတ္ထိ ဂတိ နတ္ထိ ဝိသယော အဓိဝတ္တမာနေ ဇရာမရဏေ။ အဓိဝတ္တမာနေ စ မေ, ဘန္တေ, ဇရာမရဏေ ကိမဿ ကရဏီယံ အညတြ ဓမ္မစရိယာယ သမစရိယာယ ကုသလကိရိယာယ ပုညကိရိယာယာ”တိ?

“ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ! အဓိဝတ္တမာနေ ဇရာမရဏေ ကိမဿ ကရဏီယံ အညတ္ရ ဓမ္မစရိယာယ သမစရိယာယ ကုသလကိရိယာယ ပုညကိရိယာယာ”တိ? ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ပေ.။ သတ္ထာ –

“ယထာပိ သေလာ ဝိပုလာ၊ နဘံ အာဟစ္စ ပဗ္ဗတာ။
သမန္တာနုပရိယာယေယျုံ၊ နိပ္ပောထေန္တော စတုဒ္ဒိသာ။

“ဧဝံ ဇရာ စ မစ္စု စ၊ အဓိဝတ္တန္တိ ပါဏိနေ [ပါဏိနော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။
ခတ္တိယေ ဗြာဟ္မဏေ ဝေဿ၊ သုဒ္ဒေ စဏ္ဍာလပုက္ကုသေ။
န ကိဉ္စိ [န ကဉ္စိ (?)] ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ သဗ္ဗမေဝါဘိမဒ္ဒတိ။

“န တတ္ထ ဟတ္ထီနံ ဘူမိ၊ န ရထာနံ န ပတ္တိယာ။
န စာပိ မန္တယုဒ္ဓေန၊ သက္ကာ ဇေတုံ ဓနေန ဝါ။

“တသ္မာ ဟိ ပဏ္ဍိတော ပေါသော၊ သမ္ပဿံ အတ္ထမတ္တနော။
ဗုဒ္ဓေ ဓမ္မေ စ သင်္ဃေ စ၊ ဓီရော သဒ္ဓံ နိဝေသယေ။

“ယော ဓမ္မံ စရိ [ဓမ္မစာရီ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ကာယေန၊ ဝါစာယ ဥဒ စေတသာ။
ဣဓေဝ နံ ပသံသန္တိ၊ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ”တိ။

တတိယော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ပုဂ္ဂလော အယျိကာ လောကော၊ ဣဿတ္တံ [ဣဿတ္ထံ (သီ. သျာ. ကံ.)] ပဗ္ဗတူပမာ။
ဒေသိတံ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌေန၊ ဣမံ ကောသလပဉ္စကန္တိ။

ကောသလသံယုတ္တံ သမတ္တံ။

၄. မာရသံယုတ္တံ

၁. ပဌမဝဂ္ဂေါ

၁. တပေါကမ္မသုတ္တံ

၁၃၇. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရတိ နဇ္ဇာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ အဇပါလနိဂြောဓမူလေ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ အထ ခေါ ဘဂဝတော ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – "မုတ္တော ဝတမ္ဟိ တာယ ဒုက္ကရကာရိကာယ။ သာဓု မုတ္တော ဝတမ္ဟိ တာယ အနတ္ထသံဟိတာယ ဒုက္ကရကာရိကာယ။ သာဓု ဝတမ္ဟိ မုတ္တော ဗောဓိံ သမဇ္ဈဂ"န္တိ [သာဓု ဋ္ဌိတော သတော ဗောဓိံ သမဇ္ဈဂန္တိ (သီ. ပီ.), သာဓု ဝတမ္ဟိ သတ္တော ဗောဓိသမဇ္ဈဂူတိ (သျာ. ကံ.)]။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ဘဂဝတော စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"တပေါကမ္မာ အပက္ကမ္မ၊ ယေန န သုဇ္ဈန္တိ မာဏဝါ။
အသုဒ္ဓေါ မညသိ သုဒ္ဓေါ၊ သုဒ္ဓိမဂ္ဂံ အပရဒ္ဓေါ" [သုဒ္ဓိမဂ္ဂမပရဒ္ဓေါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ "မာရော အယံ ပါပိမာ" ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

"အနတ္ထသံဟိတံ ဉတွာ၊ ယံ ကိဉ္စိ အမရံ တပံ [အပရံ တပံ (က.)]။
သဗ္ဗံ နတ္ထာဝဟံ ဟောတိ၊ ဖိယာရိတ္တံဝ ဓမ္မနိ [ဝမ္မနိ (သီ.)၊ ဓမ္မနိံ (ပီ.)၊ ဇမ္မနိံ (က.) ဧတ္ထာယံ ဓမ္မသဒ္ဒေါ သက္ကတေ ဓန္ဝန်-သဒ္ဒေန သဒိသော မရုတစကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ယထာ ဒဠှဓမ္မာတိပဒံ]။

"သီလံ သမာဓိ ပညဉ္စ၊ မဂ္ဂံ ဗောဓာယ ဘာဝယံ။
ပတ္တောသ္မိ ပရမံ သုဒ္ဓိံ၊ နိဟတော တွမသိ အန္တကာ"တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ "ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော"တိ, ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၂. ဟတ္ထိရာဇဝဏ္ဏသုတ္တံ

၁၃၈. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရတိ နဇ္ဇာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ အဇပါလနိဂြောဓမူလေ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယံ အဗ္ဘောကာသေ နိသိန္နော ဟောတိ, ဒေဝေါ စ ဧကမေကံ ဖုသာယတိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ဘဂဝတော ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော မဟန္တံ ဟတ္ထိရာဇဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ သေယျထာပိ နာမ မဟာအရိဋ္ဌကော မဏိ, ဧဝမဿ သီသံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ နာမ သုဒ္ဓံ ရူပိယံ, ဧဝမဿ ဒန္တာ ဟောန္တိ။ သေယျထာပိ နာမ မဟတီ နင်္ဂလီသာ [နင်္ဂလသီသာ (ပီ. က.)] , ဧဝမဿ သောဏ္ဍော ဟောတိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ "မာရော အယံ ပါပိမာ" ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"သံသရံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ၊ ဝဏ္ဏံ ကတွာ သုဘာသုဘံ။
အလံ တေ တေန ပါပိမ၊ နိဟတော တွမသိ အန္တကာ"တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ "ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော"တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၃. သုဘသုတ္တံ

၁၃၉. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရတိ နဇ္ဇာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ အဇပါလနိဂြောဓမူလေ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယံ အဗ္ဘောကာသေ နိသိန္နော ဟောတိ, ဒေဝေါ စ ဧကမေကံ ဖုသာယတိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ, ဘဂဝတော ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပါဒေတုကာမော, ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ ဥစ္စာဝစာ ဝဏ္ဏနိဘာ ဥပဒံသေတိ, သုဘာ စေဝ အသုဘာ စ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ "မာရော အယံ ပါပိမာ" ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

"သံသရံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ, ဝဏ္ဏံ ကတွာ သုဘာသုဘံ။
အလံ တေ တေန ပါပိမ, နိဟတော တွမသိ အန္တက။

"ယေ စ ကာယေန ဝါစာယ, မနသာ စ သုသံဝုတာ။
န တေ မာရဝသာနုဂါ, န တေ မာရဿ ဗဒ္ဓဂူ" [ဗဒ္ဓဂူ (က.)၊ ပစ္စဂူ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] တိ။

အထ ခေါ မာရော။ပေ.။ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၄. ပဌမမာရပါသသုတ္တံ

၁၄၀. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဗာရာဏသိယံ ဝိဟရတိ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – "ဘိက္ခဝေါ"တိ။ "ဘဒန္တေ"တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

"မယှံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယောနိသော မနသိကာရာ ယောနိသော သမ္မပ္ပဓာနာ အနုတ္တရာ ဝိမုတ္တိ အနုပ္ပတ္တာ, အနုတ္တရာ ဝိမုတ္တိ သစ္ဆိကတာ။ တုမှေပိ, ဘိက္ခဝေ, ယောနိသော မနသိကာရာ ယောနိသော သမ္မပ္ပဓာနာ အနုတ္တရံ ဝိမုတ္တိံ အနုပါပုဏာထ, အနုတ္တရံ ဝိမုတ္တိံ သစ္ဆိကရောထာ"တိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"ဗဒ္ဓေါသိ မာရပါသေန, ယေ ဒိဗ္ဗာ ယေ စ မာနုသာ။
မာရဗန္ဓနဗဒ္ဓေါသိ, န မေ သမဏ မောက္ခသီ"တိ။

"မုတ္တာဟံ [မုတ္တောဟံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] မာရပါသေန, ယေ ဒိဗ္ဗာ ယေ စ မာနုသာ။
မာရဗန္ဓနမုတ္တောမှိ, နိဟတော တွမသိ အန္တကာ"တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ။ပေ.။ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၅. ဒုတိယမာရပါသသုတ္တံ

၁၄၁. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဗာရာဏသိယံ ဝိဟရတိ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – "ဘိက္ခဝေါ"တိ။ "ဘဒန္တေ"တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

"မုတ္တာဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗပါသေဟိ ယေ ဒိဗ္ဗာ ယေ စ မာနုသာ။ တုမှေပိ, ဘိက္ခဝေ, မုတ္တာ သဗ္ဗပါသေဟိ ယေ ဒိဗ္ဗာ ယေ စ မာနုသာ။ စရထ, ဘိက္ခဝေ, စာရိကံ ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခါယ လောကာနုကမ္ပာယ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ ဒေဝမနုဿာနံ။ မာ ဧကေန ဒွေ အဂမိတ္ထ။ ဒေသေထ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေထ။ သန္တိ သတ္တာ အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ, အဿဝနတာ ဓမ္မဿ ပရိဟာယန္တိ။ ဘဝိဿန္တိ ဓမ္မဿ အညာတာရော။ အဟမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ယေန ဥရုဝေလာ သေနာနိဂမော တေနုပသင်္ကမိဿာမိ ဓမ္မဒေသနာယာ"တိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"ဗဒ္ဓေါသိ သဗ္ဗပါသေဟိ, ယေ ဒိဗ္ဗာ ယေ စ မာနုသာ။

မဟာဗန္ဓနဗဒ္ဓောသိ၊ န မေ သမဏ မောက္ခသီ’’တိ။

‘‘မုတ္တာဟံ သဗ္ဗပာသေဟိ၊ ယေ ဒိဗ္ဗာ ယေ စ မာနုသာ။
မဟာဗန္ဓနမုတ္တောမှိ၊ နိဟတော တွမသိ အန္တကာ’’တိ။

အထ ခော မာရော ပာပိမာ။ပေ.။ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၆. သပ္ပသုတ္တံ

၁၄၂. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယံ အဗ္ဘောကာသေ နိသိန္နော ဟောတိ, ဒေဝေါ စ ဧကမေကံ ဖုသာယတိ။

အထ ခော မာရော ပာပိမာ ဘဂဝတော ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော မဟန္တံ သပ္ပရာဇဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ သေယျထာပိ နာမ မဟတီ ဧကရုက္ခိကာ နာဝါ, ဧဝမဿ ကာယော ဟောတိ။ သေယျထာပိ နာမ မဟန္တံ သောဏ္ဍိကာကိဠဉ္ဇံ, ဧဝမဿ ဖဏော ဟောတိ။ သေယျထာပိ နာမ မဟတီ ကောသလိကာ ကံသပါတီ, ဧဝမဿ အက္ခီနိ ဘဝန္တိ။ သေယျထာပိ နာမ ဒေဝေ ဂဠဂဠာယန္တေ ဝိဇ္ဇုလ္လတာ နိစ္ဆရန္တိ, ဧဝမဿ မုခတော ဇိဝှာ နိစ္ဆရတိ။ သေယျထာပိ နာမ ကမ္မာရဂဂ္ဂရိယာ ဓမမာနာယ သဒ္ဒော ဟောတိ, ဧဝမဿ အဿာသပဿာသာနံ သဒ္ဒော ဟောတိ။

အထ ခော ဘဂဝါ ‘‘မာရော အယံ ပာပိမာ’’ ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပာပိမန္တံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ယော သုညဂေဟာနိ သေဝတိ၊
သေယျော သော မုနိ အတ္တသညတော။
တတ္ထ ဝေါသဇ္ဇ စရေယျ တတ္ထ သော၊
ပတိရူပဉှိ တထာဝိဓဿ တံ။

‘‘စရကာ ဗဟူ ဘေရဝါ ဗဟူ၊
အထော ဍံသသရီသပါ [ဍံသ သိရိံသပါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဗဟူ။
လောမမ္ပိ န တတ္ထ ဣဉ္ဇယေ၊
သုညာဂါရဂတော မဟာမုနိ။

‘‘နဘံ ဖလေယျ ပထဝီ စလေယျ၊
သဗ္ဗေပိ ပါဏာ ဥဒ သန္တသေယျုံ။
သလ္လမ္ပိ စေ ဥရသိ ပကပ္ပယေယျုံ၊
ဥပဓီသု တာဏံ န ကရောန္တိ ဗုဒ္ဓါ’’တိ။

အထ ခော မာရော ပာပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၇. သုပတိသုတ္တံ

၁၄၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အထ ခော ဘဂဝါ ဗဟုဒေဝရတ္တိံ အဗ္ဘောကာသေ စင်္ကမိတွာ ရတ္တိယာ ပစ္စူသသမယံ ပါဒေ ပက္ခာလေတွာ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ကပ္ပေသိ ပါဒေ ပါဒံ အစ္စာဓာယ သတော သမ္ပဇာနော ဥဋ္ဌာနသညံ မနသိ ကရိတွာ။ အထ ခော မာရော ပာပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ကိံ သောပ္ပသိ ကိံ နု သောပ္ပသိ၊

ကိမိဒံ သောပ္ပသိ ဒုဗ္ဘကေ [ဒုဗ္ဘတော (သျာ. ကံ.)၊ ဒုဗ္ဘယော (ပီ.)] ဝိယ။
သုညမကရန္တိ သောပ္ပသိ၊
ကိမိဒံ သောပ္ပသိ သူရိယေ ဥဂ္ဂတေ”တိ။

“ယဿ ဇာလိနီ ဝိသတ္တိကာ၊
တဏှာ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ နေတဝေ။
သဗ္ဗူပဓိပရိက္ခယာ ဗုဒ္ဓေါ၊
သောပ္ပတိ ကိံ တဝေတ္ထ မာရာ”တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ။ပေ.။ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၈. နန္ဒတိသုတ္တံ

၁၄၄. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“နန္ဒတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ၊ ဂေါမာ ဂောဘိ တထေဝ နန္ဒတိ။
ဥပဓီဟိ နရဿ နန္ဒနာ၊ န ဟိ သော နန္ဒတိ ယော နိရူပဓီ”တိ။

“သောစတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ၊ ဂေါမာ ဂောဘိ တထေဝ သောစတိ။
ဥပဓီဟိ နရဿ သောစနာ၊ န ဟိ သော သောစတိ ယော နိရူပဓီ”တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ “ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော”တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၉. ပဌမအာယုသုတ္တံ

၁၄၅. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဘိက္ခဝေါ”တိ။ “ဘဒန္တေ”တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“အပ္ပမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, မနုဿာနံ အာယု။ ဂမနီယော သမ္ပရာယော, ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ, စရိတဗ္ဗံ ဗြဟ္မစရိယံ။ နတ္ထိ ဇာတဿ အမရဏံ။ ယော, ဘိက္ခဝေ, စိရံ ဇီဝတိ, သော ဝဿသတံ အပ္ပံ ဝါ ဘိယျော”တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ဒီဃမာယု မနုဿာနံ၊ န နံ ဟီဠေ သုပေါရိသော။
စရေယျ ခီရမတ္တောဝ၊ နတ္ထိ မစ္စုဿ အာဂမော”တိ။

“အပ္ပမာယု မနုဿာနံ၊ ဟီဠေယျ နံ သုပေါရိသော။
စရေယျာဒိတ္တသီသောဝ၊ နတ္ထိ မစ္စုဿ နာဂမော”တိ။

အထ ခေါ မာရော။ပေ.။ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၁၀. ဒုတိယအာယုသုတ္တံ

၁၄၆. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ။ပေ.။ ဧတဒဝေါစ –

“အပ္ပမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, မနုဿာနံ အာယု။ ဂမနီယော သမ္ပရာယော, ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ, စရိတဗ္ဗံ ဗြဟ္မစရိယံ။ နတ္ထိ ဇာတဿ အမရဏံ။ ယော, ဘိက္ခဝေ, စိရံ ဇီဝတိ, သော ဝဿသတံ အပ္ပံ ဝါ ဘိယျော”တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“နာစ္စယန္တိ အဟောရတ္တာ၊ ဇီဝိတံ နူပရုဇ္ဈတိ။
အာယု အနုပရိယာယတိ၊ မစ္စာနံ နေမီဝ ရထကုဗ္ဗရ”န္တိ။

“အစ္စယန္တိ အဟောရတ္တာ၊ ဇီဝိတံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
အာယု ခီယတိ မစ္စာနံ၊ ကုန္နဒီနံဝ ဩဒက”န္တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ “ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော”တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

ပဌမော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒါနံ –

တပောကမ္မဉ္စ နာဂေါ စ၊ သုဘံ ပါသေန တေ ဒုဝေ။
သပ္ပော သုပတိ နန္ဒနံ၊ အာယုနာ အပရေ ဒုဝေတိ။

၂. ဒုတိယဝဂ္ဂေါ

၁. ပါသာဏသုတ္တံ

၁၄၇. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယံ အဗ္ဘောကာသေ နိသိန္နော ဟောတိ, ဒေဝေါ စ ဧကမေကံ ဖုသာယတိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ဘဂဝတော ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ မဟန္တေ ပါသာဏေ ပဒါလေသိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ “မာရော အယံ ပါပိမာ” ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“သစေပိ ကေဝလံ သဗ္ဗံ၊ ဂိဇ္ဈကူဋံ စလေဿသိ [ဂစ္ဆေယျာသိ (သျာ. ကံ.)၊ စလေယျာသိ (က.)]။
နေဝ သမ္မာဝိမုတ္တာနံ၊ ဗုဒ္ဓါနံ အတ္ထိ ဣဉ္ဇိတ”န္တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ “ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော”တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၂. ကိန္နုသီဟသုတ္တံ

၁၄၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ မဟတိယာ ပရိသာယ ပရိဝုတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

အထ ခေါ မာရဿ ပါပိမတော ဧတဒဟောသိ – “အယံ ခေါ သမဏော ဂေါတမော မဟတိယာ ပရိသာယ ပရိဝုတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ယံနူနာဟံ ယေန သမဏော ဂေါတမော တေနုပသင်္ကမေယျံ ဝိစက္ခုကမ္မာယာ”တိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကိန္နု သီဟောဝ နဒသိ၊ ပရိသာယံ ဝိသာရဒေါ။
ပဋိမလ္လော ဟိ တေ အတ္ထိ၊ ဝိဇိတာဝီ နု မညသီ”တိ။

‘‘နဒတ္ထိ ဝေ မဟာဝီရာ၊ ပရိသာသု ဝိသာရဒာ။
တထာဂတာ ဗလပ္ပတ္တာ၊ တိဏ္ဏာ လောကေ ဝိသတ္တိကာ’’န္တိ။

အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၃. သကလိကသုတ္တံ

၁၄၉. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ မဒ္ဒကုစ္ဆိသ္မိံ မိဂဒါယေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝတော ပါဒေါ သကလိကာယ ခတော ဟောတိ, ဘုသာ သုဒံ ဘဂဝတော ဝေဒနာ ဝတ္တန္တိ သာရီရိကာ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ အသာတာ အမနာပါ။ တာ သုဒံ ဘဂဝါ သတော သမ္ပဇာနော အဓိဝာသေတိ အဝိဟညမာနော။ အထ ခေါ ဘဂဝါ စတုဂ္ဂုဏံ သင်္ဃာဋိံ ပညပေတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ကပ္ပေသိ ပါဒေ ပါဒံ အစ္စာဓာယ သတော သမ္ပဇာနော။ အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘မန္ဒိယာ နု ခေါ သေသိ ဥဒါဟု ကာဝေယျမတ္တော၊
အတ္ထာ နု တေ သမ္ပစုရာ န သန္တိ။
ဧကော ဝိဝိတ္တေ သယနာသနမှိ၊
နိဒ္ဒါမုခေါ ကိမိဒံ သောပ္ပသေ ဝါ’’တိ။

‘‘န မန္ဒိယာ သယာမိ နာပိ ကာဝေယျမတ္တော၊
အတ္ထံ သမေစ္စာဟမပေတသောကော။
ဧကော ဝိဝိတ္တေ သယနာသနမှိ၊
သယာမဟံ သဗ္ဗဘူတာနုကမ္ပီ။

‘‘ယေသမ္ပိ သလ္လံ ဥရသိ ပဝိဋ္ဌံ၊
မုဟုံ မုဟုံ ဟဒယံ ဝေဓမာနံ။
တေပီဓ သောပ္ပံ လဘရေ သသလ္လာ၊
တသ္မာ အဟံ န သုပေ ဝီတသလ္လော။

‘‘ဇဂ္ဂံ န သင်္ကေ နပိ ဘေမိ သောတ္တုံ၊
ရတ္တိန္ဒိဝါ နာနုတပန္တိ မာမံ။
ဟာနိံ န ပဿာမိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ၊
တသ္မာ သုပေ သဗ္ဗဘူတာနုကမ္ပီ’’တိ။

အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၄. ပတိရူပသုတ္တံ

၁၅၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု ဝိဟရတိ ဧကသာလာယံ ဗြာဟ္မဏဂါမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ မဟတိယာ ဂိဟိပရိသာယ ပရိဝုတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

အထ ခေါ မာရဿ ပာပိမတော ဧတဒဟောသိ – ‘‘အယံ ခေါ သမဏော ဂေါတမော မဟတိယာ ဂိဟိပရိသာယ ပရိဝုတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ယံနူနာဟံ ယေန သမဏော ဂေါတမော တေနုပသင်္ကမေယျံ ဝိစက္ခုကမ္မာယာ’’တိ။ အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘နေတံ တဝ ပတိရူပံ၊ ယဒညမနုသာသသိ။

အနုရောဓဝိရောဓေသု၊ မာ သဇ္ဇိတ္ထော တဒာစရ’’န္တိ။

‘‘ဟိတာနုကမ္ပီ သမ္ဗုဒ္ဓော၊ ယဒညမနုသာသတိ။
အနုရောဓဝိရောဓေဟိ၊ ဝိပ္ပမုတ္တော တထာဂတော’’တိ။

အထ ခော မာရော ပာပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၅. မာနသသုတ္တံ

၁၅၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခော မာရော ပာပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘အန္တလိက္ခစရော ပါသော၊ ယွာယံ စရတိ မာနသော။
တေန တံ ဗာဓယိဿာမိ၊ န မေ သမဏ မောက္ခသီ’’တိ။

‘‘ရူပါ သဒ္ဒါ ရသာ ဂန္ဓာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ စ မနောရမာ။
ဧတ္ထ မေ ဝိဂတော ဆန္ဒော၊ နိဟတော တွမသိ အန္တကာ’’တိ။

အထ ခော မာရော ပာပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၆. ပတ္တသုတ္တံ

၁၅၂. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ ပဉ္စန္နံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ ဥပါဒာယ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ [သမာအပေတိ (?)] သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ။ တေ စ ဘိက္ခူ အဋ္ဌိံ ကတွာ [အဋ္ဌိကတွာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] မနသိ ကတွာ သဗ္ဗစေတသော [သဗ္ဗစေတသာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), သဗ္ဗံ စေတသာ (က.)] သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။

အထ ခော မာရဿ ပာပိမတော ဧတဒဟောသိ – ‘‘အယံ ခော သမဏော ဂောတမော ပဉ္စန္နံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ ဥပါဒာယ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ။ တေ စ ဘိက္ခူ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ ယံနူနာဟံ ယေန သမဏော ဂောတမော တေနုပသင်္ကမေယျံ ဝိစက္ခုကမ္မာယာ’’တိ။

တေန ခော ပန သမယေန သမ္ဗဟုလာ ပတ္တာ အဗ္ဘောကာသေ နိက္ခိတ္တာ ဟောန္တိ။ အထ ခော မာရော ပာပိမာ ဗလိဗဒ္ဒဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ယေန တေ ပတ္တာ တေနုပသင်္ကမိ။ အထ ခော အညတရော ဘိက္ခု အညတရံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဘိက္ခု, ဘိက္ခု, ဧသော ဗလိဗဒ္ဒော ပတ္တေ ဘိန္ဒေယျာ’’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝါ တံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘န သော, ဘိက္ခု, ဗလိဗဒ္ဒေါ။ မာရော ဧသော ပာပိမာ တုမှာကံ ဝိစက္ခုကမ္မာယ အာဂတော’’တိ။ အထ ခော ဘဂဝါ ‘‘မာရော အယံ ပာပိမာ’’ ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပာပိမန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ရူပံ ဝေဒယိတံ သညာ၊ ဝိညာဏံ ယဉ္စ သင်္ခတံ။
နေသောဟမသ္မိ နေတံ မေ၊ ဧဝံ တတ္ထ ဝိရဇ္ဇတိ။

‘‘ဧဝံ ဝိရတ္တံ ခေမတ္တံ၊ သဗ္ဗသံယောဇနာတိဂံ။
အန္ဝေသံ သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု၊ မာရသေနာပိ နာဇ္ဈဂါ’’တိ။

အထ ခော မာရော ပာပိမာ။ပေ.။ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၇. ဆဖဿာယတနသုတ္တံ

၁၅၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ ဥပါဒါယ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံ သေတိ။ တေ စ ဘိက္ခူ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။

အထ ခေါ မာရဿ ပါပိမတော ဧတဒဟောသိ – "အယံ ခေါ သမဏော ဂေါတမော ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ ဥပါ ဒါယ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ ။ တေ စ ဘိက္ခူ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ ယံနူနာဟံ ယေန သမဏော ဂေါတမော တေနုပသင်္ကမေယျံ ဝိစက္ခုကမ္မာယာ"တိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပ သင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ မဟန္တံ ဘယဘေရဝံ သဒ္ဒမကာသိ, အပိဿုဒံ ပထဝီ မညေ ဥန္ဒြိယတိ [ဥဒ္ဒြိယတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ) ဥ + ဒရ + ယ + တိ = ဥဒ္ဒြီယတိ]။ အထ ခေါ အညတရော ဘိက္ခု အညတရံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ – "ဘိက္ခု, ဘိက္ခု, ဧသာ ပထဝီ မညေ ဥန္ဒြိယတီ"တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘဂဝါ တံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ – "နေသာ ဘိက္ခု ပထဝီ ဥန္ဒြိယတိ။ မာရော ဧသော ပါပိမာ တုမှာကံ ဝိစက္ခုကမ္မာယ အာဂတော"တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ "မာရော အယံ ပါပိ မာ" ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"ရူပါ သဒ္ဒါ ရသာ ဂန္ဓာ၊ ဖဿာ ဓမ္မာ စ ကေဝလာ။
ဧတံ လောကာမိသံ ဃောရံ၊ ဧတ္ထ လောကော ဝိမုစ္ဆိတော။

"ဧတဉ္စ သမတိက္ကမ္မ၊ သတော ဗုဒ္ဓဿ သာဝကော။
မာရဓေယျံ အတိက္ကမ္မ၊ အာဒိစ္စောဝ ဝိရောစတီ"တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ။ပေ.။ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၈. ပိဏ္ဍသုတ္တံ

၁၅၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ မဂဓေသု ဝိဟရတိ ပဉ္စသာလာယံ ဗြာဟ္မဏဂါမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ပဉ္စ သာလာယံ ဗြာဟ္မဏဂါမေ ကုမာရိကာနံ ပါဟုနကာနိ ဘဝန္တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တ စီဝရမာဒါယ ပဉ္စသာလံ ဗြာဟ္မဏဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ပဉ္စသာလေယျကာ ဗြာဟ္မဏဂ ဟပတိကာ မာရေန ပါပိမတာ အနွာဝိဋ္ဌာ ဘဝန္တိ – မာ သမဏော ဂေါတမော ပိဏ္ဍမလတ္ထာတိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ယထာဓောတေန ပတ္တေန ပဉ္စသာလံ ဗြာဟ္မဏဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ တထာဓောတေန [ယထာ ဓောတေန (?)] ပတ္တေန ပဋိက္ကမိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "အပိ တွံ, သမဏ, ပိဏ္ဍမလတ္ထာ"တိ? "တထာ နု တွံ, ပါပိမ, အကာသိ ယထာဟံ ပိဏ္ဍံ န လဘေယျ"န္တိ။ "တေန ဟိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဒုတိယမ္ပိ ပဉ္စသာလံ ဗြာဟ္မဏဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတု။ တထာဟံ ကရိဿာ မိ ယထာ ဘဂဝါ ပိဏ္ဍံ လစ္ဆတီ"တိ။

"အပုညံ ပသဝိ မာရော၊ အာသဇ္ဇ နံ တထာဂတံ။
ကိံ နု မညသိ ပါပိမ၊ န မေ ပါပံ ဝိပစ္စတိ။

"သုသုခံ ဝတ ဇီဝါမ၊ ယေသံ နော နတ္ထိ ကိဉ္စနံ။
ပီတိဘက္ခာ ဘဝိဿာမ၊ ဒေဝါ အာဘဿရာ ယထာ"တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ "ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော"တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၉. ကဿကသုတ္တံ

၁၅၅. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ ။ တေ စ ဘိက္ခူ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။

အထ ခော မာရဿ ပါပိမတော ဧတဒဟောသိ – ''အယံ ခော သမဏော ဂေါတမော ဘိက္ခူနံ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ။ပေ။ ယံနူနာဟံ ယေန သမဏော ဂေါတမော တေနုပသင်္ကမေယျံ ဝိစက္ခုကမ္မာယာ''တိ။ အထ ခော မာရော ပါပိမာ ကဿကဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ မဟန္တံ နင်္ဂလံ ခန္ဓေ ကရိတွာ ဒီဃပါစနယဋ္ဌိံ ဂဟေတွာ ဟဋဟဋကေသော သာဏသာဋိနိဝတ္ထော ကဒ္ဒမမက္ခိတေဟိ ပါဒေဟိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အပိ, သမဏ, ဗလီဗဒ္ဒေ အဒ္ဒသာ''တိ? ''ကိံ ပန, ပါပိမ, တေ ဗလီဗဒ္ဒေဟီ''တိ? ''မမေဝ, သမဏ, စက္ခု, မမ ရူပါ, မမ စက္ခုသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ။ ကုဟိံ မေ, သမဏ, ဂန္တွာ မောက္ခသိ? မမေဝ, သမဏ, သောတံ, မမ သဒ္ဒါ။ပေ။ မမေဝ, သမဏ, ဃာနံ, မမ ဂန္ဓာ; မမေဝ, သမဏ, ဇိဝှာ, မမ ရသာ; မမေဝ, သမဏ, ကာယော, မမ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ; မမေဝ, သမဏ, မနော, မမ ဓမ္မာ, မမ မနောသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ။ ကုဟိံ မေ, သမဏ, ဂန္တွာ မောက္ခသီ''တိ?

''တဝေဝ , ပါပိမ, စက္ခု, တဝ ရူပါ, တဝ စက္ခုသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ။ ယတ္ထ စ ခော, ပါပိမ, နတ္ထိ စက္ခု, နတ္ထိ ရူပါ, နတ္ထိ စက္ခုသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ, အဂတိ တဝ တတ္ထ, ပါပိမ။ တဝေဝ, ပါပိမ , သောတံ, တဝ သဒ္ဒါ, တဝ သောတသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ။ ယတ္ထ စ ခော, ပါပိမ, နတ္ထိ သောတံ, နတ္ထိ သဒ္ဒါ, နတ္ထိ သောတသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ, အဂတိ တဝ တတ္ထ, ပါပိမ။ တဝေဝ , ပါပိမ, ဃာနံ, တဝ ဂန္ဓာ, တဝ ဃာနသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ။ ယတ္ထ စ ခော, ပါပိမ, နတ္ထိ ဃာနံ, နတ္ထိ ဂန္ဓာ, နတ္ထိ ဃာနသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ, အဂတိ တဝ တတ္ထ, ပါပိမ။ တဝေဝ, ပါပိမ, ဇိဝှာ, တဝ ရသာ, တဝ ဇိဝှာသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ။ပေ။ တဝေဝ, ပါပိမ, ကာယော, တဝ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ, တဝ ကာယသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ။ပေ။ တဝေဝ, ပါပိမ, မနော, တဝ ဓမ္မာ, တဝ မနောသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ။ ယတ္ထ စ ခော, ပါပိမ, နတ္ထိ မနော, နတ္ထိ ဓမ္မာ, နတ္ထိ မနောသမ္ဖဿဝိညာဏာယတနံ, အဂတိ တဝ တတ္ထ, ပါပိမာ''တိ။

''ယံ ဝဒန္တိ မမ ယိဒန္တိ၊ ယေ ဝဒန္တိ မမန္တိ စ။
ဧတ္ထ စေ တေ မနော အတ္ထိ၊ န မေ သမဏ မောက္ခသီ''တိ။

''ယံ ဝဒန္တိ န တံ မယှံ၊ ယေ ဝဒန္တိ န တေ အဟံ။
ဧဝံ ပါပိမ ဇာနာဟိ၊ န မေ မဂ္ဂမ္ပိ ဒက္ခသီ''တိ။

အထ ခော မာရော ပါပိမာ။ပေ။ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၁၀. ရဇ္ဇသုတ္တံ

၁၅၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု ဝိဟရတိ ဟိမဝန္တပဒေသေ [ဟိမဝန္တပဿေ (သီ.)] အရညကုဋိကာယံ။ အထ ခော ဘဂဝတော ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ''သက္ကာ နု ခော ရဇ္ဇံ ကာရေတုံ အဟနံ အဃာတယံ အဇိနံ အဇာပယံ အသောစံ အသောစာပယံ ဓမ္မေနာ''တိ?

အထ ခော မာရော ပါပိမာ ဘဂဝတော စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ကာရေတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ရဇ္ဇံ, ကာရေတု, သုဂတော, ရဇ္ဇံ အဟနံ အဃာတယံ အဇိနံ အဇာပယံ အသောစံ အသောစာပယံ ဓမ္မေနာ''တိ။ ''ကိံ ပန မေ တွံ, ပါပိမ, ပဿသိ ယံ မံ တွံ ဧဝံ ဝဒေသိ – 'ကာရေတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ရဇ္ဇံ, ကာရေတု သုဂတော , ရဇ္ဇံ အဟနံ အဃာတယံ အဇိနံ အဇာပယံ အသောစံ အသောစာပယံ ဓမ္မေနာ'''တိ? ''ဘဂဝတာ ခော, ဘန္တေ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ယာနီကတာ ဝတ္ထုကတာ အနုဋ္ဌိတာ ပရိစိတာ သုသမာရဒ္ဓါ။ အာကင်္ခမာနော စ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဟိမဝန္တံ ပဗ္ဗတရာဇံ သုဝဏ္ဏံ တွေဝ အဓိမုစ္စေယျ သုဝဏ္ဏဉ္စ ပနဿာ''တိ [သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတဿာတိ (သီ. သျာ. ကံ.), သုဝဏ္ဏဉ္စ ပဗ္ဗတဿာတိ (ပီ.)] ။

“ပဗ္ဗတသ္သ သုဝဏ္ဏဿ၊ ဇာတရူပဿ ကေဝလော။
ဒွိတ္တာဝ နာလမေကဿ၊ ဣတိ ဝိဒွာ သမဉ္စရေ။

“ယော ဒုက္ခမဒ္ဒက္ခိ ယတောနိဒါနံ၊
ကာမေသု သော ဇန္တု ကထံ နမေယျ။
ဥပဓိံ ဝိဒိတွာ သင်္ဂေါတိ လောကေ၊
တဿေဝ ဇန္တု ဝိနယာယ သိက္ခေ”တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ “ဇာနာတိ မံ ဘဂဝါ, ဇာနာတိ မံ သုဂတော”တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

ဒုတိယော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ပါသာဏော သီဟော သကလိကံ [သက္ခလိကံ (က.)] ၊ ပတိရူပဉ္စ မာနသံ။
ပတ္တံ အာယတနံ ပိဏ္ဍံ၊ ကဿကံ ရဇ္ဇေန တေ ဒသာတိ။

၃. တတိယဝဂ္ဂေါ

၁. သမ္ဗဟုလသုတ္တံ

၁၅၇. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ သိလာဝတိယံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အပ္ပမတ္တာ အာတာပိနော ပဟိတတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ဗြာဟ္မဏဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ မဟန္တေန ဇဋဏ္ဍုဝေန အဇိနက္ခိပနိဝတ္ထော ဇိဏ္ဏော ဂောပာနသိဝင်္ကော ဃုရုဃုရုပဿာသီ ဥဒုမ္ဗရဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ယေန တေ ဘိက္ခူ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တေ ဘိက္ခူ ဧတဒဝေါစ – “ဒဟရာ ဘဝန္တော ပဗ္ဗဇိတာ သုသူ ကာဠကေသာ ဘဒြေန ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတာ ပဌမေန ဝယသာ အနိက္ကီဠိတာဝိနော ကာမေသု။ ဘုဉ္ဇန္တု ဘဝန္တော မာနုသကေ ကာမေ။ မာ သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဟိတွာ ကာလိကံ အနုဓာဝိတ္ထာ”တိ။ “န ခေါ မယံ, ဗြာဟ္မဏ, သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဟိတွာ ကာလိကံ အနုဓာဝါမ။ ကာလိကဉ္စ ခေါ မယံ, ဗြာဟ္မဏ, ဟိတွာ သန္ဒိဋ္ဌိကံ အနုဓာဝါမ။ ကာလိကာ ဟိ, ဗြာဟ္မဏ, ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ သန္ဒိဋ္ဌိကော အယံ ဓမ္မော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ”တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, မာရော ပါပိမာ သီသံ ဩကမ္ပေတွာ ဇိဝှံ နိလ္လာလေတွာ တိဝိသာခံ နလာဋေ နလာဋိကံ ဝုဋ္ဌာပေတွာ ဒဏ္ဍမောလုဗ္ဘ ပက္ကာမိ။

အထ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – “ဣဓ မယံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အပ္ပမတ္တာ အာတာပိနော ပဟိတတ္တာ ဝိဟရာမ။ အထ ခေါ, ဘန္တေ, အညတရော ဗြာဟ္မဏော မဟန္တေန ဇဋဏ္ဍုဝေန အဇိနက္ခိပနိဝတ္ထော ဇိဏ္ဏော ဂောပာနသိဝင်္ကော ဃုရုဃုရုပဿာသီ ဥဒုမ္ဗရဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ယေန မယံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အမှေ ဧတဒဝေါစ – ‘ဒဟရာ ဘဝန္တော ပဗ္ဗဇိတာ သုသူ ကာဠကေသာ ဘဒြေန ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတာ ပဌမေန ဝယသာ အနိက္ကီဠိတာဝိနော ကာမေသု။ ဘုဉ္ဇန္တု ဘဝန္တော မာနုသကေ ကာမေ။ မာ သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဟိတွာ ကာလိကံ အနုဓာဝိတ္ထာ’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, မယံ, ဘန္တေ, တံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစုမှ – ‘န ခေါ မယံ, ဗြာဟ္မဏ, သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဟိတွာ ကာလိကံ အနုဓာဝါမ။ ကာလိကဉ္စ ခေါ မယံ, ဗြာဟ္မဏ, ဟိတွာ သန္ဒိဋ္ဌိကံ အနုဓာဝါမ။ ကာလိကာ ဟိ, ဗြာဟ္မဏ, ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ သန္ဒိဋ္ဌိကော အယံ ဓမ္မော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘန္တေ, သော ဗြာဟ္မဏော သီသံ ဩကမ္ပေတွာ ဇိဝှံ နိလ္လာလေတွာ တိဝိသာခံ နလာဋေ နလာဋိကံ ဝုဋ္ဌာပေတွာ ဒဏ္ဍမောလုဗ္ဘ ပက္ကန္တော”တိ။

‘‘နေသော, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏော။ မာရော ဧသော ပာပိမာ တုမှာကံ ဝိစက္ခုကမ္မာယ အာဂတော’’တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

‘‘ယော ဒုက္ခမဒ္ဒက္ခိ ယတောနိဒါနံ၊
ကာမေသု သော ဇန္တု ကထံ နမေယျ။
ဥပဓိံ ဝိဒိတွာ သင်္ဂေါတိ လောကေ၊
တဿေဝ ဇန္တု ဝိနယာယ သိက္ခေ’’တိ။

၂. သမိဒ္ဓိသုတ္တံ

၁၅၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ သိလာဝတိယံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရတိ။ အထ ခေါ အာယသ္မတော သမိဒ္ဓိဿ ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ‘‘လာဘာ ဝတ မေ, သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ, ယဿ မေ သတ္ထာ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ လာဘာ ဝတ မေ, သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ, ယွာဟံ ဧဝံ သွာက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ ပဗ္ဗဇိတော။ လာဘာ ဝတ မေ, သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ, ယဿ မေ သဗြဟ္မစာရိနော သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ’’တိ။ အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ အာယသ္မတော သမိဒ္ဓိဿ စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ ယေနာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတော သမိဒ္ဓိဿ အဝိဒူရေ မဟန္တံ ဘယဘေရဝံ သဒ္ဒမကာသိ, အပိဿုဒံ ပထဝီ မညေ ဥန္ဒြီယတိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဣဓာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရာမိ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ‘လာဘာ ဝတ မေ, သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ, ယဿ မေ သတ္ထာ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ လာဘာ ဝတ မေ, သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ, ယွာဟံ ဧဝံ သွာက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ ပဗ္ဗဇိတော။ လာဘာ ဝတ မေ, သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ, ယဿ မေ သဗြဟ္မစာရိနော သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ’တိ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, အဝိဒူရေ မဟာဘယဘေရဝသဒ္ဒေါ အဟောသိ, အပိဿုဒံ ပထဝီ မညေ ဥန္ဒြီယတီ’’တိ။

‘‘နေသာ, သမိဒ္ဓိ, ပထဝီ ဥန္ဒြီယတိ။ မာရော ဧသော ပာပိမာ တုယှံ ဝိစက္ခုကမ္မာယ အာဂတော။ ဂစ္ဆ တွံ, သမိဒ္ဓိ, တတ္ထေဝ အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရာဟီ’’တိ။ ‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’တိ ခေါ အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ တတ္ထေဝ အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟာသိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မတော သမိဒ္ဓိဿ ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ။ပေ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ မာရော ပာပိမာ အာယသ္မတော သမိဒ္ဓိဿ စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ။ပေ။ အပိဿုဒံ ပထဝီ မညေ ဥန္ဒြီယတိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ သမိဒ္ဓိ မာရံ ပာပိမန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘သဒ္ဓာယာဟံ ပဗ္ဗဇိတော၊ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ။
သတိ ပညာ စ မေ ဗုဒ္ဓါ၊ စိတ္တဉ္စ သုသမာဟိတံ။
ကာမံ ကရဿု ရူပါနိ၊ နေဝ မံ ဗျာဓယိဿသီ’’တိ။

အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ သမိဒ္ဓိ ဘိက္ခူ’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၃. ဂောဓိကသုတ္တံ

၁၅၉. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ ဂောဓိကော ဣသိဂိလိပဿေ ဝိဟရတိ ကာဠသိလာယံ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော အပ္ပမတ္တော

တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော သာမယိကံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဖုသိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော တမှ ဟာ သာမယိကာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ပရိဟာယိ ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိ တတ္တော ဝိဟရန္တော သာမယိကံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဖုသိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော တမှာ သာမယိ ကာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ပရိဟာယိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိ ဟရန္တော သာမယိကံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဖုသိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော တမှာ။ပေ။ ပရိဟာယိ။ စတုတ္ ထမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော အပ္ပမတ္တော။ပေ။ ဝိမုတ္တိံ ဖုသိ ။ စတုတ္ထမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော တမှ ဟာ။ပေ။ ပရိဟာယိ။ ပဉ္စမမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော။ပေ။ စေတောဝိမုတ္တိံ ဖုသိ။ ပဉ္စမမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ။ပေ။ ဝိမုတ္တိယာ ပရိဟာယိ။ ဆဋ္ဌမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော သာမ ယိကံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဖုသိ။ ဆဋ္ဌမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော တမှာ သာမယိကာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ပရိဟာ ယိ။ သတ္တမမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဂောဓိကော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော သာမယိကံ စေတောဝိမု တ္တိံ ဖုသိ။

အထ ခေါ အာယသ္မတော ဂောဓိကဿ ဧတဒဟောသိ – “ယာဝ ဆဋ္ဌံ ခွါဟံ သာမယိကာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ပရိဟီနော။ ယံနူနာဟံ သတ္ထံ အာဟရေယျ”န္တိ။ အထ ခော မာရော ပါပိမာ အာယသ္မတော ဂောဓိကဿ စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

“မဟာဝီရ မဟာပည၊ ဣဒ္ဓိယာ ယသသာ ဇလ။
သဗ္ဗဝေရဘယာတီတ၊ ပါဒေ ဝန္ဒာမိ စက္ခုမ။

“သာဝကော တေ မဟာဝီရ၊ မရဏံ မရဏာဘိဘူ။
အာကင်္ခတိ စေတယတိ၊ တံ နိသေဓ ဇုတိန္ဓရ။

“ကထဉှိ ဘဂဝါ တုယှံ၊ သာဝကော သာသနေ ရတော။
အပ္ပတ္တမာနသော သေက္ခော၊ ကာလံ ကယိရာ ဇနေသုတာ”တိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မတော ဂောဓိကေန သတ္ထံ အာဟရိတံ ဟောတိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ “မာရော အယံ ပါပိမာ” ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ဧဝဉှိ ဓီရာ ကုဗ္ဗန္တိ၊ နာဝကင်္ခန္တိ ဇီဝိတံ။
သမူလံ တဏှမဗ္ဗုယှ၊ ဂောဓိကော ပရိနိဗ္ဗုတော”တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “အာယာမ, ဘိက္ခဝေ, ယေန ဣသိဂိလိပဿံ ကာဠသိလာ တေနုပသင် ကမိဿာမ ယတ္ထ ဂောဓိကေန ကုလပုတ္တေန သတ္ထံ အာဟရိတ”န္တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝ တော ပစ္စဿောသုံ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ သမ္ဗဟုလေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ယေန ဣသိဂိလိပဿံ ကာဠသိလာ တေနုပသင်္ကမိ။ အဒ္ဒသာ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ ဂောဓိကံ ဒူရတောဝ မဉ္စကေ ဝိဝတ္တက္ခန္ဓံ သေမာနံ [သေယျမာနံ (သျာ. ကံ.), သောပ္ပမာနံ (က.)]။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဓူမာယိတတ္တံ တိမိရာယိတတ္တံ ဂစ္ဆတေဝ ပုရိမံ ဒိသံ, ဂစ္ဆတိ ပစ္ဆိမံ ဒိသံ, ဂစ္ဆတိ ဥတ္တရံ ဒိသံ, ဂစ္ဆတိ ဒက္ခိဏံ ဒိသံ, ဂစ္ဆတိ ဥဒ္ဓံ, ဂစ္ဆတိ အဓော, ဂစ္ဆတိ အနုဒိသံ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ပဿထ နော တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, ဧတံ ဓူမာယိတတ္တံ တိမိရာယိတ တ္တံ ဂစ္ဆတေဝ ပုရိမံ ဒိသံ, ဂစ္ဆတိ ပစ္ဆိမံ ဒိသံ, ဂစ္ဆတိ ဥတ္တရံ ဒိသံ, ဂစ္ဆတိ ဒက္ခိဏံ ဒိသံ, ဂစ္ဆတိ ဥဒ္ဓံ, ဂစ္ဆ တိ အဓော, ဂစ္ဆတိ အနုဒိသ”န္တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “ဧသော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မာရော ပါပိမာ ဂောဓိကဿ ကုလပုတ္ တဿ ဝိညာဏံ သမန္ဝေသတိ – ‘ကတ္ထ ဂောဓိကဿ ကုလပုတ္တဿ ဝိညာဏံ ပတိဋ္ဌိတ’န္တိ? အပ္ပတိဋ္ဌိတေန

စ, ဘိက္ခဝေ, ဝိညာဏေန ကေဝိကော ကုလပုတ္တော ပရိနိဗ္ဗုတော’’တိ။ အထ ခော မာရော ပာပိမာ ဗေလုဝပဏ္ဍုဝီဏံ အာဒာယ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ဥဒ္ဓံ အဓော စ တိရိယံ၊ ဒိသာ အနုဒိသာ သွဟံ။
အန္ဝေသံ နာဓိဂစ္ဆာမိ၊ ဂောဓိကော သော ကုဟိံ ဂတော’’တိ။

‘‘ယော [သော (သီ. ပီ.)] ဓီရော ဓိတိသမ္ပန္နော၊ ဈာယီ ဈာနရတော သဒါ။
အဟောရတ္တံ အနုယုဉ္ဇံ၊ ဇီဝိတံ အနိကာမယံ။

‘‘ဇေတွာန မစ္စုနော [ဘေတွာ နမုစိနော (သီ.)] သေနံ၊ အနာဂန္တွာ ပုနဗ္ဘဝံ။
သမူလံ တဏှမဗ္ဗုယှ၊ ဂောဓိကော ပရိနိဗ္ဗုတော’’တိ။

‘‘တဿ သောကပရေတဿ၊ ဝီဏာ ကစ္ဆာ အဘဿထ။
တတော သော ဒုမ္မနော ယက္ခော၊ တတ္ထေဝန္တရဓာယထာ’’တိ [တတ္ထေဝန္တရဓာယိထာတိ (သျာ. ကံ.)၊ တတ္ထေဝ အန္တရဓာယီတိ (က.)]။

၄. သတ္တဝဿာနုဗန္ဓသုတ္တံ

၁၆၀. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရတိ နဇ္ဇာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ အဇပာလနိဂြောဓေ။ တေန ခော ပန သမယေန မာရော ပာပိမာ သတ္တဝဿာနိ ဘဂဝန္တံ အနုဗန္ဓော ဟောတိ ဩတာရာပေက္ခော ဩတာရံ အလဘမာနော။ အထ ခော မာရော ပာပိမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘သောကာဝတိဏ္ဏော နု ဝနမှိ ဈာယသိ၊
ဝိတ္တံ နု ဇီနော ဥဒ ပတ္ထယာနော။
အာဂုံ နု ဂါမသ္မိမကာသိ ကိဉ္စိ၊
ကသ္မာ ဇနေန န ကရောသိ သက္ခိံ။
သက္ခီ န သမ္ပဇ္ဇတိ ကေနစိ တေ’’တိ။

‘‘သောကဿ မူလံ ပလိခါယ သဗ္ဗံ၊
အနာဂု ဈာယာမိ အသောစမာနော။
ဆေတွာန သဗ္ဗံ ဘဝလောဘဇပ္ပံ၊
အနာသဝေါ ဈာယာမိ ပမတ္တဗန္ဓု’’တိ။

‘‘ယံ ဝဒန္တိ မမ ယိဒန္တိ၊ ယေ ဝဒန္တိ မမန္တိ စ။
ဧတ္ထ စေ တေ မနော အတ္ထိ၊ န မေ သမဏ မောက္ခသီ’’တိ။

‘‘ယံ ဝဒန္တိ န တံ မယှံ၊ ယေ ဝဒန္တိ န တေ အဟံ။
ဧဝံ ပာပိမ ဇာနာဟိ၊ န မေ မဂ္ဂမ္ပိ ဒက္ခသီ’’တိ။

‘‘သစေ မဂ္ဂံ အနုဗုဒ္ဓံ၊ ခေမံ အမတဂါမိနံ။
အပေဟိ ဂစ္ဆ တွံဝမေဝေကော၊ ကိမညမနုသာသသီ’’တိ။

‘‘အမစ္စုဓေယျံ ပုစ္ဆန္တိ၊ ယေ ဇနာ ပာရဂါမိနော။
တေသာဟံ ပုဋ္ဌော အက္ခာမိ၊ ယံ သစ္စံ တံ နိရူပဓိ’’န္တိ။

“သေယျထာပိ, ဘန္တေ, ကမသ္သ တ နိဂမသ္သ တ အဝိဒူရေ ပောက္ခရဏီ။ တတြဿ ကက္ကဋကော။ အထ ခေါ, ဘန္တေ, သမ္ဗဟုလာ ကုမာရကာ တ ကုမာရိကာယော တ တမှာ ကမာ တ နိဂမာ တ နိက္ခမိတွာ ယေန သာ ပောက္ခရဏီ တေနုပသင်္ကမေယျုံ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ကက္ကဋကံ ဥဒကာ ဥဒ္ဓရိတွာ ထလေ ပတိဋ္ဌပေယျုံ။ ယံ ယဒေဝ ဟိ သော, ဘန္တေ, ကက္ကဋကော အဠံ အဘိနိန္နာမေယျ တံ တဒေဝ တေ ကုမာရကာ တ ကုမာရိကာယော တ ကဋ္ဌေန တ ကထလာယ တ သဉ္ဆိန္ဒေယျုံ သမ္ဘဉ္ဇေယျုံ သမ္ပလိဘဉ္ဇေယျုံ။ ဧဝဉှိ သော, ဘန္တေ, ကက္ကဋကော သဗ္ဗေဟိ အဠေဟိ သဉ္ဆိန္နေဟိ သမ္ဘဂ္ဂေဟိ သမ္ပလိဘဂ္ဂေဟိ အဘဗ္ဗော တံ ပောက္ခရဏိံ ပုန ဩတရိတုံ။ ဧဝမေဝ ခေါ, ဘန္တေ, ယာနိ ကာနိစိ ဝိသူကာယိကာနိ [ယာနိ ဝိသုကာယိကာနိ (သီ. ပီ. က.)] ဝိသေဝိတာနိ ဝိပ္ဖန္ဒိတာနိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ [ကာနိစိ ကာနိစိ သဗ္ဗာနိ (သီ. ပီ. က.)] ဘဂဝတာ သဉ္ဆိန္နာနိ သမ္ဘဂ္ဂါနိ သမ္ပလိဘဂ္ဂါနိ။ အဘဗ္ဗော ဒါနာဟံ, ဘန္တေ, ပုန ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတုံ ယဒိဒံ ဩတာရာပေက္ခော”တိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ နိဗ္ဗေဇနီယာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“မေဒဝဏ္ဏဉ္စ ပါသာဏံ, ဝါယသော အနုပရိယဂါ။
အပေတ္ထ မုဒုံ ဝိန္ဒေမ, အပိ အဿာဒနာ သိယာ။

“အလဒ္ဓာ တတ္ထ အဿာဒံ, ဝါယသေတ္တော အပက္ကမေ။
ကာကောဝ သေလမာသဇ္ဇ, နိဗ္ဗိဇ္ဇာပေမ ဂေါတမာ”တိ။

၅. မာရဓီတုသုတ္တံ

၁၆၁. အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ နိဗ္ဗေဇနီယာ ဂါထာယော အဘာသိတွာ တမှာ ဌာနာ အပက္ကမ္မ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ ပထဝိယံ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ တုဏှီဘူတော မင်္ကုဘူတော ပတ္တက္ခန္ဓော အဓောမုခော ပဇ္ဈာယန္တော အပ္ပဋိဘာနော ကဋ္ဌေန ဘူမိံ ဝိလိခန္တော။ အထ ခေါ တဏှာ စ အရတိ စ ရဂါ စ မာရဓီတရော ယေန မာရော ပါပိမာ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိံသု –

“ကေနာသိ ဒုမ္မနော တာတ, ပုရိသံ ကံ နု သောစသိ။
မယံ တံ ရာဂပါသေန, အာရညမိဝ ကုဉ္ဇရံ။
ဗန္ဓိတွာ အာနယိဿာမ, ဝသဂေါ တေ ဘဝိဿတီ”တိ။

“အရဟံ သုဂတော လောကေ, န ရာဂေန သုဝါနယော။
မာရဓေယျံ အတိက္ကန္တော, တသ္မာ သောစာမဟံ ဘုသ”န္တိ။

အထ ခေါ တဏှာ စ အရတိ စ ရဂါ စ မာရဓီတရော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – “ပါဒေ တေ, သမဏ, ပရိစာရေမာ”တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ န မနသာကာသိ, ယထာ တံ အနုတ္တရေ ဥပဓိသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော။

အထ ခေါ တဏှာ စ အရတိ စ ရဂါ စ မာရဓီတရော ဧကမန္တံ အပက္ကမ္မ ဧဝံ သမစိန္တေသုံ – “ဥစ္စာဝစာ ခေါ ပုရိသာနံ အဓိပ္ပာယာ။ ယံနူန မယံ ဧကသတံ ဧကသတံ ကုမာရိဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနေယျာမာ”တိ။ အထ ခေါ တဏှာ စ အရတိ စ ရဂါ စ မာရဓီတရော ဧကသတံ ဧကသတံ ကုမာရိဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – “ပါဒေ တေ, သမဏ, ပရိစာရေမာ”တိ။ တမ္ပိ ဘဂဝါ န မနသာကာသိ, ယထာ တံ အနုတ္တရေ ဥပဓိသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော။

အထ ခေါ တဏှာ စ အရတိ စ ရဂါ စ မာရဓီတရော ဧကမန္တံ အပက္ကမ္မ ဧဝံ သမစိန္တေသုံ – “ဥစ္စာဝစာ ခေါ ပုရိသာနံ အဓိပ္ပာယာ ။ ယံနူန မယံ ဧကသတံ ဧကသတံ အဝိဇာတဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနေယျာမာ”တိ။ အထ ခေါ တဏှာ စ အရတိ စ ရဂါ စ မာရဓီတရော ဧကသတံ ဧကသတံ အဝိဇာတဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္

ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – ''ဟဒေ ဝေ, သမဏ, ပရိစာရေမာ''တိ။ တမ္ပိ ဘဂဝါ န မနသာကာသိ, ယထာ တံ အနုတ္တရေ ဥပဓိသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော။

အထ ခေါ တဏှာ စ။ပေ။ ယံနူန မယံ ဧကသတံ ဧကသတံ သကိံ ဝိဇာတဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနေယျာမာတိ။ အထ ခေါ တဏှာ စ။ပေ။ သကိံ ဝိဇာတဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – ''ဟဒေ ဝေ, သမဏ, ပရိစာရေမာ''တိ။ တမ္ပိ ဘဂဝါ န မနသာကာသိ, ယထာ တံ အနုတ္တရေ ဥပဓိသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော။

အထ ခေါ တဏှာ စ။ပေ။ ယံနူန မယံ ဧကသတံ ဧကသတံ ဒုဝိဇာတဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနေယျာမာတိ။ အထ ခေါ တဏှာ စ။ပေ။ ဒုဝိဇာတဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ယေန ဘဂဝါ။ပေ။ ယထာ တံ အနုတ္တရေ ဥပဓိသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော။ အထ ခေါ တဏှာ စ။ပေ။ မဇ္ဈိမိတ္ထိဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနေယျာမာတိ။ အထ ခေါ တဏှာ စ။ပေ။ မဇ္ဈိမိတ္ထိဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနိတွာ။ပေ။ အနုတ္တရေ ဥပဓိသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော။

အထ ခေါ တဏှာ စ။ပေ။ မဟိတ္ထိဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနေယျာမာတိ ။ အထ ခေါ တဏှာ စ။ပေ။ မဟိတ္ထိဝဏ္ဏသတံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ယေန ဘဂဝါ။ပေ။ အနုတ္တရေ ဥပဓိသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော။ အထ ခေါ တဏှာ စ အရတိ စ ရဂါ စ မာရဓီတရော ဧကမန္တံ အပက္ကမ္မ ဧတဒဝေါစုံ – သစ္စံ ကိရ နော ပိတာ အဝေါစ –

''အရဟံ သုဂတော လောကေ၊ န ရာဂေန သုဝါနယော။
မာရဓေယျံ အတိက္ကန္တော၊ တသ္မာ သောစာမဟံ ဘုသ''န္တိ။

''ယဥ္ဟိ မယံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ အဝီတရာဂံ ဣမိနာ ဥပက္ကမေန ဥပက္ကမေယျာမ ဟဒယံ ဝာဿ ဖလေယျ, ဥဏှံ လောဟိတံ ဝါ မုခတော ဥဂ္ဂစ္ဆေယျ, ဥမ္မာဒံ ဝါ ပာပုဏေယျ စိတ္တက္ခေပံ ဝါ။ သေယျထာ ဝါ ပန နဠော ဟရိတော လုတော ဥဿုဿတိ ဝိသုဿတိ မိလာယတိ; ဧဝမေဝ ဥဿုဿေယျ ဝိသုဿေယျ မိလာယေယျာ''တိ။

အထ ခေါ တဏှာ စ အရတိ စ ရဂါ စ မာရဓီတရော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ တဏှာ မာရဓီတာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''သောကာဝတိဏ္ဏော နု ဝနမှိ ဈာယသိ၊
ဝိတ္တံ နု ဇီနော ဥဒ ပတ္ထယာနော။
အာဂုံ နု ဂါမသ္မိမကာသိ ကိဉ္စိ၊
ကသ္မာ ဇနေန န ကရောသိ သက္ခိံ။
သက္ခီ န သမ္ပဇ္ဇတိ ကေနစိ တေ''တိ။

''အတ္ထဿ ပတ္တိံ ဟဒယဿ သန္တိံ၊
ဇေတွာန သေနံ ပိယသာတရူပံ။
ဧကောဟံ [ဧကောဟံ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] ဈာယံ သုခမနုဗောဓိံ၊
တသ္မာ ဇနေန န ကရောမိ သက္ခိံ။
သက္ခီ န သမ္ပဇ္ဇတိ ကေနစိ မေ''တိ။

အထ ခေါ အရတိ [အရတိ စ (က.)] မာရဓီတာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''ကထံ ဝိဟာရီဗဟုလောဓ ဘိက္ခု၊
ပဉ္စောဃတိဏ္ဏော အတရီဓ ဆဋ္ဌံ။
ကထံ ဈာယိံ [ကထံ ဈာယံ (သျာ. ကံ. ပီ.)၊ ကထဇ္ဈာယံ (က.)] ဗဟုလံ ကာမသညာ၊

ပရိဗာဟိရာ ဟောန္တိ အလဒ္ဓ ယော တ''န္တိ။

''ပဿဒ္ဓကာယော သုဝိမုတ္တစိတ္တော၊
အသင်္ခရာနော သတိမာ အနောကော။
အညာယ ဓမ္မံ အဝိတက္ကဈာယီ၊
န ကုပ္ပတိ န သရတိ န ထိနော [န ကုပ္ပတီ နဿရတီ န ထီနော (သီ.)] ။

''ဧဝံဝိဟာရိဗဟုလောဓ ဘိက္ခု၊
ပဉ္စောဃတိဏ္ဏော အတရီဓ ဆဋ္ဌံ။
ဧဝံ ဈာယိံ ဗဟုလံ ကာမသညာ၊
ပရိဗာဟိရာ ဟောန္တိ အလဒ္ဓ ယော တ''န္တိ။

အထ ခော ရက [ရကာစ (က.)] မာရဓီတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ကထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''အစ္ဆေဇ္ဇ တဏှံ ဂဏသင်္ဃစာရီ၊
အဒ္ဓာ စရိဿန္တိ [တရိဿန္တိ (သီ.)] ဗဟူ စ သဒ္ဓါ။
ဗဟုံ ဝတာယံ ဇနတံ အနောကော၊
အစ္ဆေဇ္ဇ နေဿတိ မစ္စုရာဇဿ ပါရ''န္တိ။

''နယန္တိ ဝေ မဟာဝီရာ၊ သဒ္ဓမ္မေန တထာဂတာ။
ဓမ္မေန နယမာနာနံ၊ ကာ ဥသူယာ ဝိဇာနတ''န္တိ။

အထ ခော တဏှာ စ အရတိ စ ရက စ မာရဓီတရော ယေန မာရော ပါပိမာ တေနုပသင်္ကမိံသု။ အဒ္ဒသာ ခော မာရော ပါပိမာ တဏှဉ္စ အရတိဉ္စ ရဂဉ္စ မာရဓီတရော ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တိယော။ ဒိသွာန ကထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

''ဗာလာ ကုမုဒနာဠေဟိ၊ ပဗ္ဗတံ အဘိမတ္ထထ [အဘိမန္ထထ (သီ.)] ။
ဂိရိံ နခေန ခနထ၊ အယော ဒန္တေဟိ ခာဒထ။

''သေလံဝ သိရသူဟစ္စ [သိရသိ ဩဟစ္စ (သီ.)၊ သိရသိ ဩဟစ္စ (သျာ. ကံ.)] ၊ ပါတာလေ ဂါဓမေသထ။
ခာဏုံဝ ဥရသာသဇ္ဇ၊ နိဗ္ဗိဇ္ဇာပေထ ဂေါတမာ''တိ။

''ဒဒ္ဒလ္လမာနာ အာဂစ္ဆုံ၊ တဏှာ စ အရတီ ရကာ။
တာ တတ္ထ ပနုဒီ သတ္ထာ၊ တူလံ ဘဋ္ဌံဝ မာလုတော''တိ။

တတိယော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သမ္ဗဟုလာ သမိဒ္ဓိ စ၊ ဂောဓိကံ သတ္တဝဿာနိ။
ဓီတရံ ဒေသိတံ ဗုဒ္ဓ၊ သေဋ္ဌေန ဣမံ မာရပဉ္စကန္တိ။

မာရသံယုတ္တံ သမတ္တံ။

၅. ဘိက္ခုနီသံယုတ္တံ

၁. အာဠဝိကာသုတ္တံ

၁၆၂. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခော အာဠဝိကာ ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ ယေန အန္ဓဝနံ တေနုပသင်္ကမိ ဝိဝေကတ္ထိနီ။ အထ ခော မာရော ပါပိမာ အာဠဝိကာယ ဘိက္ခုနိယာ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော ဝိဝေကမှာ စာဝေတုကာမော ယေန အာဠဝိကာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာဠဝိကံ ဘိက္ခုနိံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“နတ္ထိ နိဿရဏံ လောကေ၊ ကိံ ဝိဝေကေန ကာဟသိ။
ဘုဉ္ဇဿု ကာမရတိယော၊ မာဟု ပစ္ဆာနုတာပိနီ”တိ။

အထ ခော အာဠဝိကာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – “ကော နု ခွာယံ မနုဿော ဝါ အမနုဿော ဝါ ဂါထံ ဘာသတီ”တိ? အထ ခော အာဠဝိကာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – “မာရော ခော အယံ ပါပိမာ မမ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော ဝိဝေကမှာ စာဝေတုကာမော ဂါထံ ဘာသတီ”တိ။ အထ ခော အာဠဝိကာ ဘိက္ခုနီ “မာရော အယံ ပါပိမာ” ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာယ ပစ္စဘာသိ –

“အတ္ထိ နိဿရဏံ လောကေ၊ ပညာယ မေ သုဖုဿိတံ [သုဖဿိတံ (သီ. ပီ.)] ။
ပမတ္တဗန္ဓု ပါပိမ၊ န တွံ ဇာနာသိ တံ ပဒံ။

“သတ္တိသူလူပမာ ကာမာ၊ ခန္ဓာသံ အဓိကုဋ္ဋနာ။
ယံ တွံ ကာမရတိံ ဗြူသိ၊ အရတိ မယှ သာ အဟူ”တိ။

အထ ခော မာရော ပါပိမာ “ဇာနာတိ မံ အာဠဝိကာ ဘိက္ခုနီ”တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၂. သောမာသုတ္တံ

၁၆၃. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခော သောမာ ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ ယေန အန္ဓဝနံ တေနုပသင်္ကမိ ဒိဝါဝိဟာရာယ။ အန္ဓဝနံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။ အထ ခော မာရော ပါပိမာ သောမာယ ဘိက္ခုနိယာ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ယေန သောမာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ သောမံ ဘိက္ခုနိံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ယံ တံ ဣသီဟိ ပတ္တဗ္ဗံ၊ ဌာနံ ဒုရဘိသမ္ဘဝံ။
န တံ ဒွင်္ဂုလပညာယ၊ သက္ကာ ပပ္ပောတုမိတ္ထိယာ”တိ။

အထ ခော သောမာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – “ကော နု ခွာယံ မနုဿော ဝါ အမနုဿော ဝါ ဂါထံ ဘာသတီ”တိ? အထ ခော သောမာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – “မာရော ခော အယံ ပါပိမာ မမ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ဂါထံ ဘာသတီ”တိ။ အထ ခော သောမာ ဘိက္ခုနီ “မာရော အယံ ပါပိမာ” ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာယ ပစ္စဘာသိ –

“ဣတ္ထိဘာဝေါ ကိံ ကယိရာ၊ စိတ္တမှိ သုသမာဟိတေ။
ဉာဏမှိ ဝတ္တမာနမှိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော။

“ယသ္သု နူန သိယာ ဇဝံ၊ ဣတ္ထာဟံ ပုရိသောတိ တ။
ကိဉ္စိ တ ပန အညသ္မိံ [အသ္မီတိ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊ တံ မာရော ဝတ္တုမရဟတီ”တိ။

အထ ခော မာရော ပါပိမာ “ဇာနာတိ မံ သောမာ ဘိက္ခုနီ”တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၃. ကိသာဂေါတမီသုတ္တံ

၁၆၄. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခော ကိသာဂေါတမီ ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ ယေန အန္ဓဝနံ တေနုပသင်္ကမိ, ဒိဝါဝိဟာရာယ။ အန္ဓဝနံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။ အထ ခော မာရော ပါပိမာ ကိသာဂေါတမိယာ ဘိက္ခုနိယာ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ယေန ကိသာဂေါတမီ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ကိသာဂေါတမိံ ဘိက္ခုနိံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကိံ နု တွံ မတပုတ္တာဝ၊ ဧကမာသိ ရုဒမ္မုခီ။
ဝနမဇ္ဈဂတာ ဧကာ၊ ပုရိသံ နု ဂဝေသသီ”တိ။

အထ ခော ကိသာဂေါတမိယာ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – “ကော နု ခွါယံ မနုဿော ဝါ အမနုဿော ဝါ ဂါထံ ဘာသတီ”တိ? အထ ခော ကိသာဂေါတမိယာ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – “မာရော ခေါ အယံ ပါပိမာ မမ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ဂါထံ ဘာသတီ”တိ။

အထ ခော ကိသာဂေါတမီ ဘိက္ခုနီ “မာရော အယံ ပါပိမာ” ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာဟိ ပစ္စဘာသိ –

“အစ္စန္တံ မတပုတ္တာမှိ၊ ပုရိသာ ဧတဒန္တိကာ။
န သောစာမိ န ရောဒါမိ၊ န တံ ဘာယာမိ အာဝုသော။

“သဗ္ဗတ္ထ ဝိဟတာ နန္ဒီ၊ တမောက္ခန္ဓော ပဒါလိတော။
ဇေတွာန မစ္စုနော [ဇေတွာ နမုစိနော (သီ.)] သေနံ၊ ဝိဟရာမိ အနာသဝါ”တိ။

အထ ခော မာရော ပါပိမာ “ဇာနာတိ မံ ကိသာဂေါတမီ ဘိက္ခုနီ”တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၄. ဝိဇယာသုတ္တံ

၁၆၅. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခော ဝိဇယာ ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ။ပေ.။ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။ အထ ခော မာရော ပါပိမာ ဝိဇယာယ ဘိက္ခုနိယာ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ယေန ဝိဇယာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဝိဇယံ ဘိက္ခုနိံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ဒဟရာ တွံ ရူပဝတီ၊ အဟဉ္စ ဒဟရော သုသု။
ပဉ္စင်္ဂိကေန တုရိယေန၊ ဧဟယျေဘိရမာမသေ”တိ [ဧဟိ အယျေ ရမာမသေတိ (သီ.)] ။

အထ ခော ဝိဇယာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – “ကော နု ခွါယံ မနုဿော ဝါ အမနုဿော ဝါ ဂါထံ ဘာသတီ”တိ? အထ ခော ဝိဇယာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – “မာရော ခေါ အယံ ပါပိမာ မမ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ဂါထံ ဘာသတီ”တိ။ အထ ခော ဝိဇယာ ဘိက္ခုနီ “မာရော အယံ ပါပိမာ” ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာဟိ ပစ္စဘာသိ –

‘‘ရူပာ သဒ္ဒါ ရသာ ဂန္ဓာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ စ မနောရမာ။
နိယ္ယာတယာမိ တုယှေဝ, မာရ နာဟံ တေနတ္ထိကာ။

‘‘ဣမိနာ ပူတိကာယေန၊ ဘိန္ဒနေန ပဘင်္ဂုနာ။
အဋ္ဋီယာမိ ဟရာယာမိ၊ ကာမတဏှာ သမူဟတာ။

‘‘ယေ စ ရူပူပဂါ သတ္တာ၊ ယေ စ အရူပဋ္ဌာယိနော [အာရုပ္ပဋ္ဌာယိနော (သီ. ပီ.)] ။
ယာ စ သန္တာ သမာပတ္တိ၊ သဗ္ဗတ္ထ ဝိဟတော တမော’’တိ။

အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ ဝိဇယာ ဘိက္ခုနီ’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၅. ဥပ္ပလဝဏ္ဏာသုတ္တံ

၁၆၆. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခေါ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ။ပေ.။ အညတရသ္မိံ သုပုပ္ဖိတသာလရုက္ခမူလေ အဋ္ဌာသိ။ အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ ဘိက္ခုနိယာ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ယေန ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏံ ဘိက္ခုနိံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘သုပုပ္ဖိတဂ္ဂံ ဥပဂမ္မ ဘိက္ခုနိ၊
ဧကာ တုဝံ တိဋ္ဌသိ သာလမူလေ။
န စတ္ထိ တေ ဒုတိယာ ဝဏ္ဏဓာတု၊
ဗာလေ န တွံ ဘာယသိ ဓုတ္တကာန’’န္တိ။

အထ ခေါ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – ‘‘ကော နု ခွာယံ မနုဿော ဝါ အမနုဿော ဝါ ဂါထံ ဘာသတီ’’တိ? အထ ခေါ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – ‘‘မာရော ခေါ အယံ ပာပိမာ မမ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ဂါထံ ဘာသတီ’’တိ။ အထ ခေါ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ဘိက္ခုနီ ‘‘မာရော အယံ ပာပိမာ’’ ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပာပိမန္တံ ဂါထာဟိ ပစ္စဘာသိ –

‘‘သတံ သဟဿာနိပိ ဓုတ္တကာနံ၊
ဣဓာဂတာ တာဒိသကာ ဘဝေယျုံ။
လောမံ န ဣဉ္ဇာမိ န သန္တသာမိ၊
န မာရ ဘာယာမိ တမေကိကာပိ။

‘‘ဧသာ အန္တရဓာယာမိ၊ ကုစ္ဆိံ ဝါ ပဝိသာမိ တေ။
ပခုမန္တရိကာယမ္ပိ၊ တိဋ္ဌန္တိံ မံ န ဒက္ခသိ။

‘‘စိတ္တသ္မိံ ဝသီဘူတာမှိ၊ ဣဒ္ဓိပါဒာ သုဘာဝိတာ။
သဗ္ဗဗန္ဓနမုတ္တာမှိ၊ န တံ ဘာယာမိ အာဝုသော’’တိ။

အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ဘိက္ခုနီ’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၆. စာလာသုတ္တံ

၁၆၇. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခေါ စာလာ ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ။ပေ.။ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။ အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ယေန စာလာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ စာလံ ဘိက္ခုနိံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကိံ နု တွံ, ဘိက္ခုနိ, န ရောစေသီ’’တိ? ‘‘ဇာတိံ ခွာဟံ, အာဝုသော, န ရောစေမီ’’တိ။

‘‘ကိံ နု ဇာတိံ န ရောစေသိ၊ ဇာတော ကာမာနိ ဘုဉ္ဇတိ။
ကော နု တံ ဣဒမာဒပယိ၊ ဇာတိံ မာ ရောစ [မာ ရောစေသိ (သီ. ပီ.)] ဘိက္ခုနီ’’တိ။

‘‘ဇာတဿ မရဏံ ဟောတိ၊ ဇာတော ဒုက္ခာနိ ဖုဿတိ [ပဿတိ (သီ. ပီ.)] ။
ဗန္ဓံ ဝဓံ ပရိက္လေသံ၊ တသ္မာ ဇာတိံ န ရောစယေ။

‘‘ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မမဒေသေသိ၊ ဇာတိယာ သမတိက္ကမံ။
သဗ္ဗဒုက္ခပ္ပဟာနာယ၊ သော မံ သစ္စေ နိဝေသယိ။

‘‘ယေ စ ရူပူပဂါ သတ္တာ၊ ယေ စ အရူပဋ္ဌာယိနော။
နိရောဓံ အပ္ပဇာနန္တာ၊ အာဂန္တာရော ပုနဗ္ဘဝ’’န္တိ။

အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ စာလာ ဘိက္ခုနီ’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၇. ဥပစာလာသုတ္တံ

၁၆၈. သာဝတ္ထိနိဒာနံ ။ အထ ခေါ ဥပစာလာ ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝာသေတွာ။ပေ.။ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။ အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ယေန ဥပစာလာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဥပစာလံ ဘိက္ခုနိံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကတ္ထ နု တွံ, ဘိက္ခုနိ, ဥပ္ပဇ္ဇိတုကာမာ’’တိ? ‘‘န ခွာဟံ, အာဝုသော, ကတ္ထစိ ဥပ္ပဇ္ဇိတုကာမာ’’တိ။

‘‘တာဝတိံသာ စ ယာမာ စ၊ တုသိတာ စာပိ ဒေဝတာ။
နိမ္မာနရတိနော ဒေဝါ၊ ယေ ဒေဝါ ဝသဝတ္တိနော။
တတ္ထ စိတ္တံ ပဏိဓေဟိ၊ ရတိံ ပစ္စနုဘောဿသီ’’တိ။

‘‘တာဝတိံသာ စ ယာမာ စ၊ တုသိတာ စာပိ ဒေဝတာ။
နိမ္မာနရတိနော ဒေဝါ၊ ယေ ဒေဝါ ဝသဝတ္တိနော။
ကာမဗန္ဓနဗဒ္ဓါ တေ၊ ဧန္တိ မာရဝသံ ပုန။

‘‘သဗ္ဗော အာဒီပိတော [သဗ္ဗောဝ အာဒိတ္တော (သျာ. ကံ.)] လောကော၊ သဗ္ဗော လောကော ပဓူပိတော။
သဗ္ဗော ပဇ္ဇလိတော [ပဇ္ဇလိတော (သဗ္ဗတ္ထ)] လောကော၊ သဗ္ဗော လောကော ပကမ္ပိတော။

‘‘အကမ္ပိတံ အပဇ္ဇလိတံ [အစလိတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊ အပုထုဇ္ဇနသေဝိတံ။
အဂတိ ယတ္ထ မာရဿ၊ တတ္ထ မေ နိရတော မနော’’တိ။

အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ ဥပစာလာ ဘိက္ခုနီ’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၈. သီသုပစာလာသုတ္တံ

၁၆၉. သာဝတ္ထိနိဒာနံ ။ အထ ခေါ သီသုပစာလာ [သီသူပစာလာ (သီ.)] ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝာသေတွာ ။ပေ.။ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။ အထ ခေါ မာရော ပာပိမာ ယေန သီသုပစာလာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ သီသုပစာလံ ဘိက္ခုနိံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကဿ နု တွံ, ဘိက္ခုနိ, ပါသဏ္ဍံ ရောစေသီ’’တိ? ‘‘န ခွာဟံ, အာဝုသော, ကဿစိ ပါသဏ္ဍံ ရောစေမီ’’တိ။

‘‘ကံ နု ဥဒ္ဒိဿ မုဏ္ဍာသိ၊ သမဏီ ဝိယ ဒိဿသိ။
န စ ရောစေသိ ပါသဏ္ဍံ၊ ကိမိဝ စရသိ မောမူဟာ’’တိ။

‘‘ကူတော ဗဟိဒ္ဓာ ဟာသဏ္ဍာ၊ ဒိဋ္ဌိသု ပသီဒန္တိ တေ။
န တေသံ ဓမ္မံ ရောစေမိ၊ တေ ဓမ္မဿ အကောဝိဒါ။

‘‘အတ္ထိ.................. သက္ယကုလေ ဇာတော၊ ဗုဒ္ဓေ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။
သဗ္ဗာဘိဘူ မာရနုဒော၊ သဗ္ဗတ္ထမပရာဇိတော။

‘‘သဗ္ဗတ္ထ မုတ္တော အသိတော၊ သဗ္ဗံ ပဿတိ စက္ခုမာ။
သဗ္ဗကမ္မက္ခယံ ပတ္တော၊ ဝိမုတ္တော ဥပဓိသင်္ခယေ။
သော မယှံ ဘဂဝါ သတ္ထာ၊ တဿ ရောစေမိ သာသန’’န္တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ သီသုပစာလာ ဘိက္ခုနီ’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၉. သေလာသုတ္တံ

၁၇၀. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခေါ သေလာ ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝာသေတွာ။ပေ.။ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ သေလာယ ဘိက္ခုနိယာ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာ မော။ပေ.။ သေလံ ဘိက္ခုနိံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ကေနိဒံ ပကတံ ဗိမ္ဗံ၊ က္ဝနု [က္ဝန္နု (သီ. ပီ.)၊ က္ဝစိ (သျာ. ကံ. က.)] ဗိမ္ဗဿ ကာရကော။
က္ဝနု ဗိမ္ဗံ သမုပ္ပန္နံ၊ က္ဝနု ဗိမ္ဗံ နိရုဇ္ဈတီ’’တိ။

အထ ခေါ သေလာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – ‘‘ကော နု ခွာယံ မနုဿော ဝါ အမနုဿော ဝါ ဂါထံ ဘာသတီ’’တိ? အထ ခေါ သေလာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – ‘‘မာရော ခေါ အယံ ပါပိမာ မမ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ဂါထံ ဘာသတီ’’တိ။ အထ ခေါ သေလာ ဘိက္ခုနီ ‘‘မာရော အယံ ပါပိမာ’’ ဣတိ ဝိဒိတွာ မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာဟိ ပစ္စဘာသိ –

‘‘နယိဒံ အတ္တကတံ [နယိဒံ ပကတံ (သျာ. ကံ.)] ဗိမ္ဗံ၊ နယိဒံ ပရကတံ [နယိဒံ ပကတံ (သျာ. ကံ.)] အဃံ။
ဟေတုံ ပဋိစ္စ သမ္ဘူတံ၊ ဟေတုဘင်္ဂါ နိရုဇ္ဈတိ။

‘‘ယထာ အညတရံ ဗီဇံ၊ ခေတ္တေ ဝုတ္တံ ဝိရူဟတိ။
ပထဝီရသဉ္စာဂမ္မ၊ သိနေဟဉ္စ တဒူဘယံ။

‘‘ဧဝံ ခန္ဓာ စ ဓာတုယော၊ ဆ စ အာယတနာ ဣမေ။
ဟေတုံ ပဋိစ္စ သမ္ဘူတာ၊ ဟေတုဘင်္ဂါ နိရုဇ္ဈရေ’’တိ။

အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ‘‘ဇာနာတိ မံ သေလာ ဘိက္ခုနီ’’တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၁၀. ဝဇိရာသုတ္တံ

၁၇၁. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခေါ ဝဇိရာ ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝာသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တာ ယေန အန္ဓဝနံ တေနုပသင်္ကမိ ဒိဝါဝိဟာရာယ။ အန္ဓဝနံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။ အထ ခေါ မာရော ပါပိမာ ဝဇိရာယ ဘိက္ခုနိယာ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ယေန ဝဇိရာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဝဇိရံ ဘိက္ခုနိံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ကေနာယံ ပကတော သတ္တော၊ ကုဝံ သတ္တဿ ကာရကော။

ကုဝံ သတ္တော သမုပ္ပန္နော၊ ကုဝံ သတ္တော နိရုဇ္ဈတီ''တိ။

အထ ခော ဝဇိရာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – ''ကော နု ခွာယံ မနုဿော ဝါ အမနုဿော ဝါ ဂါထံ ဘာသတီ''တိ? အထ ခော ဝဇိရာယ ဘိက္ခုနိယာ ဧတဒဟောသိ – ''မာရော ခေါ အယံ ပါပိမာ မမ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော သမာဓိမှာ စာဝေတုကာမော ဂါထံ ဘာသတီ''တိ။ အထ ခော ဝဇိရာ ဘိက္ခုနီ ''မာရော အယံ ပါပိမာ'' ဣတိ ဝိဒိတွာ, မာရံ ပါပိမန္တံ ဂါထာဟိ ပစ္စဘာသိ –

''ကိံ နု သတ္တောတိ ပစ္စေသိ၊ မာရ ဒိဋ္ဌိဂတံ နု တေ။
သုဒ္ဓသင်္ခါရပုဉ္ဇောယံ၊ နယိဓ သတ္တုပလဗ္ဘတိ။

''ယထာ ဟိ အင်္ဂသမ္ဘာရာ၊ ဟောတိ သဒ္ဒေါ ရထော ဣတိ။
ဧဝံ ခန္ဓေသု သန္တေသု၊ ဟောတိ သတ္တောတိ သမ္မုတိ [သမ္မတိ (သျာ. ကံ.)] ။

''ဒုက္ခမေဝ ဟိ သမ္ဘောတိ၊ ဒုက္ခံ တိဋ္ဌတိ ဝေတိ စ။
နာညတြ ဒုက္ခာ သမ္ဘောတိ၊ နာညံ ဒုက္ခာ နိရုဇ္ဈတီ''တိ။

အထ ခော မာရော ပါပိမာ ''ဇာနာတိ မံ ဝဇိရာ ဘိက္ခုနီ''တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

ဘိက္ခုနီသံယုတ္တံ သမတ္တံ။

တဿုဒ္ဒာနံ –

အာဠဝိကာ စ သောမာ စ၊ ကောတမီ ဝိဇယာ သဟ။
ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ စာလာ၊ ဥပစာလာ သီသုပစာလာ စ။
သေလာ ဝဇိရာယ တေ ဒသာတိ။

၆. ဗြဟ္မသံယုတ္တံ

၁. ပဌမဝဂ္ဂေါ

၁. ဗြဟ္မာယာစနသုတ္တံ

၁၇၂. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရတိ နဇ္ဇာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ အဇပာလနိဂြောဓမူလေ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ အထ ခေါ ဘဂဝတော ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ''အဓိဂတော ခေါ မျာယံ ဓမ္မော ဂမ္ဘီရော ဒုဒ္ဒသော ဒုရနုဗောဓော သန္တော ပဏီတော အတက္ကာဝစရော နိပုဏော ပဏ္ဍိတဝေဒနီယော။ အာလယရာမာ ခေါ ပနာယံ ပဇာ အာလယရတာ အာလယသမ္မုဒိတာ။ အာလယရာမာယ ခေါ ပန ပဇာယ အာလယရတာယ အာလယသမ္မုဒိတာယ ဒုဒ္ဒသံ ဣဒံ ဌာနံ ယဒိဒံ ဣဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ။ ဣဒမ္ပိ ခေါ ဌာနံ ဒုဒ္ဒသံ ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ တဏှာက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ။ အဟဉ္စေဝ ခေါ ပန ဓမ္မံ ဒေသေယျံ; ပရေ စ မေ န အာဇာနေယျုံ; သော မမဿ ကိလမထော, သာ မမဿ ဝိဟေသာ''တိ။ အပိဿု ဘဂဝန္တံ ဣမာ အနစ္ဆရိယာ ဂါထာယော ပဋိဘံသု ပုဗ္ဗေ အဿုတပုဗ္ဗာ –

''ကိစ္ဆေန မေ အဓိဂတံ, ဟလံ ဒါနိ ပကာသိတုံ။
ရာဂဒေါသပရေတေဟိ, နာယံ ဓမ္မော သုသမ္ဗုဓော။

''ပဋိသောတဂါမိံ နိပုဏံ, ဂမ္ဘီရံ ဒုဒ္ဒသံ အဏုံ။
ရာဂရတ္တာ န ဒက္ခန္တိ, တမောခန္ဓေန အာဝုဋာ''တိ [တမောက္ခန္ဓေန အာဝုတာတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။

ဣတိဟ ဘဂဝတော ပဋိသဉ္စိက္ခတော အပ္ပောဿုက္ကတာယ စိတ္တံ နမတိ, နော ဓမ္မဒေသနာယ။

အထ ခေါ ဗြဟ္မုနော သဟမ္ပတိဿ ဘဂဝတော စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ ဧတဒဟောသိ – ''နဿတိ ဝတ ဘော လောကော, ဝိနဿတိ ဝတ ဘော လောကော, ယတြ ဟိ နာမ တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အပ္ပောဿုက္ကတာယ စိတ္တံ နမတိ [နမိဿတိ (?)] , နော ဓမ္မဒေသနာယာ''တိ။ အထ ခေါ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ [သမ္မိဉ္ဇိတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ ဧဝမေဝ – ဗြဟ္မလောကေ အန္တရဟိတော ဘဂဝတော ပုရတော ပာတုရဟောသိ။ အထ ခေါ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ဒက္ခိဏဇာဏုမဏ္ဍလံ ပထဝိယံ နိဟန္တွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ဒေသေတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓမ္မံ, ဒေသေတု သုဂတော ဓမ္မံ။ သန္တိ သတ္တာ အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ, အဿဝနတာ ဓမ္မဿ ပရိဟာယန္တိ။ ဘဝိဿန္တိ ဓမ္မဿ အညာတာရော''တိ။ ဣဒမဝေါစ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ, ဣဒံ ဝတွာ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ –

''ပါတုရဟောသိ မဂဓေသု ပုဗ္ဗေ,
ဓမ္မော အသုဒ္ဓေါ သမလေဟိ စိန္တိတော။
အပာပုရေတံ [အဝါပုရေတံ (သီ.)] အမတဿ ဒွါရံ,
သုဏန္တု ဓမ္မံ ဝိမလေနာနုဗုဒ္ဓံ။

''သေလေ ယထာ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိဋ္ဌိတော,
ယထာပိ ပဿေ ဇနတံ သမန္တတော။
တထူပမံ ဓမ္မမယံ သုမေဓ,
ပါသာဒမာရုယှ သမန္တစက္ခု။
သောကာဝတိဏ္ဏံ [သောကာဝကိဏ္ဏံ (သီ.)] ဇနတမပေတသောကော,
အဝေက္ခဿု ဇာတိဇရာဘိဘူတံ။

“ဥဋ္ဌေဟိ ဝီရ ဝိဇိတသင်္ဂါမ၊
သတ္ထဝါဟ အနဏ [အဏဏ (ရှုပသိဒ္ဓိဋီကာ)] ဝိစရ လောကေ။
ဒေသဿု [ဒေသေတု (သျာ. က. ပီ. က.)] ဘဂဝါ ဓမ္မံ၊
အညာတာရော ဘဝိဿန္တီ”တိ။

အထ ခော ဘဂဝါ ဗြဟ္မုနော စ အဇ္ဈေသနံ ဝိဒိတွာ သတ္တေသု စ ကာရုညတံ ပဋိစ္စ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေသိ။ အဒ္ဒသာ ခော ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော သတ္တေ အပ္ပရဇက္ခေ မဟာရဇက္ခေ တိက္ခိန္ဒြိယေ မုဒိန္ဒြိယေ သွာကာရေ ဒွါကာရေ သုဝိညာပယေ ဒုဝိညာပယေ, အပ္ပေကစ္စေ ပရလောကဝဇ္ဇဘယဒဿာဝိနေ ဝိဟရန္တေ, အပ္ပေကစ္စေ န ပရလောကဝဇ္ဇဘယဒဿာဝိနေ [ဒဿာဝိနော (သီ. သျာ. က. ပီ.)] ဝိဟရန္တေ။ သေယျထာပိ နာမ ဥပ္ပလိနိယံ ဝါ ပဒုမိနိယံ ဝါ ပုဏ္ဍရီကိနိယံ ဝါ အပ္ပေကစ္စာနိ ဥပ္ပလာနိ ဝါ ပဒုမာနိ ဝါ ပုဏ္ဍရီကာနိ ဝါ ဥဒကေ ဇာတာနိ ဥဒကေ သံဝဍ္ဎာနိ ဥဒကာနုဂ္ဂတာနိ အန္တော နိမုဂ္ဂပေါသီနိ, အပ္ပေကစ္စာနိ ဥပ္ပလာနိ ဝါ ပဒုမာနိ ဝါ ပုဏ္ဍရီကာနိ ဝါ ဥဒကေ ဇာတာနိ ဥဒကေ သံဝဍ္ဎာနိ သမောဒကံ ဌိတာနိ, အပ္ပေကစ္စာနိ ဥပ္ပလာနိ ဝါ ပဒုမာနိ ဝါ ပုဏ္ဍရီကာနိ ဝါ ဥဒကေ ဇာတာနိ ဥဒကေ သံဝဍ္ဎာနိ ဥဒကာ အစ္စုဂ္ဂမ္မ ဌိတာနိ [တိဋ္ဌန္တိ (သီ. သျာ. က. ပီ.)] အနုပလိတ္တာနိ ဥဒကေန; ဧဝမေဝ ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော အဒ္ဒသ သတ္တေ အပ္ပရဇက္ခေ မဟာရဇက္ခေ တိက္ခိန္ဒြိယေ မုဒိန္ဒြိယေ သွာကာရေ ဒွါကာရေ သုဝိညာပယေ ဒုဝိညာပယေ, အပ္ပေကစ္စေ ပရလောကဝဇ္ဇဘယဒဿာဝိနေ ဝိဟရန္တေ, အပ္ပေကစ္စေ န ပရလောကဝဇ္ဇဘယဒဿာဝိနေ ဝိဟရန္တေ။ ဒိသွာန ဗြဟ္မာနံ သဟမ္ပတိံ ဂါထာယ ပစ္စဘာသိ –

“အပါရုတာ တေသံ အမတဿ ဒွါရာ၊
ယေ သောတဝန္တော ပမုဉ္စန္တု သဒ္ဓံ။
ဝိဟိံသသညီ ပဂုဏံ န ဘာသိံ၊
ဓမ္မံ ပဏီတံ မနုဇေသု ဗြဟ္မေ”တိ။

အထ ခော ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ “ကတာဝကာသော ခောမှိ ဘဂဝတာ ဓမ္မဒေသနာယာ”တိ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၂. ဂါရဝသုတ္တံ

၁၇၃. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရတိ နဇ္ဇာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ အဇပါလနိဂြောဓမူလေ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ အထ ခော ဘဂဝတော ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – “ဒုက္ခံ ခော အဂါရဝေါ ဝိဟရတိ အပ္ပတိဿော, ကံ နု ခွာဟံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ [ဂရုကတွာ (သီ. သျာ. က. ပီ.)] ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျ”န္တိ?

အထ ခော ဘဂဝတော ဧတဒဟောသိ – “အပရိပုဏ္ဏဿ ခော သီလက္ခန္ဓဿ ပါရိပူရိယာ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။ န ခော ပနာဟံ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နတရံ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ, ယမဟံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။

“အပရိပုဏ္ဏဿ ခော သမာဓိက္ခန္ဓဿ ပါရိပူရိယာ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။ န ခော ပနာဟံ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ။ပေ.။ အတ္တနာ သမာဓိသမ္ပန္နတရံ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ, ယမဟံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။

“အပရိပုဏ္ဏဿ ပညာက္ခန္ဓဿ ပါရိပူရိယာ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။ န ခော ပနာဟံ ပဿာမိ သဒေဝကေ။ပေ.။ အတ္တနာ ပညာသမ္ပန္နတရံ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ, ယမဟံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။

“အပရိပုဏ္ဏာသ္ၶ ခေါ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓသ္ၶ ဟရိပူရိယာ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။ န ခေါ ပနာဟံ ပဿာမိ သဒေဝကေ။ပေ.။ အတ္တနာ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နတရံ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ, ယမဟံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။

“အပရိပုဏ္ဏာသ္ၶ ခေါ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓသ္ၶ ဟရိပူရိယာ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။ န ခေါ ပနာဟံ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အတ္တနာ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နတရံ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ, ယမဟံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။ ယံန္ူနာဟံ ယွာယံ ဓမ္မော မယာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော တမေဝ ဓမ္မံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျ”န္တိ။

အထ ခေါ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ ဘဂဝတော စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ ဧဝမေဝ – ဗြဟ္မလောကေ အန္တရဟိတော ဘဂဝတော ပုရတော ပါတုရဟောသိ။ အထ ခေါ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဧဝမေတံ , ဘဂဝါ, ဧဝမေတံ, သုဂတ! ယေပိ တေ, ဘန္တေ, အဟေသုံ အတီတမဒ္ဓါနံ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, တေပိ ဘဂဝန္တော ဓမ္မညေဝ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရိံသု; ယေပိ တေ, ဘန္တေ, ဘဝိဿန္တိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ တေပိ ဘဂဝန္တော ဓမ္မညေဝ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရိဿန္တိ။ ဘဂဝါပိ, ဘန္တေ, ဧတရဟိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မညေဝ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတူ”တိ။ ဣဒမဝေါစ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ, ဣဒံ ဝတွာ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ –

“ယေ စ အတီတာ သမ္ဗုဒ္ဓါ၊ ယေ စ ဗုဒ္ဓါ အနာဂတာ။
ယော စေတရဟိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗဟူနံ [ဗဟုန္နံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သောကနာသနော။

“သဗ္ဗေ သဒ္ဓမ္မဂရုနော၊ ဝိဟံသု [ဝိဟရိံသု (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝိဟရန္တိ စ။
တထာပိ ဝိဟရိဿန္တိ၊ ဧသာ ဗုဒ္ဓါန ဓမ္မတာ။

“တသ္မာ ဟိ အတ္တကာမေန [အတ္ထကာမေန (သီ. ပီ. က.)] ၊ မဟတ္တမဘိကင်္ခတာ။
သဒ္ဓမ္မော ဂရုကာတဗ္ဗော၊ သရံ ဗုဒ္ဓါန သာသန”န္တိ။

၃. ဗြဟ္မဒေဝသုတ္တံ

၁၇၄. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရိဿာ ဗြာဟ္မဏိယာ ဗြဟ္မဒေဝေါ နာမ ပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ ဗြဟ္မဒေဝေါ ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, တဒနုတ္တရံ ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ “ခီဏာ ဇာတိ , ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ”တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ ဗြဟ္မဒေဝေါ အရဟတံ အဟောသိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ ဗြဟ္မဒေဝေါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝာသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ သာဝတ္ထိယံ သပဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရမာနော ယေန သကမာတု နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မတော ဗြဟ္မဒေဝဿ မာတာ ဗြာဟ္မဏီ ဗြဟ္မုနော အာဟုတိံ နိစ္စံ ပဂ္ဂဏှာတိ ။ အထ ခေါ ဗြဟ္မုနော သဟမ္ပတိဿ ဧတဒဟောသိ – “အယံ ခေါ အာယသ္မတော ဗြဟ္မဒေဝဿ မာတာ ဗြာဟ္မဏီ ဗြဟ္မုနော အာ

ဟုတိံ နိစ္စံ ပဂ္ဂဏှာတိ။ ယံနူနာဟံ တံ ဥပသင်္ကမိတ္ဂာ သံဝေဇေယျ’’န္တိ။ အထ ခေါ ဗ္ရဟ္မာ သဟမ္ပတိ – သေယျ ထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ ဧဝမေဝ – ဗ္ရဟ္မ လောကေ အန္တရဟိတော အာယသ္မတော ဗ္ရဟ္မဒေဝဿ မာတု နိဝေသနေ ပါတုရဟောသိ။ အထ ခေါ ဗ္ရဟ္မာ သဟ မ္ပတိ ဝေဟာသံ ဌိတော အာယသ္မတော ဗ္ရဟ္မဒေဝဿ မာတရံ ဗြာဟ္မဏိံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ဒူရေ ဣတော ဗြာဟ္မဏိ ဗ္ရဟ္မလောကော၊
ယဿာဟုတိံ ပဂ္ဂဏှာသိ နိစ္စံ။
နေတာဒိသော ဗြာဟ္မဏိ ဗ္ရဟ္မဘက္ခော၊
ကိံ ဇပ္ပသိ ဗ္ရဟ္မပထံ အဇာနံ [အဇာနန္တီ (သီ. ပီ. က.)] ။

“ဧသော ဟိ တေ ဗြာဟ္မဏိ ဗ္ရဟ္မဒေဝေါ၊
နိရူပဓိကော အတိဒေဝပတ္တော။
အကိဉ္စနော ဘိက္ခု အနညပေါသီ၊
ယော တေ သော [တေ သော (သီ. ပီ.)၊ ယော တေ သ (?)] ပိဏ္ဍာယ ဃရံ ပဝိဋ္ဌော။

“အာဟုနေယျော ဝေဒဂု ဘာဝိတတ္တော၊
နရာနံ ဒေဝါနဉ္စ ဒက္ခိဏေယျော။
ဗာဟိတွာ ပါပါနိ အနူပလိတ္တော၊
ဃာသေသနံ ဣရိယတိ သီတိဘူတော။

“န တဿ ပစ္ဆာ န ပုရတ္ထမတ္ထိ၊
သန္တော ဝိဓူမော အနိဃော နိရာသော။
နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍော တသထာဝရေသု၊
သော တျာဟုတိံ ဘုဉ္ဇတု အဂ္ဂပိဏ္ဍံ။

“ဝိသေနိဘူတော ဥပသန္တစိတ္တော၊
နာဂေါဝ ဒန္တော စရတိ အနေဇော။
ဘိက္ခု သုသီလော သုဝိမုတ္တစိတ္တော၊
သော တျာဟုတိံ ဘုဉ္ဇတု အဂ္ဂပိဏ္ဍံ။

“တသ္မိံ ပသန္နာ အဝိကမ္ပမာနာ၊
ပတိဋ္ဌပေဟိ ဒက္ခိဏံ ဒက္ခိဏေယျေ။
ကရောဟိ ပုညံ သုခမာယတိကံ၊
ဒိသွာ မုနိံ ဗြာဟ္မဏိ ဩဃတိဏ္ဏ’’န္တိ။

“တသ္မိံ ပသန္နာ အဝိကမ္ပမာနာ၊
ပတိဋ္ဌပေသိ ဒက္ခိဏံ ဒက္ခိဏေယျေ။
အကာသိ ပုညံ သုခမာယတိကံ၊
ဒိသွာ မုနိံ ဗြာဟ္မဏီ ဩဃတိဏ္ဏ’’န္တိ။

၄. ဗကဗ္ရဟ္မသုတ္တံ

၁၇၅. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဗကဿ ဗြဟ္မုနော ဧဝရူပံ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ – “ဣဒံ နိစ္စံ, ဣဒံ ဓုဝံ, ဣဒံ သ

သ္သတံ, ဣဒံ ကောလံ, ဣဒံ အစ၀နဓမ္မံ, ဣဒ္ဥပ္ပ်ာ န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စ၀တိ န ဥပပဇ္ဇတိ, ဣတော စ ပန ညံ ဥတ္တရိ [ဥတ္တရိံ (သီ. သ္သာ. ကံ. ပီ.)] နိသ္သရဏံ နတ္ထီ''တိ။

အထ ခော ဘဂဝတ ဗကသ္သ ဗ္ရဟ္မုနော စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ – သေယ္ယထာပိ နာမ ဗလဝာ ပုရိ သော သမိဉ္ဇိတံ ၀ာ ဗာဟံ ပသာရေယ္ယ, ပသာရိတံ ၀ာ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယ္ယ ဧ၀မေ၀ – ဇေတဝနေ အန္တရဟိတော တသ္မိံ ဗ္ရဟ္မလောကေ ပာတုရဟောသိ။ အဒ္ဒသာ ခော ဗကော ဗ္ရဟ္မာ ဘဂဝန္တံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ။ ဒိသ္ဝာန ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ဧဟိ ခော မာရိသ, သ္ဝာဂတံ တေ, မာရိသ! စိရသ္သံ ခော မာရိသ! ဣမံ ပရိယာယမကာသိ ယဒိဒံ ဣဓာ ဂမနာယ။ ဣဒ္ဥပ္ပ်ာ, မာရိသ, နိစ္စံ, ဣဒံ ဓုဝံ, ဣဒံ သသ္သတံ, ဣဒံ ကေ၀လံ, ဣဒံ အစ၀နဓမ္မံ, ဣဒ္ဥပ္ပ်ာ န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စ၀တိ န ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣတော စ ပနညံ ဥတ္တရိ နိသ္သရဏံ နတ္ထီ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘဂဝါ ဗကံ ဗ္ရဟ္မာနံ ဧတဒဝေါစ – ''အဝိဇ္ဇာဂတော ၀တ, ဘော, ဗကော ဗ္ရဟ္မာ; အဝိဇ္ဇာဂတော ၀တ, ဘော, ဗကော ဗ္ရဟ္မာ။ ယတ္ရ ဟိ နာမ အနိစ္စံယေ၀ သမာနံ နိစ္စန္တိ ၀က္ခတိ, အဓုဝံယေ၀ သမာနံ ဓုဝန္တိ ၀က္ခ တိ, အသသ္သတံယေ၀ သမာနံ သသ္သတန္တိ ၀က္ခတိ, အကေ၀လံယေ၀ သမာနံ ကေ၀လန္တိ ၀က္ခတိ, စ၀နဓမ္မံယေ၀ သမာနံ အစ၀နဓမ္မန္တိ ၀က္ခတိ။ ယတ္ထ စ ပန ဇာယတိ စ ဇီယတိ စ မီယတိ စ စ၀တိ စ ဥပပဇ္ဇတိ စ, တဉ္စ တထာ ၀က္ခတိ – 'ဣဒ္ဥပ္ပ်ာ န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စ၀တိ န ဥပပဇ္ဇတိ'။ သန္တဉ္စ ပနညံ ဥတ္တရိ နိသ္သရဏံ, 'နတ္ထညံ ဥတ္တရိ နိသ္သရဏ'န္တိ ၀က္ခတီ''တိ။

''ဒ္ဝာသတ္တတိ ဂေါတမ ပုညကမ္မာ၊
၀သဝတ္တိနော ဇာတိဇရံ အတီတာ။
အယမန္တိမာ ဝေဒဂူ ဗ္ရဟ္မုပပတ္တိ၊
အသ္မာဘိဇပ္ပန္တိ ဇနာ အနေကာ''တိ။

''အပ္ပဥ္ပ်ာ ဧတံ န ဟိ ဒီဃမာယု၊
ယံ တ္ဝံ ဗက မညသိ ဒီဃမာယုံ။
သတံ သဟသ္သာနံ [သဟသ္သာန (သ္သာ. ကံ.)] နိရဗ္ဗုဒါနံ၊
အာယုံ ပဇာနာမိ တဝါဟံ ဗ္ရဟ္မေ''တိ။

''အနန္တဒဿီ ဘဂဝါဟမသ္မိ၊
ဇာတိဇရံ သောကမုပါတိဝတ္တော။
ကိံ မေ ပုရာဏံ ၀တသီလဝတ္တံ၊
အာစိက္ခ မေ တံ ယမဟံ ဝိဇညာ''တိ။

''ယံ တ္ဝံ အပါယေသိ ဗဟူ မနုသ္သေ၊
ပိပါသိတေ ဃမ္မနိ သမ္ပရေတေ။
တံ တေ ပုရာဏံ ၀တသီလဝတ္တံ၊
သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓေါဝ အနုသ္သရာမိ။

''ယံ ဧဏိကူလသ္မိံ ဇနံ ဂဟီတံ၊
အမောစယီ ဂယှကံ နီယမာနံ။
တံ တေ ပုရာဏံ ၀တသီလဝတ္တံ၊
သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓေါဝ အနုသ္သရာမိ။

''ဂင်္ဂါယ သောတသ္မိံ ဂဟီတနာဝံ၊
လုဒ္ဒေန နာဂေန မနုသ္သကမ္ယာ။
ပမောစယိတ္ထ ဗလသာ ပသယှ၊

တံ တေ ပုရာဏံ ဝတသီလဝတ္တံ၊
သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓေ၀ အနုသ္သရာမိ။

‘‘ကပ္ပော စ တေ ဗဒ္ဓစရော အဟောသိ၊
သမ္ဗုဒ္ဓိမန္တံ [သမ္ဗုဒ္ဓိဝန္တံ (ဗဟူသု)] ဝတိနံ အမညိ။
တံ တေ ပုရာဏံ ဝတသီလဝတ္တံ၊
သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓေ၀ အနုသ္သရာမိ’’တိ။

‘‘အဒ္ဓာ ပဇာနာသိ မမေတမာယုံ၊
အညေပိ [အညမ္ပိ (သီ. ပီ.)] ဇာနာသိ တထာ ဟိ ဗုဒ္ဓေါ။
တထာ ဟိ တ္ယာယံ ဇလိတာနုဘာဝေါ၊
ဩဘာသယံ တိဋ္ဌတိ ဗြဟ္မလောက’’န္တိ။

၅. အညတရဗြဟ္မသုတ္တံ

၁၇၆. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရဿ ဗြဟ္မုနော ဧဝရူပံ ဟောတိ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ – ‘‘နတ္ထိ သော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ယော ဣဓ အာဂစ္ဆေယျာ’’တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ တဿ ဗြဟ္မုနော စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော။ပေ.။ တသ္မိံ ဗြဟ္မလောကေ ပါတုရဟောသိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ တဿ ဗြဟ္မုနော ဥပရိ ဝေဟာသံ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ။

အထ ခေါ အာယသ္မတော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘ကဟံ နု ခေါ ဘဂဝါ ဧတရဟိ ဝိဟရတီ’’တိ? အဒ္ဒသာ ခေါ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော [မဟာမောဂ္ဂလာနော (က.)] ဘဂဝန္တံ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန တဿ ဗြဟ္မုနော ဥပရိ ဝေဟာသံ ပလ္လင်္ကေန နိသိန္နံ တေဇောဓာတုံ သမာပန္နံ။ ဒိသွာန – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ ဧဝမေဝ – ဇေတဝနေ အန္တရဟိတော တသ္မိံ ဗြဟ္မလောကေ ပါတုရဟောသိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ နိဿာယ [ဥပနိဿာယ (သီ.)] တဿ ဗြဟ္မုနော ဥပရိ ဝေဟာသံ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ နီစတရံ ဘဂဝတော။

အထ ခေါ အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘ကဟံ နု ခေါ ဘဂဝါ ဧတရဟိ ဝိဟရတီ’’တိ? အဒ္ဒသာ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ ဘဂဝန္တံ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ။ပေ.။ ဒိသွာန – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော။ပေ.။ ဧဝမေဝ – ဇေတဝနေ အန္တရဟိတော တသ္မိံ ဗြဟ္မလောကေ ပါတုရဟောသိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ ဒက္ခိဏံ ဒိသံ နိဿာယ တဿ ဗြဟ္မုနော ဥပရိ ဝေဟာသံ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ နီစတရံ ဘဂဝတော။

အထ ခေါ အာယသ္မတော မဟာကပ္ပိနဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘ကဟံ နု ခေါ ဘဂဝါ ဧတရဟိ ဝိဟရတီ’’တိ? အဒ္ဒသာ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကပ္ပိနော ဘဂဝန္တံ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ။ပေ.။ တေဇောဓာတုံ သမာပန္နံ။ ဒိသွာန – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော။ပေ.။ ဧဝမေဝ – ဇေတဝနေ အန္တရဟိတော တသ္မိံ ဗြဟ္မလောကေ ပါတုရဟောသိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကပ္ပိနော ပစ္ဆိမံ ဒိသံ နိဿာယ တဿ ဗြဟ္မုနော ဥပရိ ဝေဟာသံ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ နီစတရံ ဘဂဝတော။

အထ ခေါ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘ကဟံ နု ခေါ ဘဂဝါ ဧတရဟိ ဝိဟရတီ’’တိ? အဒ္ဒသာ ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ။ပေ.။ တေဇောဓာတုံ သမာပန္နံ။ ဒိသွာန – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော။ပေ.။ တသ္မိံ ဗြဟ္မလောကေ ပါတုရဟောသိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ ဥတ္တရံ ဒိသံ နိဿာယ တဿ ဗြဟ္မုနော ဥပရိ ဝေဟာသံ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ နီစတရံ ဘဂဝတော။

အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တံ ဗြဟ္မာနံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“အဇ္ဇာပိ တေ အာဝုသော သာ ဒိဋ္ဌိ၊ ယာ တေ ဒိဋ္ဌိ ပုရေ အဟု။
ပဿသိ ဝီတိဝတ္တန္တံ၊ ဗြဟ္မလောကေ ပဘဿရ”န္တိ။

“န မေ မာရိသ သာ ဒိဋ္ဌိ၊ ယာ မေ ဒိဋ္ဌိ ပုရေ အဟု။
ပဿာမိ ဝီတိဝတ္တန္တံ၊ ဗြဟ္မလောကေ ပဘဿရံ။
သွာဟံ အဇ္ဇ ကထံ ဝဇ္ဇံ၊ အဟံ နိစ္စောမှိ သဿတော”တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ တံ ဗြဟ္မာနံ သံဝေဇေတွာ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ ဧဝမေဝ – တသ္မိံ ဗြဟ္မလောကေ အန္တရဟိတော ဇေတဝနေ ပါတုရဟောသိ။ အထ ခေါ သော ဗြဟ္မာ အညတရံ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇံ အာမန္တေသိ – “ဧဟိ တွံ, မာရိသ, ယေနာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တေနုပသင်္ကမ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ ဧဝံ ဝဒေဟိ – ‘အတ္ထိ နု ခေါ, မာရိသ မောဂ္ဂလ္လာန, အညေပိ တဿ ဘဂဝတော သာဝကာ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကာ ဧဝံမဟာနုဘာဝါ ; သေယျထာပိ ဘဝံ မောဂ္ဂလ္လာနော ကဿပေါ ကပ္ပိနော အနုရုဒ္ဓေါ’”တိ? “ဧဝံ, မာရိသာ”တိ ခေါ သော ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇော တဿ ဗြဟ္မုနော ပဋိဿုတွာ ယေနာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ ဧတဒဝေါစ – “အတ္ထိ နု ခေါ, မာရိသ မောဂ္ဂလ္လာန, အညေပိ တဿ ဘဂဝတော သာဝကာ ဧဝံ မဟိဒ္ဓိကာ ဧဝံမဟာနုဘာဝါ; သေယျထာပိ ဘဝံ မောဂ္ဂလ္လာနော ကဿပေါ ကပ္ပိနော အနုရုဒ္ဓေါ”တိ? အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တံ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“တေဝိဇ္ဇာ ဣဒ္ဓိပတ္တာ စ၊ စေတောပရိယာယကောဝိဒါ။
ခီဏာသဝါ အရဟန္တော၊ ဗဟူ ဗုဒ္ဓဿ သာဝကာ”တိ။

အထ ခေါ သော ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇော အာယသ္မတော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ ယေန သော ဗြဟ္မာ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဗြဟ္မာနံ ဧတဒဝေါစ – “အာယသ္မာ မာရိသ, မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ဧဝမာဟ –

“တေဝိဇ္ဇာ ဣဒ္ဓိပတ္တာ စ၊ စေတောပရိယာယကောဝိဒါ။
ခီဏာသဝါ အရဟန္တော၊ ဗဟူ ဗုဒ္ဓဿ သာဝကာ”တိ။

ဣဒမဝေါစ သော ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇော။ အတ္တမနော စ သော ဗြဟ္မာ တဿ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇဿ ဘာသိတံ အဘိနန္ဒီတိ။

၆. ဗြဟ္မလောကသုတ္တံ

၁၇၇. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ ဒိဝါဝိဟာရဂတော ဟောတိ ပဋိသလ္လီနော။ အထ ခေါ သုဗြဟ္မာ စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ သုဒ္ဓါဝါသော စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ပစ္စေကံ ဒွါရဗာဟံ [ပစ္စေကဒွါရဗာဟံ (ပီ. က.)] ဥပနိဿာယ အဋ္ဌံသု။ အထ ခေါ သုဗြဟ္မာ ပစ္စေကဗြဟ္မာ သုဒ္ဓါဝါသံ ပစ္စေကဗြဟ္မာနံ ဧတဒဝေါစ – “အကာလော ခေါ တာဝ, မာရိသ, ဘဂဝန္တံ ပယိရုပာသိတုံ; ဒိဝါဝိဟာရဂတော ဘဂဝါ ပဋိသလ္လီနော စ။ အသုကော စ ဗြဟ္မလောကော ဣဒ္ဓေါ ဖီတော စ, ဗြဟ္မာ စ တတြ ပမာဒဝိဟာရံ ဝိဟရတိ။ အာယာမ, မာရိသ, ယေန သော ဗြဟ္မလောကော တေနုပသင်္ကမိဿာမ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဗြဟ္မာနံ သံဝေဇေယျာမာ”တိ။ “ဧဝံ , မာရိသာ”တိ ခေါ သုဒ္ဓါဝါသော ပစ္စေကဗြဟ္မာ သုဗြဟ္မုနော ပစ္စေကဗြဟ္မုနော ပစ္စဿောသိ။

အထ ခေါ သုဗ္ရဟ္မာ စ ပစ္စေကဗ္ရဟ္မာ သုဒ္ဓါဝါသော စ ပစ္စေကဗ္ရဟ္မာ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော။ပေ.။ ဧဝမေဝ – ဘဂဝတော ပုရတော အန္တရဟိတာ တသ္မိံ ဗြဟ္မလောကေ ပါတုရဟေသုံ။ အဒ္ဒသာ ခေါ သော ဗြဟ္မာ တေ ဗြဟ္မာနော ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တေ။ ဒိသွာန တေ ဗြဟ္မာနော ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဟန္ဒ ကုတော နု တုမှေ, မာရိသာ, အာဂစ္ဆထာ’’တိ? ‘‘အာဂတာ ခေါ မယံ, မာရိသ, အမှာ တဿ ဘဂဝတော သန္တိကာ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ဂစ္ဆေယျာသိ ပန တွံ, မာရိသ, တဿ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာ’’တိ?

ဧဝံ ဝုတ္တော [ဧဝံ ဝုတ္တေ (သီ. သျာ. ကံ.)] ခေါ သော ဗြဟ္မာ တံ ဝစနံ အနဓိဝါသေန္တော သဟဿက္ခတ္တုံ အတ္တာနံ အဘိနိမ္မိနိတွာ သုဗြဟ္မာနံ ပစ္စေကဗြဟ္မာနံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ပဿသိ မေ နော တွံ, မာရိသ, ဧဝရူပံ ဣဒ္ဓါနုဘာဝ’’န္တိ? ‘‘ပဿာမိ ခေါ တျာဟံ, မာရိသ, ဧဝရူပံ ဣဒ္ဓါနုဘာဝ’’န္တိ။ ‘‘သော ခွာဟံ, မာရိသ, ဧဝံမဟိဒ္ဓိကော ဧဝံမဟာနုဘာဝေါ ကဿ အညဿ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ ဥပဋ္ဌာနံ ဂမိဿာမီ’’တိ?

အထ ခေါ သုဗြဟ္မာ ပစ္စေကဗြဟ္မာ ဒွိသဟဿက္ခတ္တုံ အတ္တာနံ အဘိနိမ္မိနိတွာ တံ ဗြဟ္မာနံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ပဿသိ မေ နော တွံ, မာရိသ, ဧဝရူပံ ဣဒ္ဓါနုဘာဝ’’န္တိ? ‘‘ပဿာမိ ခေါ တျာဟံ, မာရိသ, ဧဝရူပံ ဣဒ္ဓါနုဘာဝ’’န္တိ။ ‘‘တယာ စ ခေါ, မာရိသ, မယာ စ သွေဝ ဘဂဝါ မဟိဒ္ဓိကတရော စေဝ မဟာနုဘာဝတရော စ။ ဂစ္ဆေယျာသိ တွံ, မာရိသ, တဿ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာ’’တိ? အထ ခေါ သော ဗြဟ္မာ သုဗြဟ္မာနံ ပစ္စေကဗြဟ္မာနံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘တယော သုပဏ္ဏာ စတုရော စ ဟံသာ,
ဗျဂ္ဃီနိသာ ပဉ္စသတာ စ ဈာယိနော။
တယိဒံ ဝိမာနံ ဇလတေ စ [ဇလတေဝ (ပီ. က.)] ဗြဟ္မေ,
ဩဘာသယံ ဥတ္တရဿံ ဒိသာယ’’န္တိ။

‘‘ကိဉ္စာပိ တေ တံ ဇလတေ ဝိမာနံ,
ဩဘာသယံ ဥတ္တရဿံ ဒိသာယံ။
ရူပေ ရဏံ ဒိသွာ သဒာ ပဝေဓိတံ,
တသ္မာ န ရူပေ ရမတီ သုမေဓော’’တိ။

အထ ခေါ သုဗြဟ္မာ စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ သုဒ္ဓါဝါသော စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ တံ ဗြဟ္မာနံ သံဝေဇေတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယိံသု ။ အဂမာသိ စ ခေါ သော ဗြဟ္မာ အပရေန သမယေန ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာတိ။

၇. ကောကာလိကသုတ္တံ

၁၇၈. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ ဒိဝါဝိဟာရဂတော ဟောတိ ပဋိသလ္လီနော။ အထ ခေါ သုဗြဟ္မာ စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ သုဒ္ဓါဝါသော စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ပစ္စေကံ ဒွါရဗာဟံ နိဿာယ အဋ္ဌံသု။ အထ ခေါ သုဗြဟ္မာ ပစ္စေကဗြဟ္မာ ကောကာလိကံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

‘‘အပ္ပမေယျံ ပမိနန္တော, ကောဓ ဝိဒွါ ဝိကပ္ပယေ။
အပ္ပမေယျံ ပမာယိနံ, နိဝုတံ တံ မညေ ပုထုဇ္ဇန’’န္တိ။

၈. ကတမောဒကတိဿသုတ္တံ

၁၇၉. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ ဒိဝါဝိဟာရဂတော ဟောတိ ပဋိသလ္လီနော။ အထ ခေါ သုဗြဟ္မာ စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ သုဒ္ဓါဝါသော စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ပစ္စေကံ ဒွါရဗာဟံ နိဿာယ အဋ္ဌံသု။ အထ ခေါ သုဒ္ဓါဝါသော ပစ္စေကဗြဟ္မာ ကတမောဒကတိဿကံ [ကတမောရကတိဿကံ (သီ. သျာ. ကံ.)] ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

"အပ္ပမေယျံ ပမိနန္တော၊ ကောဓ ဝိဒွါ ဝိကပ္ပယေ။
အပ္ပမေယျံ ပမာယိနံ၊ နိဝုတံ တံ မညေ အကိဿဝ"န္တိ။

၉. တုရူဗြဟ္မသုတ္တံ

၁၈၀. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ကောကာလိကော ဘိက္ခု အာဗာဓိကော ဟောတိ ဒုက္ခိတော ဗာဠှဂိလာနော။ အထ ခေါ တုရူ [တုဒု (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပစ္စေကဗြဟ္မာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ကောကာလိကော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဝေဟာသံ ဌိတော ကောကာလိကံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ – "ပသာဒေဟိ, ကောကာလိက, သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ။ ပေသလာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ"တိ။ "ကောသိ တွံ, အာဝုသော"တိ? "အဟံ တုရူ ပစ္စေကဗြဟ္မာ"တိ။ "နနု တွံ, အာဝုသော, ဘဂဝတာ အနာဂါမီ ဗျာကတော, အထ ကိဉ္စရဟိ ဣဓာဂတော? ပဿ, ယာဝဉ္စ တေ ဣဒံ အပရဒ္ဓ"န္တိ။

"ပုရိသဿ ဟိ ဇာတဿ၊ ကုဌာရီ [ဒုဓာရီ (သျာ. ကံ. က.)] ဇာယတေ မုခေ။
ယာယ ဆိန္ဒတိ အတ္တာနံ၊ ဗာလော ဒုဗ္ဘာသိတံ ဘဏံ။

"ယော နိန္ဒိယံ ပသံသတိ၊
တံ ဝါ နိန္ဒတိ ယော ပသံသိယော။
ဝိစိနာတိ မုခေန သော ကလိံ၊
ကလိနာ တေန သုခံ န ဝိန္ဒတိ။

"အပ္ပမတ္တကော အယံ ကလိ၊
ယော အက္ခေသု ဓနပရာဇယော။
သဗ္ဗဿာပိ သဟာပိ အတ္တနာ၊
အယမေဝ မဟန္တတရော ကလိ။
ယော သုဂတေသု မနံ ပဒောသယေ။

"သတံ သဟဿာနံ နိရဗ္ဗုဒါနံ၊
ဆတ္တိံသတိ ပဉ္စ စ အဗ္ဗုဒါနိ။
ယမရိယဂရဟီ [ယမရိယေ ဂရဟီ (သျာ. ကံ.)၊ ယမရိယံ ဂရဟံ (က.)] နိရယံ ဥပေတိ၊
ဝါစံ မနဉ္စ ပဏိဓာယ ပာပက"န္တိ။

၁၀. ကောကာလိကသုတ္တံ

၁၈၁. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "ပာပိစ္ဆာ, ဘန္တေ, သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ ပာပိကာနံ ဣစ္ဆာနံ ဝသံ ဂတာ"တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘဂဝါ ကောကာလိကံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ – "မာ ဟေဝံ, ကောကာလိက, အဝစ; မာ ဟေဝံ, ကောကာလိက, အဝစ။ ပသာဒေဟိ, ကောကာလိက, သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ။ ပေသလာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ"တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "ကိဉ္စာပိ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သဒ္ဓါယိကော ပစ္စယိကော; အထ ခေါ ပာပိစ္ဆာဝ ဘန္တေ

တေ, သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ ဟပိကာနံ ကုစ္ဆာနံ ဝသံ ဂတာ''တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ ဘဂဝါ ကောကာလိကံ ဘိက္ခုံ ဧ တဒဝေါစ – ''မာ ဟေဝံ, ကောကာလိက, အဝစ; မာ ဟေဝံ, ကောကာလိက, အဝစ။ ပသာဒေဟိ, ကောကာလိက, သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ။ ပေသလာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ''တိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ကိဉ္စာပိ။ပေ.။ ကုစ္ဆာနံ ဝသံ ဂတာ''တိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ ဘဂဝါ ကောကာလိကံ ဘိက္ခုံ ဧတဒ ဝေါစ – ''မာ ဟေဝံ။ပေ.။ ပေသလာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ''တိ။

အထ ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ အစိရ ပက္ကန္တဿ စ ကောကာလိကဿ ဘိက္ခုနော သာသပမတ္တီဟိ ပီဠကာဟိ [ပိဠကာဟိ (သီ. ပီ.)] သဗ္ဗော ကာယော ဖုဋော အဟောသိ။ သာသပမတ္တိယော ဟုတွာ မုဂ္ဂမတ္တိယော အဟေသုံ, မုဂ္ဂမတ္တိယော ဟုတွာ ကလာယမတ္တိ ယော အဟေသုံ, ကလာယမတ္တိယော ဟုတွာ ကောလဋ္ဌိမတ္တိယော အဟေသုံ, ကောလဋ္ဌိမတ္တိယော ဟုတွာ ကော လမတ္တိယော အဟေသုံ, ကောလမတ္တိယော ဟုတွာ အာမလကမတ္တိယော အဟေသုံ, အာမလကမတ္တိယော ဟုတွာ ဗေလုဝသလာဋုကမတ္တိယော အဟေသုံ, ဗေလုဝသလာဋုကမတ္တိယော ဟုတွာ ဗိလ္လမတ္တိယော အဟေသုံ, ဗိလ္လ မတ္တိယော ဟုတွာ ပဘိဇ္ဇိံသု။ ပုဗ္ဗဉ္စ လောဟိတဉ္စ ပဃ္ဃရိံသု။ အထ ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု တေနေဝ အာ ဗာဓေန ကာလမကာသိ ။ ကာလင်္ကတော စ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ပဒုမံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇိ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ အာဃာတေတွာ။

အထ ခေါ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမ န္တံ ဌိတော ခေါ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ကောကာလိကော, ဘန္တေ, ဘိက္ခု ကာလင်္ကတော။ ကာလင်္ကတော စ, ဘန္တေ, ကောကာလိကော ဘိက္ခု ပဒုမံ နိရယံ ဥပပန္နော သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ အာ ဃာတေတွာ''တိ။ ဣဒမဝေါစ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ, ဣဒံ ဝတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေ ဝန္တရဓာယီတိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဣမံ, ဘိက္ခဝေ, ရတ္တိံ ဗြဟ္မာ သ ဟမ္ပတိ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေနာဟံ တေနု ပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မာ သဟ မ္ပတိ မံ ဧတဒဝေါစ – 'ကောကာလိကော, ဘန္တေ, ဘိက္ခု ကာလင်္ကတော။ ကာလင်္ကတော စ, ဘန္တေ, ကောကာလိ ကော ဘိက္ခု ပဒုမံ နိရယံ ဥပပန္နော သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ အာဃာတေတွာ'တိ။ ဣဒမဝေါစ, ဘိက္ခဝေ , ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ, ဣဒံ ဝတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယီ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ကီဝဒီဃံ နု ခေါ, ဘန္တေ, ပဒုမေ နိရယေ အာယုပ္ ပမာဏ''န္တိ? ''ဒီဃံ ခေါ, ဘိက္ခု, ပဒုမေ နိရယေ အာယုပ္ပမာဏံ။ တံ န သုကရံ သင်္ခာတုံ – ဧတ္တကာနိ ဝဿာနိ ဣတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသတာနိ ဣတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသဟဿာနိ ဣတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသတသဟဿ သာနိ ဣတိ ဝါ''တိ။ ''သက္ကာ ပန, ဘန္တေ, ဥပမံ ကာတု''န္တိ? ''သက္ကာ , ဘိက္ခူ''တိ ဘဂဝါ အဝေါစ –

''သေယျထာပိ, ဘိက္ခု ဝီသတိခါရိကော ကောသလကော တိလဝါဟော။ တတော ပုရိသော ဝဿသတဿ ဝဿ သသတဿ အစ္စယေန ဧကမေကံ တိလံ ဥဒ္ဓရေယျ; ခိပ္ပတရံ ခေါ သော, ဘိက္ခု, ဝီသတိခါရိကော ကောသလကော တိလဝါဟော ဣမိနာ ဥပက္ကမေန ပရိက္ခယံ ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆေယျ, န တွေဝ ဧကော အဗ္ဗုဒေါ နိရယော။ သေယျ ထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ အဗ္ဗုဒါ နိရယာ, ဧဝမေကော နိရဗ္ဗုဒနိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ နိရဗ္ဗုဒါ နိရယာ, ဧဝ မေကော အဗဗော နိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ အဗဗာ နိရယာ, ဧဝမေကော အဋဋော နိရယော။ သေယျထာ ပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ အဋဋာ နိရယာ, ဧဝမေကော အဟဟော နိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ အဟဟာ နိရယာ, ဧဝ မေကော ကုမုဒေါ နိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ ကုမုဒါ နိရယာ, ဧဝမေကော သောဂန္ဓိကော နိရယော။ သေယျ ယထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ သောဂန္ဓိကာ နိရယာ, ဧဝမေကော ဥပ္ပလနိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ ဥပ္ပလာ နိရ ယာ, ဧဝမေကော ပုဏ္ဍရီကော နိရယော။ သေယျထာပိ , ဘိက္ခု, ဝီသတိ ပုဏ္ဍရီကာ နိရယာ, ဧဝမေကော ပဒုမော နိရ

ယော။ ပဒုမေ ပန, ဘိက္ခု, နိရယေ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ဥပပန္နော သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ အာဃာတေတွာ''တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ, ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

''ပုရိသဿ ဟိ ဇာတဿ၊
ကုဌာရီ ဇာယတေ မုခေ။
ယာယ ဆိန္ဒတိ အတ္တာနံ၊
ဗာလော ဒုဗ္ဘာသိတံ ဘဏံ။

''ယော နိန္ဒိယံ ပသံသတိ၊
တံ ဝါ နိန္ဒတိ ယော ပသံသိယော။
ဝိစိနာတိ မုခေန သော ကလိံ၊
ကလိနာ တေန သုခံ န ဝိန္ဒတိ။

''အပ္ပမတ္တကော အယံ ကလိ၊
ယော အက္ခေသု ဓနပရာဇယော။
သဗ္ဗဿာပိ သဟာပိ အတ္တနာ၊
အယမေဝ မဟန္တတရော ကလိ။
ယော သုဂတေသု မနံ ပဒောသယေ။

''သတံ သဟဿာနံ နိရဗ္ဗုဒာနံ၊
ဆတ္တိံသတိ ပဉ္စ စ အဗ္ဗုဒာနိ။
ယမရိယဂရဟီ နိရယံ ဥပေတိ၊
ဝါစံ မနဉ္စ ပဏိဓာယ ပါပက''န္တိ။

ပဌမော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒာနံ –

အာယာစနံ ဂါရဝော ဗြဟ္မဒေဝေါ၊
ဗကော စ ဗြဟ္မာ အပရာ စ ဒိဋ္ဌိ။
ပမာဒကောကာလိကတိဿကော စ၊
တုရူ စ ဗြဟ္မာ အပရော စ ကောကာလိကောတိ။

၂. ဒုတိယဝဂ္ဂေါ

၁. သနင်္ကုမာရသုတ္တံ

၁၈၂. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ သပ္ပိနီတီရေ။ အထ ခေါ ဗြဟ္မာ သနင်္ကုမာရော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ သပ္ပိနီတီရံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ ဗြဟ္မာ သနင်္ကုမာရော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

''ခတ္တိယော သေဋ္ဌော ဇနေတသ္မိံ၊ ယေ ဂေါတ္တပဋိသာရိနော။
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ သော သေဋ္ဌော ဒေဝမာနုသေ''တိ။

ကြဒမတေစ ဗြဟ္မာ သနင်္ကုမာရော။ သမနုညော သတ္ထာ အဟောသိ။ အထ ခော ဗြဟ္မာ သနင်္ကုမာရော "သမနုညော မေ သတ္ထာ"တိ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယီတိ။

၂. ဒေဝဒတ္တသုတ္တံ

၁၈၃. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ အစိရပက္ကန္တေ ဒေဝဒတ္တေ။ အထ ခော ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဂိဇ္ဈကူဋံ ပဗ္ဗတံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ ဒေဝဒတ္တံ အာရဗ္ဘ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

> "ဖလံ ဝေ ကဒလိံ ဟန္တိ၊ ဖလံ ဝေဠုံ ဖလံ နဠံ။
> သက္ကာရော ကာပုရိသံ ဟန္တိ၊ ဂဗ္ဘော အဿတရိံ ယထာ"တိ။

၃. အန္ဓကဝိန္ဒသုတ္တံ

၁၈၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ မာဂဓေသု ဝိဟရတိ အန္ဓကဝိန္ဒေ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယံ အဗ္ဘောကာသေ နိသိန္နော ဟောတိ, ဒေဝေါ စ ဧကမေကံ ဖုသာယတိ။ အထ ခော ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ အန္ဓကဝိန္ဒံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

> "သေဝေထ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ၊
> စရေယျ သံယောဇနဝိပ္ပမောက္ခာ။
> သစေ ရတိံ နာဓိဂစ္ဆေယျ တတ္ထ၊
> သင်္ဃေ ဝသေ ရက္ခိတတ္တော သတီမာ။
>
> "ကုလာကုလံ ပိဏ္ဍိကာယ စရန္တော၊
> ဣန္ဒြိယဂုတ္တော နိပကော သတီမာ။
> သေဝေထ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ၊
> ဘယာ ပမုတ္တော အဘယေ ဝိမုတ္တော။
>
> "ယတ္ထ ဘေရဝါ သရီသပါ [သိရိံ သပါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊
> ဝိဇ္ဇု သဉ္စရတိ ထနယတိ ဒေဝေါ။
> အန္ဓကာရတိမိသာယ ရတ္တိယာ၊
> နိသီဒိ တတ္ထ ဘိက္ခု ဝိဂတလောမဟံသော။
>
> "ဣဒဉှိ ဇာတု မေ ဒိဋ္ဌံ၊ နယိဒံ ဣတိဟီတိဟံ။
> ဧကသ္မိံ ဗြဟ္မစရိယသ္မိံ၊ သဟဿံ မစ္စုဟာယိနံ။
>
> "ဘိယျော [ဘီယော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပဉ္စသတာ သေက္ခာ၊ ဒသာ စ ဒသဓာ ဒသ။
> သဗ္ဗေ သောတသမာပန္နာ၊ အတိရစ္ဆာနဂါမိနော။
>
> "အထာယံ [အတ္ထာယံ-ဣတိပိ ဒီ. နိ. ၂.၂၉၀] ဣတရာ ပဇာ၊ ပုညာဘာဂါတိ မေ မနော။
> သင်္ခာတုံ နောပိ သက္ကောမိ၊ မုသာဝါဒဿ ဩတ္တပ"န္တိ [ဩတ္တပေတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)၊ ဩတ္တပ္ပေတိ (က.)]။

၄. အရုဏဝတီသုတ္တံ

၁၈၅. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ။ပေ.။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေါ''တိ။ ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ အဟောသိ အရုဏဝါ နာမ။ ရညော ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, အရုဏဝတော အရုဏဝတီ နာမ ရာဇဓာနီ အဟောသိ။ အရုဏဝတိံ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, ရာဇဓာနိံ [အရုဏဝတိယံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ရာဇဓာနိယံ (ပီ. က.)] သိခီ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဥပနိဿာယ ဝိဟာသိ။ သိခိဿ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အဘိဘူသမ္ဘဝံ နာမ သာဝကယုဂံ အဟောသိ အဂ္ဂံ ဘဒ္ဒယုဂံ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သိခီ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော အဘိဘုံ ဘိက္ခုံ အာမန္တေသိ – 'အာယာမ, ဗြာဟ္မဏ, ယေန အညတရော ဗြဟ္မလောကော တေနုပသင်္ကမိဿာမ, ယာဝ ဘတ္တဿ ကာလော ဘဝိဿတီ'တိ။ 'ဧဝံ, ဘန္တေ'တိ ခေါ ဘိက္ခဝေ, အဘိဘူ ဘိက္ခု သိခိဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပစ္စဿောသိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သိခီ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော အဘိဘူ စ ဘိက္ခု – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ ဧဝမေဝ – အရုဏဝတိယာ ရာဇဓာနိယာ အန္တရဟိတာ တသ္မိံ ဗြဟ္မလောကေ ပါတုရဟေသုံ။

''အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သိခီ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော အဘိဘုံ ဘိက္ခုံ အာမန္တေသိ – 'ပဋိဘာတု, ဗြာဟ္မဏ, တံ ဗြဟ္မုနော စ ဗြဟ္မပရိသာယ စ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာနဉ္စ ဓမ္မီ ကထာ'တိ။ 'ဧဝံ, ဘန္တေ'တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဘိဘူ ဘိက္ခု သိခိဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပဋိဿုတွာ, ဗြဟ္မာနဉ္စ ဗြဟ္မပရိသဉ္စ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇေ စ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေသိ သမာဒပေသိ သမုတ္တေဇေသိ သမ္ပဟံသေသိ။ တတြ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မာ စ ဗြဟ္မပရိသာ စ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ စ ဥဇ္ဈာယန္တိ ခိယျန္တိ [ခီယန္တိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝိပါစေန္တိ – 'အစ္ဆရိယံ ဝတ , ဘော, အဗ္ဘုတံ ဝတ ဘော, ကထဉှိ နာမ သတ္ထရိ သမ္မုခီဘူတေ သာဝကော ဓမ္မံ ဒေသေဿတီ'''တိ !

''အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သိခီ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော အဘိဘုံ ဘိက္ခုံ အာမန္တေသိ – 'ဥဇ္ဈာယန္တိ ခေါ တေ, ဗြာဟ္မဏ, ဗြဟ္မာ စ ဗြဟ္မပရိသာ စ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ စ – အစ္ဆရိယံ ဝတ, ဘော, အဗ္ဘုတံ ဝတ, ဘော, ကထဉှိ နာမ သတ္ထရိ သမ္မုခီဘူတေ သာဝကော ဓမ္မံ ဒေသေဿတီတိ! တေန ဟိ တွံ ဗြာဟ္မဏ, ဘိယျောသောမတ္တာယ ဗြဟ္မာနဉ္စ ဗြဟ္မပရိသဉ္စ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇေ စ သံဝေဇေဟီ'တိ။ 'ဧဝံ, ဘန္တေ'တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဘိဘူ ဘိက္ခု သိခိဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပဋိဿုတွာ ဒိဿမာနေနပိ ကာယေန ဓမ္မံ ဒေသေသိ, အဒိဿမာနေနပိ ကာယေန ဓမ္မံ ဒေသေသိ, ဒိဿမာနေနပိ ဟေဋ္ဌိမေန ဥပဍ္ဎကာယေန အဒိဿမာနေန ဥပရိမေန ဥပဍ္ဎကာယေန ဓမ္မံ ဒေသေသိ, ဒိဿမာနေနပိ ဥပရိမေန ဥပဍ္ဎကာယေန အဒိဿမာနေန ဟေဋ္ဌိမေန ဥပဍ္ဎကာယေန ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တတြ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မာ စ ဗြဟ္မပရိသာ စ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ စ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတာ အဟေသုံ – 'အစ္ဆရိယံ ဝတ, ဘော, အဗ္ဘုတံ ဝတ, ဘော, သမဏဿ မဟိဒ္ဓိကတာ မဟာနုဘာဝတာ'''တိ!

''အထ ခေါ အဘိဘူ ဘိက္ခု သိခိံ ဘဂဝန္တံ အရဟန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဧတဒဝေါစ – 'အဘိဇာနာမိ ခွာဟံ, ဘန္တေ, ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဇ္ဈေ ဧဝရူပိံ ဝါစံ ဘာသိတာ – ပဟောမိ ခွာဟံ အာဝုသော, ဗြဟ္မလောကေ ဌိတော သဟဿိလောကဓာတုံ [သဟဿီလောကဓာတုံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သရေန ဝိညာပေတု'န္တိ။ 'ဧတဿ, ဗြာဟ္မဏ, ကာလော, ဧတဿ, ဗြာဟ္မဏ, ကာလော; ယံ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, ဗြဟ္မလောကေ ဌိတော သဟဿိလောကဓာတုံ သရေန ဝိညာပေယျာသီ'တိ။ 'ဧဝံ, ဘန္တေ'တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဘိဘူ ဘိက္ခု သိခိဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပဋိဿုတွာ ဗြဟ္မလောကေ ဌိတော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

''အာရမ္ဘထ [အာရဗ္ဘထ (သဗ္ဗတ္ထ)] နိက္ကမထ [နိက္ခမထ (သီ. ပီ.)], ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ။
ဓုနာထ မစ္စုနော သေနံ, နဠာဂါရံဝ ကုဉ္ဇရော။

''ယော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ, အပ္ပမတ္တော ဝိဟဿတိ။
ပဟာယ ဇာတိသံသာရံ, ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတီ''တိ။

“အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သိခီ စ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ အဘိဘူ စ ဘိက္ခု ဗြဟ္မုနာ စ ဗြဟ္မပရိသဒ္ဒေါ စ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇေ စ သံဝေဇေတွာ – သေယျထာပိ နာမ။ပေ။ တသ္မိံ ဗြဟ္မလောကေ အန္တရဟိတာ အရုဏဝတိယာ ရာဇဓာနိယာ ပါတုရဟေသုံ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သိခီ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘အသ္သုတ္ထ နော, တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, အဘိဘုဿ ဘိက္ခုနော ဗြဟ္မလောကေ ဌိတဿ ဂါထာယော ဘာသမာနဿာ’တိ? ‘အသ္သုမှာ ခေါ မယံ, ဘန္တေ, အဘိဘုဿ ဘိက္ခုနော ဗြဟ္မလောကေ ဌိတဿ ဂါထာယော ဘာသမာနဿာ’တိ။ ‘ယထာ ကထံ ပန တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, အသ္သုတ္ထ အဘိဘုဿ ဘိက္ခုနော ဗြဟ္မလောကေ ဌိတဿ ဂါထာယော ဘာသမာနဿာ’”တိ? ဧဝံ ခေါ မယံ, ဘန္တေ, အသ္သုမှာ အဘိဘုဿ ဘိက္ခုနော ဗြဟ္မလောကေ ဌိတဿ ဂါထာယော ဘာသမာနဿ –

“အာရမ္ဘထ နိက္ကမထ၊ ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ။
ဓုနာထ မစ္စုနော သေနံ၊ နဠာဂါရံဝ ကုဉ္ဇရော။

“ယော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ၊ အပ္ပမတ္တော ဝိဟဿတိ။
ပဟာယ ဇာတိသံသာရံ၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတီ”တိ။

“‘ဧဝံ ခေါ မယံ, ဘန္တေ, အသ္သုမှာ အဘိဘုဿ ဘိက္ခုနော ဗြဟ္မလောကေ ဌိတဿ ဂါထာယော ဘာသမာနဿာ’တိ။ ‘သာဓု သာဓု, ဘိက္ခဝေ; သာဓု ခေါ တုမှေ, ဘိက္ခဝေ! အသ္သုတ္ထ အဘိဘုဿ ဘိက္ခုနော ဗြဟ္မလောကေ ဌိတဿ ဂါထာယော ဘာသမာနဿာ’”တိ။

ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ, အတ္တမနာ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒုန္တိ။

၅. ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တံ

၁၈၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကုသိနာရာယံ ဝိဟရတိ ဥပဝတ္တနေ မလ္လာနံ သာလဝနေ အန္တရေန ယမကသာလာနံ ပရိနိဗ္ဗာနသမယေ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဟန္ဒ ဒါနိ, ဘိက္ခဝေ , အာမန္တယာမိ ဝေါ – ‘ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ, အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာ’တိ။ အယံ တထာဂတဿ ပစ္ဆိမာ ဝါစာ”။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ပဌမံ ဈာနံ [ပဌမဇ္ဈာနံ (သျာ. ကံ.) ဧဝံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဣစ္စာဒီသုပိ] သမာပဇ္ဇိ။ ပဌမာ ဈာနာ [ပဌမဇ္ဈာနာ (သျာ. ကံ.) ဧဝံ ဒုတိယာ ဈာနာ ဣစ္စာဒီသုပိ] ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဒုတိယံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ ဒုတိယာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ တတိယံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ တတိယာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ စတုတ္ထံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ စတုတ္ထာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမာပဇ္ဇိ။ အာကာသာနဉ္စာယတနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမာပဇ္ဇိ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ အာကိဉ္စညာယတနံ သမာပဇ္ဇိ။ အာကိဉ္စညာယတနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ နေဝသညာနာသညာယတနံ သမာပဇ္ဇိ။ နေဝသညာနာသညာယတနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇိ။

သညာဝေဒယိတနိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ နေဝသညာနာသညာယတနံ သမာပဇ္ဇိ။ နေဝသညာနာသညာယတနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ အာကိဉ္စညာယတနံ သမာပဇ္ဇိ။ အာကိဉ္စညာယတနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမာပဇ္ဇိ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမာပဇ္ဇိ။ အာကာသာနဉ္စာယတနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ စတုတ္ထံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ စတုတ္ထာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ တတိယံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ တတိယာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဒုတိယံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ ဒုတိယာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ ပဌမာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဒုတိယံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ ဒုတိယာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ တတိယံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ တတိယာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ စတုတ္ထံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ။ စတုတ္ထာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ သမနန္တရံ ဘဂဝါ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ သဟ ပရိနိဗ္ဗာနာ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“သဗ္ဗေဝ နိက္ခိပိဿန္တိ၊ ဘူတာ လောကေ သမုဿယံ။
ယတ္ထ ဧတာဒိသော သတ္ထာ၊ လောကေ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။
တထာဂတော ဗလပ္ပတ္တော၊ သမ္ဗုဒ္ဓော ပရိနိဗ္ဗုတော”တိ။

ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ သဟ ပရိနိဗ္ဗာနာ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ၊ ဥပ္ပါဒဝယဓမ္မိနော။
ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တေသံ ဝူပသမော သုခေါ”တိ။

ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ သဟ ပရိနိဗ္ဗာနာ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“တဒာသိ ယံ ဘိံသနကံ၊ တဒာသိ လောမဟံသနံ။
သဗ္ဗာကာရဝရူပေတေ၊ သမ္ဗုဒ္ဓေ ပရိနိဗ္ဗုတေ”တိ။

ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ သဟ ပရိနိဗ္ဗာနာ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“နာဟု အဿာသပဿာသော၊ ဌိတစိတ္တဿ တာဒိနော။
အနေဇော သန္တိမာရဗ္ဘ၊ စက္ခုမာ ပရိနိဗ္ဗုတော [ယံ ကာလမကရီ မုနိ (မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တေ)] ။

“အသလ္လီနေန စိတ္တေန၊ ဝေဒနံ အဇ္ဈဝါသယိ။
ပဇ္ဇောတဿေဝ နိဗ္ဗာနံ၊ ဝိမောက္ခော စေတသော အဟူ”တိ။

ဒုတိယော ဝဂ္ဂော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဗြဟ္မာသနံ ဒေဝဒတ္တော၊ အန္ဓကဝိန္ဒော အရုဏဝတီ။
ပရိနိဗ္ဗာနေန စ ဒေသိတံ၊ ဣဒံ ဗြဟ္မပဉ္စကန္တိ။

ဗြဟ္မသံယုတ္တံ သမတ္တံ။ [ဣတော ပရံ မရမ္မပေါတ္ထကေသု ဧဝမ္ပိ ဒိဿတိ –§ဗြဟ္မာယာစနံ အကရဝဉ္စ, ဗြဟ္မဒေဝေါ ဗကော စ ဗြဟ္မာ။§အညတရော စ ဗြဟ္မာ ကောကာလိကဉ္စ, တိဿကဉ္စ တုရူ စ။§ဗြဟ္မာ ကောကာလိကဘိက္ခု, သနင်္ကုမာရေန ဒေဝဒတ္တံ။§အန္ဓကဝိန္ဒံ အရုဏဝတိ, ပရိနိဗ္ဗာနေန ပန္နရသာတိ။]

၇. ဗြာဟ္မဏသံယုတ္တံ

၁. အရဟန္တဝဂ္ဂေါ

၁. ဓနဉ္ဇာနီသုတ္တံ

၁၈၇. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရဿ ဘာရဒွါဇဂေါတ္တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဓနဉ္ဇာနီ [ဓာနဉ္ဇာနီ (ပီ. သီ. အဋ္ဌ.)] နာမ ဗြာဟ္မဏီ အဘိပ္ပသန္နာ ဟောတိ ဗုဒ္ဓေ စ ဓမ္မေ စ သင်္ဃေ စ။ အထ ခေါ ဓနဉ္ဇာနီ ဗြာဟ္မဏီ ဘာရဒွါဇဂေါတ္တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဘတ္တံ ဥပသံဟရန္တီ ဥပက္ခလိတွာ တိက္ခတ္တုံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

> ''နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။
> နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။
> နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘာရဒွါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ဓနဉ္ဇာနိံ ဗြာဟ္မဏိံ ဧတဒဝေါစ – ''ဧဝမေဝံ ပနာယံ ဝသလီ ယသ္မိံ ဝါ တသ္မိံ ဝါ တဿ မုဏ္ဍကဿ သမဏဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ ဣဒါနိ တျာဟံ, ဝသလိ, တဿ သတ္ထု ဝါဒံ အာရောပေဿာမီ''တိ။ ''န ခွါဟံ တံ, ဗြာဟ္မဏ, ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ, ယော တဿ ဘဂဝတော ဝါဒံ အာရောပေယျ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ အပိ စ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, ဂစ္ဆ, ဂန္တွာ ဝိဇာနိဿသီ''တိ [ဂန္တွာပိ ဇာနိဿသီတိ (သျာ. ကံ.)]။

အထ ခေါ ဘာရဒွါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ကုပိတော အနတ္တမနော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဘာရဒွါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

> ''ကိံသု ဆေတွာ သုခံ သေတိ, ကိံသု ဆေတွာ န သောစတိ။
> ကိဿဿု ဧကဓမ္မဿ, ဝဓံ ရောစေသိ ဂေါတမာ''တိ။

> ''ကောဓံ ဆေတွာ သုခံ သေတိ, ကောဓံ ဆေတွာ န သောစတိ။
> ကောဓဿ ဝိသမူလဿ, မဓုရဂ္ဂဿ ဗြာဟ္မဏ။
> ဝဓံ အရိယာ ပသံသန္တိ, တဉှိ ဆေတွာ န သောစတီ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘာရဒွါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ! သေယျထာပိ, ဘော ဂေါတမ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ, မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီတိ; ဧဝမေဝံ ဘောတာ ဂေါတမေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။ ဧသာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ လဘေယျာဟံ ဘောတော ဂေါတမဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒ''န္တိ။

အလတ္ထ ခေါ ဘာရဒွါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, အလတ္ထ ဥပသမ္ပဒံ။ အစိရူပသမ္ပန္နော ခေါ ပနာယသ္မာ ဘာရဒွါဇော ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ တဒနုတ္တရံ – ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ ''ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိ

ယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ''တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ ဘာရဒ္ွာဇော အရဟတံ အဟောသီတိ။

၂. အက္ကောသသုတ္တံ

၁၈၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အဿောသိ ခော အက္ကောသကဘာ ရဒ္ွာဇော ဗြာဟ္မဏော – ''ဘာရဒ္ွာဇဂေါတ္တော ကိရ ဗြာဟ္မဏော သမဏဿ ဂေါတမဿ သန္တိကေ အဂါရ သ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော''တိ ကုပိတော အနတ္တမနော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အ သဗ္ဘာဟိ ဖရုသာဟိ ဝါစာဟိ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘဂဝါ အက္ကောသကဘာရဒ္ွာဇံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစ – ''တံ ကိံ မညသိ, ဗြာဟ္မဏ, အပိ နု ခော တေ အာဂစ္ဆန္တိ မိတ္တာမစ္စာ ဉာတိသာလောဟိတာ အတိထိယော [အတိထယော (?)]''တိ? ''အပ္ပေကဒါ မေ, ဘော ဂေါတမ, အာဂစ္ဆန္တိ မိတ္တာမစ္စာ ဉာတိသာလောဟိတာ အတိထိယော''တိ။ '''တံ ကိံ မညသိ, ဗြာဟ္မဏ, အပိ နု တေသံ အနုပ္ပဒေသိ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ သာယနီယံ ဝါ'''တိ? '''အပ္ပေကဒါ နေသာဟံ, ဘော ဂေါတမ, အနုပ္ ပဒေမိ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ သာယနီယံ ဝါ'''တိ။ '''သစေ ခေါ ပန တေ, ဗြာဟ္မဏ, နပ္ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ, ကဿ တံ ဟောတီ'''တိ? '''သစေ တေ, ဘော ဂေါတမ, နပ္ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ, အမ္ဟာကမေဝ တံ ဟောတီ'''တိ။ ''ဧဝမေဝ ခေါ, ဗြ ာဟ္မဏ, ယံ တွံ အမှေ အနက္ကောသန္တေ အက္ကောသသိ, အရောသေန္တေ ရောသေသိ, အဘဏ္ဍန္တေ ဘဏ္ဍ သိ, တံ တေ မယံ နပ္ပဋိဂ္ဂဏှာမ။ တဝေဝေတံ, ဗြာဟ္မဏ, ဟောတိ; တဝေဝေတံ, ဗြာဟ္မဏ, ဟောတိ''။

''ယော ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, အက္ကောသန္တံ ပစ္စက္ကောသတိ, ရောသေန္တံ ပဋိရောသေတိ, ဘဏ္ဍန္တံ ပဋိဘဏ္ဍ တိ, အယံ ဝုစ္စတိ, ဗြာဟ္မဏ, သမ္ဘုဉ္ဇတိ ဝီတိဟရတီတိ။ တေ မယံ တယာ နေဝ သမ္ဘုဉ္ဇာမ န ဝီတိဟရာမ။ တဝေဝေ တံ, ဗြာဟ္မဏ, ဟောတိ; တဝေဝေတံ, ဗြာဟ္မဏ, ဟောတီ''တိ။ ''ဘဝန္တံ ခေါ ဂေါတမံ သရာဇိကာ ပရိသာ ဧဝံ ဇာနာ တိ – 'အရဟံ သမဏော ဂေါတမော'တိ။ အထ စ ပန ဘဝံ ဂေါတမော ကုဇ္ဈတီ''တိ။

''အက္ကောဓဿ ကုတော ကောဓော၊ ဒန္တဿ သမဇီဝိနော။
သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တဿ၊ ဥပသန္တဿ တာဒိနော။

''တဿေဝ တေန ပာပိယော၊ ယော ကုဒ္ဓံ ပဋိကုဇ္ဈတိ။
ကုဒ္ဓံ အပ္ပဋိကုဇ္ဈန္တော၊ သင်္ဂါမံ ဇေတိ ဒုဇ္ဇယံ။

''ဥဘိန္နမတ္ထံ စရတိ၊ အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ပရံ သင်္ကုပိတံ ဉတွာ၊ ယော သတော ဥပသမ္မတိ။

''ဥဘိန္နံ တိကိစ္ဆန္တာနံ၊ အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ဇနာ မညန္တိ ဗာလောတိ၊ ယေ ဓမ္မဿ အကောဝိဒါ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, အက္ကောသကဘာရဒ္ွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတ မ။ပေ.။ သောဟံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ။ လဘေယျာဟံ, ဘန္တေ, ဘောတော ဂေ ါတမဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒ''န္တိ။

အလတ္ထ ခေါ အက္ကောသကဘာရဒ္ွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, အလတ္ထ ဥပသမ္ ဒံ။ အစိရူပသမ္ပန္နော ခေါ ပနာယသ္မာ အက္ကောသကဘာရဒ္ွာဇော ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိ တတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ တဒနုတ္တရံ – ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ ''ခီဏာ

ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ’’တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ ဘာရဒွာဇော အရဟတံ အဟောသီတိ။

၃. အသုရိန္ဒကသုတ္တံ

၁၈၉. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အဿောသိ ခော အသုရိန္ဒကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော – ‘‘ဘာရဒွာဇဂေါတ္တော ကိရ ဗြာဟ္မဏော သမဏဿ ဂေါတမဿ သန္တိကေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော’’တိ ကုပိတော အနတ္တမနော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အသဗ္ဘာဟိ ဖရုသာဟိ ဝါစာဟိ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘဂဝါ တုဏှီ အဟောသိ။ အထ ခော အသုရိန္ဒကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဇိတောသိ, သမဏ, ဇိတောသိ, သမဏာ’’တိ။

‘‘ဇယံ ဝေ မညတိ ဗာလော, ဝါစာယ ဖရုသံ ဘဏံ။
ဇယဉ္စေဝဿ တံ ဟောတိ, ယာ တိတိက္ခာ ဝိဇာနတော။

‘‘တဿေဝ တေန ပါပိယော, ယော ကုဒ္ဓံ ပဋိကုဇ္ဈတိ။
ကုဒ္ဓံ အပ္ပဋိကုဇ္ဈန္တော, သင်္ဂါမံ ဇေတိ ဒုဇ္ဇယံ။

‘‘ဥဘိန္နမတ္ထံ စရတိ, အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ပရံ သင်္ကုပိတံ ဉတွာ, ယော သတော ဥပသမ္မတိ။

‘‘ဥဘိန္နံ တိကိစ္ဆန္တာနံ, အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ဇနာ မညန္တိ ဗာလောတိ, ယေ ဓမ္မဿ အကောဝိဒါ’’တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, အသုရိန္ဒကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ ပေ.။ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ ဘာရဒွာဇော အရဟတံ အဟောသီ’’တိ။

၄. ဗိလင်္ဂိကသုတ္တံ

၁၉၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အဿောသိ ခော ဗိလင်္ဂိကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော – ‘‘ဘာရဒွာဇဂေါတ္တော ကိရ ဗြာဟ္မဏော သမဏဿ ဂေါတမဿ သန္တိကေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော’’တိ ကုပိတော အနတ္တမနော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တုဏှီဘူတော ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထ ခော ဘဂဝါ ဗိလင်္ဂိကဿ ဘာရဒွာဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ ဗိလင်္ဂိကံ ဘာရဒွာဇံ ဗြာဟ္မဏံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿ နရဿ ဒုဿတိ,
သုဒ္ဓဿ ပေါသဿ အနင်္ဂဏဿ။
တမေဝ ဗာလံ ပစ္စေတိ ပါပံ,
သုခုမော ရဇော ပဋိဝါတံဝ ခိတ္တော’’တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဗိလင်္ဂိကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ ပေ.။ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ ဘာရဒွာဇော အရဟတံ အဟောသီ’’တိ။

၅. အဟိံသကသုတ္တံ

၁၉၁. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခော အဟိံသကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိ

န္တော ခေါ အဟိံသကဘာရဒွါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဟိံသကာဟံ, ဘော ဂေါတမ, အဟိံသကာဟံ, ဘော ဂေါတမာ”တိ။

“ယထာ နာမံ တထာ စဿု၊ သိယာ ခေါ တွံ အဟိံသကော။
ယော စ ကာယေန ဝါစာယ၊ မနသာ စ န ဟိံသတိ။
သ ဝေ အဟိံသကော ဟောတိ၊ ယော ပရံ န ဝိဟိံသတီ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, အဟိံသကဘာရဒွါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ အဟိံသကဘာရဒွါဇော အရဟတံ အဟောသီ”တိ။

၆. ဇဋာသုတ္တံ

၁၉၂. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခေါ ဇဋာဘာရဒွါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဇဋာဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“အန္တောဇဋာ ဗဟိဇဋာ၊ ဇဋာယ ဇဋိတာ ပဇာ။
တံ တံ ဂေါတမ ပုစ္ဆာမိ၊ ကော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋ”န္တိ။

“သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ။
အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု၊ သော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋံ။

“ယေသံ ရာဂေါ စ ဒေါသော စ၊ အဝိဇ္ဇာ စ ဝိရာဇိတာ။
ခီဏာသဝါ အရဟန္တော၊ တေသံ ဝိဇဋိတာ ဇဋာ။

“ယတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
ပဋိဃံ ရူပသညာ စ၊ ဧတ္ထေသာ ဆိဇ္ဇတေ ဇဋာ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဇဋာဘာရဒွါဇော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ ဘာရဒွါဇော အရဟတံ အဟောသီ”တိ။

၇. သုဒ္ဓိကသုတ္တံ

၁၉၃. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခေါ သုဒ္ဓိကဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သုဒ္ဓိကဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဇ္ဈဘာသိ –

“န ဗြာဟ္မဏော [နာဗြာဟ္မဏော (?)] သုဇ္ဈတိ ကောစိ၊ လောကေ သီလဝါပိ တပေါကရံ။
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ သော သုဇ္ဈတိ န အညာ ဣတရာ ပဇာ”တိ။

“ဗဟုမ္ပိ ပလပံ ဇပ္ပံ၊ န ဇစ္စာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
အန္တောကသမ္ဗု သင်္ကိလိဋ္ဌော၊ ကုဟနံ ဥပနိဿိတော။

“ခတ္တိယော ဗြာဟ္မဏော ဝေဿော၊ သုဒ္ဒေါ စဏ္ဍာလပုက္ကုသော။
အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော၊ နိစ္စံ ဒဠှပရက္ကမော။
ပပ္ပောတိ ပရမံ သုဒ္ဓိံ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ ဗြာဟ္မဏာ”တိ။

ဝံ ဝုတ္တေ, သုဒ္ဓိကဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ ဘာရဒွါဇော အရဟတံ အဟောသီ''တိ။

၈. အဂ္ဂိကသုတ္တံ

၁၉၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အဂ္ဂိကဘာ ရဒွါဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ သပ္ပိနာ ပာယာသော သန္နိဟိတော ဟောတိ – ''အဂ္ဂိံ ဇုဟိဿာမိ, အဂ္ဂိဟုတ္တံ ပရိစရိ ဿာမီ''တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ ရာဇဂဟေ သပ ဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရမာနော ယေန အဂ္ဂိကဘာရဒွါဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အဒ္ဒသာ ခေါ အဂ္ဂိကဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ပိဏ္ဍာယ ဌိတံ။ ဒိသွာန ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''တီဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ သမ္ပန္နော၊ ဇာတိမာ သုတဝါ ဗဟူ။
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ သောမံ ဘုဉ္ဇေယျ ပာယသ''န္တိ။

''ဗဟုမ္ပိ ပလပံ ဇပ္ပံ၊ န ဇစ္စာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
အန္တောကသမ္ဗု သံကိလိဋ္ဌော၊ ကုဟနာပရိဝါရိတော။

''ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ယော ဝေဒီ၊ သဂ္ဂာပါယဉ္စ ပဿတိ။
အထော ဇာတိက္ခယံ ပတ္တော၊ အဘိညာဝေါသိတော မုနိ။

''ဧတာဟိ တီဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ၊ တေဝိဇ္ဇော ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ သောမံ ဘုဉ္ဇေယျ ပာယသ''န္တိ။

''ဘုဉ္ဇတု ဘဝံ ဂေါတမော။ ဗြာဟ္မဏော ဘဝ''န္တိ။

''ဂါထာဘိဂီတံ မေ အဘောဇနေယျံ၊
သမ္ပဿတံ ဗြာဟ္မဏ နေသ ဓမ္မော။
ဂါထာဘိဂီတံ ပနုဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ၊
ဓမ္မေ သတိ ဗြာဟ္မဏ ဝုတ္တိရေသာ။

''အညေန စ ကေဝလိနံ မဟေသိံ၊
ခီဏာသဝံ ကုက္ကုစ္စဝူပသန္တံ။
အန္နေန ပါနေန ဥပဋ္ဌဟဿု၊
ခေတ္တဉှိ တံ ပုညပေက္ခဿ ဟောတီ''တိ။

ဝံ ဝုတ္တေ, အဂ္ဂိကဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ အဂ္ဂိကဘာရဒွါဇော အရဟတံ အဟောသီ''တိ။

၉. သုန္ဒရိကသုတ္တံ

၁၉၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု ဝိဟရတိ သုန္ဒရိကာယ နဒိယာ တီရေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သုန္ဒရိ ကဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော သုန္ဒရိကာယ နဒိယာ တီရေ အဂ္ဂိံ ဇုဟတိ, အဂ္ဂိဟုတ္တံ ပရိစရတိ။ အထ ခေါ သုန္ဒရိက ဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော အဂ္ဂိံ ဇုဟိတွာ အဂ္ဂိဟုတ္တံ ပရိစရိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ သမန္တာ စတုဒ္ဒိသာ အနုဝိလောေ

ကေသိ – ''ကော နု ခေါ ဣမံ ဟဗျသေသံ ဘုဥ္ဇေယျာ''တိ? အဒ္ဒသာ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ သသီသံ ပါရုတံ နိသိန္နံ။ ဒိသွာန ဝါမေန ဟတ္ထေန ဟဗျသေသံ ဂဟေတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ကမဏ္ဍလုံ ဂဟေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ သုန္ဒရိကဘာရဒွါဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပဒသဒ္ဒေန သီသံ ဝိဝရိ။ အထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော 'မုဏ္ဍော အယံ ဘဝံ, မုဏ္ဍကော အယံ ဘဝ'န္တိ တတောဝ ပုန နိဝတ္တိတုကာမော အဟောသိ။ အထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွါဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဧတဒဟောသိ – 'မုဏ္ဍာပိ ဟိ ဣဓေကစ္စေ ဗြာဟ္မဏာ ဘဝန္တိ; ယံနူနာဟံ တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဇာတိံ ပုစ္ဆေယျ'န္တိ။

အထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – 'ကိံဇစ္စော ဘဝ'န္တိ?

''မာ ဇာတိံ ပုစ္ဆ စရဏဉ္စ ပုစ္ဆ၊
ကဋ္ဌာ ဟဝေ ဇာယတိ ဇာတဝေဒေါ။
နီစာကုလီနောပိ မုနိ ဓိတိမာ၊
အာဇာနီယော ဟောတိ ဟိရီနိသေဓော။

''သစ္စေန ဒန္တော ဒမသာ ဥပေတော၊
ဝေဒန္တဂူ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော။
ယညောပနီတော တမုပဝှယေထ၊
ကာလေန သော ဇုဟတိ ဒက္ခိဏေယျေ''တိ။

''အဒ္ဓာ သုယိဋ္ဌံ သုဟုတံ မမ ယိဒံ၊
ယံ တာဒိသံ ဝေဒဂုမဒ္ဒသာမိ။
တုမှာဒိသာနဉှိ အဒဿနေန၊
အညော ဇနော ဘုဉ္ဇတိ ဟဗျသေသ''န္တိ။

''ဘုဉ္ဇတု ဘဝံ ဂေါတမော။ ဗြာဟ္မဏော ဘဝ''န္တိ။

''ဂါထာဘိဂီတံ မေ အဘောဇနေယျံ၊
သမ္ပဿတံ ဗြာဟ္မဏ နေသ ဓမ္မော။
ဂါထာဘိဂီတံ ပနုဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ၊
ဓမ္မေ သတိ ဗြာဟ္မဏ ဝုတ္တိရေသာ။

''အညေန စ ကေဝလိနံ မဟေသိံ၊
ခီဏာသဝံ ကုက္ကုစ္စဝူပသန္တံ။
အန္နေန ပါနေန ဥပဋ္ဌဟဿု၊
ခေတ္တဉှိ တံ ပုညပေက္ခဿ ဟောတီ''တိ။

''အထ ကဿ စာဟံ, ဘော ဂေါတမ, ဣမံ ဟဗျသေသံ ဒမ္မီ''တိ? ''န ခွာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ယဿေသော ဟဗျသေသော ဘုတ္တော သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆေယျ အညတြ, ဗြာဟ္မဏ, တထာဂတဿ ဝါ တထာဂတသာဝကဿ ဝါ။ တေန ဟိ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, တံ ဟဗျသေသံ အပ္ပဟရိတေ ဝါ ဆဍ္ဍေဟိ အပ္ပါဏကေ ဝါ ဥဒကေ ဩပိလာပေဟီ''တိ။

အထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒ္ဝါဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ တံ ဟဗ္ဗသေသံ အပ္ပါဏကေ ဥဒကေ ဩပိလာပေသိ။ အထ ခေါ သော ဟဗ္ဗသေသော ဥဒကေ ပက္ခိတ္တော စိစ္စိဋာယတိ စိဋိစိဋာယတိ သန္ဓူပါယတိ သမ္ပဓူပါယတိ ။ သေယျထာပိ နာမ ဖာလော [လောဟော (က.)] ဒိဝသံသန္တတ္တော [ဒိဝသသန္တတ္တော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဥဒကေ ပက္ခိတ္တော စိစ္စိဋာယတိ စိဋိစိဋာယတိ သန္ဓူပါယတိ သမ္ပဓူပါယတိ; ဧဝမေဝ သော ဟဗ္ဗသေသော ဥဒကေ ပက္ခိတ္တော စိစ္စိဋာယတိ စိဋိစိဋာယတိ သန္ဓူပါယတိ သမ္ပဓူပါယတိ။

အထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒ္ဝါဇော ဗြာဟ္မဏော သံဝိဂ္ဂေါ လောမဟဋ္ဌဇာတော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတံ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒ္ဝါဇံ ဗြာဟ္မဏံ ဘဂဝါ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

"မာ ဗြာဟ္မဏ ဒါရု သမာဒဟာနော,
သုဒ္ဓိံ အမညိ ဗဟိဒ္ဓါ ဟိ ဧတံ။
န ဟိ တေန သုဒ္ဓိံ ကုသလာ ဝဒန္တိ,
ယော ဗာဟိရေန ပရိသုဒ္ဓိမိစ္ဆေ။

"ဟိတွာ အဟံ ဗြာဟ္မဏ ဒါရုဒါဟံ
အဇ္ဈတ္တမေဝုဇ္ဇလယာမိ [အဇ္ဈတ္တမေဝ ဇလယာမိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဇောတိံ။
နိစ္စဂ္ဂိနီ နိစ္စသမာဟိတတ္တော,
အရဟံ အဟံ ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ။

"မာနော ဟိ တေ ဗြာဟ္မဏ ခါရိဘာရော,
ကောဓော ဓုမော ဘသ္မနိ မောသဝဇ္ဇံ။
ဇိဝှာ သုဇာ ဟဒယံ ဇောတိဋ္ဌာနံ,
အတ္တာ သုဒန္တော ပုရိသဿ ဇောတိ။

"ဓမ္မော ရဟဒော ဗြာဟ္မဏ သီလတိတ္ထော,
အနာဝိလော သဗ္ဘိ သတံ ပသတ္ထော။
ယတ္ထ ဟဝေ ဝေဒဂုနော သိနာတာ,
အနလ္လဂတ္တာဝ [အနလ္လီနဂတ္တာဝ (သီ. ပီ. က.)] တရန္တိ ပါရံ။

"သစ္စံ ဓမ္မော သံယမော ဗြဟ္မစရိယံ,
မဇ္ဈေ သိတာ ဗြာဟ္မဏ ဗြဟ္မပတ္တိ။
သ တုဇ္ဇုဘူတေသု နမော ကရောဟိ,
တမဟံ နရံ ဓမ္မသာရီတိ ဗြူမီ"တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, သုန္ဒရိကဘာရဒ္ဝါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ ဘာရဒ္ဝါဇော အရဟတံ အဟောသီ"တိ။

၁၀. ဗဟုဓီတရသုတ္တံ

၁၉၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရဿ ဘာရဒ္ဝါဇဂေါတ္တဿ ဗြာဟ္မဏဿ စတုဒ္ဒသ ဗလိဗဒ္ဒါ နဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ အထ ခေါ ဘာရဒ္ဝါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော တေ ဗလိဗဒ္ဒေ ဂဝေသန္တော ယေန သော ဝနသဏ္ဍော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အဒ္ဒသ ဘဂဝန္တံ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ နိသိန္နံ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ ဒိသွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“န ဟိ နူနိမဿ [နဟနူနိမဿ (သီ. သျာ. ကံ.)] သမဏဿ၊ ဗလီဗဒ္ဒာ စတုဒ္ဒသ။
အဇ္ဇသဋ္ဌိံ န ဒိဿန္တိ၊ တေနာယံ သမဏော သုခီ။

“န ဟိ နူနိမဿ သမဏဿ၊ တိလာခေတ္တသ္မိ ဟာပကာ။
ကေပဏ္ဏာ ဒုပဏ္ဏာ [ဒွိပဏ္ဏာ (သီ. ပီ.)] စ၊ တေနာယံ သမဏော သုခီ။

“န ဟိ နူနိမဿ သမဏဿ၊ တုစ္ဆကောဋ္ဌသ္မိ မူသိကာ။
ဥဿောဠှိကာယ နစ္စန္တိ၊ တေနာယံ သမဏော သုခီ။

“န ဟိ နူနိမဿ သမဏဿ၊ သန္ထာရော သတ္တမာသိကော။
ဥပ္ပာဋကေဟိ သဉ္ဆန္နော၊ တေနာယံ သမဏော သုခီ။

“န ဟိ နူနိမဿ သမဏဿ၊ ဝိဓေ သတ္တ ခီတရော။
ကေပုတ္တာ ဒုပုတ္တာ [ဒွိပုတ္တာ (သီ. ပီ.)] စ၊ တေနာယံ သမဏော သုခီ။

“န ဟိ နူနိမဿ သမဏဿ၊ ပိင်္ဂလာ တိလကာဟတာ။
သောတ္တံ ဟဒေန ဗောဓေတိ၊ တေနာယံ သမဏော သုခီ။

“န ဟိ နူနိမဿ သမဏဿ၊ ပစ္စူသမ္ဟိ ဣဏာယိကာ။
ဒေထ ဒေထာတိ စောဒေန္တိ၊ တေနာယံ သမဏော သုခီ”တိ။

“န ဟိ မယှံ ဗြာဟ္မဏ၊ ဗလီဗဒ္ဒာ စတုဒ္ဒသ။
အဇ္ဇသဋ္ဌိံ န ဒိဿန္တိ၊ တေနာဟံ ဗြာဟ္မဏ သုခီ။

“န ဟိ မယှံ ဗြာဟ္မဏ၊ တိလာခေတ္တသ္မိ ဟာပကာ။
ကေပဏ္ဏာ ဒုပဏ္ဏာ စ၊ တေနာဟံ ဗြာဟ္မဏ သုခီ။

“န ဟိ မယှံ ဗြာဟ္မဏ၊ တုစ္ဆကောဋ္ဌသ္မိ မူသိကာ။
ဥဿောဠှိကာယ နစ္စန္တိ၊ တေနာဟံ ဗြာဟ္မဏ သုခီ။

“န ဟိ မယှံ ဗြာဟ္မဏ၊ သန္ထာရော သတ္တမာသိကော။
ဥပ္ပာဋကေဟိ သဉ္ဆန္နော၊ တေနာဟံ ဗြာဟ္မဏ သုခီ။

“န ဟိ မယှံ ဗြာဟ္မဏ၊ ဝိဓေ သတ္တ ခီတရော။
ကေပုတ္တာ ဒုပုတ္တာ စ၊ တေနာဟံ ဗြာဟ္မဏ သုခီ။

“န ဟိ မယှံ ဗြာဟ္မဏ၊ ပိင်္ဂလာ တိလကာဟတာ။
သောတ္တံ ဟဒေန ဗောဓေတိ၊ တေနာဟံ ဗြာဟ္မဏ သုခီ။

“န ဟိ မယှံ ဗြာဟ္မဏ၊ ပစ္စူသမ္ဟိ ဣဏာယိကာ။
ဒေထ ဒေထာတိ စောဒေန္တိ၊ တေနာဟံ ဗြာဟ္မဏ သုခီ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘာရဒွာဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ! သေယျထာပိ, ဘော ဂေါတမ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ, မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီတိ;

ဝေမေဝ ဘောတာ ကေတမေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။ သောဟံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ လဘေယျာဟံ ဘောတော ဂေါတမဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒ”န္တိ။

အလတ္ထ ခေါ ဘာရဒွါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, အလတ္ထ ဥပသမ္ပဒံ။ အစိရူပသမ္ပန္နော ပနာယသ္မာ ဘာရဒွါဇော ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, တဒနုတ္တရံ – ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ “ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ”တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ ဘာရဒွါဇော အရဟတံ အဟောသီတိ။

အရဟန္တဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဓနဉ္ဇာနီ စ အက္ကောသံ၊ အသုရိန္ဒံ ဗိလင်္ဂိကံ။
အဟိံသကံ ဇဋာ စေဝ၊ သုဒ္ဓိကဉ္စေဝ အဂ္ဂိကာ။
သုန္ဒရိကံ ဗဟုဓီတရေန စ တေ ဒသာတိ။

၂. ဥပာသကဝဂ္ဂေါ

၁. ကသိဘာရဒွါဇသုတ္တံ

၁၉၇. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ မဂဓေသု ဝိဟရတိ ဒက္ခိဏာဂိရိသ္မိံ ဧကနာဠာယံ ဗြာဟ္မဏဂါမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ကသိဘာရဒွါဇဿ [ကသိကဘာရဒွါဇဿ (က.)] ဗြာဟ္မဏဿ ပဉ္စမတ္တာနိ နင်္ဂလသတာနိ ပယုတ္တာနိ ဟောန္တိ ဝပ္ပကာလေ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ယေန ကသိဘာရဒွါဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ ကမ္မန္တော တေနုပသင်္ကမိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန ကသိဘာရဒွါဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပရိဝေသနာ ဝတ္တတိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ယေန ပရိဝေသနာ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အဒ္ဒသာ ခေါ ကသိဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ပိဏ္ဍာယ ဌိတံ။ ဒိသွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဟံ ခေါ, သမဏ, ကသာမိ စ ဝပါမိ စ, ကသိတွာ စ ဝပိတွာ စ ဘုဉ္ဇာမိ။ တွမ္ပိ, သမဏ, ကသဿု စ ဝပဿု စ, ကသိတွာ စ ဝပိတွာ စ ဘုဉ္ဇဿူ”တိ။ “အဟမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ကသာမိ စ ဝပါမိ စ, ကသိတွာ စ ဝပိတွာ စ ဘုဉ္ဇာမီ”တိ။ န ခေါ မယံ ပဿာမ ဘောတော ဂေါတမဿ ယုဂံ ဝါ နင်္ဂလံ ဝါ ဖာလံ ဝါ ပါစနံ ဝါ ဗလိဗဒ္ဒေ ဝါ, အထ စ ပန ဘဝံ ဂေါတမော ဧဝမာဟ – “အဟမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ကသာမိ စ ဝပါမိ စ, ကသိတွာ စ ဝပိတွာ စ ဘုဉ္ဇာမီ”တိ ။ အထ ခေါ ကသိဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကဿကော ပဋိဇာနာသိ၊ န စ ပဿာမိ တေ ကသိံ။
ကဿကော ပုစ္ဆိတော ဗြူဟိ၊ ကထံ ဇာနေမု တံ ကသိ”န္တိ။

“သဒ္ဓါ ဗီဇံ တပော ဝုဋ္ဌိ၊ ပညာ မေ ယုဂနင်္ဂလံ။
ဟိရီ ဤသာ မနော ယောတ္တံ၊ သတိ မေ ဖာလပါစနံ။

“ကာယဂုတ္တော ဝစီဂုတ္တော၊ အာဟာရေ ဥဒရေ ယတော။
သစ္စံ ကရောမိ နိဒ္ဒါနံ၊ သောရစ္စံ မေ ပမောစနံ။

“ဝီရိယံ မေ ဓုရဓောရယှံ၊ ယောဂက္ခေမာဓိဝါဟနံ။

ဂစ္ဆတိ အနိဝတ္တန္တံ၊ ယတ္ထ ဂန္တွာ န သောစတိ။

“ဝေမေသာ ကသိ ကဋ္ဌာ၊ သာ ဟောတိ အမတပ္ဖလာ။
တော် ကသိ ကသိတွာန၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ”တိ။

“ဘုဉ္ဇတု ဘဝံ ဂေါတမော။ ကဿကော ဘဝံ။ ယဉ္ဟိ ဘဝံ ဂေါတမော အမတပ္ဖလမ္ပိ ကသိံ ကသတီ”တိ [ဘာသတိတိ (က.)]။

“ဂါထာဘိဂီတံ မေ အဘောဇနေယျံ၊
သမ္ပဿတံ ဗြာဟ္မဏ နေသ ဓမ္မော။
ဂါထာဘိဂီတံ ပနုဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ၊
ဓမ္မေ သတိ ဗြာဟ္မဏ ဝုတ္တိရေသာ။

“အညေန စ ကေဝလိနံ မဟေသိံ၊
ခီဏာသဝံ ကုက္ကုစ္စဝူပသန္တံ။
အန္နေန ပါနေန ဥပဋ္ဌဟဿု၊
ခေတ္တဉ္ဟိ တံ ပုညပေက္ခဿ ဟောတီ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ကသိဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။

၂. ဥဒယသုတ္တံ

၁၉၈. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန ဥဒယဿ ဗြာဟ္မဏဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ။ အထ ခေါ ဥဒယော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ပတ္တံ ဩဒနေန ပူရေသိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန ဥဒယဿ ဗြာဟ္မဏဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ။ပေ.။ တတိယမ္ပိ ခေါ ဥဒယော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ပတ္တံ ဩဒနေန ပူရေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ပကဋ္ဌကောယံ သမဏော ဂေါတမော ပုနပ္ပုနံ အာဂစ္ဆတီ”တိ။

“ပုနပ္ပုနဉ္စေဝ ဝပန္တိ ဗီဇံ၊ ပုနပ္ပုနံ ဝဿတိ ဒေဝရာဇာ။
ပုနပ္ပုနံ ခေတ္တံ ကသန္တိ ကဿကာ၊ ပုနပ္ပုနံ ဓညမုပေတိ ရဋ္ဌံ။

“ပုနပ္ပုနံ ယာစကာ ယာစယန္တိ၊ ပုနပ္ပုနံ ဒါနပတီ ဒဒန္တိ။
ပုနပ္ပုနံ ဒါနပတီ ဒဒိတွာ၊ ပုနပ္ပုနံ သဂ္ဂမုပေန္တိ ဌာနံ။

“ပုနပ္ပုနံ ခီရနိကာ ဒုဟန္တိ၊ ပုနပ္ပုနံ ဝစ္ဆော ဥပေတိ မာတရံ။
ပုနပ္ပုနံ ကိလမတိ ဖန္ဒတိ စ၊ ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘမုပေတိ မန္ဒော။

“ပုနပ္ပုနံ ဇာယတိ မီယတိ စ၊ ပုနပ္ပုနံ သိဝထိကံ [သီဝထိကံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဟရန္တိ။
မဂ္ဂဉ္စ လဒ္ဓါ အပုနဗ္ဘဝါယ၊ န ပုနပ္ပုနံ ဇာယတိ ဘူရိပညော”တိ [ပုနပ္ပုနံ ဇာယတိ ဘူရိပညောတိ (သျာ. ကံ. က.)]။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဥဒယော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။

၃. ဒေဝဟိတသုတ္တံ

၁၉၉. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝတာ တတေဟာဗာဓိကော ဟောတိ; အာယသ္မာ စ ဥပဝါဏော ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာကော ဟောတိ။ အထ ခော ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ ဥပဝါဏံ အာမန္တေသိ – ''ဣင္ဃ မေ တွံ, ဥပဝါဏ, ဥဏှောဒကံ ဇာနာဟီ''တိ။ ''ဧဝံ, ဘန္တေ''တိ ခော အာယသ္မာ ဥပဝါဏော ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ယေန ဒေဝဟိတဿ ဗြာဟ္မဏဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တုဏှီဘူတော ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အဒ္ဒသာ ခော ဒေဝဟိတော ဗြာဟ္မဏော အာယသ္မန္တံ ဥပဝါဏံ တုဏှီဘူတံ ဧကမန္တံ ဌိတံ။ ဒိသွာန အာယသ္မန္တံ ဥပဝါဏံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''တုဏှီဘူတော ဘဝံ တိဋ္ဌံ၊ မုဏ္ဍော သင်္ဃာဋိပါရုတော။
ကိံ ပတ္ထယာနော ကိံ ဧသံ၊ ကိံ နု ယာစိတုမာဂတော''တိ။

''အရဟံ သုဂတော လောကေ၊ ဝါတေဟာဗာဓိကော မုနိ။
သစေ ဥဏှောဒကံ အတ္ထိ၊ မုနိနော ဒေဟိ ဗြာဟ္မဏ။

''ပူဇိတော ပူဇနေယျာနံ၊ သက္ကရေယျာန သက္ကတော။
အပစိတော အပစေယျာနံ [အပစိနေယျာနံ (သီ. သျာ. ကံ.) ဋီကာ ဩလောကေတဗ္ဗာ] ၊ တဿ ဣစ္ဆာမိ ဟာတဝေ''တိ။

အထ ခော ဒေဝဟိတော ဗြာဟ္မဏော ဥဏှောဒကဿ ကာဇံ ပုရိသေန ဂါဟာပေတွာ ဖာဏိတဿ စ ပုဋံ အာယသ္မတော ဥပဝါဏဿ ပါဒာသိ။ အထ ခော အာယသ္မာ ဥပဝါဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဥဏှောဒကေန နှာပေတွာ [နဟာပေတွာ (သီ. ပီ.)] ဥဏှောဒကေန ဖာဏိတံ အာလောလေတွာ ဘဂဝတော ပါဒာသိ။ အထ ခော ဘဂဝတော အာဗာဓော ပဋိပ္ပဿမ္ဘိ။

အထ ခော ဒေဝဟိတော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ဒေဝဟိတော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''ကတ္ထ ဒဇ္ဇာ ဒေယျဓမ္မံ၊ ကတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။
ကထဉ္ဟိ ယဇမာနဿ၊ ကထံ ဣဇ္ဈတိ ဒက္ခိဏာ''တိ။

''ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ယော ဝေဒိ၊ သဂ္ဂါပါယဉ္စ ပဿတိ။
အထော ဇာတိက္ခယံ ပတ္တော၊ အဘိညာဝောသိတော မုနိ။

''ဧတ္ထ ဒဇ္ဇာ ဒေယျဓမ္မံ၊ ဧတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။
ဧဝဉ္ဟိ ယဇမာနဿ၊ ဧဝံ ဣဇ္ဈတိ ဒက္ခိဏာ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဒေဝဟိတော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂောတမ။ပေ.။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂောတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ''န္တိ။

၄. မဟာသာလသုတ္တံ

၂၀၀. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ အထ ခော အညတရော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော လူခော လူခပါဝုရဏော [လူခပာပုရဏော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော တံ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''ကိန္နု တွံ, ဗြာဟ္မဏ, လူခော လူခပါဝုရဏော''တိ? ''ဣဓ မေ, ဘော ဂောတမ, စတ္တာရော ပုတ္တာ။ တေ မံ အာရေဟိ

သံပုစ္ဆ ဃရာ နိက္ခာမေန္တိ’’တိ။ ‘‘တေန ဟိ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, ႀကမာ ကထာယော ပရိယာပုဏိတွာ သဘာယံ မဟာဇနကာယေ သန္နိပတိတေ ပုဋ္ဌော သုစ သန္နိသိန္နေသု ဘာသသ္သု –

‘‘ယေဟိ ဇာတေဟိ နန္ဒိသ္သံ၊ ယေသဉ္စ ဘဝမိစ္ဆိသံ။
တေ မံ အရေဟိ သံပုစ္ဆ၊ သာဝ တရေန္တိ သူကရံ။

‘‘အသန္တာ ကိရ မံ ဇမ္မာ၊ တာတ တာတာတိ ဘာသရေ။
ရက္ခသာ ပုတ္တရူပေန၊ တေ ဇဟန္တိ ဝယောဂတံ။

‘‘အသ္သောဝ ဇိဏ္ဏော နိဗ္ဘောဂေါ၊ ခါဒနာ အပနီယတိ။
ဗာလကာနံ ပိတာ ထေရော၊ ပရာကရေသု ဘိက္ခတိ။

‘‘ဒဏ္ဍောဝ ကိရ မေ သေယျော၊ ယဉ္စေ ပုတ္တာ အနဿဝါ။
စဏ္ဍမ္ပိ ဂေါဏံ ဝါရေတိ၊ အထော စဏ္ဍမ္ပိ ကုက္ကုရံ။

‘‘အန္ဓကာရေ ပုရေ ဟောတိ၊ ဂမ္ဘီရေ ဂါဓမေဓတိ။
ဒဏ္ဍဿ အာနုဘာဝေန၊ ခလိတွာ ပတိတိဋ္ဌတီ’’တိ။

အထ ခေါ သော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော ဘဂဝတော သန္တိကေ ႀကမာ ကထာယော ပရိယာပုဏိတွာ သဘာယံ မဟာဇနကာယေ သန္နိပတိတေ ပုဋ္ဌော သုစ သန္နိသိန္နေသု အဘာသိ –

‘‘ယေဟိ ဇာတေဟိ နန္ဒိသ္သံ၊ ယေသဉ္စ ဘဝမိစ္ဆိသံ။
တေ မံ အရေဟိ သံပုစ္ဆ၊ သာဝ တရေန္တိ သူကရံ။

‘‘အသန္တာ ကိရ မံ ဇမ္မာ၊ တာတ တာတာတိ ဘာသရေ။
ရက္ခသာ ပုတ္တရူပေန၊ တေ ဇဟန္တိ ဝယောဂတံ။

‘‘အသ္သောဝ ဇိဏ္ဏော နိဗ္ဘောဂေါ၊ ခါဒနာ အပနီယတိ။
ဗာလကာနံ ပိတာ ထေရော၊ ပရာကရေသု ဘိက္ခတိ။

‘‘ဒဏ္ဍောဝ ကိရ မေ သေယျော၊ ယဉ္စေ ပုတ္တာ အနဿဝါ။
စဏ္ဍမ္ပိ ဂေါဏံ ဝါရေတိ၊ အထော စဏ္ဍမ္ပိ ကုက္ကုရံ။

‘‘အန္ဓကာရေ ပုရေ ဟောတိ၊ ဂမ္ဘီရေ ဂါဓမေဓတိ။
ဒဏ္ဍဿ အာနုဘာဝေန၊ ခလိတွာ ပတိတိဋ္ဌတီ’’တိ။

အထ ခေါ နံ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလံ ပုတ္တာ ဃရံ နေတွာ နှာပေတွာ ပစ္စေကံ ဒုဿယုဂေန အစ္ဆာဒေသုံ။ အထ ခေါ သော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော ဧကံ ဒုဿယုဂံ အာဒါယ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘မယံ, ဘော ဂေါတမ, ဗြာဟ္မဏာ နာမ အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ ပရိယေသာမ။ ပဋိဂ္ဂဏှာတု မေ ဘဝံ ဂေါတမော အာစရိယဓန’’န္တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝါ အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယ။ အထ ခေါ သော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ ဥပာသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ’’န္တိ။

၅. မာနတ္ထဒ္ဓသုတ္တံ

၂၀၁. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန မာနတ္ထဒ္ဓေါ နာမ ဗြာဟ္မဏော သာဝတ္ထိယံ ပဋိဝသတိ။ သော နေဝ မာတရံ အဘိဝါဒေတိ, န ပိတရံ အဘိဝါဒေတိ, န အာစရိယံ အဘိဝါဒေတိ, န ဇေဋ္ဌဘာတရံ အဘိဝါဒေတိ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ မဟတိယာ ပရိသာယ ပရိဝုတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ အထ ခေါ မာနတ္ထဒ္ဓဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဧတဒဟောသိ – ''အယံ ခေါ သမဏော ဂေါတမော မဟတိယာ ပရိသာယ ပရိဝုတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ယံနူနာဟံ ယေန သမဏော ဂေါတမော တေနုပသင်္ကမေယျံ။ သစေ မံ သမဏော ဂေါတမော အာလပိဿတိ, အဟမ္ပိ တံ အာလပိဿာမိ။ နော စေ မံ သမဏော ဂေါတမော အာလပိဿတိ, အဟမ္ပိ နာလပိဿာမီ''တိ။ အထ ခေါ မာနတ္ထဒ္ဓေါ ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တုဏှီဘူတော ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ တံ နာလပိ။ အထ ခေါ မာနတ္ထဒ္ဓေါ ဗြာဟ္မဏော – 'နာယံ သမဏော ဂေါတမော ကိဉ္စိ ဇာနာတီ'တိ တတောဝ ပုန နိဝတ္တိတုကာမော အဟောသိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ မာနတ္ထဒ္ဓဿ ဗြာဟ္မဏဿ စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ မာနတ္ထဒ္ဓံ ဗြာဟ္မဏံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''န မာနံ ဗြာဟ္မဏ သာဓု, အတ္ထိကဿီဓ ဗြာဟ္မဏ။
ယေန အတ္ထေန အာဂစ္ဆိ, တမေဝမနုဗြူဟယေ''တိ။

အထ ခေါ မာနတ္ထဒ္ဓေါ ဗြာဟ္မဏော – ''စိတ္တံ မေ သမဏော ဂေါတမော ဇာနာတီ''တိ တတ္ထေဝ ဘဂဝတော ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ ဘဂဝတော ပါဒါနိ မုခေန စ ပရိစုမ္ဗတိ ပါဏီဟိ စ ပရိသမ္ဗာဟတိ, နာမဉ္စ သာဝေတိ – ''မာနတ္ထဒ္ဓါဟံ, ဘော ဂေါတမ, မာနတ္ထဒ္ဓါဟံ, ဘော ဂေါတမာ''တိ။ အထ ခေါ သာ ပရိသာ အဗ္ဘုတစိတ္တဇာတာ [အဗ္ဘုတစိတ္တဇာတာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတာ (က.)] အဟောသိ – 'အစ္ဆရိယံ ဝတ ဘော, အဗ္ဘုတံ ဝတ ဘော! အယဉ္ဟိ မာနတ္ထဒ္ဓေါ ဗြာဟ္မဏော နေဝ မာတရံ အဘိဝါဒေတိ, န ပိတရံ အဘိဝါဒေတိ, န အာစရိယံ အဘိဝါဒေတိ, န ဇေဋ္ဌဘာတရံ အဘိဝါဒေတိ; အထ စ ပန သမဏေ ဂေါတမေ ဧဝရူပံ ပရမနိပစ္စကာရံ ကရောတီ'တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ မာနတ္ထဒ္ဓံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစ – ''အလံ, ဗြာဟ္မဏ , ဥဋ္ဌေဟိ, သကေ အာသနေ နိသီဒ။ ယတော တေ မယိ စိတ္တံ ပသန္န''န္တိ။ အထ ခေါ မာနတ္ထဒ္ဓေါ ဗြာဟ္မဏော သကေ အာသနေ နိသီဒိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''ကေသု န မာနံ ကယိရာထ, ကေသု စဿ သဂါရဝေါ။
ကျဿ အပစိတာ အဿု, ကျဿု သာဓု သုပူဇိတာ''တိ။

''မာတရိ ပိတရိ စာပိ, အထော ဇေဋ္ဌမှိ ဘာတရိ။
အာစရိယေ စတုတ္ထမှိ,
တေသု န မာနံ ကယိရာထ။
တေသု အဿ သဂါရဝေါ,
တျဿ အပစိတာ အဿု။
တျဿု သာဓု သုပူဇိတာ။

''အရဟန္တေ သီတီဘူတေ, ကတကိစ္စေ အနာသဝေ။
နိဟစ္စ မာနံ အထဒ္ဓေါ, တေ နမဿေ အနုတ္တရေ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, မာနတ္ထဒ္ဓေါ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ''န္တိ။

၆. ပစ္စနီကသုတ္တံ

၂၀၂. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ပစ္စနီကသာတော နာမ ဗြာဟ္မဏော သာဝတ္ထိယံ ပဋိဝသတိ။ အထ ခေါ ပစ္စနီကသာတဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဧတဒဟောသိ – ''ယံနူနာဟံ ယေန သမဏော ဂေါတမော တေနုပသင်္ကမေယျံ။ ယံ ယဒေဝ သမဏော ဂေါတမော ဘာသိဿတိ တံ တဒေဝဿာဟံ [တဒေဝ သာဟံ (က.)] ပစ္စနီကဿ''န္တိ

တိ [ပစ္စနီကသ္သန္တိ (ပီ.), ပစ္စနီကသာတန္တိ (က.)] ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝတာ အဇ္ဈောကာသေ စင်္ကမတိ။ အထ ခော ပစ္စနီကသာတော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ စင်္ကမန္တံ ဧတဒဝေါစ – 'ဘဏ သမဏဓမ္မ'န္တိ။

"န ပစ္စနီကသာတေန၊ သုဝိဇာနံ သုဘာသိတံ။
ဥပက္ကိလိဋ္ဌစိတ္တေန၊ သာရမ္ဘဗဟုလေန စ။

"ယော စ ဝိနေယ္ယ သာရမ္ဘံ၊ အပ္ပသာဒဉ္စ စေတသော။
အာဃာတံ ပဋိနိဿဇ္ဇ၊ သ ဝေ [သစေ (သျာ. ကံ. က.)] ဇညာ သုဘာသိတ"န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ပစ္စနီကသာတော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ"န္တိ။

၇. နဝကမ္မိကသုတ္တံ

၂၀၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ ။ တေန ခော ပန သမယေန နဝကမ္မိကဘာရဒ္ဝါဇော ဗြာဟ္မဏော တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ ကမ္မန္တံ ကာရာပေတိ။ အဒ္ဒသာ ခော နဝကမ္မိကဘာရဒ္ဝါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ အညတရသ္မိံ သာလရုက္ခမူလေ နိသိန္နံ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ ဒိသွာနဿ ဧတဒဟောသိ – "အဟံ ခော ဣမသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ ကမ္မန္တံ ကာရာပေန္တော ရမာမိ။ အယံ သမဏော ဂေါတမော ကိံ ကာရာပေန္တော ရမတီ"တိ? အထ ခော နဝကမ္မိကဘာရဒ္ဝါဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"ကေ နု ကမ္မန္တာ ကရီယန္တိ၊ ဘိက္ခု သာလဝနေ တဝ။
ယဒေကကော အရညသ္မိံ၊ ရတိံ ဝိန္ဒတိ ဂေါတမော"တိ။

"န မေ ဝနသ္မိံ ကရဏီယမတ္ထိ၊
ဥစ္ဆိန္နမူလံ မေ ဝနံ ဝိသူကံ။
သွာဟံ ဝနေ နိဗ္ဗနထော ဝိသလ္လော၊
ဧကော ရမေ အရတိံ ဝိပ္ပဟာယာ"တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, နဝကမ္မိကဘာရဒ္ဝါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ ပေ.။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ"န္တိ။

၈. ကဋ္ဌဟာရသုတ္တံ

၂၀၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခော ပန သမယေန အညတရဿ ဘာရဒ္ဝါဇဂေါတ္တဿ ဗြာဟ္မဏဿ သမ္ဗဟုလာ အန္တေဝါသိကာ ကဋ္ဌဟာရကာ မာဏဝကာ ယေန ဝနသဏ္ဍော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ အဒ္ဒသံသု ဘဂဝန္တံ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ နိသိန္နံ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ ဒိသွာန ယေန ဘာရဒ္ဝါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘာရဒ္ဝါဇဂေါတ္တံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစုံ – "ယဂ္ဃေ, ဘဝံ ဇာနေယ္យာသိ! အသုကသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ သမဏော နိသိန္နော ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ"တိ။ အထ ခော ဘာရဒ္ဝါဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော တေဟိ မာဏဝကေဟိ သဒ္ဓိံ ယေန သော ဝနသဏ္ဍော တေနုပသင်္ကမိ။ အဒ္ဒသာ ခော ဘဂဝန္တံ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ နိသိန္နံ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ ဒိသွာန ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ဂမ္ဘီရပညေ မေဓာဝိံ, မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ ကောဝိဒံ;
သုညံ အရညံ ဝိဇနံ ဝိကဟိယ။
အနိဋ္ဌမာနေန ဗွီတေန ဝဂ္ဂုနာ၊
သုစာရုရူပံ ဝတ ဘိက္ခု ဈာယသိ။

‘‘န ယတ္ထ ဂီတံ နပိ ယတ္ထ ဝါဒိတံ၊
ဧကော အရညေ ဝနဝဿိတော မုနိ။
အစ္ဆေရရူပံ ပဋိဘာတိ မံ ဣဒံ၊
ယဒေကကော ပီတိမနော ဝနေ ဝသေ။

‘‘မညာမဟံ လောကာဓိပတိသဟဗျတံ၊
အာကင်္ခမာနော တိဒိဝံ အနုတ္တရံ။
ကသ္မာ ဘဝံ ဝိဇနမရညမဿိတော၊
တပေ ဣဓ ကုဗ္ဗသိ ဗြဟ္မပတ္တိယာ’’တိ။

‘‘ယာ ကာစိ ကင်္ခာ အဘိနန္ဒနာ ဝါ၊
အနေကဓာတူသု ပုထူ သဒါသိတာ။
အညာဏမူလပ္ပဘဝါ ပဇပ္ပိတာ၊
သဗ္ဗာ မယာ ဗျန္တိကတာ သမူလိကာ။

‘‘သွာဟံ အကင်္ခော အသိတော အနူပယော၊
သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု ဝိသုဒ္ဓဒဿနော။
ပပ္ပုယျ သမ္ဗောဓိမနုတ္တရံ သိဝံ၊
ဈာယာမဟံ ဗြဟ္မ ရဟော ဝိသာရဒေါ’’တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘာရဒွာဇဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ’’န္တိ။

၉. မာတုပေါသကသုတ္တံ

၂၀၅. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခေါ မာတုပေါသကော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ မာတုပေါသကော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဟဉှိ, ဘော ဂေါတမ, ဓမ္မေန ဘိက္ခံ ပရိယေသာမိ, ဓမ္မေန ဘိက္ခံ ပရိယေသိတွာ မာတာပိတရော ပေါသေမိ။ ကစ္စာဟံ, ဘော ဂေါတမ, ဧဝံကာရီ ကိစ္စကာရီ ဟောမီ’’တိ? ‘‘တဂ္ဃ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံကာရီ ကိစ္စကာရီ ဟောသိ။ ယော ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဓမ္မေန ဘိက္ခံ ပရိယေသတိ, ဓမ္မေန ဘိက္ခံ ပရိယေသိတွာ မာတာပိတရော ပေါသေတိ, ဗဟုံ သော ပုညံ ပသဝတီ’’တိ။

‘‘ယော မာတရံ ပိတရံ ဝါ၊ မစ္စော ဓမ္မေန ပေါသတိ။
တာယ နံ ပါရိစရိယာယ၊ မာတာပိတူသု ပဏ္ဍိတာ။
ဣဓေဝ နံ ပသံသန္တိ၊ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ’’တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, မာတုပေါသကော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ’’န္တိ။

၁၀. ဘိက္ခကသုတ္တံ

၂၀၆. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ အထ ခေါ ဘိက္ခကော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဘိက္ခကော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အဟမ္ပိ ခေါ, ဘော ဂေါတမ, ဘိက္ခကော, ဘဝမ္ပိ ဘိက္ခကော, ဣဓ နော ကိံ နာနာကရဏ''န္တိ?

''န တေန ဘိက္ခကော ဟောတိ, ယာဝတာ ဘိက္ခတေ ပရေ။
ဝိဿံ ဓမ္မံ သမာဒါယ, ဘိက္ခု ဟောတိ န တာဝတာ။

''ယောဓ ပုညဉ္စ ပါပဉ္စ, ဗာဟိတွာ ဗြဟ္မစရိယံ။
သင်္ခါယ လောကေ စရတိ, သ ဝေ ဘိက္ခူတိ ဝုစ္စတီ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခကော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ''န္တိ။

၁၁. သင်္ဂါရဝသုတ္တံ

၂၀၇. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သင်္ဂါရဝေါ နာမ ဗြာဟ္မဏော သာဝတ္ထိယံ ပဋိဝသတိ ဥဒကသုဒ္ဓိကော, ဥဒကေန ပရိသုဒ္ဓိံ ပစ္စေတိ, သာယံ ပါတံ ဥဒကောရောဟနာနုယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရတိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ဣဓ, ဘန္တေ, သင်္ဂါရဝေါ နာမ ဗြာဟ္မဏော သာဝတ္ထိယံ ပဋိဝသတိ ဥဒကသုဒ္ဓိကော , ဥဒကေန သုဒ္ဓိံ ပစ္စေတိ, သာယံ ပါတံ ဥဒကောရောဟနာနုယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရတိ။ သာဓု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ယေန သင်္ဂါရဝဿ ဗြာဟ္မဏဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမတု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ''တိ။ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေန။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန သင်္ဂါရဝဿ ဗြာဟ္မဏဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ အထ ခေါ သင်္ဂါရဝေါ ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ သင်္ဂါရဝံ ဗြာဟ္မဏံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''သစ္စံ ကိရ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒကသုဒ္ဓိကော, ဥဒကေန သုဒ္ဓိံ ပစ္စေသိ, သာယံ ပါတံ ဥဒကောရောဟနာနုယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရသီ''တိ? ''ဧဝံ, ဘော ဂေါတမ''။ ''ကိံ ပန တွံ, ဗြာဟ္မဏ, အတ္ထဝသံ သမ္ပဿမာနော ဥဒကသုဒ္ဓိကော, ဥဒကသုဒ္ဓိံ ပစ္စေသိ, သာယံ ပါတံ ဥဒကောရောဟနာနုယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရသီ''တိ? ''ဣဓ မေ, ဘော ဂေါတမ [ဣဓ မေ ဘော ဂေါတမ အဟံ (ပီ. က.)], ယံ ဒိဝါ ပါပကမ္မံ ကတံ ဟောတိ, တံ သာယံ နှာနေန [နှာနေန (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပဝါဟေမိ, ယံ ရတ္တိံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဟောတိ တံ ပါတံ နှာနေန ပဝါဟေမိ။ ဣမံ ခွာဟံ, ဘော ဂေါတမ, အတ္ထဝသံ သမ္ပဿမာနော ဥဒကသုဒ္ဓိကော, ဥဒကေန သုဒ္ဓိံ ပစ္စေမိ, သာယံ ပါတံ ဥဒကောရောဟနာနုယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရာမီ''တိ။

''ဓမ္မော ရဟဒေါ ဗြာဟ္မဏ သီလတိတ္ထော,
အနာဝိလော သဗ္ဘိ သတံ ပသတ္ထော။
ယတ္ထ ဟဝေ ဝေဒဂုနော သိနာတာ,
အနလ္လဂတ္တာဝ [အနလ္လီနဂတ္တာဝ (က.)] တရန္တိ ပါရ''န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, သင်္ဂါရဝေါ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ''န္တိ။

၁၂. ခေါမဒုဿသုတ္တံ

၂၀၈. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ခေါမဒုဿံ နာမ သက္ယာနံ နိဂမော။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ခေါမဒုဿံ နိဂမံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ခေါမဒုဿကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ သဘာယံ သန္နိပတိတာ ဟောန္တိ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန, ဒေဝေါ စ ဧကမေကံ ဖုသာယတိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ယေန သာ သဘာ တေနုပသင်္ကမိ။ အဒ္ဒသံသု ခေါ ခေါမဒုဿကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ ဘဂဝန္တံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ။ ဒိသွာန ဧတဒဝေါစုံ – ‘‘ကေ စ မုဏ္ဍကာ သမဏကာ, ကေ စ သဘာဓမ္မံ ဇာနိဿန္တီ’’တိ? အထ ခေါ ဘဂဝါ ခေါမဒုဿကေ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘နေသာ သဘာ ယတ္ထ န သန္တိ သန္တော၊
သန္တော န တေ ယေ န ဝဒန္တိ ဓမ္မံ။
ရာဂဉ္စ ဒေါသဉ္စ ပဟာယ မောဟံ၊
ဓမ္မံ ဝဒန္တာ စ ဘဝန္တိ သန္တော’’တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, ခေါမဒုဿကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ; သေယျထာပိ, ဘော ဂေါတမ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ, မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီတိ, ဧဝမေဝံ ဘောတာ ဂေါတမေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။ ဧတေ မယံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပါသကေ နော ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတေ သရဏံ ဂတေ’’တိ။

ဥပါသကဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ကသိ ဥဒယော ဒေဝဟိတော၊ အညတရမဟာသာလံ။
မာနထဒ္ဓံ ပစ္စနီကံ၊ နဝကမ္မိကကဋ္ဌဟာရံ။
မာတုပေါသကံ ဘိက္ခကော၊ သင်္ဂါရဝေ စ ခေါမဒုဿေန ဒွါဒသာတိ။

ဗြာဟ္မဏသံယုတ္တံ သမတ္တံ။

၈. ဝင်္ဂီသသံယုတ္တံ

၁. နိက္ခန္တသုတ္တံ

၂၀၉. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ အာယသ္မတာ နိဂြောဓကပ္ပေန ဥပဇ္ဈာယေန သဒ္ဓိံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော နဝကော ဟောတိ အစိရပဗ္ဗဇိတော ဩဟိယကော ဝိဟာရပါလော။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဣတ္ထိယော သမလင်္ကရိတွာ ယေန အဂ္ဂါဠဝကော အာရာမော တေနုပသင်္ကမိံသု ဝိဟာရပေက္ခိကာယော။ အထ ခေါ အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ တာ ဣတ္ထိယော ဒိသွာ အနဘိရတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ရာဂေါ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ။ အထ ခေါ အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ ဧတဒဟောသိ – ''အလာဘာ ဝတ မေ, န ဝတ မေ လာဘာ; ဒုလ္လဒ္ဓံ ဝတ မေ, န ဝတ မေ သုလဒ္ဓံ; ယဿ မေ အနဘိရတိ ဥပ္ပန္နာ, ရာဂေါ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ, တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ, ယံ မေ ပရော အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတွာ အဘိရတိံ ဥပ္ပာဒေယျ။ ယံနူနာဟံ အတ္တနာဝ အတ္တနော အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတွာ အဘိရတိံ ဥပ္ပာဒေယျ''န္တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အတ္တနာဝ အတ္တနော အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတွာ အဘိရတိံ ဥပ္ပာဒေတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂာထာယော အဘာသိ –

''နိက္ခန္တံ ဝတ မံ သန္တံ၊ အဂါရသ္မာနဂါရိယံ။
ဝိတက္ကာ ဥပဓာဝန္တိ၊ ပဂဗ္ဘာ ကဏှတော ဣမေ။

''ဥဂ္ဂပုတ္တာ မဟိဿာသာ၊ သိက္ခိတာ ဒဠှဓမ္မိနော။
သမန္တာ ပရိကိရေယျုံ၊ သဟဿံ အပလာယိနံ။

''သစေပိ ဧတတော [ဧတ္တတော (သီ. ပီ. က.)၊ ဧတ္တကာ (သျာ. ကံ.)] ဘိယျော၊ အာဂမိဿန္တိ ဣတ္ထိယော။
နေဝ မံ ဗျာဓယိဿန္တိ [ဗျာထယိဿန္တိ (?)]၊ ဓမ္မေ သမှိ ပတိဋ္ဌိတံ။

''သက္ခီ ဟိ မေ သုတံ ဧတံ၊ ဗုဒ္ဓဿာဒိစ္စဗန္ဓုနော။
နိဗ္ဗာနဂမနံ မဂ္ဂံ၊ တတ္ထ မေ နိရတော မနော။

''ဧဝဉ္စေ မံ ဝိဟရန္တံ၊ ပာပိမ ဥပဂစ္ဆသိ။
တထာ မစ္စု ကရိဿာမိ၊ န မေ မဂ္ဂမ္ပိ ဒက္ခသီ''တိ။

၂. အရတိသုတ္တံ

၂၁၀. ဧကံ သမယံ။ပေ.။ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ အာယသ္မတာ နိဂြောဓကပ္ပေန ဥပဇ္ဈာယေန သဒ္ဓိံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ နိဂြောဓကပ္ပော ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော ဝိဟာရံ ပဝိသတိ, သာယံ ဝါ နိက္ခမတိ အပရဇ္ဇု ဝါ ကာလေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ အနဘိရတိ ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ, ရာဂေါ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ။ အထ ခေါ အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ ဧတဒဟောသိ – ''အလာဘာ ဝတ မေ, န ဝတ မေ လာဘာ; ဒုလ္လဒ္ဓံ ဝတ မေ, န ဝတ မေ သုလဒ္ဓံ; ယဿ မေ အနဘိရတိ ဥပ္ပန္နာ, ရာဂေါ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ; တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ, ယံ မေ ပရော အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတွာ အဘိရတိံ ဥပ္ပာဒေယျ။ ယံနူနာဟံ အတ္တနာဝ အတ္တနော အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတွာ အဘိရတိံ ဥပ္ပာဒေယျ''န္တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အတ္တနာဝ အတ္တနော အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတွာ အဘိရတိံ ဥပ္ပာဒေတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂာထာယော အဘာသိ –

''အရတိဉ္စ ရတိဉ္စ ပဟာယ၊ သဗ္ဗသော ဂေဟသိတဉ္စ ဝိတက္ကံ။

ဝနထံ န ကရေယ္ယ ကုဟိဉ္စိ၊ နိဗ္ဗုနထော အရတော သ ဟိ ဘိက္ခု [သ ဘိက္ခု (က.)]။

"ယမိဓ ပထဝိဉ္စ ဝေဟာသံ၊ ရူပဂတဉ္စ ဇဂတောဂဓံ။
ကိဉ္စိ ပရိဇီယတိ သဗ္ဗမနိစ္စံ၊ ဧဝံ သမေစ္စ စရန္တိ မုတတ္တာ။

"ဥပဓီသု ဇနာ ဂဓိတာသေ [ဂထိတာသေ (သီ.)]၊ ဒိဋ္ဌသုတေ ပဋိဃေ စ မုတေ စ။
ဧတ္ထ ဝိနောဒယ ဆန္ဒမနေဇော၊ ယော ဧတ္ထ န လိမ္ပတိ တံ မုနိမာဟု။

"အထ သဋ္ဌိနိဿိတာ သဝိတက္ကာ၊ ပုထူ ဇနတာယ အဓမ္မာ နိဝိဋ္ဌာ။
န စ ဝဂ္ဂဂတဿ ကုဟိဉ္စိ၊ နော ပန ဒုဋ္ဌုလ္လဘာဏီ သ ဘိက္ခု။

"ဒဗ္ဗော စိရရတ္တသမာဟိတော၊ အကုဟကော နိပကော အပိဟာလု။
သန္တံ ပဒံ အဇ္ဈဂမာ မုနိ ပဋိစ္စ၊ ပရိနိဗ္ဗုတော ကင်္ခတိ ကာလ"န္တိ။ ။

၃. ပေသလသုတ္တံ

၂၁၁. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ အာယသ္မတာ နိဂြောဓကပ္ပေန ဥပဇ္ဈာယေန သဒ္ဓိံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အတ္တနော ပဋိဘာနေန အညေ ပေသလေ ဘိက္ခူ အတိမညတိ။ အထ ခေါ အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ ဧတဒဟောသိ – "အလာဘာ ဝတ မေ, န ဝတ မေ လာဘာ; ဒုလ္လဒ္ဓံ ဝတ မေ, န ဝတ မေ သုလဒ္ဓံ; ယွာဟံ အတ္တနော ပဋိဘာနေန အညေ ပေသလေ ဘိက္ခူ အတိမညာမီ"တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အတ္တနာဝ အတ္တနော ဝိပ္ပဋိသာရံ ဥပ္ပာဒေတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

"မာနံ ပဇဟဿု ဂေါတမ၊ မာနပထဉ္စ ပဇဟဿု။
အသေသံ မာနပထသ္မိံ၊ သမုစ္ဆိတော ဝိပ္ပဋိသာရီဟုတ စိရရတ္တံ။

"မက္ခေန မက္ခိတာ ပဇာ၊ မာနဟတာ နိရယံ ပပတန္တိ။
သောစန္တိ ဇနာ စိရရတ္တံ၊ မာနဟတာ နိရယံ ဥပပန္နာ။

"န ဟိ သောစတိ ဘိက္ခု ကဒါစိ၊ မဂ္ဂဇိနော သမ္မာပဋိပန္နော။
ကိတ္တိဉ္စ သုခဉ္စ အနုဘောတိ၊ ဓမ္မဒသောတိ တမာဟု ပဟိတတ္တံ။

"တသ္မာ အခိလောဓ ပဓာနဝါ၊ နီဝရဏာနိ ပဟာယ ဝိသုဒ္ဓေါ။
မာနဉ္စ ပဟာယ အသေသံ၊ ဝိဇ္ဇာယန္တကရော သမိတာဝီ"တိ။

၄. အာနန္ဒသုတ္တံ

၂၁၂. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပာဝိသိ အာယသ္မတာ ဝင်္ဂီသေန ပစ္ဆာသမဏေန။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ အနဘိရတိ ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ, ရာဂေါ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"ကာမရာဂေန ဍယှာမိ၊ စိတ္တံ မေ ပရိဍယှတိ။
သာဓု နိဗ္ဗာပနံ ဗြူဟိ၊ အနုကမ္ပာယ ဂေါတမာ"တိ။

"သညာယ ဝိပရိယေသာ၊ စိတ္တံ တေ ပရိဍယှတိ။
နိမိတ္တံ ပရိဝဇ္ဇေဟိ၊ သုဘံ ရာဂူပသံဟိတံ။

“သင္ခါရေ ပရတော ပဿ၊ ဒုက္ခတော မာ စ အတ္တတော။
နိဗ္ဗာပေဟိ မဟာရာဂံ၊ မာ ဍယှိတ္ထော ပုနပ္ပုနံ။

“အသုဘာယ စိတ္တံ ဘာဝေဟိ၊ ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိတံ။
သတိ ကာယဂတာ တျတ္ထု၊ နိဗ္ဗိဒာဗဟုလော ဘ။

“အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ၊ မာနာနုသယမုဇ္ဇဟ။
တတော မာနာဘိသမယာ၊ ဥပသန္တော စရိဿသီ”တိ။

၅. သုဘာသိတသုတ္တံ

၂၁၃. သာဝတ္ထိနိဒာနံ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဘိက္ခဝေါ”တိ။ “ဘဒန္တေ”တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ ဝါစာ သုဘာသိတာ ဟောတိ, နော ဒုဗ္ဘာသိတာ; အနဝဇ္ဇာ စ အနနုဝဇ္ဇာ စ ဝိညူနံ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သုဘာသိတံယေဝ ဘာသတိ နော ဒုဗ္ဘာသိတံ, ဓမ္မံယေဝ ဘာသတိ နော အဓမ္မံ, ပိယံယေဝ ဘာသတိ နော အပ္ပိယံ, သစ္စံယေဝ ဘာသတိ နော အလိကံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ ဝါစာ သုဘာသိတာ ဟောတိ, နော ဒုဗ္ဘာသိတာ, အနဝဇ္ဇာ စ အနနုဝဇ္ဇာ စ ဝိညူန”န္တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ, ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

“သုဘာသိတံ ဥတ္တမမာဟု သန္တော၊
ဓမ္မံ ဘဏေ နာဓမ္မံ တံ ဒုတိယံ။
ပိယံ ဘဏေ နာပ္ပိယံ တံ တတိယံ၊
သစ္စံ ဘဏေ နာလိကံ တံ စတုတ္ထ”န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ပဋိဘာတိ မံ ဘဂဝါ, ပဋိဘာတိ မံ သုဂတာ”တိ။ “ပဋိဘာတု တံ ဝင်္ဂီသာ”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပာဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝိ –

“တမေဝ ဝါစံ ဘာသေယျ၊ ယာယတ္တာနံ န တာပယေ။
ပရေ စ န ဝိဟိံသေယျ၊ သာ ဝေ ဝါစာ သုဘာသိတာ။

“ပိယဝါစံဝ ဘာသေယျ၊ ယာ ဝါစာ ပဋိနန္ဒိတာ။
ယံ အနာဒါယ ပါပါနိ၊ ပရေသံ ဘာသတေ ပိယံ။

“သစ္စံ ဝေ အမတာ ဝါစာ၊ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော။
သစ္စေ အတ္ထေ စ ဓမ္မေ စ၊ အာဟု သန္တော ပတိဋ္ဌိတာ။

“ယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘာသတေ ဝါစံ၊ ခေမံ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ။
ဒုက္ခဿန္တကိရိယာယ၊ သာ ဝေ ဝါစာနမုတ္တမာ”တိ။

၆. သာရိပုတ္တသုတ္တံ

၂၁၄. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ ပေါရိယာ ဝါစာယ ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ [အနေဠဂလာယ (သီ. က.), အနေလဂဠာယ (သ္

ယာ. ကံ. ပီ.)] အတ္တသ္သ ဝိညာပနိယာ။ တေ စ ဘိက္ခူ အဠ္ဌ ကတ္တ မနသိ ကတ္တ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတ္တ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ ဧတဒဟောသိ – “အယံ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ ပေါရိယာ တစာယ ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ အတ္တသ္သ ဝိညာပနိယာ။ တေ စ ဘိက္ခူ အဠ္ဌ ကတ္တ မနသိ ကတ္တ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတ္တ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ ယံနူနာဟံ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပာဟိ ကထာဟိ အဘိတ္ထဝေယ္ယ”န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတ္တ ယေနာယသ္မာ သာရိပုတ္တော တေနဥ္ဇလိံ ပဏာမေတ္တ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေစ – “ပဋိဘာတိ မံ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ပဋိဘာတိ မံ, အာဝုသော သာရိပုတ္တာ”တိ။ “ပဋိဘာတု တံ, အာဝုသော ဝင်္ဂီသာ”တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပာဟိ ကထာဟိ အဘိတ္ထဝိ –

“ဂမ္ဘီရပညော မေဓာဝီ၊ မဂ္ဂာမဂ္ဂဿ ကောဝိဒေါ။
သာရိပုတ္တော မဟာပညော၊ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဘိက္ခုနံ။

“သံခိတ္တေနပိ ဒေသေတိ၊ ဝိတ္ထာရေနပိ ဘာသတိ။
သာဠိကာယိဝ နိဂ္ဃောသော၊ ပဋိဘာနံ ဥဒီရယိ [ဥဒီရိယိ (သျာ. ကံ.) ဥဒီရိယတိ (သာမညဖလသုတ္တဋီကာနုရူပံ)]။

“တဿ တံ ဒေသယန္တဿ၊ သုဏန္တိ မဓုရံ ဂိရံ။
သရေန ရဇနီယေန၊ သဝနီယေန ဝဂ္ဂုနာ။
ဥဒဂ္ဂစိတ္တာ မုဒိတာ၊ သောတံ ဩဓေန္တိ ဘိက္ခဝေ”တိ။

၇. ပဝါရဏာသုတ္တံ

၂၁၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဗ္ဗေဟေဝ အရဟန္တေဟိ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ တဒဟုပေါသထေ ပန္နရသေ ပဝါရဏာယ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော အဗ္ဘောကာသေ နိသိန္နော ဟောတိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ တုဏှီဘူတံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ အနုဝိလောကေတ္တ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဟန္ဒ ဒါနိ, ဘိက္ခဝေ, ပဝါရေမိ ဝော။ န စ မေ ကိဉ္စိ ဂရဟထ ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတ္တ ယေန ဘဂဝါ တေနဥ္ဇလိံ ပဏာမေတ္တ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစ – “န ခေါ မယံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော ကိဉ္စိ ဂရဟာမ ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ။ ဘဂဝါ ဟိ , ဘန္တေ, အနုပ္ပန္နဿ မဂ္ဂဿ ဥပ္ပာဒေတာ, အသဉ္ဇာတဿ မဂ္ဂဿ သဉ္ဇနေတာ, အနက္ခာတဿ မဂ္ဂဿ အက္ခာတာ, မဂ္ဂညူ မဂ္ဂဝိဒူ မဂ္ဂကောဝိဒေါ။ မဂ္ဂါနုဂါ စ, ဘန္တေ, ဧတရဟိ သာဝကာ ဝိဟရန္တိ ပစ္ဆာ သမန္နာဂတာ; အဟဉ္စ ခေါ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ ပဝါရေမိ။ န စ မေ ဘဂဝါ ကိဉ္စိ ဂရဟတိ ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ”တိ။

“န ခွာဟံ တေ, သာရိပုတ္တ, ကိဉ္စိ ဂရဟာမိ ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ။ ပဏ္ဍိတော တွံ, သာရိပုတ္တ, မဟာပညော တွံ, သာရိပုတ္တ , ပုထုပညော တွံ, သာရိပုတ္တ, ဟာသပညော တွံ, သာရိပုတ္တ, ဇဝနပညော တွံ, သာရိပုတ္တ, တိက္ခပညော တွံ, သာရိပုတ္တ, နိဗ္ဗေဓိကပညော တွံ, သာရိပုတ္တ။ သေယျထာပိ, သာရိပုတ္တ, ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ဇေဋ္ဌပုတ္တော ပိတရာ ပဝတ္တိတံ စက္ကံ သမ္မဒေဝ အနုပ္ပဝတ္တေတိ; ဧဝမေဝ ခေါ တွံ, သာရိပုတ္တ, မယာ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ သမ္မဒေဝ အနုပ္ပဝတ္တေသီ”တိ။

“နော စေ ကိရ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝတ ကိဉ္စိ ဂရဟတိ ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ။ ဣမေသံ ပန, ဘန္တေ, ဘဂဝတ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ န ကိဉ္စိ ဂရဟတိ ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ”တိ။ “ဣမေသမ္ပိ ခွာဟံ, သာရိပုတ္တ, ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ န ကိဉ္စိ ဂရဟာမိ ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ။ ဣမေသဉ္ဟိ, သာရိပုတ္တ, ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ တေဝိဇ္ဇာ, သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ ဆဠဘိညာ, သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ, အထ ဣတရေ ပညာဝိမုတ္တာ”တိ။

အထ ခော အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ပဋိဘာတိ မံ ဘဂဝါ, ပဋိဘာတိ မံ သုဂတာ”တိ။ “ပဋိဘာတု တံ, ဝင်္ဂီသာ”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။ အထ ခော အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပာဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝိ –

“အဇ္ဇ ပန္နရသေ ဝိသုဒ္ဓိယာ၊ ဘိက္ခူ ပဉ္စသတာ သမာဂတာ။
သံယောဇနဗန္ဓနစ္ဆိဒါ၊ အနီဃာ ခီဏပုနဗ္ဘဝါ ဣသီ။

“စက္ကဝတ္တီ ယထာ ရာဇာ၊ အမစ္စပရိဝါရိတော။
သမန္တာ အနုပရိယေတိ၊ သာဂရန္တံ မဟိံ ဣမံ။

“ဧဝံ ဝိဇိတသင်္ဂါမံ၊ သတ္ထဝါဟံ အနုတ္တရံ။
သာဝကာ ပယိရုပါသန္တိ၊ တေဝိဇ္ဇာ မစ္စုဟာယိနော။

“သဗ္ဗေ ဘဂဝတော ပုတ္တာ၊ ပလာပေတ္ထ န ဝိဇ္ဇတိ။
တဏှာသလ္လဿ ဟန္တာရံ၊ ဝန္ဒေ အာဒိစ္စဗန္ဓုန”န္တိ။

၈. ပရောသဟဿသုတ္တံ

၂၁၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ အဍ္ဎတေလသေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ ဘိက္ခူ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ။ တေ စ ဘိက္ခူ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ အထ ခော အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ ဧတဒဟောသိ – “အယံ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ။ တေ စ ဘိက္ခူ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ ယံနူနာဟံ ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပာဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝေယျ”န္တိ။

အထ ခော အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ပဋိဘာတိ မံ ဘဂဝါ, ပဋိဘာတိ မံ သုဂတာ”တိ။ “ပဋိဘာတု တံ, ဝင်္ဂီသာ”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။ အထ ခော အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပာဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝိ –

“ပရောသဟဿံ ဘိက္ခူနံ၊ သုဂတံ ပယိရုပါသတိ။
ဒေသေန္တံ ဝိရဇံ ဓမ္မံ၊ နိဗ္ဗာနံ အကုတောဘယံ။

“သုဏန္တိ ဓမ္မံ ဝိမလံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတံ။
သောဘတိ ဝတ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘိက္ခုသင်္ဃပုရက္ခတော။

“နာဂနာမောသိ ဘဂဝါ၊ ဣသီနံ ဣသိသတ္တမော။
မဟာမေဃောဝ ဟုတွာန၊ သာဝကေ အဘိဝဿတိ။

“ဒိဝါဝိဟာရာ နိက္ခမ္မ၊ သတ္ထုဒဿနကမျတာ [သတ္ထုဒဿနကာမတာ (သီ. ဿျာ. ကံ.)] ။
သာဝကော တေ မဟာဝီရ၊ ပါဒေ ဝန္ဒတိ ဝင်္ဂီသော”တိ။

“ကိံ နု တေ, ဝင်္ဂီသ, ဣမာ ကထာယော ပုဗ္ဗေ ပရိဝိတက္ကိတာ, ဥဒါဟု ဌာနသောဝ တံ ပဋိဘန္တီ”တိ? ‘န ခေါ မေ, ဘန္တေ, ဣမာ ကထာယော ပုဗ္ဗေ ပရိဝိတက္ကိတာ, အထ ခေါ ဌာနသောဝ မံ ပဋိဘန္တီ’တိ။ ‘တေန ဟိ တံ, ဝင်္ဂီသ, ဘိယ္ယောသောမတ္တာယ ပုဗ္ဗေ အပရိဝိတက္ကိတာ ကထာယော ပဋိဘန္တူ’တိ။ ‘ဧဝံ, ဘန္တေ’တိ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ ဘိယ္ယောသောမတ္တာယ ဘဂဝန္တံ ပုဗ္ဗေ အပရိဝိတက္ကိတာဟိ ကထာဟိ အဘိတ္ထဝိ –

“ဥမ္မဂ္ဂပထံ [ဥမ္မဂ္ဂသတံ (သျာ. ကံ. က.)] မာရဿ အဘိဘုယျ၊ စရတိ ပဘိဇ္ဇ ခိလာနိ။
တံ ပဿထ ဗန္ဓပမုဉ္စကရံ၊ အသိတံ ဘာဂသော ပဝိဘဇံ။

“ဩဃဿ နိတ္ထရဏတ္ထံ၊ အနေကဝိဟိတံ မဂ္ဂံ အက္ခာသိ။
တသ္မိဉ္စေ အမတေ အက္ခာတေ၊ ဓမ္မဒ္ဒသာ ဌိတာ အသံဟီရာ။

“ပဇ္ဇောတကရော အတိဝိဇ္ဈ [အတိဝိဇ္ဈ ဓမ္မံ (သီ. သျာ. ကံ.)] ၊ သဗ္ဗဋ္ဌိတီနံ အတိက္ကမမဒ္ဒသ။
ဉတွာ စ သစ္ဆိကတွာ စ၊ အဂ္ဂံ သော ဒေသယိ ဒသဒ္ဓာနံ။

“ဧဝံ သုဒေသိတေ ဓမ္မေ၊
ကော ပမာဒေါ ဝိဇာနတံ ဓမ္မံ [ကော ပမာဒေါ ဝိဇာနတံ (သီ. သျာ. ကံ.)] ။
တသ္မာ ဟိ တဿ ဘဂဝတော သာသနေ၊
အပ္ပမတ္တော သဒါ နမဿမနုသိက္ခေ”တိ။

၉. ကောဏ္ဍညသုတ္တံ

၂၁၇. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အညာသိကောဏ္ဍညော [အညာကောဏ္ဍညော (သီ. သျာ. ကံ.)] သုစိရဿေဝ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ ဘဂဝတော ပါဒါနိ မုခေန စ ပရိစုမ္ဗတိ, ပါဏီဟိ စ ပရိသမ္ဗာဟတိ, နာမဉ္စ သာဝေတိ – “ကောဏ္ဍညောဟံ, ဘဂဝါ, ကောဏ္ဍညောဟံ, သုဂတာ”တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ ဧတဒဟောသိ – “အယံ ခေါ အာယသ္မာ အညာသိကောဏ္ဍညော သုစိရဿေဝ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ ဘဂဝတော ပါဒါနိ မုခေန စ ပရိစုမ္ဗတိ, ပါဏီဟိ စ ပရိသမ္ဗာဟတိ, နာမဉ္စ သာဝေတိ – ‘ကောဏ္ဍညောဟံ, ဘဂဝါ, ကောဏ္ဍညောဟံ, သုဂတာ’တိ။ ယံနူနာဟံ အာယသ္မန္တံ အညာသိကောဏ္ဍညံ ဘဂဝတော သမ္မုခါ သာရုပ္ပာဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝေယျ”န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ပဋိဘာတိ မံ, ဘဂဝါ, ပဋိဘာတိ မံ, သုဂတာ”တိ။ “ပဋိဘာတု တံ, ဝင်္ဂီသာ”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အာယသ္မန္တံ အညာသိကောဏ္ဍညံ ဘဂဝတော သမ္မုခါ သာရုပ္ပာဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝိ –

“ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓေါ သော ထေရော၊ ကောဏ္ဍညော တိဗ္ဗနိက္ကမော။
လာဘီ သုခဝိဟာရာနံ၊ ဝိဝေကာနံ အဘိဏှသော။

“ယံ သာဝကေန ပတ္တဗ္ဗံ၊ သတ္ထုသာသနကာရိနာ။
သဗ္ဗဿ တံ အနုပ္ပတ္တံ၊ အပ္ပမတ္တဿ သိက္ခတော။

“မဟာနုဘာဝေါ တေဝိဇ္ဇော၊ စေတောပရိယာယကောဝိဒေါ။
ကောဏ္ဍညော ဗုဒ္ဓဒါယာဒေါ [ဗုဒ္ဓသာဝကော (ပီ.)]၊ ပါဒေ ဝန္ဒတိ သတ္ထုနော”တိ။

၁၀. မောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တံ

၂၁၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဣသိဂိလိပဿေ ကာဠသိလာယံ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဗ္ဗေဟေဝ အရဟန္တေဟိ။ တေသံ သုဒံ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော စေတသာ စိတ္တံ သမန္နေသတိ [သမန္နေဝသတိ (သျာ. အဋ္ဌ.)] ဝိပ္ပမုတ္တံ နိရုပဓိံ။ အထ ခော အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ ဧတဒဟောသိ – “အယံ ခော ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဣသိဂိလိပဿေ ကာဠသိလာယံ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဗ္ဗေဟေဝ အရဟန္တေဟိ။ တေသံ သုဒံ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော စေတသာ စိတ္တံ သမန္နေသတိ ဝိပ္ပမုတ္တံ နိရုပဓိံ။ ယံနူနာဟံ အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ ဘဂဝတော သမ္မုခါ သာရုပ္ပာဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝေယျ”န္တိ။

အထ ခော အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ပဋိဘာတိ မံ, ဘဂဝါ, ပဋိဘာတိ မံ, သုဂတာ”တိ။ “ပဋိဘာတု တံ, ဝင်္ဂီသာ”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။ အထ ခော အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ ဘဂဝတော သမ္မုခါ သာရုပ္ပာဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝိ –

“နဂဿ ပဿေ အာသီနံ, မုနိံ ဒုက္ခဿ ပါရဂုံ။
သာဝကာ ပယိရုပါသန္တိ, တေဝိဇ္ဇာ မစ္စုဟာယိနော။

“တေ စေတသာ အနုပရိယေတိ [အနုပရိယေသတိ (သီ. သျာ. ကံ.)] ၊ မောဂ္ဂလ္လာနော မဟိဒ္ဓိကော။
စိတ္တံ နေသံ သမန္နေသံ [သမန္နေဝသံ (သျာ. အဋ္ဌ.)] ၊ ဝိပ္ပမုတ္တံ နိရူပဓိံ။

“ဧဝံ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နံ, မုနိံ ဒုက္ခဿ ပါရဂုံ။
အနေကာကာရသမ္ပန္နံ, ပယိရုပါသန္တိ ဂေါတမ”န္တိ။

၁၁. ဂဂ္ဂရာသုတ္တံ

၂၁၉. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ စမ္ပာယံ ဝိဟရတိ ဂဂ္ဂရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သတ္တဟိ စ ဥပါသကသတေဟိ သတ္တဟိ စ ဥပါသိကာသတေဟိ အနေကေဟိ စ ဒေဝတာသဟဿေဟိ။ တျာဿုဒံ ဘဂဝါ အတိရောစတိ [အတိဝိရောစတိ (က.)] ဝဏ္ဏေန စေဝ ယသသာ စ။ အထ ခော အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ ဧတဒဟောသိ – “အယံ ခော ဘဂဝါ စမ္ပာယံ ဝိဟရတိ ဂဂ္ဂရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သတ္တဟိ စ ဥပါသကသတေဟိ သတ္တဟိ စ ဥပါသိကာသတေဟိ အနေကေဟိ စ ဒေဝတာသဟဿေဟိ။ တျာဿုဒံ ဘဂဝါ အတိရောစတိ ဝဏ္ဏေန စေဝ ယသသာ စ။ ယံနူနာဟံ ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပာယ ဂါထာယ အဘိတ္ထဝေယျ”န္တိ။

အထ ခော အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ပဋိဘာတိ မံ, ဘဂဝါ, ပဋိဘာတိ မံ, သုဂတာ”တိ။ “ပဋိဘာတု တံ, ဝင်္ဂီသာ”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။ အထ ခော အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပာယ ဂါထာယ အဘိတ္ထဝိ –

“စန္ဒော ယထာ ဝိဂတဝလာဟကေ နဘေ၊
ဝိရောစတိ ဝိဂတမလောဝ ဘာဏုမာ။
ဧဝမ္ပိ အင်္ဂီရသ တွံ မဟာမုနိ၊
အတိရောစသိ ယသသာ သဗ္ဗလောက”န္တိ။

၁၂. ဝင်္ဂီသသုတ္တံ

၂၂၀. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ ။ တေန ခော ပန သမယေန အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော အစိရအရဟတ္တပ္ပတ္တော ဟုတွာ [ဟောတိ (သီ. သျာ. ကံ.)] ဝိမုတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒီ [ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒီ (သီ. ပီ.)] တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

"ကာဝေယျမတ္တာ ဝိစရိမှ ပုဗ္ဗေ၊ ဂါမာ ဂါမံ ပုရာ ပုရံ။
အထဒ္ဒသာမ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ သဒ္ဓာ နော ဥပပဇ္ဇထ။

"သော မေ ဓမ္မမဒေသေသိ၊ ခန္ဓာယတနဓာတုယော [ခန္ဓေ အာယတနာနိ ဓာတုယော (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] ။
တဿာဟံ ဓမ္မံ သုတွာန၊ ပဗ္ဗဇိံ အနဂါရိယံ။

"ဗဟုန္နံ ဝတ အတ္ထာယ၊ ဗောဓိံ အဇ္ဈဂမာ မုနိ။
ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခုနီနဉ္စ၊ ယေ နိယာမဂတဒ္ဒသာ။

"သွာဂတံ ဝတ မေ အာသိ၊ မမ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ။
တိဿော ဝိဇ္ဇာ အနုပ္ပတ္တာ၊ ကတံ ဗုဒ္ဓဿ သာသနံ။

"ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဇာနာမိ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိသောဓိတံ။
တေဝိဇ္ဇော ဣဒ္ဓိပတ္တောမှိ၊ စေတောပရိယာယကောဝိဒေါ"တိ။

ဝင်္ဂီသသံယုတ္တံ သမတ္တံ။

တဿုဒ္ဒါနံ –

နိက္ခန္တံ အရတိ စေဝ၊ ပေသလာ အတိမညနာ။
အာနန္ဒေန သုဘာသိတာ၊ သာရိပုတ္တပဝါရဏာ။
ပရောသဟဿံ ကောဏ္ဍညော၊ မောဂ္ဂလ္လာနေန ဂဂ္ဂရာ။
ဝင်္ဂီသေန ဒွါဒသာတိ။

၉. ဝနသံယုတ္တံ

၁. ဝိဝေကသုတ္တံ

၂၂၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ အညတရော ဘိက္ခု ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခော ပန သမယေန သော ဘိက္ခု ဒိဝါဝိဟာရဂတော ပာပကေ အကုသလေ ဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေတိ ဂေဟနိဿိတေ။ အထ ခော ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တဿ ဘိက္ခုနော အနုကမ္ပိကာ အတ္ထကာမာ တံ ဘိက္ခုံ သံဝေဇေတုကာမာ ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခုံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

"ဝိဝေကကာမောသိ ဝနံ ပဝိဋ္ဌော၊
အထ တေ မနော နိစ္ဆရတီ ဗဟိဒ္ဓါ။
ဇနော ဇနသ္မိံ ဝိနယဿု ဆန္ဒံ၊
တတော သုခီ ဟောဟိသိ ဝီတရာဂေါ။

"အရတိံ ပဇဟာသိ သတော၊ ဘဝါသိ သတံ တံ သာရယာမသေ။
ပါတာလရဇော ဟိ ဒုတ္တရော၊ မာ တံ ကာမရဇော အဝါဟရိ။

"သကုဏော ယထာ ပံသုကုန္ထိတော [ပံသုကုဏ္ဍိတော (က.)၊ ပံသုကုဏ္ဌိတော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊ ဝိဓုနံ ပာတယတိ သိတံ ရဇံ။
ဧဝံ ဘိက္ခု ပဓာနဝါ သတိမာ၊ ဝိဓုနံ ပာတယတိ သိတံ ရဇ"န္တိ။

အထ ခော သော ဘိက္ခု တာယ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတော သံဝေဂမာပါဒီတိ။

၂. ဥပဋ္ဌာနသုတ္တံ

၂၂၂. ဧကံ သမယံ အညတရော ဘိက္ခု ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခော ပန သမယေန သော ဘိက္ခု ဒိဝါဝိဟာရဂတော သုပတိ။ အထ ခော ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တဿ ဘိက္ခုနော အနုကမ္ပိကာ အတ္ထကာမာ တံ ဘိက္ခုံ သံဝေဇေတုကာမာ ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခုံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

"ဥဋ္ဌေဟိ ဘိက္ခု ကိံ သေသိ၊ ကော အတ္ထော သုပိတေန [သုပိနေန (သီ.)] တေ။
အာတုရဿ ဟိ ကာ နိဒ္ဒါ၊ သလ္လဝိဒ္ဓဿ ရုပ္ပတော။

"ယာယ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတော [ယာယ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော (သီ. သျာ. ကံ.)] ၊ အဂါရသ္မာနဂါရိယံ။
တမေဝ သဒ္ဓံ ဗြူဟေဟိ၊ မာ နိဒ္ဒါယ ဝသံ ဂမီ"တိ။

"အနိစ္စာ အဒ္ဓုဝါ ကာမာ၊ ယေသု မန္ဒောဝ မုစ္ဆိတော။
ဗဒ္ဓေသု [ခန္ဓေသု (သီ.)] မုတ္တံ အသိတံ၊ ကသ္မာ ပဗ္ဗဇိတံ တပေ။

"ဆန္ဒရာဂဿ ဝိနယာ၊ အဝိဇ္ဇာသမတိက္ကမာ။
တံ ဉာဏံ ပရမောဒာနံ [ပရိယောဒာတံ (သီ. ပီ.)၊ ပရမောဒာတံ (သျာ. ကံ.)၊ ပရမဝေါဒာနံ (သီ. အဋ္ဌ.)] ၊ ကသ္မာ ပဗ္ဗဇိတံ တပေ။

"ဆေတွာ [ဘေတွာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အဝိဇ္ဇံ ဝိဇ္ဇာယ၊ အာသဝါနံ ပရိက္ခယာ။
အသောကံ အနုပါယာသံ၊ ကသ္မာ ပဗ္ဗဇိတံ တပေ။

“အာရဒ္ဓဝီရိယံ ပဟိတတ္တံ၊ နိစ္စံ ဒဠှပရက္ကမံ။
နိဗ္ဗာနံ အဘိကင်္ခန္တံ၊ ကဿာ ပဗ္ဗဇိတံ တပေ”တိ။

၃. ကဿပဂေါတ္တသုတ္တံ

၂၂၃. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ ကဿပဂေါတ္တော ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ ကဿပဂေါတ္တော ဒိဝါဝိဟာရဂတော အညတရံ ဆေတံ ဩဝဒတိ။ အထ ခေါ ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ အာယသ္မန္တံ ကဿပဂေါတ္တံ သံဝေဇေတုကာမာ ယေနာယသ္မာ ကဿပဂေါတ္တော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ ကဿပဂေါတ္တံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

“ဂိရိဒုဂ္ဂစရံ ဆေတံ၊ အပ္ပပညံ အစေတသံ။
အကာလေ ဩဝဒံ ဘိက္ခု၊ မန္ဒောဝ ပဋိဘာတိ မံ။

“သုဏာတိ န ဝိဇာနာတိ၊ အာလောကေတိ န ပဿတိ။
ဓမ္မသ္မိံ ဘညမာနသ္မိံ၊ အတ္ထံ ဗာလော န ဗုဇ္ဈတိ။

“သစေပိ ဒသ ပဇ္ဇောတေ၊ ဓာရယိဿသိ ကဿပ။
နေဝ ဒက္ခတိ ရူပါနိ၊ စက္ခု ဟိဿ န ဝိဇ္ဇတီ”တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ ကဿပဂေါတ္တော တာယ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတော သံဝေဂမာပါဒီတိ။

၄. သမ္ဗဟုလသုတ္တံ

၂၂၄. ဧကံ သမယံ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ကောသလေသု ဝိဟရန္တိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ အထ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဝဿံဝုဋ္ဌာ [ဝဿံဝုတ္ထာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] တေမာသစ္စယေန စာရိကံ ပက္ကမိံသု။ အထ ခေါ ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တေ ဘိက္ခူ အပဿန္တီ ပရိဒေဝမာနာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“အရတိ ဝိယ မေဇ္ဇ ခါယတိ၊
ဗဟုကေ ဒိသွာန ဝိဝိတ္တေ အာသနေ။
တေ စိတ္တကထာ ဗဟုဿုတာ၊
ကောမေ ဂေါတမသာဝကာ ဂတာ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ, အညတရာ ဒေဝတာ တံ ဒေဝတံ ဂါထာယ ပစ္စဘာသိ –

“မာဂဓံ ဂတာ ကောသလံ ဂတာ၊ ကေစိ ပန ဝဇ္ဇိဘူမိယာ။
မိဂါ ဝိယ အသင်္ဂစာရိနော၊ အနိကေတာ ဝိဟရန္တိ ဘိက္ခဝေါ”တိ။

၅. အာနန္ဒသုတ္တံ

၂၂၅. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ အာနန္ဒော အတိဝေလံ ဂိဟိသညတ္တိဗဟုလော ဝိဟရတိ။ အထ ခေါ ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ အနုကမ္ပိကာ အတ္ထကာမာ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ သံဝေဇေတုကာမာ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ရုက္ခမူလဂဟနံ ပသက္ကိယ၊ နိဗ္ဗာနံ ဟဒယသ္မိံ ဩပိယ။
ဈာ ဂေါတမ မာ ပမာဒေါ [မာ စ ပမာဒေါ (သီ. ပီ.)]၊ ကိံ တေ ဗိဠိဗိဠိကာ ကရိဿတီ”တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော တာယ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတော သံဝေဂမာပာဒီတိ။

၆. အနုရုဒ္ဓသုတ္တံ

၂၂၆. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ အထ ခေါ အညတရာ တာဝတိံသကာယိကာ ဒေဝတာ ဇာလိနီ နာမ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ ပုရာဏဒုတိယိကာ ယေနာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“တတ္ထ စိတ္တံ ပဏိဓေဟိ၊ ယတ္ထ တေ ဝုသိတံ ပုရေ။
တာဝတိံသေသု ဒေဝေသု၊ သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓိသု။
ပုရက္ခတော ပရိဝုတော၊ ဒေဝကညာဟိ သောဘသီ”တိ။

“ဒုဂ္ဂတာ ဒေဝကညာယော၊ သက္ကာယသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတာ။
တေ စာပိ ဒုဂ္ဂတာ သတ္တာ၊ ဒေဝကညာဟိ ပတ္ထိတာ”တိ။

“န တေ သုခံ ပဇာနန္တိ၊ ယေ န ပဿန္တိ နန္ဒနံ။
အာဝါသံ နရဒေဝါနံ၊ တိဒသာနံ ယသဿိန”န္တိ။

“န တွံ ဗာလေ ဝိဇာနာသိ၊ ယထာ အရဟတံ ဝစော။
အနိစ္စာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ၊ ဥပ္ပာဒဝယဓမ္မိနော။
ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တေသံ ဝူပသမော သုခေါ။

“နတ္ထိ ဒါနိ ပုနာဝါသော၊ ဒေဝကာယသ္မိ ဇာလိနိ။
ဝိက္ခီဏော ဇာတိသံသာရော၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ”တိ။

၇. နာဂဒတ္တသုတ္တံ

၂၂၇. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ နာဂဒတ္တော ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ နာဂဒတ္တော အတိကာလေန ဂါမံ ပဝိသတိ, အတိဒိဝါ ပဋိက္ကမတိ။ အထ ခေါ ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ အာယသ္မတော နာဂဒတ္တဿ အနုကမ္ပိကာ အတ္ထကာမာ အာယသ္မန္တံ နာဂဒတ္တံ သံဝေဇေတုကာမာ ယေနာယသ္မာ နာဂဒတ္တော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ နာဂဒတ္တံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကာလေ ပဝိသ နာဂဒတ္တ၊ ဒိဝါ စ အာဂန္တွာ အတိဝေလစာရီ။
သံသဋ္ဌော ဂဟဋ္ဌေဟိ၊ သမာနသုခဒုက္ခော။

“ဘာယာမိ နာဂဒတ္တံ သုပ္ပဂဗ္ဘံ၊ ကုလေသု ဝိနိဗဒ္ဓံ။
မာ ဟေဝ မစ္စုရညော ဗလဝတော၊ အန္တကဿ ဝသံ ဥပေသီ”တိ [ဝသမေယ္യာတိ (သီ. ပီ.)၊ ဝသမေသီတိ (သျာ. ကံ.)]။

အထ ခေါ အာယသ္မာ နာဂဒတ္တော တာယ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတော သံဝေဂမာပာဒီတိ။

၈. ကုလဃရဏီသုတ္တံ

၂၂၈. ဧကံ သမယံ အညတရော ဘိက္ခု ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သော ဘိက္ခု အညတရသ္မိံ ကုလေ အတိဝေလံ အဇ္ဈောဂါဠ္ဟပ္ပတ္တော ဝိဟရတိ။ အထ ခေါ ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ

အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တဿ ဘိက္ခုနော အနုကမ္ပိကာ အတ္ထကာမာ တံ ဘိက္ခုံ သံဝေဇေတုကာမာ ယာ တသ္မိံ ကုလေ ကုလဃရဏီ, တဿာ ဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခုံ ကထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"နဒီတီရေသု သဏ္ဌာနေ၊ သဘာသု ရထိယာသု စ။
ဇနာ သင်္ဂမ္မ မန္တေန္တိ၊ မဉ္စ တဉ္စ [တွဉ္စ (က.)] ကိမန္တရ"န္တိ။

"ဗဟူဟိ သဒ္ဒာ ပစ္စူဟာ၊ ခမိတဗ္ဗာ တပဿိနာ။
န တေန မင်္ကု ဟောတဗ္ဗံ၊ န ဟိ တေန ကိလိဿတိ။

"ယော စ သဒ္ဒပရိတ္တာသီ၊ ဝနေ ဝါတမိဂေါ ယထာ။
လဟုစိတ္တောတိ တံ အာဟု၊ နာဿ သမ္ပဇ္ဇတေ ဝတ"န္တိ။

၉. ဝဇ္ဇိပုတ္တသုတ္တံ

၂၂၉. ဧကံ သမယံ အညတရော ဝဇ္ဇိပုတ္တကော ဘိက္ခု ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခော ပန သမယေန ဝေသာလိယံ ဝဇ္ဇိပုတ္တကော သဗ္ဗရတ္တိစာရော ဟောတိ။ အထ ခော သော ဘိက္ခု ဝေသာလိယာ တူရိယ-တာဠိတ-ဝါဒိတ-နိဂ္ဃောသသဒ္ဒံ သုတွာ ပရိဒေဝမာနော တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

"ဧကကာ မယံ အရညေ ဝိဟရာမ၊
အပဝိဒ္ဓံဝ [အပဝိဋ္ဌံဝ (သျာ. ကံ.)] ဝနသ္မိံ ဒာရုကံ။
ဧတာဒိသိကာယ ရတ္တိယာ၊
ကော သု နာမမှေဟိ [နာမ အမှေဟိ (သီ. ပီ.)] ပာပိယော"တိ။

အထ ခော ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တဿ ဘိက္ခုနော အနုကမ္ပိကာ အတ္ထကာမာ တံ ဘိက္ခုံ သံဝေဇေတုကာမာ ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခုံ ကထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"ဧကကောဝ တွံ အရညေ ဝိဟရသိ၊ အပဝိဒ္ဓံဝ ဝနသ္မိံ ဒာရုကံ။
တဿ တေ ဗဟုကာ ပိဟယန္တိ၊ နေရယိကာ ဝိယ သဂ္ဂဂါမိန"န္တိ။

အထ ခော သော ဘိက္ခု တာယ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတော သံဝေဂမာပါဒီတိ။

၁၀. သဇ္ဈာယသုတ္တံ

၂၃၀. ဧကံ သမယံ အညတရော ဘိက္ခု ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခော ပန သမယေန သော ဘိက္ခု ယံ သုဒံ ပုဗ္ဗေ အတိဝေလံ သဇ္ဈာယဗဟုလော ဝိဟရတိ သော အပရေန သမယေန အပ္ပောဿုက္ကော တုဏှီဘူတော သင်္ကသာယတိ။ အထ ခော ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တဿ ဘိက္ခုနော ဓမ္မံ အသုဏန္တီ ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခုံ ကထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"ကသ္မာ တုဝံ ဓမ္မပဒါနိ ဘိက္ခု၊ နာဓီယသိ ဘိက္ခုဟိ သံဝသန္တော။
သုတွာန ဓမ္မံ လဘတိပ္ပသာဒံ၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ လဘတိပ္ပသံသ"န္တိ။

"အဟု ပုရေ ဓမ္မပဒေသု ဆန္ဒော၊ ယာဝ ဝိရာဂေန သမာဂမိမှာ။
ယတော ဝိရာဂေန သမာဂမိမှာ၊ ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံဝ သုတံ မုတံ ဝါ။
အညာယ နိက္ခေပနမာဟု သန္တော"တိ။

၁၁. အကုသလဝိတက္ကသုတ္တံ

၂၃၁. ဧကံ သမယံ အညတရော ဘိက္ခု ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခော ပန သမယေန သော ဘိက္ခု ဒိဝါဝိဟာရဂတော ပါပကေ အကုသလေ ဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေတိ, သေယျထိဒံ – ကာမဝိတက္ကံ, ဗျာပါဒဝိတက္ကံ, ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ။ အထ ခော ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တဿ ဘိက္ခုနော အနုကမ္ပိကာ အတ္ထကာမာ တံ ဘိက္ခုံ သံဝေဇေတုကာမာ ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခုံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

"အယောနိသော မနသိကာရာ, သော ဝိတက္ကေဟိ ခဇ္ဇသိ။
အယောနိသော [အယောနိံ (ပီ. က.)] ပဋိနိဿဇ္ဇ, ယောနိသော အနုစိန္တယ။

"သတ္ထာရံ ဓမ္မမာရဗ္ဘ, သင်္ဃံ သီလာနိ အတ္တနော။
အဓိဂစ္ဆသိ ပါမောဇ္ဇံ, ပီတိသုခမသံသယံ။
တတော ပါမောဇ္ဇဗဟုလော, ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿသီ"တိ။

အထ ခော သော ဘိက္ခု တာယ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတော သံဝေဂမာပါဒီတိ။

၁၂. မဇ္ဈန္ဟိကသုတ္တံ

၂၃၂. ဧကံ သမယံ အညတရော ဘိက္ခု ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ အထ ခော တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တဿ ဘိက္ခုနော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

"ဌိတေ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ, သန္နိသိဝေသု [သန္နိသိန္နေသု (သျာ. ကံ. ပီ.)] ပက္ခိသု။
သဏတေဝ ဗြဟာရညံ, တံ ဘယံ ပဋိဘာတိ မံ။

"ဌိတေ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ, သန္နိသိဝေသု ပက္ခိသု။
သဏတေဝ ဗြဟာရညံ, သာ ရတိ ပဋိဘာတိ မ"န္တိ။

၁၃. ပါကတိန္ဒြိယသုတ္တံ

၂၃၃. ဧကံ သမယံ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ကောသလေသု ဝိဟရန္တိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ ဥဒ္ဓတာ ဥန္နဠာ စပလာ မုခရာ ဝိကိဏ္ဏဝါစာ မုဋ္ဌဿတိနော အသမ္ပဇာနာ အသမာဟိတာ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တာ ပါကတိန္ဒြိယာ။ အထ ခော ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တေသံ ဘိက္ခူနံ အနုကမ္ပိကာ အတ္ထကာမာ တေ ဘိက္ခူ သံဝေဇေတုကာမာ ယေန တေ ဘိက္ခူ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တေ ဘိက္ခူ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

"သုခဇီဝိနော ပုရေ အာသုံ, ဘိက္ခူ ဂေါတမသာဝကာ။
အနိစ္ဆာ ပိဏ္ဍမေသနာ, အနိစ္ဆာ သယနာသနံ။
လောကေ အနိစ္စတံ ဉတွာ, ဒုက္ခဿန္တံ အကံသု တေ။

"ဒုပ္ပေါသံ ကတွာ အတ္တာနံ, ဂါမေ ဂါမဏိကာ ဝိယ။
ဘုတွာ ဘုတွာ နိပဇ္ဇန္တိ, ပရာဂါရေသု မုစ္ဆိတာ။

"သင်္ဃဿ အဉ္ဇလိံ ကတွာ, ဣဓေကစ္စေ ဝဒါမဟံ။
အပဝိဒ္ဓါ [အပဝိဒ္ဓါ (သျာ. ကံ.)] အနာထာ တေ, ယထာ ပေတာ တထေဝ တေ။

“ယေ ခော ပမတ္တာ ဝိဟရန္တိ၊ တေ မေ သန္ဓာယ ဘာသိတံ။
ယေ အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရန္တိ၊ နမော တေသံ ကရောမဟ”န္တိ။

အထ ခော တေ ဘိက္ခူ တာယ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတာ သံဝေဂမာပာဒုန္တိ။

၁၄. ဂန္ဓတ္ထေနသုတ္တံ

၂၃၄. ဧကံ သမယံ အညတရော ဘိက္ခု ကောသလေသု ဝိဟရတိ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခော ပန သမယေန သော ဘိက္ခု ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော ပောက္ခရဏိံ ဩဂဟေတွာ ပဒုမံ ဥပသိင်္ဃတိ။ အထ ခော ယာ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တဿ ဘိက္ခုနော အနုကမ္ပိကာ အတ္ထကာမာ တံ ဘိက္ခုံ သံဝေဇေတုကာမာ ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခုံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ယမေတံ ဝါရိဇံ ပုပ္ဖံ၊ အဒိန္နံ ဥပသိင်္ဃသိ။
ဧကင်္ဂမေတံ ထေယျာနံ၊ ဂန္ဓတ္ထေနောသိ မာရိသာ”တိ။

“န ဟရာမိ န ဘဉ္ဇာမိ၊ အာရာ သိင်္ဃာမိ ဝါရိဇံ။
အထ ကေန နု ဝဏ္ဏေန၊ ဂန္ဓတ္ထေနောတိ ဝုစ္စတိ။

“ယွာယံ ဘိသာနိ ခနတိ၊ ပုဏ္ဍရီကာနိ ဘဉ္ဇတိ။
ဧဝံ အာကိဏ္ဏကမ္မန္တော၊ ကသ္မာ ဧသော န ဝုစ္စတီ”တိ။

“အာကိဏ္ဏလုဒ္ဒော ပုရိသော၊ ဓာတိစေလံဝ မက္ခိတော။
တသ္မိံ မေ ဝစနံ နတ္ထိ၊ တွဉ္စာရဟာမိ ဝတ္တဝေ။

“အနင်္ဂဏဿ ပောသဿ၊ နိစ္စံ သုစိဂဝေသိနော။
ဝါလဂ္ဂမတ္တံ ပာပဿ၊ အဗ္ဘာမတ္တံဝ ခာယတီ”တိ။

“အဒ္ဓါ မံ ယက္ခ ဇာနာသိ၊ အထော မေ အနုကမ္ပသိ။
ပုနပိ ယက္ခ ဝဇ္ဇာသိ၊ ယဒာ ပဿသိ ဒေိသ”န္တိ။

“နေဝ တံ ဥပဇီဝါမ၊ နပိ တေ ဘတကာမှသေ။
တွမေဝ ဘိက္ခု ဇာနေယျ၊ ယေန ဂစ္ဆေယျ သုဂ္ဂတိ”န္တိ။

အထ ခော သော ဘိက္ခု တာယ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတော သံဝေဂမာပာဒီတိ။

ဝနသံယုတ္တံ သမတ္တံ။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဝိဝေကံ ဥပဋ္ဌာနဉ္စ၊ ကဿပဂေါတ္တေန သမ္ဗဟုလာ။
အာနန္ဒော အနုရုဒ္ဓော စ၊ နာဂဒတ္တဉ္စ ကုလဃရဏီ။

ဝဇ္ဇိပုတ္တော စ ဝေသာလီ၊ သဇ္ဈာယေန အယောနိသော။
မဇ္ဈန္ဟိကာလမှိ ပာကတိန္ဒြိယ၊ ပဒုမပုပ္ဖေန စုဒ္ဒသ ဘဝေတိ။

၁၀. ယက္ခသံယုတ္တံ

၁. ဣန္ဒကသုတ္တံ

၂၃၅. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဣန္ဒကူဋေ ပဗ္ဗတေ, ဣန္ဒကဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ။ အထ ခေါ ဣန္ဒကော ယက္ခော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"ရူပံ န ဇီဝန္တိ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ၊ ကထံ နွယံ ဝိန္ဒတိမံ သရီရံ။
ကုတဿ အဋ္ဌိယကပိဏ္ဍမေတိ၊ ကထံ နွယံ သဇ္ဇတိ ဂဗ္ဘရသ္မိ"န္တိ။

"ပဌမံ ကလလံ ဟောတိ၊ ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒံ။
အဗ္ဗုဒါ ဇာယတေ ပေသိ၊ ပေသိ နိဗ္ဗတ္တတီ ဃနော။
ဃနာ ပသာခါ ဇာယန္တိ၊ ကေသာ လောမာ နခာပိ စ။

"ယဉ္စဿ ဘုဉ္ဇတီ မာတာ၊ အန္နံ ပါနဉ္စ ဘောဇနံ။
တေန သော တတ္ထ ယာပေတိ၊ မာတုကုစ္ဆိဂတော နရော"တိ။

၂. သက္ကနာမသုတ္တံ

၂၃၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ။ အထ ခေါ သက္ကနာမကော ယက္ခော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

"သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟီနဿ ၊ ဝိပ္ပမုတ္တဿ တေ သတော။
သမဏဿ န တံ သာဓု၊ ယဒညမနုသာသသီ"တိ [ယဒညမနုသာသတီတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။

"ယေန ကေနစိ ဝဏ္ဏေန၊ သံဝါသော သက္က ဇာယတိ။
န တံ အရဟတိ သပ္ပညော၊ မနသာ အနုကမ္ပိတုံ။

"မနသာ စေ ပသန္နေန၊ ယဒညမနုသာသတိ။
န တေန ဟောတိ သံယုတ္တော၊ ယာနုကမ္ပာ [သာနုကမ္ပာ (သီ. ပီ.)] အနုဒ္ဒယာ"တိ။

၃. သူစိလောမသုတ္တံ

၂၃၇. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဂယာယံ ဝိဟရတိ ဋင်္ကိတမဉ္စေ သူစိလောမဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ခရော စ ယက္ခော သူစိလောမော စ ယက္ခော ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အတိက္ကမန္တိ။ အထ ခေါ ခရော ယက္ခော သူစိလောမံ ယက္ခံ ဧတဒဝေါစ – "ဧသော သမဏော"တိ! "နေသော သမဏော, သမဏကော ဧသော"။ "ယာဝ ဇာနာမိ ယဒိ ဝါ သော သမဏော ယဒိ ဝါ ပန သော သမဏကော"တိ။

အထ ခေါ သူစိလောမော ယက္ခော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော ကာယံ ဥပနာမေသိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ကာယံ အပနာမေသိ။ အထ ခေါ သူစိလောမော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "ဘာယသိ မံ သမဏာ"တိ? "န ခွာဟံ တံ, အာဝုသော, ဘာယာမိ; အပိ စ တေ သမ္ဖဿော ပါပကော"တိ။ "ပဉှံ တံ, သမဏ ပုစ္ဆိဿာမိ။ သစေ မေ န ဗျာကရိဿသိ, စိတ္တံ ဝါ တေ ခိပိဿာမိ, ဟဒယံ ဝါ တေ ဖာလေဿာမိ, ပါဒေသု ဝါ ဂဟေတွာ ပါရဂင်္ဂါယ [ပါရံ ဂင်္ဂါယ (က.)] ခိပိဿာမီ"တိ။ "န ခွာဟံ တံ, အာဝုသော, ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ, ယော မေ စိတ္တံ ဝါ ခိပေယျ ဟဒယံ

တ ဖာလေယျ ဟာဒေသု တ ဂဟေတွာတ ဟာရဂတ္တာယ ခိပေယျ; အပိ စ တွံ, အာဝုသော, ပုန္တု ယအာ ကင္ခသိ’’တိ။
အထ ခေါ သူစိလောမော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ကထာယ အဇ္ဈဘာသိ – ( ) [(အထ ခေါ သူစိလောမော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ကထာယ အဇ္ဈဘာသိ။) (သီ.)]

‘‘ရာဂေါ စ ဒေါသော စ ကုတောနိဒါနာ၊
အရတီ ရတီ လောမဟံသော ကုတောဇာ။
ကုတော သမုဋ္ဌာယ မနောဝိတက္ကာ၊
ကုမာရကာ ဓင်္ကမိဝေါဿဇန္တိ’’တိ။

‘‘ရာဂေါ စ ဒေါသော စ ဣတောနိဒါနာ၊
အရတီ ရတီ လောမဟံသော ဣတောဇာ။
ဣတော သမုဋ္ဌာယ မနောဝိတက္ကာ၊
ကုမာရကာ ဓင်္ကမိဝေါဿဇန္တိ။

‘‘သ္နေဟဇာ အတ္တသမ္ဘူတာ၊ နိဂြောဓဿေဝ ခန္ဓဇာ။
ပုထူ ဝိသတ္တာ ကာမေသု၊ မာလုဝါဝ ဝိတတာ [ဝိတ္ထတာ (သျာ. ကံ.)] ဝနေ။

‘‘ယေ နံ ပဇာနန္တိ ယတောနိဒါနံ၊
တေ နံ ဝိနောဒေန္တိ သုဏောဟိ ယက္ခ။
တေ ဒုတ္တရံ ဩဃမိမံ တရန္တိ၊
အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝါယာ’’တိ။

၄. မဏိဘဒ္ဒသုတ္တံ

၂၃၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ မဂဓေသု ဝိဟရတိ မဏိမာလိကေ စေတိယေ မဏိဘဒ္ဒဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ။ အထ ခေါ မဏိဘဒ္ဒော ယက္ခော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ကထံ အဘာသိ –

‘‘သတီမတော သဒါ ဘဒ္ဒံ၊ သတိမာ သုခမေဓတိ။
သတီမတော သုဝေ သေယျော၊ ဝေရာ စ ပရိမုစ္စတီ’’တိ။

‘‘သတီမတော သဒါ ဘဒ္ဒံ၊ သတိမာ သုခမေဓတိ။
သတီမတော သုဝေ သေယျော၊ ဝေရာ န ပရိမုစ္စတိ။

‘‘ယဿ သဗ္ဗမဟောရတ္တံ [ရတ္တိံ (သျာ. ကံ. က.)] ၊ အဟိံသာယ ရတော မနော။
မေတ္တံ သော သဗ္ဗဘူတေသု၊ ဝေရံ တဿ န ကေနစီ’’တိ။

၅. သာနုသုတ္တံ

၂၃၉. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရိဿာ ဥပါသိကာယ သာနု နာမ ပုတ္တော ယက္ခေန ဂဟိတော ဟောတိ။ အထ ခေါ သာ ဥပါသိကာ ပရိဒေဝမာနာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

‘‘စာတုဒ္ဒသိံ ပဉ္စဒသိံ၊ ယာ စ ပက္ခဿ အဋ္ဌမီ။
ပာဋိဟာရိယပက္ခဉ္စ၊ အဋ္ဌင်္ဂသုသမာဂတံ။

“ဥပေါသထံ ဥပဝသန္တိ၊ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ ယေ။
န တေဟိ ယက္ခာ ကီဠန္တိ၊ ဣတိ မေ အရဟတံ သုတံ။
သာ ဒါနိ အဇ္ဇ ပဿာမိ၊ ယက္ခာ ကီဠန္တိ သာနုနာ”တိ။

“စာတုဒ္ဒသိံ ပဉ္စဒသိံ၊ ယာ စ ပက္ခဿ အဋ္ဌမီ။
ပါဋိဟာရိယပက္ခဉ္စ၊ အဋ္ဌင်္ဂသုသမာဂတံ။
ဥပေါသထံ ဥပဝသန္တိ၊ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ ယေ။

“န တေဟိ ယက္ခာ ကီဠန္တိ၊ သာဓု တေ အရဟတံ သုတံ။
သာနုံ ပဗုဒ္ဓံ ဝဇ္ဇာသိ၊ ယက္ခာနံ ဝစနံ ဣဒံ။
မာကာသိ ပါပကံ ကမ္မံ၊ အာဝိ ဝါ ယဒိ ဝါ ရဟော။

“သစေ စ [သစေဝ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)၊ ယဋ္ဌေဝ (သီ.)] ပါပကံ ကမ္မံ၊ ကရိဿသိ ကရောသိ ဝါ။
န တေ ဒုက္ခာ ပမုတျတ္ထိ၊ ဥပ္ပစ္စာပိ ပလာယတော”တိ။

“မတံ ဝါ အမ္မ ရောဒန္တိ၊ ယော ဝါ ဇီဝံ န ဒိဿတိ။
ဇီဝန္တံ အမ္မ ပဿန္တီ၊ ကသ္မာ မံ အမ္မ ရောဒသီ”တိ။

“မတံ ဝါ ပုတ္တ ရောဒန္တိ၊ ယော ဝါ ဇီဝံ န ဒိဿတိ။
ယော စ ကာမေ စဇိတွာန၊ ပုနရာဂစ္ဆတေ ဣဓ။
တံ ဝါပိ ပုတ္တ ရောဒန္တိ၊ ပုန ဇီဝံ မတော ဟိ သော။

“ကုက္ကုဠာ ဥဗ္ဘတော တာတ၊ ကုက္ကုဠံ [ကုက္ကုဠေ (သီ.)] ပတိတုမိစ္ဆသိ။
နရကာ ဥဗ္ဘတော တာတ၊ နရကံ ပတိတုမိစ္ဆသိ။

“အဘိဓာဝထ ဘဒ္ဒန္တေ၊ ကဿ ဥဇ္ဈာပယာမသေ။
အာဒိတ္တာ နီဟတံ [နိဗ္ဘတံ (သျာ. ကံ. က.)၊ နိဘတံ (ပီ. က.)] ဘဏ္ဍံ၊ ပုန ဍယှိတုမိစ္ဆသီ”တိ။

၆. ပိယင်္ကရသုတ္တံ

၂၄၀. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခော ပန သမယေန အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ရတ္တိယာ ပစ္စူသသမယံ ပစ္စုဋ္ဌာယ ဓမ္မပဒါနိ ဘာသတိ။ အထ ခော ပိယင်္ကရမာတာ ယက္ခိနီ ပုတ္တကံ ဧဝံ တောသေသိ –

“မာ သဒ္ဒံ ကရိ ပိယင်္ကရ၊ ဘိက္ခု ဓမ္မပဒါနိ ဘာသတိ။
အပိ [အပိ (သီ.)] စ ဓမ္မပဒံ ဝိဇာနိယ၊ ပဋိပဇ္ဇေမ ဟိတာယ နော သိယာ။

“ပါဏေသု စ သံယမာမသေ၊ သမ္ပဇာနမုသာ န ဘဏာမသေ။
သိက္ခေမ သုသီလျမတ္တနော [သုသီလမတ္တနော (သီ. က.)]၊ အပိ မုစ္စေမ ပိသာစယောနိယာ”တိ။

၇. ပုနဗ္ဗသုသုတ္တံ

၂၄၁. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ ဘိက္ခူ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ။ တေ စ ဘိက္ခူ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ အထ ခော ပုနဗ္ဗသုမာတာ ယက္ခိနီ ပုတ္တကေ ဧဝံ တောသေသိ –

“တုဏှဳ ဥတ္တရိကေ ဟောဟိ၊ တုဏှဳ ဟောဟိ ပုနဗ္ဗသု။
ယာတဟံ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌဿ၊ ဓမ္မံ သောဿာမိ သတ္ထုနော။

“နိဗ္ဗာနံ ဘဂဝါ အာဟ၊ သဗ္ဗဂန္ထပ္ပမောစနံ။
အတိဝေလာ စ မေ ဟောတိ၊ အသ္မိံ ဓမ္မေ ပိယာယနာ။

“ပိယော လောကေ သကော ပုတ္တော၊ ပိယော လောကေ သကော ပတိ။
တတော ပိယတရာ မယှံ၊ အဿ ဓမ္မဿ မဂ္ဂနာ။

“န ဟိ ပုတ္တော ပတိ ဝါပိ၊ ပိယော ဒုက္ခာ ပမောစယေ။
ယထာ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ၊ ဒုက္ခာ မောစေတိ ပာဏိနံ။

“လောကေ ဒုက္ခပရေတသ္မိံ၊ ဇရာမရဏသံယုတေ။
ဇရာမရဏမောက္ခာယ၊ ယံ ဓမ္မံ အဘိသမ္ဗုဓံ။
တံ ဓမ္မံ သောတုမိစ္ဆာမိ၊ တုဏှဳ ဟောဟိ ပုနဗ္ဗသူ”တိ။

“အမ္မာ န ဗျာဟရိဿာမိ၊ တုဏှဳဘူတာယမုတ္တရာ။
ဓမ္မမေဝ နိသာမေဟိ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ သုခံ။
သဒ္ဓမ္မဿ အနညာယ၊ အမ္မာ ဒုက္ခံ စရာမသေ။

“ဧသ ဒေဝမနုဿာနံ၊ သမ္မူဠှာနံ ပဘင်္ကရော။
ဗုဒ္ဓော အန္တိမသာရီရော၊ ဓမ္မံ ဒေသေတိ စက္ခုမာ”တိ။

“သာဓု ခေါ ပဏ္ဍိတော နာမ၊ ပုတ္တော ဇာတော ဥရေသယော။
ပုတ္တော မေ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌဿ၊ ဓမ္မံ သုဒ္ဓံ ပိယာယတိ။

“ပုနဗ္ဗသု သုခီ ဟောဟိ၊ အဇ္ဇာဟမ္ဟိ သမုဂ္ဂတာ။
ဒိဋ္ဌာနိ အရိယသစ္စာနိ၊ ဥတ္တရာပိ သုဏာတု မေ”တိ။

၈. သုဒတ္တသုတ္တံ

၂၄၂. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ သီတဝနေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ရာဇဂဟံ အနုပ္ပတ္တော ဟောတိ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန။ အဿောသိ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ – “ဗုဒ္ဓေါ ကိရ လောကေ ဥပ္ပန္နော”တိ။ တာဝဒေဝ စ ပန ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမိတုကာမော ဟောတိ။ အထဿ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂဟပတိဿ ဧတဒဟောသိ – “အကာလော ခေါ အဇ္ဇ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမိတုံ။ သွေဝ ဒါနာဟံ ကာလေန ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဂမိဿာမီ”တိ ဗုဒ္ဓဂတာယ သတိယာ နိပဇ္ဇိ။ ရတ္တိယာ သုဒံ တိက္ခတ္တုံ ဝုဋ္ဌာသိ ပဘာတန္တိ မညမာနော။ အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ယေန သိဝထိကဒွါရံ [သီဝထိကဒွါရံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] တေနုပသင်္ကမိ။ အမနုဿာ ဒွါရံ ဝိဝရိံသု။ အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂဟပတိဿ နဂရမှာ နိက္ခမန္တဿ အာလောကော အန္တရဓာယိ, အန္ဓကာရော ပါတုရဟောသိ, ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသော ဥဒပါဒိ, တတောဝ ပုန နိဝတ္တိတုကာမော အဟောသိ။ အထ ခေါ သိဝကော [သီဝကော (သီ. ပီ.)] ယက္ခော အန္တရဟိတော သဒ္ဒမနုဿာဝေသိ –

“သတံ ဟတ္ထီ သတံ အဿာ၊ သတံ အဿတရီရထာ။
သတံ ကညာသဟဿာနိ၊ အာမုက္ကမဏိကုဏ္ဍလာ။
ဧကဿ ပဒဝီတိဟာရဿ၊ ကလံ နာဂ္ဃန္တိ သောဠသိံ။

“အဘိက္ကမ ဂဟပတိ၊ အဘိက္ကမ ဂဟပတိ။
အဘိက္ကမနံ တေ သေယျော၊ နော ပဋိက္ကမန”န္တိ။

အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂဟပတိဿ အန္ဓကာရော အန္တရဓာယိ, အာလောကော ပါတုရဟောသိ, ယံ အဟောသိ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသော, သော ပဋိပ္ပဿမ္ဘိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂဟပတိဿ အာလောကော အန္တရဓာယိ, အန္ဓကာရော ပါတုရဟောသိ, ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသော ဥဒပါဒိ, တတောဝ ပုန နိဝတ္တိတုကာမော အဟောသိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ သိဝကော ယက္ခော အန္တရဟိတော သဒ္ဒမနုဿာဝေသိ –

“သတံ ဟတ္ထီ သတံ အဿာ။ပေ.။
ကလံ နာဂ္ဃန္တိ သောဠသိံ။

“အဘိက္ကမ ဂဟပတိ၊ အဘိက္ကမ ဂဟပတိ။
အဘိက္ကမနံ တေ သေယျော၊ နော ပဋိက္ကမန”န္တိ။

အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂဟပတိဿ အန္ဓကာရော အန္တရဓာယိ , အာလောကော ပါတုရဟောသိ, ယံ အဟောသိ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသော, သော ပဋိပ္ပဿမ္ဘိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂဟပတိဿ အာလောကော အန္တရဓာယိ, အန္ဓကာရော ပါတုရဟောသိ, ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသော ဥဒပါဒိ, တတောဝ ပုန နိဝတ္တိတုကာမော အဟောသိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ သိဝကော ယက္ခော အန္တရဟိတော သဒ္ဒမနုဿာဝေသိ –

“သတံ ဟတ္ထီ သတံ အဿာ။ပေ.။
ကလံ နာဂ္ဃန္တိ သောဠသိံ။

“အဘိက္ကမ ဂဟပတိ၊ အဘိက္ကမ ဂဟပတိ။
အဘိက္ကမနံ တေ သေယျော၊ နော ပဋိက္ကမန”န္တိ။

အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂဟပတိဿ အန္ဓကာရော အန္တရဓာယိ, အာလောကော ပါတုရဟောသိ, ယံ အဟောသိ ဘယံ ဆမ္ဘိတတ္တံ လောမဟံသော, သော ပဋိပ္ပဿမ္ဘိ။ အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ယေန သီတဝနံ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ ရတ္တိယာ ပစ္စူသသမယံ ပစ္စုဋ္ဌာယ အဗ္ဘောကာသေ စင်္ကမတိ။ အဒ္ဒသာ ခေါ ဘဂဝါ အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ။ ဒိသွာန စင်္ကမာ ဩရောဟိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခေါ ဘဂဝါ အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဧတဒဝေါစ – “ဧဟိ သုဒတ္တာ”တိ။ အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ, နာမေန မံ ဘဂဝါ အာလပတီတိ, ဟဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂော တတ္ထေဝ ဘဂဝတော ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ကစ္စိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သုခမသယိတ္ထာ”တိ?

“သဗ္ဗဒါ ဝေ သုခံ သေတိ၊ ဗြာဟ္မဏော ပရိနိဗ္ဗုတော။
ယော န လိမ္ပတိ ကာမေသု၊ သီတိဘူတော နိရူပဓိ။

“သဗ္ဗာ အာသတ္တိယော ဆေတွာ၊ ဝိနေယျ ဟဒယေ ဒရံ။
ဥပသန္တော သုခံ သေတိ၊ သန္တိံ ပပ္ပုယျ စေတသာ”တိ [စေတသောတိ (သီ.)]။

၉. ပဌမသုက္ကာသုတ္တံ

၂၄၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သုက္ကာ ဘိက္ခုနီ မဟတိယာ ပရိသာယ ပရိဝုတာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ အထ ခေါ သုက္ကာယ ဘိက္ခုနိယာ အဘိပ္ပသန္နော ယက္ခော

ရာဇဂဟေ ရထိကာယ ရထိကံ သိင္ဃာဋ္ဋကေန သိင္ဃာဋ္ဋကံ ဥပသင်္ကမိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ကထာယော အဘာသိ –

“ကိံ မေ ကတာ ရာဇဂဟေ မနုဿာ၊ မဓုပီတာဝ သေယရေ။
ယေ သုက္ကံ န ပယိရုပာသန္တိ၊ ဒေသေန္တိံ အမတံ ပဒံ။

“တဉ္စ ပန အပ္ပဋိဝါနီယံ၊ အသေစနကမောဇဝံ။
ပိဝန္တိ မညေ သပ္ပညာ၊ ဝလာဟကမိဝ ပန္ထဂူ”တိ [ဝလာဟကမိဝဒ္ဓဂူတိ (သီ.)] ။

၁၀. ဒုတိယသုက္ကာသုတ္တံ

၂၄၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရော ဥပါသကော သုက္ကာယ ဘိက္ခုနိယာ ဘောဇနံ အဒါသိ။ အထ ခေါ သုက္ကာယ ဘိက္ခုနိယာ အဘိပ္ပသန္နော ယက္ခော ရာဇဂဟေ ရထိကာယ ရထိကံ သိင္ဃာဋ္ဋကေန သိင္ဃာဋ္ဋကံ ဥပသင်္ကမိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ကထံ အဘာသိ –

“ပုညံ ဝတ ပသဝိ ဗဟုံ၊ သပ္ပညော ဝတာယံ ဥပါသကော။
ယော သုက္ကာယ အဒါသိ ဘောဇနံ၊ သဗ္ဗဂန္ထေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တိယာ”တိ [ဝိပ္ပမုတ္တာယာတိ (သျာ. ကံ.)] ။

၁၁. စီရာသုတ္တံ

၂၄၅. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရော ဥပါသကော စီရာယ [စိရာယ (က.)] ဘိက္ခုနိယာ စီဝရံ အဒါသိ။ အထ ခေါ စီရာယ ဘိက္ခုနိယာ အဘိပ္ပသန္နော ယက္ခော ရာဇဂဟေ ရထိကာယ ရထိကံ သိင္ဃာဋ္ဋကေန သိင္ဃာဋ္ဋကံ ဥပသင်္ကမိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ကထံ အဘာသိ –

“ပုညံ ဝတ ပသဝိ ဗဟုံ၊ သပ္ပညော ဝတာယံ ဥပါသကော။
ယော စီရာယ အဒါသိ စီဝရံ၊ သဗ္ဗယောဂေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တိယာ”တိ [ဝိပ္ပမုတ္တာယာတိ (သျာ. ကံ.)] ။

၁၂. အာဠဝကသုတ္တံ

၂၄၆. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အာဠဝကဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ။ အထ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “နိက္ခမ, သမဏာ”တိ။ “သာဓာဝုသော”တိ ဘဂဝါ နိက္ခမိ။ “ပဝိသ, သမဏာ”တိ။ “သာဓာဝုသော”တိ ဘဂဝါ ပါဝိသိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “နိက္ခမ, သမဏာ”တိ။ “သာဓာဝုသော”တိ ဘဂဝါ နိက္ခမိ။ “ပဝိသ, သမဏာ”တိ။ “သာဓာဝုသော”တိ ဘဂဝါ ပါဝိသိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “နိက္ခမ, သမဏာ”တိ။ “သာဓာဝုသော”တိ ဘဂဝါ နိက္ခမိ။ “ပဝိသ, သမဏာ”တိ။ “သာဓာဝုသော”တိ ဘဂဝါ ပါဝိသိ။ စတုတ္ထမ္ပိ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “နိက္ခမ, သမဏာ”တိ။ “န ခွါဟံ တံ, အာဝုသော, နိက္ခမိဿာမိ။ ယံ တေ ကရဏီယံ တံ ကရောဟီ”တိ။ “ပဉှံ တံ, သမဏ, ပုစ္ဆိဿာမိ။ သစေ မေ န ဗျာကရိဿသိ, စိတ္တံ ဝါ တေ ခိပိဿာမိ, ဟဒယံ ဝါ တေ ဖာလေဿာမိ, ပါဒေသု ဝါ ဂဟေတွာ ပါရဂင်္ဂါယ ခိပိဿာမီ”တိ။ “န ခွါဟံ တံ, အာဝုသော, ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ, ယော မေ စိတ္တံ ဝါ ခိပေယျ ဟဒယံ ဝါ ဖာလေယျ, ပါဒေသု ဝါ ဂဟေတွာ ပါရဂင်္ဂါယ ခိပေယျ။ အပိ စ တွံ, အာဝုသော, ပုစ္ဆ ယဒါ ကင်္ခသီ”တိ [(အထ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ။) (သီ.)]။

“ကိံသူဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ၊ ကိံသု သုစိဏ္ဏံ သုခမာဝဟာတိ။

ကိံသု ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာနံ၊ ကထံဇီဝိံ ဇီဝိတမာဟု သေဋ္ဌ”န္တိ။

“သဒ္ဓီဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ၊ ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာတိ။
သစ္စံ ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာနံ၊ ပညာဇီဝိံ ဇီဝိတမာဟု သေဋ္ဌ”န္တိ။

“ကထံသု တရတိ ဩဃံ၊ ကထံသု တရတိ အဏ္ဏဝံ။
ကထံသု ဒုက္ခမစ္စေတိ၊ ကထံသု ပရိသုဇ္ဈတီ”တိ။

“သဒ္ဓါယ   တရတိ ဩဃံ၊ အပ္ပမာဒေန အဏ္ဏဝံ။
ဝီရိယေန ဒုက္ခမစ္စေတိ၊ ပညာယ ပရိသုဇ္ဈတီ”တိ။

“ကထံသု လဘတေ ပညံ၊ ကထံသု ဝိန္ဒတေ ဓနံ။
ကထံသု ကိတ္တိံ ပပ္ပောတိ၊ ကထံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ။
အသ္မာ လောကာ ပရံ လောကံ၊ ကထံ ပေစ္စ န သောစတီ”တိ။

“သဒ္ဒဟာနော အရဟတံ၊ ဓမ္မံ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ။
သုဿူသံ   [သုဿူသာ (သီ. ပီ.)]   လဘတေ ပညံ၊ အပ္ပမတ္တော ဝိစက္ခဏော။

“ပတိရူပကာရီ ဓုရဝါ၊ ဥဋ္ဌာတာ ဝိန္ဒတေ ဓနံ။
သစ္စေန   ကိတ္တိံ ပပ္ပောတိ၊ ဒဒံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ။
အသ္မာ လောကာ ပရံ လောကံ၊ ဧဝံ ပေစ္စ န သောစတိ။

“ယဿေတေ စတုရော ဓမ္မာ၊ သဒ္ဓဿ ဃရမေသိနော။
သစ္စံ ဒမ္မော ဓိတိ စာဂေါ၊ သ ဝေ ပေစ္စ န သောစတိ။

“ဣင္ဃ အညေပိ ပုစ္ဆဿု၊ ပုထူ သမဏဗြာဟ္မဏေ။
ယဒိ သစ္စာ ဒမ္မာ စာဂါ၊ ခန္တျာ ဘိယျောဓ ဝိဇ္ဇတီ”တိ။

“ကထံ နု ဒါနိ ပုစ္ဆေယျံ၊ ပုထူ သမဏဗြာဟ္မဏေ။
ယောဟံ [သောဟံ (သီ.)၊ သွာဟံ (က.)] အဇ္ဇ ပဇာနာမိ၊ ယော အတ္ထော သမ္ပရာယိကော။

“အတ္ထာယ ဝတ မေ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝါသာယာဠဝိမာဂမာ   [မာဂတော (ပီ. က.)]။
ယောဟံ [သောဟံ (သီ.)] အဇ္ဇ ပဇာနာမိ၊ ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။

“သော အဟံ ဝိစရိဿာမိ၊ ဂါမာ ဂါမံ ပုရာ ပုရံ။
နမဿမာနော သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မဿ စ သုဓမ္မတ”န္တိ။

ယက္ခသံယုတ္တံ သမတ္တံ။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဣန္ဒကော သက္က သူစိ စ၊ မဏိဘဒ္ဒေါ စ သာနု စ။
ပိယင်္ကရ ပုနဗ္ဗသု သုဒတ္တော စ၊ ဒွေ သုက္ကာ စီရအာဠဝိတိ ဒွါဒသ။

၁၁. သက္ကသံယုတ္တံ

၁. ပဌမဝဂ္ဂေါ

၁. သုဝီရသုတ္တံ

၂၄၇. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေါ''တိ။ ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အသုရာ ဒေဝေ အဘိယံသု။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သုဝီရံ ဒေဝပုတ္တံ အာမန္တေသိ – 'ဧတေ, တာတ သုဝီရ, အသုရာ ဒေဝေ အဘိယန္တိ။ ဂစ္ဆ, တာတ သုဝီရ, အသုရေ ပစ္စုယျာဟီ'တိ။ 'ဧဝံ ဘဒ္ဒန္တဝ'တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သုဝီရော ဒေဝပုတ္တော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဿုတွာ ပမာဒံ အာပါဒေသိ [အာပါဒေသိ (ကတ္ထစိ) နဝင်္ဂုတ္တရေ သီဟနာဒသုတ္တေပိ] ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သုဝီရံ ဒေဝပုတ္တံ အာမန္တေသိ – 'ဧတေ, တာတ သုဝီရ, အသုရာ ဒေဝေ အဘိယန္တိ။ ဂစ္ဆ, တာတ သုဝီရ, အသုရေ ပစ္စုယျာဟီ'တိ။ 'ဧဝံ ဘဒ္ဒန္တဝ'တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သုဝီရော ဒေဝပုတ္တော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဿုတွာ ဒုတိယမ္ပိ ပမာဒံ အာပါဒေသိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သုဝီရံ ဒေဝပုတ္တံ အာမန္တေသိ – 'ဧတေ, တာတ သုဝီရ, အသုရာ ဒေဝေ အဘိယန္တိ။ ဂစ္ဆ, တာတ သုဝီရ, အသုရေ ပစ္စုယျာဟီ'တိ ။ 'ဧဝံ ဘဒ္ဒန္တဝ'တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သုဝီရော ဒေဝပုတ္တော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဿုတွာ တတိယမ္ပိ ပမာဒံ အာပါဒေသိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သုဝီရံ ဒေဝပုတ္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''အနုဋ္ဌဟံ အဝါယာမံ, သုခံ ယတြာဓိဂစ္ဆတိ။
သုဝီရ တတ္ထ ဂစ္ဆာဟိ, မဉ္စ တတ္ထေဝ ပါပယာ''တိ။

''အလသွဿ [အလသဿ (သီ. ပီ.)၊ အလသွတယံ (သျာ. ကံ.)] အနုဋ္ဌာတာ, န စ ကိစ္စာနိ ကာရယေ။
သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓဿ, တံ မေ သက္က ဝရံ ဒိသာ''တိ။

''ယတ္ထာလသော အနုဋ္ဌာတာ, အစ္စန္တံ သုခမေဓတိ။
သုဝီရ တတ္ထ ဂစ္ဆာဟိ, မဉ္စ တတ္ထေဝ ပါပယာ''တိ။

''အကမ္မုနာ [အကမ္မနာ (သီ. ပီ.)] ဒေဝသေဋ္ဌ, သက္က ဝိန္ဒေမု ယံ သုခံ။
အသောကံ အနုပါယာသံ, တံ မေ သက္က ဝရံ ဒိသာ''တိ။

''သစေ အတ္ထိ အကမ္မေန, ကောစိ က္ဝစိ န ဇီဝတိ။
နိဗ္ဗာနဿ ဟိ သော မဂ္ဂေါ, သုဝီရ တတ္ထ ဂစ္ဆာဟိ။
မဉ္စ တတ္ထေဝ ပါပယာ''တိ။

''သော ဟိ နာမ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သကံ ပုညဖလံ ဥပဇီဝမာနော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ ဣဿရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တော ဥဋ္ဌာနဝီရိယဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ ဘဝိဿတိ။ ဣဓ ခေါ တံ, ဘိက္ခဝေ, သောဘေထ, ယံ တုမှေ ဧဝံ သွာက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ ပဗ္ဗဇိတာ သမာနာ ဥဋ္ဌဟေယျာထ ဃဋေယျာထ ဝါယမေယျာထ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ, အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ''တိ။

၂. သုသီမသုတ္တံ

၂၄၈. သာဝတ္ထိယံ။ တတ္ရ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေါ''တိ။ ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အသုရာ ဒေဝေ အဘိယံသု။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သုသီမံ [သုသိမံ (သျာ. ကံ. က.)] ဒေဝပုတ္တံ အာမန္တေသိ – 'ဧတေ, တာတ သုသီမ, အသုရာ ဒေဝေ အဘိယန္တိ။ ဂစ္ဆ, တာတ သုသီမ, အသုရေ ပစ္စုယျာဟီ'တိ။ 'ဧဝံ ဘဒ္ဒန္တဝ'တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သုသီမော ဒေဝပုတ္တော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဿုတွာ ပမာဒံ အာပါဒေသိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သုသီမံ ဒေဝပုတ္တံ အာမန္တေသိ။ပေ.။ ဒုတိယမ္ပိ ပမာဒံ အာပါဒေသိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သုသီမံ ဒေဝပုတ္တံ အာမန္တေသိ။ပေ.။ တတိယမ္ပိ ပမာဒံ အာပါဒေသိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သုသီမံ ဒေဝပုတ္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''အနုဋ္ဌဟံ အဝါယာမံ, သုခံ ယတြာဓိဂစ္ဆတိ။
သုသီမ တတ္ထ ဂစ္ဆာဟိ, မဉ္စ တတ္ထေဝ ပါပယာ''တိ။

''အလသွဿ အနုဋ္ဌာတာ, န စ ကိစ္စာနိ ကာရယေ။
သဗ္ဗကာမသမိဒ္ဓဿ, တံ မေ သက္က ဝရံ ဒိသာ''တိ။

''ယတ္ထာလသော အနုဋ္ဌာတာ, အစ္စန္တံ သုခမေဓတိ။
သုသီမ တတ္ထ ဂစ္ဆာဟိ, မဉ္စ တတ္ထေဝ ပါပယာ''တိ။

''အကမ္မုနာ ဒေဝသေဋ္ဌ, သက္က ဝိန္ဒေမု ယံ သုခံ။
အသောကံ အနုပါယာသံ, တံ မေ သက္က ဝရံ ဒိသာ''တိ။

''သစေ အတ္ထိ အကမ္မေန, ကောစိ ကွစိ န ဇီဝတိ။
နိဗ္ဗာနဿ ဟိ သော မဂ္ဂေါ, သုသီမ တတ္ထ ဂစ္ဆာဟိ။
မဉ္စ တတ္ထေဝ ပါပယာ''တိ။

''သော ဟိ နာမ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သကံ ပုညဖလံ ဥပဇီဝမာနော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ ဣဿရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တော ဥဋ္ဌာနဝီရိယဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ ဘဝိဿတိ။ ဣဓ ခေါ တံ, ဘိက္ခဝေ, သောဘေထ, ယံ တုမှေ ဧဝံ သွာက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ ပဗ္ဗဇိတာ သမာနာ ဥဋ္ဌဟေယျာထ ဃဋေယျာထ ဝါယမေယျာထ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ, အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ, အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ''တိ။

၃. ဓဇဂ္ဂသုတ္တံ

၂၄၉. သာဝတ္ထိယံ ။ တတ္ရ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေါ''တိ ။ ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါသုရသင်္ဂါမော သမုပဗျူဠှော အဟောသိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဒေဝေ တာဝတိံသေ အာမန္တေသိ –

'သစေ, မာရိသာ, ဒေဝါနံ သင်္ဂါမဂတာနံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ, မမေဝ တသ္မိံ သမယေ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။ မမဉှိ ဝော ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကယတံ ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ, သော ပဟီယိဿတိ'။

'နော စေ မေ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကေယျာထ, အထ ပဇာပတိဿ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။ ပဇာပတိဿ ဟိ ဝော ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကယတံ ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံ

သော တ, သော ပဟီယိဿတိ’။

‘နော စေ ပဇာပတိဿ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကေယျာထ, အထ ဝရုဏဿ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။ ဝရုဏဿ ဟိ ဝေ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကယတံ ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ, သော ပဟီယိဿတိ’။

‘နော စေ ဝရုဏဿ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကေယျာထ, အထ ဤသာနဿ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။ ဤသာနဿ ဟိ ဝေ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကယတံ ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ, သော ပဟီယိဿတီ’”တိ။

“တံ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, သက္ကဿ ဝါ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကယတံ, ပဇာပတိဿ ဝါ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကယတံ, ဝရုဏဿ ဝါ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကယတံ, ဤသာနဿ ဝါ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကယတံ ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ, သော ပဟီယေထာပိ နောပိ ပဟီယေထ [နော ပဟီယေထ (က.)]။

“တံ ကိဿ ဟေတု? သက္ကော ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒော အဝီတရာဂေါ အဝီတဒေါသော အဝီတမောဟော ဘီရု ဆမ္ဘီ ဥတြာသီ ပလာယီတိ။

“အဟဉ္စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ ဝဒါမိ – ‘သစေ တုမှာကံ, ဘိက္ခဝေ, အရညဂတာနံ ဝါ ရုက္ခမူလဂတာနံ ဝါ သုညာဂါရဂတာနံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ, မမေဝ တသ္မိံ သမယေ အနုဿရေယျာထ – ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ မမဉှိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, အနုဿရတံ ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ, သော ပဟီယိဿတိ။

“နော စေ မံ အနုဿရေယျာထ, အထ ဓမ္မံ အနုဿရေယျာထ – ‘သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ’တိ။ ဓမ္မဉှိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, အနုဿရတံ ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ, သော ပဟီယိဿတိ။

“နော စေ ဓမ္မံ အနုဿရေယျာထ, အထ သင်္ဃံ အနုဿရေယျာထ – ‘သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော သာမီစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, အာဟုနေယျော ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ’တိ။ သင်္ဃဉှိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, အနုဿရတံ ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ, သော ပဟီယိဿတိ။

“တံ ကိဿ ဟေတု? တထာဂတော ဟိ, ဘိက္ခဝေ, အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝီတရာဂေါ ဝီတဒေါသော ဝီတမောဟော အဘီရု အစ္ဆမ္ဘီ အနုတြာသီ အပလာယီ”တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

“အရညေ ရုက္ခမူလေ ဝါ, သုညာဂါရေဝ ဘိက္ခဝေါ။
အနုဿရေထ [အနုဿရေယျာထ (က.) ပဒသိဒ္ဓိ ပန စိန္တေတဗ္ဗာ] သမ္ဗုဒ္ဓံ, ဘယံ တုမှာက နော သိယာ။

“နော စေ ဗုဒ္ဓံ သရေယျာထ, လောကဇေဋ္ဌံ နရာသဘံ။
အထ ဓမ္မံ သရေယျာထ, နိယျာနိကံ သုဒေသိတံ။

“နော စေ ဓမ္မံ သရေယျာထ၊ နိယျာနိကံ သုဒေသိတံ။
အထ သင်္ဃံ သရေယျာထ၊ ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္တရံ။

“ဧဝံ ဗုဒ္ဓံ သရန္တာနံ၊ ဓမ္မံ သင်္ဃဉ္စ ဘိက္ခဝေါ။
ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ၊ လောမဟံသော န ဟေဿတီ”တိ။

၄. ဝေပစိတ္တိသုတ္တံ

၂၅၀. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ “ဘူတပုဗ္ဗံ , ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါသုရသင်္ဂါမော သမုပဗျူဠှော အဟောသိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော အသုရေ အာမန္တေသိ – ‘သစေ, မာရိသာ, ဒေဝါနံ အသုရသင်္ဂါမေ သမုပဗျူဠှေ အသုရာ ဇိနေယျုံ ဒေဝါ ပရာဇိနေယျုံ [ပရာဇေယျုံ (သီ. ပီ.)] , ယေန နံ သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ကဏ္ဌပဉ္စမေဟိ ဗန္ဓနေဟိ ဗန္ဓိတွာ မမ သန္တိကေ အာနေယျာထ အသုရပုရ’န္တိ။ သက္ကောပိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒော ဒေဝေ တာဝတိံသေ အာမန္တေသိ – ‘သစေ, မာရိသာ, ဒေဝါနံ အသုရသင်္ဂါမေ သမုပဗျူဠှေ ဒေဝါ ဇိနေယျုံ အသုရာ ပရာဇိနေယျုံ, ယေန နံ ဝေပစိတ္တိံ အသုရိန္ဒံ ကဏ္ဌပဉ္စမေဟိ ဗန္ဓနေဟိ ဗန္ဓိတွာ မမ သန္တိကေ အာနေယျာထ သုဓမ္မသဘ’’’န္တိ။ တသ္မိံ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဂါမေ ဒေဝါ ဇိနိံသု , အသုရာ ပရာဇိနိံသု [ပရာဇိံသု (သီ. ပီ.)]။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါ တာဝတိံသာ ဝေပစိတ္တိံ အသုရိန္ဒံ ကဏ္ဌပဉ္စမေဟိ ဗန္ဓနေဟိ ဗန္ဓိတွာ သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ သန္တိကေ အာနေသုံ သုဓမ္မသဘံ။ တတြ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော ကဏ္ဌပဉ္စမေဟိ ဗန္ဓနေဟိ ဗဒ္ဓေါ သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ သုဓမ္မသဘံ ပဝိသန္တဉ္စ နိက္ခမန္တဉ္စ အသဗ္ဘာဟိ ဖရုသာဟိ ဝါစာဟိ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မာတလိ သင်္ဂါဟကော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

“ဘယာ နု မဃဝါ သက္က၊ ဒုဗ္ဗလျာ နော တိတိက္ခသိ။
သုဏန္တော ဖရုသံ ဝါစံ၊ သမ္မုခါ ဝေပစိတ္တိနော”တိ။

“နာဟံ ဘယာ န ဒုဗ္ဗလျာ၊ ခမာမိ ဝေပစိတ္တိနော။
ကထဉ္ဟိ မာဒိသော ဝိညူ၊ ဗာလေန ပဋိသံယုဇေ”တိ။

“ဘိယျော ဗာလာ ပဘိဇ္ဇေယျုံ၊ နော စဿ ပဋိသေဓကော။
တသ္မာ ဘုသေန ဒဏ္ဍေန၊ ဓီရော ဗာလံ နိသေဓယေ”တိ။

“ဧတဒေဝ အဟံ မညေ၊ ဗာလဿ ပဋိသေဓနံ။
ပရံ သင်္ကုပိတံ ဉတွာ၊ ယော သတော ဥပသမ္မတီ”တိ။

“ဧတဒေဝ တိတိက္ခာယ၊ ဝဇ္ဇံ ပဿာမိ ဝါသဝ။
ယဒါ နံ မညတိ ဗာလော၊ ဘယာ မျာယံ တိတိက္ခတိ။
အဇ္ဈာရုဟတိ ဒုမ္မေဓော၊ ဂေါဝ ဘိယျော ပလာယိန”န္တိ။

“ကာမံ မညတု ဝါ မာ ဝါ၊ ဘယာ မျာယံ တိတိက္ခတိ။
သဒတ္ထပရမာ အတ္ထာ၊ ခန္တျာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတိ။

“ယော ဟဝေ ဗလဝါ သန္တော၊ ဒုဗ္ဗလဿ တိတိက္ခတိ။
တမာဟု ပရမံ ခန္တိံ၊ နိစ္စံ ခမတိ ဒုဗ္ဗလော။

“အဗလံ တံ ဗလံ အာဟု၊ ယဿ ဗာလဗလံ ဗလံ။
ဗလဿ ဓမ္မဂုတ္တဿ၊ ပဋိဝတ္တာ န ဝိဇ္ဇတိ။

“တဿေဝ တေန ပါပိယော၊ ယော ကုဒ္ဓံ ပဋိကုဇ္ဈတိ။

ကုဒ္ဓံ အပ္ပဋိကုဇ္ဈန္တော၊ သင်္ဂါမံ ဇေတိ ဒုဇ္ဇယံ။

“ဥဘိန္နမတ္ထံ စရတိ၊ အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ပရံ သင်္ကုပိတံ ဉတွာ၊ ယော သတော ဥပသမ္မတိ။

“ဥဘိန္နံ တိကိစ္ဆန္တာနံ၊ အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ဇနာ မညန္တိ ဗာလောတိ၊ ယေ ဓမ္မဿ အကောဝိဒာ”တိ။

“သော ဟိ နာမ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သကံ ပုညဖလံ ဥပဇီဝမာနော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ ဣဿရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တော ခန္တိသောရစ္စဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ ဘဝိဿတိ။ ဣဓ ခေါ တံ, ဘိက္ခဝေ, သောဘေထ ယံ တုမှေ ဧဝံ သွာက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ ပဗ္ဗဇိတာ သမာနာ ခမာ စ ဘဝေယျာထ သောရတာ စာ”တိ။

၅. သုဘာသိတဇယသုတ္တံ

၂၅၁. သာဝတ္ထိနိဒါနံ။ “ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါသုရသင်္ဂါမော သမုပဗျူဠှော အဟောသိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ‘ဟောတု, ဒေဝါနမိန္ဒ, သုဘာသိတေန ဇယော’တိ။ ‘ဟောတု, ဝေပစိတ္တိ, သုဘာသိတေန ဇယော’တိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါ စ အသုရာ စ ပါရိသဇ္ဇေ ဌပေသုံ – ‘ဣမေ နော သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတံ အာဇာနိဿန္တီ’တိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ‘ဘဏ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဂါထ’န္တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ‘တုမှေခေါ့ထ, ဝေပစိတ္တိ, ပုဗ္ဗဒေဝါ။ ဘဏ, ဝေပစိတ္တိ, ဂါထ’န္တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဘိယျော ဗာလာ ပဘိဇ္ဇေယျုံ၊ နော စဿ ပဋိသေဓကော။
တသ္မာ ဘုသေန ဒဏ္ဍေန၊ ဓီရော ဗာလံ နိသေဓယေ”တိ။

“ဘာသိတာယ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိနာ အသုရိန္ဒေန ဂါထာယ အသုရာ အနုမောဒိံသု, ဒေဝါ တုဏှီ အဟေသုံ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ‘ဘဏ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဂါထ’န္တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဧတဒေဝ အဟံ မညေ၊ ဗာလဿ ပဋိသေဓနံ။
ပရံ သင်္ကုပိတံ ဉတွာ၊ ယော သတော ဥပသမ္မတီ”တိ။

“ဘာသိတာယ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, သက္ကေန ဒေဝါနမိန္ဒေန ဂါထာယ, ဒေဝါ အနုမောဒိံသု, အသုရာ တုဏှီ အဟေသုံ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဝေပစိတ္တိံ အသုရိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ‘ဘဏ, ဝေပစိတ္တိ, ဂါထ’န္တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဧတဒေဝ တိတိက္ခာယ၊ ဝဇ္ဇံ ပဿာမိ ဝါသဝ။
ယဒါ နံ မညတိ ဗာလော၊ ဘယာ မျာယံ တိတိက္ခတိ။
အဇ္ဈာရုဟတိ ဒုမ္မေဓော၊ ဂေါဝ ဘိယျော ပလာယိန”န္တိ။

“ဘာသိတာယ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိနာ အသုရိန္ဒေန ဂါထာယ အသုရာ အနုမောဒိံသု, ဒေဝါ တုဏှီ အဟေသုံ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ‘ဘဏ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဂါထ’န္တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“ကာမံ မညတု ဝါ မာ ဝါ၊ ဘယာ မျာယံ တိတိက္ခတိ။
သဒတ္ထပရမာ အတ္ထာ၊ ခန္တျာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတိ။

‘‘ယော ဟဝေ ဗလဝါ သန္တော၊ ဒုဗ္ဗလဿ တိတိက္ခတိ။
တမာဟု ပရမံ ခန္တိံ၊ နိစ္စံ ခမတိ ဒုဗ္ဗလော။

‘‘အဗလံ တံ ဗလံ အာဟု၊ ယဿ ဗာလဗလံ ဗလံ။
ဗလဿ ဓမ္မဂုတ္တဿ၊ ပဋိဝတ္တာ န ဝိဇ္ဇတိ။

‘‘တဿေဝ တေန ပါပိယော၊ ယော ကုဒ္ဓံ ပဋိကုဇ္ဈတိ။
ကုဒ္ဓံ အပ္ပဋိကုဇ္ဈန္တော၊ သင်္ဂါမံ ဇေတိ ဒုဇ္ဇယံ။

‘‘ဥဘိန္နမတ္ထံ စရတိ၊ အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ပရံ သင်္ကုပိတံ ဉတွာ၊ ယော သတော ဥပသမ္မတိ။

‘‘ဥဘိန္နံ တိကိစ္ဆန္တာနံ၊ အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ဇနာ မညန္တိ ဗာလောတိ၊ ယေ ဓမ္မဿ အကောဝိဒါ’’တိ။

‘‘ဘာသိတာသု ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, သက္ကေန ဒေဝါနမိန္ဒေန ဂါထာသု, ဒေဝါ အနုမောဒိံသု, အသုရာ တုဏှီ အဟေသုံ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနဉ္စ အသုရာနဉ္စ ဟာရိသဇ္ဇာ ဧတဒဝေါစုံ – ‘ဘာသိတာ ခေါ ဝေပစိတ္တိနာ အသုရိန္ဒေန ဂါထာယော။ တာ စ ခေါ သဒဏ္ဍာဝစရာ သသတ္ထာဝစရာ, ဣတိ ဘဏ္ဍနံ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟော ဣတိ ကလဟော။ ဘာသိတာ ခေါ [ဘာသိတာ ခေါ ပန (သီ.)] သက္ကေန ဒေဝါနမိန္ဒေန ဂါထာယော။ တာ စ ခေါ အဒဏ္ဍာဝစရာ အသတ္ထာဝစရာ, ဣတိ အဘဏ္ဍနံ ဣတိ အဝိဂ္ဂဟော ဣတိ အကလဟော။ သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ သုဘာသိတေန ဇယော’တိ။ ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ သုဘာသိတေန ဇယော အဟောသီ’’တိ။

၆. ကုလာဝကသုတ္တံ

၂၅၂. သာဝတ္ထိယံ။ ‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါသုရသင်္ဂါမော သမုပဗျူဠှော အဟောသိ။ တသ္မိံ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဂါမေ အသုရာ ဇိနိံသု, ဒေဝါ ပရာဇိနိံသု။ ပရာဇိတာ စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါ အပယံသွေဝ ဥတ္တရေန မုခါ, အဘိယံသွေဝ နေ အသုရာ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော မာတလိ သင်္ဂါဟကံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ကုလာဝကာ မာတလိ သိမ္ဗလိသ္မိံ၊
ဤသာမုခေန ပရိဝဇ္ဇယဿု။
ကာမံ စဇာမ အသုရေသု ပါဏံ၊
မာယိမေ ဒိဇာ ဝိကုလာဝကာ [ဝိကုလာဝါ (သျာ. ကံ. က.)] အဟေသု’’န္တိ။

‘‘‘ဧဝံ ဘဒ္ဒန္တဝ’တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မာတလိ သင်္ဂါဟကော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဿုတွာ သဟဿယုတ္တံ အာဇညရထံ ပစ္စုဒါဝတ္တေသိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အသုရာနံ ဧတဒဟောသိ – ‘ပစ္စုဒါဝတ္တော ခေါ အဒါနိ သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ သဟဿယုတ္တော အာဇညရထော ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ ဒေဝါ အသုရေဟိ သင်္ဂါမေဿန္တီ’တိ ဘီတာ အသုရပုရမေဝ ပါဝိသိံသု။ ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ဓမ္မေန ဇယော အဟောသီ’’’တိ။

၇. နဒုဗ္ဘိယသုတ္တံ

၂၅၃. သာဝတ္ထိယံ။ ‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ‘ယောပိ မေ အဿ သုပစ္စတ္ထိကော တဿပာဟံ န ဒုဗ္ဘေယျ’န္တိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ

ယေန သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော တေနုပသင်္ကမိ။ အဒ္ဒသာ ခော, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဝေပစိတ္တိံ အသုရိန္ဒံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ။ ဒိသွာန ဝေပစိတ္တိံ အသုရိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – 'တိဋ္ဌ, ဝေပစိတ္တိ, ဂဟိတောသီ'''တိ။

"ယဒေဝ တေ, မာရိသ, ပုဗ္ဗေ စိတ္တံ, တဒေဝ တွံ မာ ပဇဟာသီ''တိ [တဒေဝ တွံ မာရိသ ပဟာသီတိ (သီ. သျာ. ကံ.)]။

"သပဿု စ မေ, ဝေပစိတ္တိ, အဒ္ဒုဗ္ဘာယာ''တိ [အဒ္ရုဗ္ဘာယ (က.)] ။

"ယံ မုသာ ဘဏတော ပာပံ၊ ယံ ပာပံ အရိယူပဝါဒိနော။
မိတ္တဒ္ဒုနော စ ယံ ပာပံ၊ ယံ ပာပံ အကတညုနော။
တမေဝ ပာပံ ဖုသတု [ဖုသတိ (သီ. ပီ.)]၊ ယော တေ ဒုဗ္ဘေ သုဇမ္ပတီ''တိ။

၈. ဝေရောစနအသုရိန္ဒသုတ္တံ

၂၅၄. သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ ဒိဝါဝိဟာရဂတော ဟောတိ ပဋိသလ္လီနော။ အထ ခော သက္ကော စ ဒေဝါနမိန္ဒော ဝေရောစနော စ အသုရိန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ပစ္စေကံ ဒွါရဗာဟံ နိဿာယ အဋ္ဌံသု။ အထ ခော ဝေရောစနော အသုရိန္ဒော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂာထံ အဘာသိ –

"ဝါယမေထေဝ ပုရိသော၊ ယာဝ အတ္ထဿ နိပ္ပဒါ။
နိပ္ဖန္နသောဘနော [သောဘိနော (သီ.)၊ သောဘဏော (ပီ. က.)] အတ္ထော [အတ္ထာ (သီ.)] ၊ ဝေရောစနဝစော ဣဒ''န္တိ။

"ဝါယမေထေဝ ပုရိသော၊ ယာဝ အတ္ထဿ နိပ္ပဒါ။
နိပ္ဖန္နသောဘနော အတ္ထော [နိပ္ဖန္နသောဘိနော အတ္ထာ (သီ. သျာ. ကံ.)] ၊ ခန္တျာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတီ''တိ။

"သဗ္ဗေ သတ္တာ အတ္ထဇာတာ၊ တတ္ထ တတ္ထ ယထာရဟံ။
သံယောဂပရမာ တွေဝ၊ သမ္ဘောဂါ သဗ္ဗပါဏိနံ။
နိပ္ဖန္နသောဘနော အတ္ထော၊ ဝေရောစနဝစော ဣဒ''န္တိ။

"သဗ္ဗေ သတ္တာ အတ္ထဇာတာ၊ တတ္ထ တတ္ထ ယထာရဟံ။
သံယောဂပရမာ တွေဝ၊ သမ္ဘောဂါ သဗ္ဗပါဏိနံ။
နိပ္ဖန္နသောဘနော အတ္ထော၊ ခန္တျာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတီ''တိ။

၉. အရညာယတနဣသိသုတ္တံ

၂၅၅. သာဝတ္ထိယံ ။ "ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ဗဟုလာ ဣသယော သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ အရညာယတနေ ပဏ္ဏကုဋီသု သမ္မန္တိ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော စ ဒေဝါနမိန္ဒော ဝေပစိတ္တိ စ အသုရိန္ဒော ယေန တေ ဣသယော သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ တေနုပသင်္ကမိံသု။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော ပဋလိယော [အဋလိယော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), အဋလိယော (က.) မ. နိ. ၂.၄၁၀] ဥပါဟနာ အာရောဟိတွာ ခဂ္ဂံ ဩလဂ္ဂေတွာ ဆတ္တေန ဓာရိယမာနေန အဂ္ဂဒွါရေန အဿမံ ပဝိသိတွာ တေ ဣသယော သီလဝန္တေ ကလျာဏဓမ္မေ အပဗျာမတော ကရိတွာ အတိက္ကမိ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ပဋလိယော ဥပါဟနာ ဩရောဟိတွာ ခဂ္ဂံ အညေသံ ဒတွာ ဆတ္တံ အပနာမေတွာ ဒွါရေနေဝ အဿမံ ပဝိသိတွာ တေ ဣသယော သီလဝန္တေ ကလျာဏဓမ္မေ အနုဝါတံ ပဉ္ဇလိကော နမဿမာနော အဋ္ဌာသိ''။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, တေ ဣသယော သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိံသု –

‘‘ဂန္ဓော ကၠသီနံ စိရဒိက္ခိတာနံ၊
ကာယာ စုတော ဂစ္ဆတိ မာလုတေန။
ဣတော ပဋိက္ကမ္မ သဟဿနေတ္တ၊
ဂန္ဓော ဣသီနံ အသုစိ ဒေဝရာဇာ’’တိ။

‘‘ဂန္ဓော ဣသီနံ စိရဒိက္ခိတာနံ၊
ကာယာ စုတော ဂစ္ဆတု [ဂစ္ဆတိ (သီ. ဿာ. ကံ.)] မာလုတေန၊
သုစိတ္ရပုပ္ဖံ သိရသ္မိံ မာလံ။
ဂန္ဓံ ဧတံ ပဋိကင်္ခာမ ဘန္တေ၊
န ဟေတ္ထ ဒေဝါ ပဋိကူလသညိနော’’တိ။

၁၀. သမုဒ္ဒကသုတ္တံ

၂၅၆. သာဝတ္ထိယံ။ ‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ဗဟုလာ ဣသယော သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ သမုဒ္ဒတီရေ ပဏ္ဏကုဋီသု သမ္မန္တိ။ တေန ခော ပန သမယေန ဒေဝာသုရသင်္ဂါမော သမုပဗျူဠှော အဟောသိ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, တေသံ ဣသီနံ သီလဝန္တာနံ ကလျာဏဓမ္မာနံ ဧတဒဟောသိ – ‘ဓမ္မိကာ ခော ဒေဝါ, အဓမ္မိကာ အသုရာ။ သိယာပိ နော အသုရတော ဘယံ။ ယံနူန မယံ သမ္ဗရံ အသုရိန္ဒံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဘယဒက္ခိဏံ ယာစေယျာမာ’’’တိ။ ‘‘အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, တေ ဣသယော သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ ဧဝမေဝ – သမုဒ္ဒတီရေ ပဏ္ဏကုဋီသု အန္တရဟိတာ သမ္ဗရဿ အသုရိန္ဒဿ သမ္မုခေ ပါတုရဟေသုံ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, တေ ဣသယော သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ သမ္ဗရံ အသုရိန္ဒံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိံသု –

‘‘ဣသယော သမ္ဗရံ ပတ္တာ၊ ယာစန္တိ အဘယဒက္ခိဏံ။
ကာမံကရော ဟိ တေ ဒါတုံ၊ ဘယဿ အဘယဿ ဝါ’’တိ။

‘‘ဣသီနံ အဘယံ နတ္ထိ၊ ဒုဋ္ဌာနံ သက္ကသေဝိနံ။
အဘယံ ယာစမာနာနံ၊ ဘယမေဝ ဒဒါမိ ဝော’’တိ။

‘‘အဘယံ ယာစမာနာနံ၊ ဘယမေဝ ဒဒါသိ နော။
ပဋိဂ္ဂဏှာမ တေ ဧတံ၊ အက္ခယံ ဟောတု တေ ဘယံ။

‘‘ယာဒိသံ ဝပတေ ဗီဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ။
ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ပါပကာရီ စ ပါပကံ။
ပဝုတ္တံ တာတ တေ ဗီဇံ၊ ဖလံ ပစ္စနုဘောဿသီ’’တိ။

‘‘အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, တေ ဣသယော သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ သမ္ဗရံ အသုရိန္ဒံ အဘိသပိတွာ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ ဧဝမေဝ – သမ္ဗရဿ အသုရိန္ဒဿ သမ္မုခေ အန္တရဟိတာ သမုဒ္ဒတီရေ ပဏ္ဏကုဋီသု ပါတုရဟေသုံ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, သမ္ဗရော အသုရိန္ဒော တေဟိ ဣသီဟိ သီလဝန္တေဟိ ကလျာဏဓမ္မေဟိ အဘိသပိတော ရတ္တိယာ သုဒံ တိက္ခတ္တုံ ဥဗ္ဗိဇ္ဇီ’’တိ။

ပဌမော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သုဝီရ သုသီမဉ္စေဝ၊ ဓဇဂ္ဂံ ဝေပစိတ္တိနော။
သုဘာသိတံ ဇယဉ္စေဝ၊ ကုလာဝကံ နဒုဗ္ဘိယံ။
ဝေရောစန အသုရိန္ဒော၊ က္လသယော အရညကဉ္စေဝ။
က္လသယော စ သမုဒ္ဒကာတိ။

၂. ဒုတိယဝဂ္ဂေါ

၁. ဝတပဒသုတ္တံ

၂၅၇. သာဝတ္ထိယံ ။ "သက္ကဿ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ သတ္တ ဝတပဒါနိ [ဝတ္တပဒါနိ (က.)] သမတ္တာနိ သမာဒိန္နာနိ အဟေသုံ, ယေသံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ။ ကတမာနိ သတ္တ ဝတပဒါနိ? ယာဝဇီဝံ မာတာပေတ္တိဘရော အဿံ, ယာဝဇီဝံ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယီ အဿံ, ယာဝဇီဝံ သဏှဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ အပိသုဏဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသေယျံ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ ဝေါဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော, ယာဝဇီဝံ သစ္စဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ အက္ကောဓနော အဿံ – သစေပိ မေ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ခိပ္ပမေဝ နံ ပဋိဝိနေယျ"န္တိ။ "သက္ကဿ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ ဣမာနိ သတ္တ ဝတပဒါနိ သမတ္တာနိ သမာဒိန္နာနိ အဟေသုံ, ယေသံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ"တိ။

"မာတာပေတ္တိဘရံ ဇန္တုံ၊ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနံ။
သဏှံ သခိလသမ္ဘာသံ၊ ပေသုဏေယျပ္ပဟာယိနံ။

"မစ္ဆေရဝိနယေ ယုတ္တံ၊ သစ္စံ ကောဓာဘိဘုံ နရံ။
တံ ဝေ ဒေဝါ တာဝတိံသာ၊ အာဟု သပ္ပုရိသော ဣတီ"တိ။

၂. သက္ကနာမသုတ္တံ

၂၅၈. သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ ဧတဒဝေါစ – "သက္ကော, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော မဃော နာမ မာဏဝေါ အဟောသိ, တသ္မာ မဃဝါတိ ဝုစ္စတိ။

"သက္ကော, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော ပုရေ [ပုရေ ပုရေ (သီ. ပီ.)] ဒါနံ အဒါသိ, တသ္မာ ပုရိန္ဒဒေါတိ ဝုစ္စတိ။

"သက္ကော, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော သက္ကစ္စံ ဒါနံ အဒါသိ, တသ္မာ သက္ကောတိ ဝုစ္စတိ။

"သက္ကော , ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော အာဝသထံ အဒါသိ, တသ္မာ ဝါသဝေါတိ ဝုစ္စတိ။

"သက္ကော, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒော သဟဿမ္ပိ အတ္ထာနံ မုဟုတ္တေန စိန္တေတိ, တသ္မာ သဟဿက္ခောတိ ဝုစ္စတိ။

"သက္ကဿ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒဿ သုဇာ နာမ အသုရကညာ ပဇာပတိ, တသ္မာ သုဇမ္ပတီတိ ဝုစ္စတိ။

"သက္ကော, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ ဣဿရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေတိ, တသ္မာ ဒေဝါနမိန္ဒောတိ ဝုစ္စတိ။

“သက္ကဿ   , ဘိက္ခဝေ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ သတ္တ ဝတပဒါနိ သမတ္တာနိ သမာဒိန္နာနိ အဟေသုံ, ယေသံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ။ ကတမာနိ သတ္တ ဝတပဒါနိ? ယာဝဇီဝံ မာတာပေတ္တိဘရော အဿံ, ယာဝဇီဝံ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယီ အဿံ, ယာဝဇီဝံ သဏှဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ အပိသုဏဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသေယျံ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ ဝေါဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော, ယာဝဇီဝံ သစ္စဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ အက္ကောဓနော အဿံ – သစေပိ မေ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ခိပ္ပမေဝ နံ ပဋိဝိနေယျ”န္တိ။ “သက္ကဿ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ ဣမာနိ သတ္တ ဝတပဒါနိ သမတ္တာနိ သမာဒိန္နာနိ အဟေသုံ, ယေသံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ”တိ။

“မာတာပေတ္တိဘရံ   ဇန္တုံ၊ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနံ။
သဏှံ သခိလသမ္ဘာသံ၊ ပေသုဏေယျပ္ပဟာယိနံ။

“မစ္ဆေရဝိနယေ ယုတ္တံ၊ သစ္စံ ကောဓာဘိဘုံ နရံ။
တံ ဝေ ဒေဝါ တာဝတိံသာ၊ အာဟု သပ္ပုရိသော ဣတီ”တိ။

၃. မဟာလိသုတ္တံ

၂၅၉. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ မဟာလိ လိစ္ဆဝိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ မဟာလိ လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“ဒိဋ္ဌော ခေါ   , ဘန္တေ, ဘဂဝတာ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော”တိ?

“ဒိဋ္ဌော ခေါ မေ, မဟာလိ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော”တိ။

“သော ဟိ နူန, ဘန္တေ, သက္ကပတိရူပကော ဘဝိဿတိ။ ဒုဒ္ဒသော ဟိ, ဘန္တေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော”တိ။

“သက္ကဉ္စ ခွာဟံ, မဟာလိ, ပဇာနာမိ သက္ကကရဏေ စ ဓမ္မေ, ယေသံ ဓမ္မာနံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ, တဉ္စ ပဇာနာမိ။

“သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော မဃော နာမ မာဏဝေါ အဟောသိ, တသ္မာ မဃဝါတိ ဝုစ္စတိ။

“သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော သက္ကစ္စံ ဒါနံ အဒါသိ, တသ္မာ သက္ကောတိ ဝုစ္စတိ။

“သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော ပုရေ ဒါနံ အဒါသိ, တသ္မာ ပုရိန္ဒဒေါတိ ဝုစ္စတိ။

“သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော အာဝသထံ အဒါသိ, တသ္မာ ဝါသဝေါတိ ဝုစ္စတိ။

“သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော သဟဿမ္ပိ အတ္ထာနံ မုဟုတ္တေန စိန္တေတိ, တသ္မာ သဟဿက္ခောတိ ဝုစ္စတိ။

“သက္ကဿ, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒဿ သုဇာ နာမ အသုရကညာ ပဇာပတိ, တသ္မာ သုဇမ္ပတီတိ ဝုစ္စတိ။

“သက္ကော, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ ဣဿရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေတိ, တသ္မာ ဒေဝါနမိန္ဒောတိ ဝုစ္စတိ။

“သက္ကဿ, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ သတ္တ ဝတပဒါနိ သမတ္တာနိ သမာဒိန္နာနိ အဟေသုံ, ယေသံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ။ ကတမာနိ သတ္တ ဝတပဒါနိ? ယာဝဇီဝံ မာတာပေတ္တိဘရော အဿံ, ယာဝဇီဝံ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယီ အဿံ, ယာဝဇီဝံ သဏှဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ အပိသုဏဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသေယျံ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ ဝေါဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော, ယာဝဇီဝံ သစ္စဝါစော အဿံ, ယာဝဇီဝံ အက္ကောဓနော အဿံ – သစေပိ မေ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ခိပ္ပမေဝ နံ ပဋိဝိနေယျ”န္တိ။ “သက္ကဿ, မဟာလိ, ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ ဣမာနိ သတ္တ ဝတပဒါနိ သမတ္တာနိ သမာဒိန္နာနိ အဟေသုံ, ယေသံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ”တိ။

> “မာတာပေတ္တိဘရံ ဇန္တုံ၊ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနံ။
> သဏှံ သခိလသမ္ဘာသံ၊ ပေသုဏေယျပ္ပဟာယိနံ။
>
> “မစ္ဆေရဝိနယေ ယုတ္တံ၊ သစ္စံ ကောဓာဘိဘုံ နရံ။
> တံ ဝေ ဒေဝါ တာဝတိံသာ၊ အာဟု သပ္ပုရိသော ဣတီ”တိ။

၄. ဒလိဒ္ဒသုတ္တံ

၂၆၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဘိက္ခဝေါ”တိ။ “ဘဒန္တေ”တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အညတရော ပုရိသော ဣမသ္မိံယေဝ ရာဇဂဟေ မနုဿဒလိဒ္ဒေါ [မနုဿဒဠိဒ္ဒေါ (သီ. သျာ. ကံ.)] အဟောသိ မနုဿကပဏော မနုဿဝရာကော။ သော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ သဒ္ဓံ သမာဒိယိ, သီလံ သမာဒိယိ, သုတံ သမာဒိယိ, စာဂံ သမာဒိယိ, ပညံ သမာဒိယိ။ သော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ သဒ္ဓံ သမာဒိယိတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ သုတံ သမာဒိယိတွာ စာဂံ သမာဒိယိတွာ ပညံ သမာဒိယိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇိ ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ သဟဗျတံ။ သော အညေ ဒေဝေ အတိရောစတိ ဝဏ္ဏေန စေဝ ယသသာ စ။ တတြ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါ တာဝတိံသာ ဥဇ္ဈာယန္တိ ခိယျန္တိ ဝိပါစေန္တိ – ‘အစ္ဆရိယံ ဝတ ဘော, အဗ္ဘုတံ ဝတ ဘော! အယဉှိ ဒေဝပုတ္တော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော မနုဿဒလိဒ္ဒေါ အဟောသိ မနုဿကပဏော မနုဿဝရာကော; သော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပန္နော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ သဟဗျတံ။ သော အညေ ဒေဝေ အတိရောစတိ ဝဏ္ဏေန စေဝ ယသသာ စာ’”တိ။

“အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဒေဝေ တာဝတိံသေ အာမန္တေသိ – ‘မာ ခေါ တုမှေ, မာရိသာ, ဧတဿ ဒေဝပုတ္တဿ ဥဇ္ဈာယိတ္ထ။ ဧသော ခေါ, မာရိသာ, ဒေဝပုတ္တော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ သဒ္ဓံ သမာဒိယိ, သီလံ သမာဒိယိ, သုတံ သမာဒိယိ, စာဂံ သမာဒိယိ, ပညံ သမာဒိယိ။ သော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ သဒ္ဓံ သမာဒိယိတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ သုတံ သမာဒိယိတွာ စာဂံ သမာဒိယိတွာ ပညံ သမာဒိယိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပန္နော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ သဟဗျတံ။ သော အညေ ဒေဝေ အတိရောစတိ ဝဏ္ဏေန စေဝ ယသသာ စာ’”တိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဒေဝေ တာဝတိံသေ အနုနယမာနော တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

> “ယဿ သဒ္ဓါ တထာဂတေ၊ အစလာ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ။
> သီလဉ္စ ယဿ ကလျာဏံ၊ အရိယကန္တံ ပသံသိတံ။

‘‘သဒ္ဓေ ပသာအေ ယဿတ္ထိ၊ ဥဇုဘူတစ္စ ဒဿနံ။
အဒလိဒ္ဒောတိ တံ အာဟု၊ အမောဃံ တဿ ဇီဝိတံ။

‘‘တသ္မာ သဒ္ဓဉ္စ သီလဉ္စ၊ ပသာဒံ ဓမ္မဒဿနံ။
အနုယုဉ္ဇေထ မေဓာဝီ၊ သရံ ဗုဒ္ဓာန သာသန’’န္တိ။

၅. ရာမဏေယျကသုတ္တံ

၂၆၁. သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ။ အထ ခေါ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတ္ဝာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒ ဝောစ – ‘‘ကိံ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဘူမိရာမဏေယျက’’န္တိ?

‘‘အာရာမစေတျာ ဝနစေတျာ၊ ပေါက္ခရညော သုနိမ္မိတာ။
မနုဿရာမဏေယျဿ၊ ကလံ နာဂ္ဃန္တိ သောဠသိံ။

‘‘ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါရညေ၊ နိန္နေ ဝါ ယဒိ ဝါ ထလေ။
ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ၊ တံ ဘူမိရာမဏေယျက’’န္တိ။

၆. ယဇမာနသုတ္တံ

၂၆၂. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ။ အထ ခေါ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတ္ဝာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ယဇမာနာနံ မနုဿာနံ၊ ပုညပေက္ခာန ပါဏိနံ။
ကရောတံ ဩပဓိကံ ပုညံ၊ ကတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ’’န္တိ။

‘‘စတ္တာရော စ ပဋိပန္နာ၊ စတ္တာရော စ ဖလေ ဌိတာ။
ဧသ သင်္ဃော ဥဇုဘူတော၊ ပညာသီလသမာဟိတော။

‘‘ယဇမာနာနံ မနုဿာနံ၊ ပုညပေက္ခာန ပါဏိနံ။
ကရောတံ ဩပဓိကံ ပုညံ၊ သင်္ဃေ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ’’န္တိ။

၇. ဗုဒ္ဓဝန္ဒနာသုတ္တံ

၂၆၃. သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ ဒိဝါဝိဟာရဂတော ဟောတိ ပဋိသလ္လီနော။ အထ ခေါ သက္ကော စ ဒေဝါနမိန္ဒော ဗြဟ္မာ စ သဟမ္ပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ပစ္စေကံ ဒွါရဗာဟံ နိဿာယ အဋ္ဌံသု။ အထ ခေါ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

‘‘ဥဋ္ဌေဟိ ဝီရ ဝိဇိတသင်္ဂါမ၊
ပန္နဘာရ အနဏ ဝိစရ လောကေ။
စိတ္တဉ္စ တေ သုဝိမုတ္တံ၊
စန္ဒော ယထာ ပန္နရသာယ ရတ္တို’’န္တိ။

‘‘န ခေါ, ဒေဝါနမိန္ဒ, တထာဂတာ ဧဝံ ဝန္ဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝဉ္စ ခေါ, ဒေဝါနမိန္ဒ, တထာဂတာ ဝန္ဒိတဗ္ဗာ –

‘‘ဥဠေဟိ ဝီရ ဝိဇိတသင်္ဂာမ၊
သတ္တတဟ အနဏ ဝိစရ လောကေ။
ဒေသဿု ဘဂဝတ ဓမ္မံ၊
အညာတာရော ဘဝိဿန္တိ’’တိ။

၈. ဂဟဋ္ဌဝန္ဒနာသုတ္တံ

၂၆၄. သာဝတ္ထိယံ။ တတြ။ပေ။ ဧတဒဝေစ – ‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော မာတလိံ သင်္ဂါ ဟကံ အာမန္တေသိ – ‘ယောဇေဟိ, သမ္မ မာတလိ, သဟဿယုတ္တံ အာဇညရထံ။ ဥယျာနဘူမိံ ဂစ္ဆာမ သုဘူမိံ ဒဿ နာယာ’တိ။ ‘ဧဝံ ဘဒ္ဒန္တဝါ’တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မာတလိ သင်္ဂါဟကော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဿုတွာ သဟဿယုတ္တံ အာဇညရထံ ယောဇေတွာ သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဝေဒေသိ – ‘ယုတ္တော ခေါ တေ, မာရိသ, သဟဿယုတ္တော အာဇညရထော။ ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသီ’’’တိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေ ဝါနမိန္ဒော ဝေဇယန္တပါသာဒါ ဩရောဟန္တော အဉ္ဇလိံ ကတွာ [ပဉ္ဇလိကော (ပီ.), ပဉ္ဇလိံ ကတွာ (က.)] သုဒံ ပု ထုဒ္ဒိသာ နမဿတိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မာတလိ သင်္ဂါဟကော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘တံ နမဿန္တိ တေဝိဇ္ဇာ၊ သဗ္ဗေ ဘုမ္မာ စ ခတ္တိယာ။
စတ္တာရော စ မဟာရာဇာ၊ တိဒသာ စ ယသဿိနော။
အထ ကော နာမ သော ယက္ခော၊ ယံ တွံ သက္က နမဿသီ’’တိ။

‘‘မံ နမဿန္တိ တေဝိဇ္ဇာ၊ သဗ္ဗေ ဘုမ္မာ စ ခတ္တိယာ။
စတ္တာရော စ မဟာရာဇာ၊ တိဒသာ စ ယသဿိနော။

‘‘အဟဉ္စ သီလသမ္ပန္နေ၊ စိရရတ္တသမာဟိတေ။
သမ္မာပဗ္ဗဇိတေ ဝန္ဒေ၊ ဗြဟ္မစရိယပရာယနေ။

‘‘ယေ ဂဟဋ္ဌာ ပုညကရာ၊ သီလဝန္တော ဥပါသကာ။
ဓမ္မေန ဒါရံ ပောသေန္တိ၊ တေ နမဿာမိ မာတလီ’’တိ။

‘‘သေဋ္ဌာ ဟိ ကိရ လောကသ္မိံ၊ ယေ တွံ သက္က နမဿသိ။
အဟမ္ပိ တေ နမဿာမိ၊ ယေ နမဿသိ ဝါသဝါ’’တိ။

‘‘ဣဒံ ဝတွာန မဃဝါ၊ ဒေဝရာဇာ သုဇမ္ပတိ။
ပုထုဒ္ဒိသာ နမဿိတွာ၊ ပမုခေါ ရထမာရုဟီ’’တိ။

၉. သတ္ထာရဝန္ဒနာသုတ္တံ

၂၆၅. သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ။ ‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော မာတလိံ သင်္ဂါဟကံ အာမန္တေသိ – ‘ယောဇေဟိ, သမ္မ မာတလိ, သဟဿယုတ္တံ အာဇညရထံ, ဥယျာနဘူမိံ ဂစ္ဆာမ သုဘူမိံ ဒဿနာ ယာ’တိ။ ‘ဧဝံ ဘဒ္ဒန္တဝါ’တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မာတလိ သင်္ဂါဟကော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဿုတွာ သ ဟဿယုတ္တံ အာဇညရထံ ယောဇေတွာ သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဝေဒေသိ – ‘ယုတ္တော ခေါ တေ, မာရိ သ, သဟဿယုတ္တော အာဇညရထော။ ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသီ’’’တိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိ န္ဒော ဝေဇယန္တပါသာဒါ ဩရောဟန္တော အဉ္ဇလိံ ကတွာ သုဒံ ဘဂဝန္တံ နမဿတိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မာတ လိ သင်္ဂါဟကော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘ယဉှိ ဒေဝါ မနုဿာ စ၊ တံ နမဿန္တိ ဝါသဝ။

အထ ကော နာမ သော ယက္ခော၊ ယံ တ္ဝံ သက္က နမဿသီ''တိ။

''ယော ဣဓ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ အသ္မိံ လောကေ သဒေဝကေ။
အနောမနာမံ သတ္ထာရံ၊ တံ နမဿာမိ မာတလိ။

''ယေသံ ရာဂေါ စ ဒေါသော စ၊ အဝိဇ္ဇာ စ ဝိရာဇိတာ။
ခီဏာသဝါ အရဟန္တော၊ တေ နမဿာမိ မာတလိ။

''ယေ ရာဂဒေါသဝိနယာ၊ အဝိဇ္ဇာသမတိက္ကမာ။
သေက္ခာ အပစယာရာမာ၊ အပ္ပမတ္တာနုသိက္ခရေ။
တေ နမဿာမိ မာတလီ''တိ။

''သေဋ္ဌာ ဟိ ကိရ လောကသ္မိံ၊ ယေ တ္ဝံ သက္က နမဿသိ။
အဟမ္ပိ တေ နမဿာမိ၊ ယေ နမဿသိ ဝါသဝါ''တိ။

''ဣဒံ ဝတ္ဝာန မဃဝါ၊ ဒေဝရာဇာ သုဇမ္ပတိ။
ဘဂဝန္တံ နမဿိတ္ဝာ၊ ပမုခော ရထမာရုဟီ''တိ။

၁၀. သင်္ဃဝန္ဒနာသုတ္တံ

၂၆၆. သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ။ တတြ ခေါ။ပေ.။ ဧတဒဝေါစ – ''ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော မာတလိံ သင်္ဂါဟကံ အာမန္တေသိ – 'ယောဇေဟိ, သမ္မ မာတလိ, သဟဿယုတ္တံ အာဇညရထံ , ဥယျာနဘူမိံ ဂစ္ဆာမ သုဘူမိံ ဒဿနာယာ'တိ။ 'ဧဝံ ဘဒ္ဒန္တဝ'တိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မာတလိ သင်္ဂါဟကော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဿုတွာ, သဟဿယုတ္တံ အာဇညရထံ ယောဇေတ္ဝာ သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိဝေဒေသိ – 'ယုတ္တော ခေါ တေ, မာရိသ, သဟဿယုတ္တော အာဇညရထော, ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသီ'''တိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ , သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဝေဇယန္တပါသာဒါ ဩရောဟန္တော အဉ္ဇလိံ ကတ္ဝာ သုဒံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နမဿတိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မာတလိ သင်္ဂါဟကော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

''တဉှိ ဧတေ နမဿေယျုံ၊ ပူတိဒေဟသယာ နရာ။
နိမုဂ္ဂါ ကုဏပမှေတေ၊ ခုပ္ပိပါသသမပ္ပိတာ။

''ကိံ နု တေသံ ပိဟယသိ၊ အနာဂါရာန ဝါသဝ။
အာစာရံ ဣသိနံ ဗ္ရူဟိ၊ တံ သုဏောမ ဝစော တဝါ''တိ။

''ဧတံ တေသံ ပိဟယာမိ၊ အနာဂါရာန မာတလိ။
ယမှာ ဂါမာ ပက္ကမန္တိ၊ အနပေက္ခာ ဝဇန္တိ တေ။

''န တေသံ ကောဋ္ဌေ ဩပေန္တိ၊ န ကုမ္ဘိ [န ကုမ္ဘာ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] န ကဠောပိယံ [ခဠောပိယံ (သီ.)]။
ပရနိဋ္ဌိတမေသာနာ [ပရနိဋ္ဌိတမေသနာ (သျာ. ကံ. က.)] ၊ တေန ယာပေန္တိ သုဗ္ဗတာ။

''သုမန္တမန္တိနော ဓီရာ၊ တုဏှီဘူတာ သမဉ္စရာ။
ဒေဝါ ဝိရုဒ္ဓါ အသုရေဟိ၊ ပုထု မစ္စာ စ မာတလိ။

''အဝိရုဒ္ဓါ ဝိရုဒ္ဓေသု၊ အတ္တဒဏ္ဍေသု နိဗ္ဗုတာ။
သာဒါနေသု အနာဒါနာ၊ တေ နမဿာမိ မာတလီ''တိ။

“သေဋ္ဌာ ဟိ ကိရ လောကသ္မိံ၊ ယေ တုံ သက္က နမဿသိ။
အဟမ္ပိ တေ နမဿာမိ၊ ယေ နမဿသိ ဝါသဝါ”တိ။

“ဣဒံ ဝတွာန မဃဝါ၊ ဒေဝရာဇာ သုဇမ္ပတိ။
ဘိက္ခုသင်္ဃံ နမဿိတွာ၊ ပမုခော ရထမာရုဟီ”တိ။

ဒုတိယော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒေဝါ ပန [ဝ တပဒေန (သီ. သျာ. ကံ.)] တယော ဝုတ္တာ၊ ဒလိဒ္ဒဉ္စ ရာမဏေယျကံ။
ယဇမာနဉ္စ ဝန္ဒနာ၊ တယော သက္ကနမဿနာတိ။

၃. တတိယဝဂ္ဂေါ

၁. ဆေတွာသုတ္တံ

၂၆၇. သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ။ အထ ခော သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

“ကိံသု ဆေတွာ သုခံ သေတိ၊ ကိံသု ဆေတွာ န သောစတိ။
ကိဿဿု ဧကဓမ္မဿ၊ ဝဓံ ရောစေသိ ဂေါတမာ”တိ။

“ကောဓံ ဆေတွာ သုခံ သေတိ၊ ကောဓံ ဆေတွာ န သောစတိ။
ကောဓဿ ဝိသမူလဿ၊ မဓုရဂ္ဂဿ ဝါသဝ။
ဝဓံ အရိယာ ပသံသန္တိ၊ တဉှိ ဆေတွာ န သောစတီ”တိ။

၂. ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယသုတ္တံ

၂၆၈. သာဝတ္ထိယံ ဇေတဝနေ။ တတြ ခော။ပေ.။ ဧတဒဝေါစ – “ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အညတရော ယက္ခော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဩကောဋိမကော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ အာသနေ နိသိန္နော အဟောသိ။ တတြ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါ တာဝတိံသာ ဥဇ္ဈာယန္တိ ခိယျန္တိ ဝိပါစေန္တိ – ‘အစ္ဆရိယံ ဝတ ဘော, အဗ္ဘုတံ ဝတ, ဘော! အယံ ယက္ခော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဩကောဋိမကော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ အာသနေ နိသိန္နော’’’တိ! ယထာ ယထာ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါ တာဝတိံသာ ဥဇ္ဈာယန္တိ ခိယျန္တိ ဝိပါစေန္တိ, တထာ တထာ သော ယက္ခော အဘိရူပတရော စေဝ ဟောတိ ဒဿနီယတရော စ ပါသာဒိကတရော စ။

“အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါ တာဝတိံသာ ယေန သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဧတဒဝေါစုံ – ‘ဣဓ တေ, မာရိသ, အညတရော ယက္ခော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဩကောဋိမကော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ အာသနေ နိသိန္နော။ တတြ သုဒံ, မာရိသ, ဒေဝါ တာဝတိံသာ ဥဇ္ဈာယန္တိ ခိယျန္တိ ဝိပါစေန္တိ – အစ္ဆရိယံ ဝတ, ဘော, အဗ္ဘုတံ ဝတ, ဘော! အယံ ယက္ခော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဩကောဋိမကော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ အာသနေ နိသိန္နောတိ။ ယထာ ယထာ ခော, မာရိသ, ဒေဝါ ဥဇ္ဈာယန္တိ ခိယျန္တိ ဝိပါစေန္တိ, တထာ တထာ သော ယက္ခော အဘိရူပတရော စေဝ ဟောတိ ဒဿနီယတရော စ ပါသာဒိကတရော စာတိ။ သော ဟိ နူန, မာရိသ, ကောဓဘက္ခော ယက္ခော ဘဝိဿတီ’’’တိ။

‘‘အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ယေန သော ကောဓာဘက္ခော ယက္ခော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ဒက္ခိဏဇာဏုမဏ္ဍလံ ပထဝိယံ နိဟန္တွာ ယေန သော ကောဓာဘက္ခော ယက္ခော တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ တိက္ခတ္တုံ နာမံ သာဝေတိ – ‘သက္ကောဟံ မာရိသ, ဒေဝါနမိန္ဒော, သက္ကောဟံ, မာရိသ, ဒေဝါနမိန္ဒော’တိ။ ယထာ ယထာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော နာမံ သာဝေသိ, တထာ တထာ သော ယက္ခော ဒုဗ္ဗဏ္ဏတရော စေဝ အဟောသိ ဩက္ကောဋိမကတရော စ။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏတရော စေဝ ဟုတွာ ဩက္ကောဋိမကတရော စ တတ္ထေဝန္တရဓာယီ’’တိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သကေ အာသနေ နိသီဒိတွာ ဒေဝေ တာဝတိံသေ အနုနယမာနော တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ကထာယော အဘာသိ –

‘‘န သူပဟတစိတ္တောမှိ, နာဝတ္တေန သုဝါနယော။
န ဝေ စိရာဟံ ကုဇ္ဈာမိ, ကောဓော မယိ နာဝတိဋ္ဌတိ။

‘‘ကုဒ္ဓါဟံ န ဖရုသံ ဗြူမိ, န စ ဓမ္မာနိ ကိတ္တယေ။
သန္နိဂ္ဂဏှာမိ အတ္တာနံ, သမ္ပဿံ အတ္ထမတ္တနော’’တိ။

၃. သမ္ဗရိမာယာသုတ္တံ

၂၆၉. သာဝတ္ထိယံ။ပေ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော အာဗာဓိကော အဟောသိ ဒုက္ခိတော ဗာဠှဂိလာနော။ အထ ခေါ ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ယေန ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော တေနုပသင်္ကမိ ဂိလာနပုစ္ဆကော။ အဒ္ဒသာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ။ ဒိသွာန သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ‘တိကိစ္ဆ မံ ဒေဝါနမိန္ဒာ’တိ။ ‘ဝါစေဟိ မံ, ဝေပစိတ္တိ, သမ္ဗရိမာယ’န္တိ။ ‘န တာဝါဟံ ဝါစေမိ, ယာဝါဟံ, မာရိသ, အသုရေ ပဋိပုစ္ဆာမီ’’’တိ။ ‘‘အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော အသုရေ ပဋိပုစ္ဆိ – ‘ဝါစေမဟံ, မာရိသာ, သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ သမ္ဗရိမာယ’န္တိ? ‘မာ ခေါ တွံ, မာရိသ, ဝါစေသိ သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ သမ္ဗရိမာယ’’’န္တိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

‘‘မာယာဝီ မဃဝါ သက္က, ဒေဝရာဇ သုဇမ္ပတိ။
ဥပေတိ နိရယံ ဃောရံ, သမ္ဗရောဝ သတံ သမ’’န္တိ။

၄. အစ္စယသုတ္တံ

၂၇၀. သာဝတ္ထိယံ။ပေ။ အာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဒွေ ဘိက္ခူ သမ္ပယောဇေသုံ။ တတြေကော ဘိက္ခု အစ္စသရာ။ အထ ခေါ သော ဘိက္ခု တဿ ဘိက္ခုနော သန္တိကေ အစ္စယံ အစ္စယတော ဒေသေတိ; သော ဘိက္ခု နပ္ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – ‘‘ဣဓ, ဘန္တေ, ဒွေ ဘိက္ခူ သမ္ပယောဇေသုံ, တတြေကော ဘိက္ခု အစ္စသရာ ။ အထ ခေါ သော, ဘန္တေ, ဘိက္ခု တဿ ဘိက္ခုနော သန္တိကေ အစ္စယံ အစ္စယတော ဒေသေတိ, သော ဘိက္ခု နပ္ပဋိဂ္ဂဏှာတီ’’တိ။

‘‘ဒွေမေ, ဘိက္ခဝေ, ဗာလာ။ ယော စ အစ္စယံ အစ္စယတော န ပဿတိ, ယော စ အစ္စယံ ဒေသေန္တဿ ယထာဓမ္မံ နပ္ပဋိဂ္ဂဏှာ’’တိ – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒွေ ဗာလာ။ ‘‘ဒွေမေ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတာ။ ယော စ အစ္စယံ အစ္စယတော ပဿတိ, ယော စ အစ္စယံ ဒေသေန္တဿ ယထာဓမ္မံ ပဋိဂ္ဂဏှာ’’တိ – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒွေ ပဏ္ဍိတာ။

‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ , ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သုဓမ္မာယံ သဘာယံ ဒေဝေ တာဝတိံသေ အနုနယမာနော တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

‘‘ကောဓော တေ ဝသမာယာတု၊ မာ စ မိတ္တေဟိ တေ ဇရာ။
အဂရဟိယံ မာ ဂရဟိတ္ထ၊ မာ စ ဘာသိတ္ထ ပေသုဏံ။
အထ ဟာပဇနံ ကောဓော၊ ပဗ္ဗတောတဘိမဒ္ဒတီ’’တိ။

၅. အက္ကောဓသုတ္တံ

၂၇၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ ‘‘ဘိက္ခဝေါ’’တိ။ ‘‘ဘဒ္ဒန္တေ’’တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သုဓမ္မာယံ သဘာယံ ဒေဝေ တာဝတိံသေ အနုနယမာနော တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

‘‘မာ ဝေါ ကောဓော အဇ္ဈဘဝိ၊ မာ စ ကုဇ္ဈိတ္ထ ကုဇ္ဈတံ။
အက္ကောဓော အဝိဟိံသာ စ၊ အရိယေသု စ ပဋိပဇ္ဇ [ဝသတီ သဒါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။
အထ ဟာပဇနံ ကောဓော၊ ပဗ္ဗတောတဘိမဒ္ဒတီ’’တိ။

တတိယော ဝဂ္ဂေါ။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သေဝ္တဝ ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယမာယာ၊ အစ္စယေန အကောဓနော။
ဒေသိတံ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌေန၊ ဣဒဉှိ သက္ကပဉ္စကန္တိ။

သက္ကသံယုတ္တံ သမတ္တံ။

သဂါထာဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒေဝတာ ဒေဝပုတ္တော စ၊ ရာဇာ မာရော စ ဘိက္ခုနီ။
ဗြဟ္မာ ဗြာဟ္မဏ ဝင်္ဂီသော၊ ဝနယက္ခေန တသတောတိ။

သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပာဠိ နိဋ္ဌိတာ။